

**Ο κοινωνικός ρόλος της Φιλαρμονικής Εταιρείας
Κέρκυρας από το 1896 έως το 1906, μέσα από
αρχειακές πηγές.**

Ιωάννης-Παύλος Κουτάγια

ΜΑ2016006

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ-ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ευχαριστώ θερμά:

-τον Πρόεδρο κ. Σπύρο Παδοβά και τα μέλη της Διοίκησης της Φ.Ε. Κέρκυρας για την άδεια πρόσβασης στο Αρχείο της Εταιρείας που μου παρεχώρησαν.

-Τον συνάδελφο και φίλο κ. Δημήτρη Παπικινό για την παροχή πολύτιμων πληροφοριών που ευγενώς μου παραχώρησε,

-τον κ. Γαούτση Σπύρο για την παροχή του Αναμνηστικού Διπλώματος του Ιωάννη Τζουφρέ,

-Την κ.Ελσα Καρύδη, και τον κ. Κώστα Στραβοράβδη για την πολύτιμη βοήθεια τους σχεδόν σε καθημερινή βάση,κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας.

-τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Κωνσταντίνο Καρδάμη για την αμέριστη υποστήριξη

Ιωάννης-Παύλος Κουτάγιαρ

Κέρκυρα 2018

Περιεχόμενα:

1)Πρόλογος	7
2)Το ιστορικό πλαίσιο της υπό διερεύνηση εποχής	10
2.1) ένοπλη Επαιτεία	10
2.2) Η πτώχευση του 1893	12
2.3) Ο Ατυχής Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897	13
2.3.1) προς τον Πόλεμο	13
2.3.2) έναρξη των Πολεμικών Επιχειρήσεων	15
2.4) Το Μακεδονικό ζήτημα	16
2.5) η κατάσταση στην Κέρκυρα στο τέλος του 19 ^{ου} αιώνα	19
2.6) Η Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας.	22
3) Η παρουσία της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας	25
3.1) Οργανωτικές δυσκολίες	28
3.2) Ο Σπυρίδων Σαμάρας και ο Ολυμπιακός Ύμνος	31
3.3) Η άφιξη και οι δράσεις της ΦΕΚ στην Αθήνα κατά την διάρκεια των αγώνων	34
4) Η καθημερινότητα της ΦΕΚ	39
4.1) Παραίτηση του Γερασίμου Ασπιώτη από Πρόεδρος της Εταιρείας	40
4.2) ο Ανδρέας Ζάϊλερ και η σχέση με την ΦΕΚ	43
4.3) Προτάσεις για καλλιτεχνικές εμφανίσεις ανά την επικράτεια	43
4.4) Αγορά μουσικών εντύπων	44
4.4.1) Παραγγελία από Riccordi ορχηστρικού ρεπερτορίου	44
4.4.2) Αγορά μουσικών εντύπων 1900-1904	45
4.5) Η Οικονομική ανάκαμψη του 1905 και η αναβάθμιση του υλικού της Εταιρείας	46
4.6) Οι λόγοι και οι συνθήκες μετεγκατάστασης της ΦΕΚ στο νέο της κτήριο	47

4.7) Η ΦΕΚ ως λέσχη ψυχαγωγίας και τα προβλήματα της λειτουργίας αυτής	49
4.8) Καθημερινή λειτουργία των σχολών και καλλιτεχνική δραστηριότητα	52
4.9) Η διάδραση της κοινωνικής προσφοράς της Εταιρείας στο κοινωνικό σύνολο και η μέριμνα αυτής υπέρ των μουσικών της	54
4.10) Μια μικρής διάρκειας ένταση με τον Δήμαρχο Δημήτριο Κόλλα	56
4.11) Ο Ελληνισμός του εξωτερικού και η προσφορά του στην ΦΕΚ	57
5) Μουσικοί ΦΕΚ	59
5.1) Αφιερώσεις παλιών μουσικών προς την Εταιρεία ως ένδειξη ευγνωμοσύνης	59
5.2) Τελετή ανακομιδής λειψάνου Νικολάου Χαλικιόπουλου Μάντζαρου	61
5.3) Ο μουσικός Ιωάννης Τζουφρές	61
5.4) Πρόταση ιδρύσεως Ταμείου Μουσικού Σώματος από τον Γεράσιμο Ασπιώτη	64
5.5) Η πρόταση του Απόστολου Ψυχούλη και οι συνέπειες της	65
5.6) Ερνέστος Σμιθ	66
5.7) Η Εταιρεία μεριμνά για τους μουσικούς της	69
5.8) Διδακτικό προσωπικό ΦΕΚ-άδειες και μεταβολές	71
5.9) Ποινές, πρόστιμα και συστάσεις σε διδακτικό προσωπικό και σε μουσικούς	73
5.10) έκτακτες Οικονομικές απαιτήσεις των αλλοδαπών δασκάλων της Εταιρείας	74
6) Οικονομικά στοιχεία	77
6.1) Η περίοδος 1896-1900	78
6.2) Υπόθεση Τζανκαρόλου	80
6.3) Γενικές πληροφορίες	34
6.4) Η περίοδος 1901-1906	86
6.5) Η προσπάθεια απόκτησης ιδιόκτητης στέγης της ΦΕΚ στα οικόπεδα	

παρά της Βασιλικής Πύλης.	89
7) Τα κοινωνικά δίκτυα της Φιλαρμονικής	96
7.1) Η Βασιλική οικογένεια στην Κέρκυρα και οι δράσεις της Φιλαρμονικής	100
7.2) Ο Γεώργιος Θεοτόκης και η προσφορά του στην Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας	101
7.3) Γενικές πληροφορίες	102
8) Σχέση της ΦΕΚ με άλλους φορείς	104
8.1) Η αλληλογραφία της ΦΕΚ για τους μουσικούς της που υπηρετούσαν	104
8.2) Προτάσεις συνεργασίας και συμμετοχές σε συναυλίες με άλλα πολιτιστικά σωματεία	105
8.3) Διοργάνωση συναυλιών και φορείς: Προβλήματα και οι λύσεις αυτών	107
8.4) Ο εορτασμός της 25 ^{ης} Μαρτίου σε συνεργασία με καλλιτέχνες	109
8.5) Ο εορτασμός της 25 ^{ης} Μαρτίου σε συνεργασία με καλλιτέχνες	110
8.6) Αίτημα απαλλαγής της ΦΕΚ από την υποχρέωση καταβολής εισφοράς για κατασκευή υπονόμων στην επέκταση της πόλης	111
9) Επίτιμα πρόσωπα	112
10) Επίλογος	114
11) Πίνακες Μητρώου Συνεταίρων	116
12) Πηγές- Βιβλιογραφία	196

Συγκεντρωτικός πίνακας συντμήσεων	
Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας	ΦΕΚ
Διοικητική Επιτροπή	Δ.Ε
Διοικητικό Αρχείο Φ. Ε. Κερκύρας	ΦΕΚ/ΔΑ
Πρακτικά Διοικητικής Επιτροπής ΦΕΚ	ΦΕΚ/ΠΔΕ
Πρακτικά γενικών συνελεύσεων ΦΕΚ	ΦΕΚ/ΠΓΣ

Γενικές παρατηρήσεις:

- Σε όλα τα παραθέματα διατηρούνται αυτούσια το συντακτικό, η ορθογραφία και το λεξιλόγιο του πρωτοτύπου
- Η αναφερόμενες ημερομηνίες αφορούν το παλιό ημερολόγιο

1) Πρόλογος

Η πρόκληση η οποία τέθηκε για την διεξαγωγή της έρευνας του κοινωνικού ρόλου της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας από το 1896 έως το 1906 είναι οι ιδιαίτερες συνθήκες που βίωσε ο ελληνισμός το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα. Οι έντονες κοινωνικές καταστάσεις της περιόδου, η (πρόσφατη) χρεωκοπία με ότι ακολουθεί ένα τέτοιο γεγονός, ο ελληνικός αλυτρωτισμός ο οποίος απέκτησε πρόσωπο στον ατυχή ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897, στο Μακεδονικό ζήτημα και την αντιπαράθεση με την Τουρκία και την Βουλγαρία. Επίσης οι ενέργειες για ενσωμάτωση της Κρήτης είναι θέμα που απασχόλησε τον ελληνισμό όλο το τελευταίο μέρος του 19^{ου} αιώνα. Μέσα σε όλη αυτή την ιδιαίτερη περίοδο παρεμβάλλονται οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες οι οποίοι υπήρξαν μια συνειδητή προσπάθεια των λογίων και των πολιτικών ώστε η Ελλάδα να επανενταχθεί στα πολιτισμένα ευρωπαϊκά κράτη.

Η ΦΕΚ ήδη την περίοδο αυτή ήταν ένα καταξιωμένο μουσικό ίδρυμα που διένυε την δεύτερη πεντηκονταετία του βίου της. Οι δυσμενείς συνθήκες και η χρονική στιγμή της αλλαγής του αιώνα, εξ ορισμού χαρακτηρίζουν την περίοδο μεταβατική κυρίως σε κοινωνικό επίπεδο. Όσον αφορά την πραγματικότητα της Φιλαρμονικής επίσης είναι μια μεταβατική περίοδο, αφού η ίδια βιώνει τις δυσκολίες της εποχής της αλλά ταυτόχρονα είναι και δέκτης των νέων μνημάτων της νέας εποχής. Πλέον το ίδρυμα ισορροπεί ανάμεσα στο παλιό και στο νέο. Στις παλιές δομές ανήκει η στιβαρή διαχείριση των οικονομικών της Εταιρείας αφού η οικονομική κατάσταση της Εταιρείας τα τελευταία χρόνια του 19^{ου} αιώνα είναι εξαιρετικά δύσκολη. Η κατάσταση βελτιώνεται σταδιακά στα πρώτα χρόνια του 20^{ου} αιώνα. Επίσης στις παλιές δομές άνηκε η χρησιμοποίηση των μουσικών της Εταιρείας στο κερκυραϊκό Θέατρο, το οποίο υπήρχε σαν γεγονός μόλις λίγα χρόνια μετά την ίδρυση αυτής, συνεχίζονταν όλη την περίοδο της έρευνας αλλά και μετά απ' αυτήν.

Στην νέα τάξη πραγμάτων αρχικά τοποθετείται η αλλαγή του κτηρίου, συνθήκη η οποία υπήρξε ικανή να βελτιώσει την λειτουργία της Φιλαρμονικής. Αλλά εκτός της μετακίνησης στην νέα τάξη τοποθετείται η σειρά ενεργειών για απόκτηση ιδιόκτητης στέγης. Αυτές οι σκέψεις δεν ήταν νέες και υπήρχαν από πολύ νωρίς στα σχέδια των θεμελιωτών της Εταιρείας. Στο γύρισμα του αιώνα η προσπάθεια αυτή, αν και η μεταστέγαση της Φιλαρμονικής σε νέο κτήριο ήταν πολύ πρόσφατη, αναζωπυρώθηκε αφού θεωρήθηκε πως οι συνθήκες ήταν κατάλληλες για την υλοποίηση ενός τέτοιου εγχειρήματος.

Επίσης η αποκόλληση από την Ιταλική μουσική πραγματικότητα ανήκει και αυτή στο νέο. Η αξιοποίηση στελεχών της Εταιρείας όπως ο Διονύσιος Ροδοθεάτος αλλά και ο Δημήτριος Ανδρώνης, πριν την πρόσληψη ως καλλιτεχνικού Διευθυντή του Εδουάρδου Σμιτ, ξεκαθαρίζει πως οι μέρες που η εκπαίδευση των Κερκυραίων

ήταν Ιταλική υπόθεση είχαν περάσει ανεπιστρεπті. Σαφώς και εκείνη την χρονική στιγμή, οι επιρροές της Ιταλικής σχολής ήταν υπαρκτή και δεδομένη μέσα στο ίδρυμα, αφού μέρος των δασκάλων και των μουσικών ήταν άτομα που είχαν διαποτιστεί από την μουσική κουλτούρα της Νότιας Ευρώπης, παρ' όλα αυτά ότι συνέβαινε σε όλο το κοινωνικό φάσμα, συνέβαινε και στο μουσικό γίνεσθαι. Την εξεταζόμενη περίοδο οι γερμανόφωνες χώρες, παρά τις σποραδικές αντιδράσεις των γηραιότερων, θεωρούνται «συνώνυμες με την τεχνική μουσική αρτιότητα»¹

Η αφήγηση θα ξεκινήσει με την συμμετοχή της ΦΕΚ στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες του 1896, όπου μέχρι πρόσφατα οι πληροφορίες για το συγκεκριμένο πολιτιστικό γεγονός και τον ρόλο της Φιλαρμονικής σε αυτούς ήταν ιδιαιτέρως ασαφείς. Η αλληλογραφία της Δ.Ε της Εταιρείας με την Επιτροπή επί της δεξιώσεως των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και με τον Πρόεδρο αυτής σε πλείστες περιπτώσεις, Συνταγματάρχη Ιφικράτη Κοκκίδη αλλά και ο αθηναϊκός τύπος της εποχής φωτίζει σε μεγάλο βαθμό τόσο την προετοιμασία της μετάβασης της μπάντας της ΦΕΚ στην πρωτεύουσα όσο και τις δράσεις της κατά την διάρκεια της παραμονής της.

Η καθημερινότητα της ΦΕΚ απασχολεί ώστε να διαπιστωθεί η λειτουργία του οργανισμού. Η πληθώρα καλλιτεχνικών δράσεων κυριαρχούν στην καθημερινή λειτουργία της Εταιρείας, η συνεχής εκπαίδευση των νέων κερκυραίων μουσικών από αξιόλογους ευρωπαίους, και όχι μόνο, μουσικούς όπως και η αναβάθμιση σε όλα τα επίπεδα με την αγορά μουσικού υλικού ειδικότερα μετά την έλευση της νέας εκατονταετηρίδας διαφωτίζει την καθημερινότητα της Εταιρείας. Εκτός της καλλιτεχνικής δράσης της Εταιρείας φωτίζονται μέσα από την αρχειακή έρευνα και άλλες πτυχές της, όπως οι σχέσεις των μελών της τόσο με την Εταιρεία αλλά σε πλείστες περιπτώσεις και μεταξύ τους.

Τα οικονομικά στοιχεία επιχειρούν να διαφωτίσουν τον τρόπο με τον οποίο η Φιλαρμονική αντιμετώπισε τις ιδιαίτερα δύσκολες χρονιές πριν το γύρισμα του αιώνα αλλά και μετά όπου η οικονομική κατάσταση βελτιώνεται. Άμεσα γίνεται αντιληπτός ο διαχωρισμός των οικονομικών δεδομένων σε δύο περιόδους. Η πρώτη ολοκληρώνεται με την αλλαγή του αιώνα και σημείο τομής είναι η επανέναρξη των κρατικών επιχορηγήσεων. Ενδεχομένως να δημιουργείται η ψευδαίσθηση πως η Εταιρεία εξαρτιόνταν οικονομικώς από αυτά τα χρήματα. Οι επιχορηγήσεις αυτές ήταν χρήσιμες, αλλά όχι καθοριστικές για το μέλλον της Εταιρείας.² Την πρώτη περίοδο, η έρευνα καταδεικνύει την ρεαλιστική οικονομική διαχείριση εκ μέρους των Διοικήσεων είτε με μέτρα που αφορούσαν τις τακτικές πληρωμές των

¹ Κώστας Καρδάμης, «Με αφορμή μian εικόνα- Ο Διονύσιος Ροδοθεάτος και τα Συμφωνικά έργα του», *Μουσικός Ελληνομνήμων* 1 (2008), 20

² Βλ. Ενδεικτικά την ενότητα «Η καθημερινότητα της ΦΕΚ», υποενότητα «Οι λόγοι και οι συνθήκες μετακίνησης της ΦΕΚ στο νέο της κτήριο» σ. 48

συνεταίρων είτε τις προσπάθειες προς είσπραξη χρημάτων από δωρεές, όπου σε κάποιες περιπτώσεις, όπως θα αναλυθεί παρακάτω, αυτό δεν ήταν πάντα εύκολο.

Στο δεύτερο μισό της υπό έρευνα περιόδου, η μεταστέγαση της Εταιρείας αρχικά, αλλά και οι προσπάθειες απόκτησης ιδιόκτητης στέγης μονοπωλούν, σχεδόν, την οικονομική δραστηριότητα της Εταιρείας. Οι έντονες διεργασίες αλλά και η έναρξη των εργασιών στα οικόπεδα της Εταιρείας δίπλα στην Βασιλική Πύλη είναι μια σημαντικότερη διαδικασία. Παράλληλα όμως, η βελτίωση των οικονομικών δεδομένων αποτυπώνεται στην ανανέωση του μουσικού εξοπλισμού, των αναλώσιμων και τις παραγγελίες των μουσικών κομματιών. Μια σπουδαία εξέλιξη την δεύτερη χρονικά περίοδο είναι η επανασύσταση των σχολών εγχόρδων οργάνων και της Ορχήστρας της Εταιρείας.

Οι Μουσικοί της ΦΕΚ διαχρονικά ήταν το πιο σημαντικό κομμάτι της Εταιρείας. Τόσο τα άτομα οι οποίοι έκαναν καριέρα μέσα από την ενασχόληση τους με την Μουσική, υπό διάφορες ιδιότητες όσο και οι απλοί μουσικοί άφησαν το στίγμα τους στην μακρά πορεία της Εταιρείας. Οι συχνές αφιερώσεις προς την ΦΕΚ σε νέες συνθέσεις δήλωναν την εκτίμηση τους για το σωματείο από το οποίο αναδείχθηκαν. Ίχνη των μουσικών δράσεων, των επαγγελματικών προτάσεων αλλά και της μέριμνας που παρέχεται στους μουσικούς της Εταιρείας, ειδικά στους ερασιτέχνες αφού η πλειονότητα αυτών ήταν βιοπαλαιστές και οικογενειάρχες ανιχνεύονται σε αυτή τη μελέτη.

Οι ποινές, τα πρόστιμα αλλά και οι βραβεύσεις ήταν τα απαραίτητα μέσα για την διατήρηση της πειθαρχίας ενώ συχνά η Δ.Ε της Εταιρείας βρίσκονταν αντιμέτωπη με αξιώσεις των αλλοδαπών δασκάλων οι οποίοι αντιλαμβάνονταν την ιδιαιτερότητα της θέσης τους. Αλλά και οι σχέσεις της με άλλους φορείς της Κέρκυρας υπήρξε σημαντικό στοιχείο για την εύρυθμη λειτουργία της Εταιρείας. Η Εταιρεία υπήρξε σταθερά προσηλωμένη στην διατήρηση και στην ανάπτυξη των κοινωνικών της δικτύων. Με αυτές τις δράσεις έδειχναν τον σεβασμό και την εκτίμηση τους σε πρόσωπα που με τον ένα ή άλλο τρόπο είχαν καθορίσει στο παρελθόν την πορεία της Εταιρείας αλλά και σε κάποιες άλλες περιπτώσεις μπορούσαν να έχουν ρυθμιστικό ρόλο στο άμεσα μέλλον της Εταιρείας. έτσι δεν προκαλεί εντύπωση η συχνή επικοινωνία με εκπροσώπους του Βασιλιά ή ακόμα και με τον ίδιο τον Πρωθυπουργό για σειρά θεμάτων που απασχολούσαν την Εταιρεία. Σε κάποιες εξαιρετικές περιπτώσεις, τα άτομα που επιλέγονταν από την Δ.Ε για την προσφορά τους προς την Εταιρεία δέχονταν την τιμή να γίνουν επίτιμα μέλη της Εταιρείας. Η προσφορά αυτή είχε να κάνει τόσο με καλλιτεχνικούς λόγους όσο και με την προσφορά αυτών στους ευγενείς σκοπούς της ΦΕΚ.

Από τα πρώτα στάδια της έρευνας διαπιστώθηκαν τα κενά που υπάρχουν στην πρωτογενή έρευνα της εν λόγω περιόδου. Τα αρχεία των καθ' ύλη αρμόδιων φορέων (Νομαρχία και Δήμος Κερκυραίων) είναι φτωχότατα επί του θέματος και

ειδικά για θέματα που αφορούν την ΦΕΚ. Επίσης φτωχότατα είναι τα αρχεία τοπικού τύπου που έχουν διασωθεί την συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Οι δευτερογενείς πηγές είναι και αυτές λιγοστές και ελεγχόμενες για την ακρίβεια τους για το συγκεκριμένο θέμα. Δεδομένων αυτών αλλά και της φύσης του θέματος η έρευνα στηρίχθηκε στο πλουσιότετο αρχείο της Παλαιάς Φιλαρμονικής(αλληλογραφία, έγγραφα διοικητικών πράξεων, πρακτικά γενικών συνελεύσεων Σώματος Θεμελιωτών). Να αναφερθεί σε αυτό το σημείο πως δεν έχουν καταγραφεί τα δεδομένα από τις συνεδριάσεις της Διοικητικής Επιτροπής πριν τον Σεπτέμβριο του 1900 αφού το Βιβλίο Πρακτικών της Διοικητικής Επιτροπής αυτής της Περιόδου δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή, χωρίς να αποκλείεται να βρεθεί στο μέλλον.

Από τις παραπάνω πηγές προκύπτει η αφήγηση που θα ακολουθήσει. Ο στόχος της έρευνας δεν είναι μόνο η διεξαγωγή συμπερασμάτων για τον κοινωνικό ρόλο της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας αλλά και η όσον το δυνατόν σύντομη, περιεκτική και ολοκληρωμένη παρουσίαση των θεμάτων που απασχόλησαν την Εταιρεία την συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η εργασία είναι δομημένη σε ενότητες και υποενότητες για πρακτικούς λόγους όπου η κάθε ενότητα πραγματεύεται ένα θέμα το οποίο έχει να κάνει με την δράση και την λειτουργία του ιδρύματος. Πολύ συχνά θα διακρίνει ο αναγνώστης μια αναποφεύκτη διαπλοκή στις ενότητες, αλλά αυτό είναι κάτι που αφενός συνδέει τα θέματα μεταξύ του και συχνά δρα επιβεβαιωτικά ανάμεσα στις πληροφορίες.

2)Το ιστορικό πλαίσιο της υπό διερεύνηση εποχής.

2.1) «Ένοπλη επαιτεία»

Το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα χαρακτηρίστηκε από την ανάπτυξη των εθνικών πολιτικών στην Ευρώπη με ισχυροποίηση νέων δυνάμεων στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, η οποία έφερε νέους ανταγωνισμούς σε διεθνές επίπεδο. Ταυτόχρονα, η αποδυνάμωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας άλλαξε το τοπίο σε όλη την βαλκανική, όπου αφενός νέες συμμαχίες σχηματίστηκαν αφετέρου οι μεγάλες δυνάμεις είδαν από νωρίς τις προοπτικές των νέων υπό ίδρυση κρατικών σχηματισμών. Από το 1832 που αναγνωρίστηκε η Ελλάδα ως ανεξάρτητο κράτος δεν υπήρχαν συγκεκριμένες δεσμεύσεις από και προς τις μεγάλες δυνάμεις. Οι Ευρωπαίοι προστάτευαν τα συμφέροντα τους, δηλαδή την διατήρησης της ισορροπίας ισχύος και τη διασφάλιση της ειρήνης στην περιοχή.³ Εξάλλου, η νέα χώρα ήταν αποτέλεσμα εφήμερου και καιροσκοπικού συμβιβασμού τριών εκ των

³ Θάνος Βερέμης- Γιώργος Κολιόπουλος, *Ελλάς, Η σύγχρονη συνέχεια, από το 1821 μέχρι σήμερα*, (Αθήνα: Καστανιώτης, 2006), σ. 217

δυνάμεων που αποτελούσαν το «Κονσέρτο της Ευρώπης»,⁴ αλλά και προσπάθειας της Πύλης να περισώσει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο τμήμα της επικράτειάς της.

Στον ελλαδικό χώρο η κυρίαρχη πολιτική μορφή στην υπό εξέταση περίοδο ήταν ο Χαρίλαος Τρικούπης, ένας φιλόδοξος και οραματιστής πολιτικός με συμβολή στον εκδημοκρατισμό της χώρας,⁵ που άφησε το στίγμα του στο πολιτικό τοπίο της. Σε μια ήδη προβληματική οικονομία κατά την διάρκεια της πρώτης περιόδου διακυβέρνησης του Τρικούπη εμφανίστηκε το Βουλγαρικό ζήτημα με αναγκαία στροφή της εξωτερικής πολιτικής προς την Αγγλία. Η έντονη και ισχυρή προσωπικότητα του Τρικούπη συνδυαστικά με την αυστηρή δημοσιονομική πολιτική του έφερε τις πρώτες αντιδράσεις και την ισχυροποίηση της αντιπολίτευσης υπό τον Θεόδωρο Δηλιγιάννη, οδηγώντας την πολιτική ζωή του τόπου σε μία από τις πλέον μακροχρόνιες αντιπαραθέσεις με κύριο χαρακτηριστικό τον δικομματισμό.⁶

Εν μέσω εναλλαγών στην κυβέρνηση τον Σεπτέμβριο του 1885 το νεότευκτο Βουλγαρικό Βασίλειο πραξικοπηματικά κατέλαβε την Ανατ. Ρωμυλία υπό την κάλυψη των Άγγλων, οι οποίοι φοβούμενοι την Ρωσική επιρροή στο νέο βασίλειο αλλά και τις επεκτατικές τάσεις του Τσάρου προς τις περιοχές της παρηκμασμένης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ενίσχυσαν απροκάλυπτα τον σχηματισμό της Μεγάλης Βουλγαρίας.

Η Ελλάδα ήταν η περισσότερο θιγμένη από τις εξελίξεις και η κινητοποίηση του έθνους ήταν άνευ προηγουμένου με άμεση κήρυξη επιστράτευσης, απαιτώντας παραχώρηση της Κρήτης και των εδαφών της Ηπείρου προς αποκατάσταση του εδαφικού status quo.⁷ Οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας φαίνονταν ενωμένες μπροστά στον εθνικό κίνδυνο. Οι πολεμικές επιχειρήσεις ήταν κάτι το οποίο ο Πρωθυπουργός Δηλιγιάννης ουδέποτε είδε σοβαρά γνωρίζοντας το χαμηλό αξιόμαχο του στρατεύματος και της διπλωματίας. Όλη η προσπάθεια επικεντρωνόταν στην πίεση των δυνάμεων να δοθούν τουρκικά εδάφη.⁸ Η αλληλογραφία του Έλληνα πρωθυπουργού με την εχθρική βρετανική διπλωματία περιέπλεξε ακόμα περισσότερο την κατάσταση παρ' όλες τις διαβεβαιώσεις πως δεν υπήρχε φιλοπόλεμη διάθεση αλλά προσπάθεια καταπράυνσης των έντονων

⁴ Άγγελος Αθανασόπουλος, «Συνέδριο Βιέννης: Η «Γιάλτα» του 19^{ου} αιώνα άλλαξε το χάρτη της Ευρώπης», <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=663896>, ημερ. προσπέλασης 4/1/2015.

⁵ Αρχή της Δεδηλωμένης: μέχρι εκείνο το σημείο ο Βασιλιάς συχνά αγνοούσε τα εκλογικά αποτελέσματα και διορίζει κυβερνήσεις της αρεσκείας του. Πλέον η κυβέρνηση έπρεπε να έχει την πλειοψηφία των βουλευτών.

⁶ Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881ως το 1895, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», τόμος ΙΔ' (Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1975) σ. 20-21

⁷ Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881ως το 1895, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους»[...] ο.π, σ. 24

⁸ Θεόδωρος Σκυλακάκης, «Ο Έιρηνόπολεμος», <http://www.capital.gr/arthra/2219676/o-eirinopolemos>, ημερ. Προσπέλασης: 4.2.2015

εσωτερικών της χώρας.⁹ Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν ο ναυτικός αποκλεισμός του Πειραιά από τις μεγάλες δυνάμεις εξαιτίας των συνεχιζόμενων προκλήσεων της Ελλάδας στο θέμα της Ρωμυλίας η απεμπλοκή του Δηλιγιάννη από την «Ένοπλη Επαιτεία», όπως είχε επικρατήσει να λέγεται αυτή η περίοδος, και η επιστροφή του Τρικούπη στην εξουσία.¹⁰

2.2) Η πτώχευση του 1893

Οι Αντώνιος Βλαστός, αντιπρόεδρος της Τράπεζας Προεξοφλήσεων του Παρισιού, και ο Ανδρέας Συγγρός, δρώντας ως εκπρόσωποι γαλλικών συμφερόντων πίεσαν την κυβέρνηση Δηλιγιάννη το 1891 να επιτρέψει την ίδρυση της «Τραπεζής του Κράτους» με γαλλικά κεφάλαια και αντάλλαγμα το δημόσιο χρέος. Ο Πρωθυπουργός πρόβαλε σθεναρή αντίσταση και ξεκίνησε από μέρους τους ένας ανηλεής κερδοσκοπικός αγώνας με παράλληλη αναζήτηση της διάδοχης πολιτικής κατάστασης που θα εξυπηρετούσε τα σχέδια τους. Ο Τρικούπης δεν κρίθηκε κατάλληλος για την εξυπηρέτηση των σχεδίων τους και η λύση ήρθε από το νεοϊδρυθέν «Τρίτο Κόμμα», το οποίο ανέλαβε τον Φεβρουάριο του 1892 την διακυβέρνηση της χώρας με πρωθυπουργό τον οικονομολόγο Κωνσταντίνο Κωνσταντόπουλο. Όμως, πολύ σύντομα βρέθηκε προ αδιεξόδου οδηγώντας τη σε παραίτηση.¹¹

Η νέα κυβέρνηση υπό τον Τρικούπη, που προέκυψε από τις εκλογές του Μαΐου το 1892, προσπάθησε να αντιμετωπίσει τα οικονομικά αδιέξοδα με εκ νέου δανεισμό υπό απεχθέστατους όρους αλλά και με αύξηση της φορολογίας. Οι διπλωματικές κινήσεις του Τρικούπη προς τα αγγλικά κεφάλαια έβρισκαν εμπόδιο στα γαλλικά συμφέροντα, με αποτέλεσμα την παραίτηση του και την εκ νέου εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στο «Τρίτο Κόμμα». Ο γηραιός πρωθυπουργός Δημήτριος Σωτηρόπουλος κατάφερε να αποπληρώσει τα παλιά χρέη, όμως, ενώ οι χειρισμοί του ήταν προς την σωστή κατεύθυνση, τα παραπάνω οδηγούσαν την χώρα με μαθηματική ακρίβεια όλο και πιο κοντά στην πτώχευση.

Τα ελληνικά χρεόγραφα είχαν συνεχή πτωτική πορεία στις ευρωπαϊκές αγορές και οι κερδοσκόποι επιτάχυναν τις διαδικασίες πτώχευσης, έτσι ο πρωθυπουργός Σωτηρόπουλος έχασε τον έλεγχο της κατάστασης ολοκληρωτικά.¹² Η σκυτάλη για μία ακόμα φορά δόθηκε στον Τρικούπη, ο οποίος ακύρωσε τις οικονομικές συμφωνίες του προκατόχου του, ενώ προσπάθησε να δανειοδοτήσει το κράτος εκ νέου μέσα από θεσμικούς φορείς, κάτι το οποίο στάθηκε αδύνατο. Στις 10/12/1893 η διεθνής κερδοσκοπία είχε ολοκληρώσει το έργο της και ο Τρικούπης κήρυξε επίσημα την πτώχευση της Ελλάδας. Οι προσπάθειες του για οικονομικό

⁹ Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881 ως το 1895, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους»[....] ο.π., σ. 28

¹⁰ Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881 ως το 1895, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους»[....] ο.π., σ. 28-29

¹¹ Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881 ως το 1895, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους»[....] ο.π., σ. 32

¹² Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881 ως το 1895, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους»[....] ο.π., σ. 35

συμβιβασμό αντιμετώπιζαν την έντονη αντίδραση των ξένων δυνάμεων και τις απειλές σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Στο εσωτερικό υπήρχε γενικευμένη λαϊκή δυσανεμία και πολιτική αναταραχή. Ο Τρικούπης υπήρξε το εξιλαστήριο θύμα των πολιτικών όλης της προηγούμενης περιόδου βρίσκοντας απέναντι του τους παραδοσιακούς πολιτικούς αντιπάλους του, το παλάτι αλλά και τις λαϊκές τάξεις. Ακόμα και η αμοιβαία αντιπάθεια Γεωργίου Α' και Δηλιγιάννη κάμφθηκε για την εξόντωση του κοινού εχθρού.¹³ Οι διαδηλώσεις και τα συλλαλητήρια υπό την κάλυψη του παλατιού¹⁴ οδήγησαν τον Τρικούπη σε παραίτηση και οι εκλογές του Απριλίου του 1895 αποτέλεσαν το κύκνειο άσμα του στην πολιτική ζωή της χώρας, αφού ο ίδιος απέτυχε να εκλεγεί ακόμα και βουλευτής, με αποτέλεσμα την απόσυρση του από τον πολιτικό και δημόσιο βίο της χώρας.

Ο πρωθυπουργός Δηλιγιάννης είχε και αυτός ως πρώτο μέλημα την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων, απόρροια της πτώχευσης του 1893. Προέβη στην ίδρυση μια Ανεξάρτητης Οικονομικής Αρχής, με στόχο την διαπραγμάτευση του χρέους, όπου οι συνομιλίες γίνονταν με εξαιρετικά αργούς ρυθμούς και χωρίς ιδιαίτερα αποτελέσματα. Πράγματι, στο δεύτερο μισό του 1896 την διαπραγμάτευση ανέλαβε η κυβέρνηση και, ενώ η συμφωνία ήταν θέμα λεπτομερειών, τα εσωτερικά προβλήματα την άφησαν εκκρεμή αλλά συνέβαλαν τα μέγιστα στην κρίση του 1897.

2.3) Ο ατυχής Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897

2.3.1) Προς τον πόλεμο

Την ίδια χρονική περίοδο η διαφθορά στο στράτευμα προκάλεσε μία σοβαρότατη κρίση, η οποία κλόνισε την κυβέρνηση. Ο Δηλιγιάννης πιστός στις μικροπολιτικές πρακτικές τον Οκτώβριο του 1896 προέβη σε μισθολογικές ανισότητες μεταξύ των αξιωματικών. Η δυσανεμία ήταν πολύ έντονη και εκφράστηκε με παραίτηση χιλίων περίπου αξιωματικών από την λέσχη αξιωματικών, της οποίας προέδρευε ο διάδοχος. Άμεσα σε όλη την επικράτεια υπήρξαν παραιτήσεις των κατώτερων αξιωματικών καταδεικνύοντας όχι μόνο το οικονομικό πρόβλημα, αλλά και την γενικότερη δυσλειτουργία του στρατεύματος.¹⁵

Σε αυτό το κλίμα η ίδρυση της «Εθνικής Εταιρείας» προέκυψε από πρωτοβουλία κατώτερων αξιωματικών στα τέλη του 1894 στα πλαίσια μιας συνωμοτικής εθνικιστικής οργάνωσης, οι οποίοι αναζητούσαν διέξοδο προς τα ανώτερα κλιμάκια της εξουσίας μέσα από την ενασχόληση με την πολιτική. Σκοπός της Εταιρείας ήταν η προάσπιση των ιστορικών δικαιών του Ελληνισμού και η

¹³ Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881 ως το 1895, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους» [...] ο.π., σ.36-37

¹⁴ Ακόμα και ο διάδοχος Κωνσταντίνος παρευρέθηκε σε ένα εκ των μεγαλύτερων συλλαλητηρίων στις 8/1/95 εκδηλώνοντας αντιτρικουπικά αισθήματα

¹⁵ Η Ελληνοτουρκική κρίση και ο πόλεμος του 1897, η Κρητική Πολιτεία, ο Μακεδονικός Αγώνας, βελτιώσεις στην Ελλάδα, 1895-1909, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους [.....] ο.π., σ.90-93

«προώθηση του αλυτρωτικού προβλήματος»¹⁶ Η συμβολή της στον πόλεμο του 1897 υπήρξε καθοριστική αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο του, 1897 όταν με υπόμνημα της προς τον Γεώργιο τον Α' και την κυβέρνηση ζητούσε μέτρα για την ανασύνταξη των ενόπλων δυνάμεων και την προετοιμασία αυτών για το ενδεχόμενο πολέμου, παρέμβαση ανεπίτρεπτη και υπέρβαση των ορίων του θεμιτού ενδιαφέροντος. Πρακτικά η εταιρεία ήταν μια παραφωνία στον ορθολογισμό του δημοσίου βίου, αφού νέοι αξιωματικοί με την υποστήριξη μερίδας του τύπου, πολιτικών και δημοσίων προσώπων, ανέλαβαν να σώσουν την τιμή του στρατού και του Έθνους,¹⁷ κάτι που ούτως ή άλλως ήταν αυτονόητο καθήκον των αξιωματικών.

Η ανορθολογική αυτή διαδικασία βρήκε πεδίο δράσης λόγω της πεποίθησης ότι ούτε η διπλωματία ούτε τα όπλα μπορούσαν να διεκδικήσουν την αλύτρωτη Ελλάδα. Η πανίσχυρη Εταιρεία κατάφερε να επιβάλλει την μοιραία πορεία της ήττας μέσω της έξαψης των πατριωτικών αισθημάτων με δωρεές και εράνους για εξοπλισμό παραστρατιωτικών ομάδων, και αποστολή αυτών σε υπό διεκδίκηση περιοχές «οδηγώντας το έθνος στον πόλεμο, την ήττα και την κατασχύνη».¹⁸ Οι εντάσεις στην Κρήτη όλο το διάστημα που μας απασχολεί ήταν συνεχείς και οι εξεγέρσεις με αίτημα την ένωση με την Ελλάδα συχνές.

Στις αρχές του 1897 υπό την πίεση της κοινής γνώμης και της αντιπολίτευσης ο πρωθυπουργός Δηλιγιάννης, αν και ήλπιζε σε ειρηνική διευθέτηση των βίαιων γεγονότων, με την συγκατάθεση του παλατιού αποφάσισε την αποστολή αρχικά μικρής ναυτικής δύναμης στην Κρήτη. Παρ' όλες τις διαβεβαιώσεις προς τον Τούρκο πρόξενο πως η αποστολή είχε ειρηνικό χαρακτήρα και σκοπό την διάσωση των Χριστιανών του νησιού δεν αντιμετωπίστηκε θετικά από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Τον Φεβρουάριο του ιδίου έτους σώμα του ελληνικού στρατού, που αποτελούνταν από απόστρατους αξιωματικούς και εθελοντές, αποβιβάστηκε δυτικά των Χανίων με εντολή να καταλάβει την Κρήτη εν ονόματι του Βασιλιά της Ελλάδας.¹⁹ Σκοπός ήταν να βρεθούν προ τετελεσμένου γεγονότος οι Μεγάλες Δυνάμεις και η Πύλη.

Αποδείχθηκε ένα εντελώς αποτυχημένο εγχείρημα χωρίς την συγκατάθεση ουδεμίας εκ των δυνάμεων, οι οποίες άμεσα έθεσαν τη νήσο υπό καθεστώς προσωρινής κατοχής. Τον Μάρτιο στάλθηκε κοινό διάβημα σε Αθήνα και

¹⁶ Η Ελληνοτουρκική κρίση και ο πόλεμος του 1897, η Κρητική Πολιτεία, ο Μακεδονικός Αγώνας, βελτιώσεις στην Ελλάδα, 1895-1909, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, [.....].ο. π., , σ. 94-95

¹⁷ Η Ελληνοτουρκική κρίση και ο πόλεμος του 1897, η Κρητική Πολιτεία, ο Μακεδονικός Αγώνας, βελτιώσεις στην Ελλάδα, 1895-1909, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* [.....] ο. π., σ. 97 και Βερέμης, Κολιόπουλος, *Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια* [...] ο. π. σ. 294-295.

¹⁸ Η Ελληνοτουρκική κρίση και ο πόλεμος του 1897, η Κρητική Πολιτεία, ο Μακεδονικός Αγώνας, βελτιώσεις στην Ελλάδα, 1895-1909, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* τόμος ΙΔ' (Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1975) , σ. 97 και Βερεμής, Κολιόπουλος, *Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια* [...] ο. π. σ.295

¹⁹ Βερέμης- Κολιόπουλος, *Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια* [...] ο. π. σ. 296

Κωνσταντινούπολη από τις Δυνάμεις, που προέβλεπε την απόσυρση των δυνάμεων και των δύο εμπλεκόμενων, την αυτονομία της νήσου και τέλος, τη διατήρηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Πύλης. Το τρίτο άρθρο δεν έγινε αποδεκτό από την ελληνική πλευρά. Έτσι, στις 8 Μαρτίου οι Μεγάλες Δυνάμεις απέκλεισαν τα κρητικά παράλια. Ταυτόχρονα, το τεταμένο πολιτικό κλίμα στην Αθήνα με πιθανή ανατροπή του Βασιλιά προκαλούσε προβληματισμό στους ξένους, ηγέτες αφού έχαιρε της εκτίμησης όλων των κυβερνήσεων.

2.3.2) Έναρξη των πολεμικών επιχειρήσεων.

Πλέον ο πόλεμος ήταν ορατός, καθώς η Εθνική Εταιρεία ήταν φανερά υπέρ αυτού, ίσως παγιδευμένη στο ίδιο της το έργο. Υπέρ του πολέμου υπήρξαν και Ευρωπαίοι φιλέλληνες που αντιλαμβάνονταν την πραγματικότητα με δεδομένα του παρελθόντος, και την Ελλάδα ως ιδέα και όχι ως κράτος μέλος ενός συστήματος ισορροπίας μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών²⁰. Η αναποφασιστικότητα των Μεγάλων Δυνάμεων υπήρξε καταλυτικός παράγοντας, αφού η Ελλάδα περίμενε μια καταδικαστική απόφαση εναντίον της, η οποία θα ανάγκαζε σε παραίτηση την ελληνική κυβέρνηση και σε απεμπλοκή από πολεμικές διαδικασίες την χώρα. Επίσης, αν οι μεγάλες δυνάμεις επέβαλλαν καθεστώς αυτονομίας στην Κρήτη με γενικό διοικητή Έλληνα πρίγκιπα θα δινόταν πιθανή λύση στο αδιέξοδο. Η αντίσταση όμως της Αυστροουγγαρίας και της Γερμανίας υπήρξε έντονη και πλέον ο πόλεμος ήταν πιο κοντά από ποτέ.

Οι «σταυραετοί» εισέβαλαν στη νότια Μακεδονία δίνοντας την ευκαιρία στην Τουρκία να κηρύξει τον πόλεμο στις 18/4/1897. Ο «ατυχής» πόλεμος όπως έμεινε γνωστός, ήταν μια πανωλεθρία για την Ελλάδα παρ' όλο που οι Έλληνες πολεμιστές δεν υστερούσαν σε μαχητικότητα και γενναιότητα έναντι των αντιπάλων τους. Οι καλύτερα οργανωμένες τουρκικές δυνάμεις, η άρτια εκπαίδευση τους από Γερμανούς αξιωματικούς και η υπεροχή τους σε πολεμικό εξοπλισμό υπήρξαν καθοριστικοί παράγοντες για την έκβαση των επιχειρήσεων. Προφανώς αυτοί που έσυραν την χώρα σε πόλεμο γνώριζαν τα δεδομένα και την πιθανή κατάληξη του, αλλά ίσως ανέμεναν την παρέμβαση των ξένων δυνάμεων με την έναρξη του πολέμου. Η παρέμβαση όμως καθυστέρησε με αποτέλεσμα την άτακτη υποχώρηση των ελληνικών στρατευμάτων και την κατάληψη της Θεσσαλίας από τους Τούρκους. Μετά από 11 ημέρες πολεμικών αναμετρήσεων η Ελλάδα ζήτησε την παρέμβαση των δυνάμεων για την σύναψη ανακωχής, ενώ η κυβέρνηση Δηλιγιάννη ανατράπηκε εν μέσω λαϊκής οργής και την δύσκολη συνέχεια ανέλαβε η κυβέρνηση του Δημητρίου Ράλλη.²¹

²⁰ Βερέμης- Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 298

²¹ Βερέμης- Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια (....) ο. π. σ. 299-300

Το ενδεχόμενο προέλασης των Τούρκων ακόμα και μέσα στην Αθήνα, αλλά και το ενδεχόμενο δυναμικών αναταραχών εις βάρος του Γεωργίου ανάγκασαν τις μεγάλες δυνάμεις να παρέμβουν, ώστε να σταματήσει η τουρκική προέλαση. Οι διαπραγματεύσεις για σύναψη συνθήκης ειρήνης είχαν τις εξής δύο δυσκολίες: τον επανακαθορισμό των συνόρων και την πολεμική αποζημίωση που έπρεπε να καταβάλλει η ηττημένη Ελλάδα. Μετά από μεθοδεύσεις των Μεγάλων Δυνάμεων και ιδιαίτερα της Βρετανίας επιτεύχθηκε συμφωνία ως προς τα σύνορα, τα οποία επανέρχονταν ως είχαν πριν από τον πόλεμο.²²

Η κάκιστη οικονομική κατάσταση της Ελλάδας έκανε ακόμα πιο δύσκολη την καταβολή οποιασδήποτε αποζημίωσης προς την Τουρκία. Έτσι, η λύση που προτάθηκε και ευνοούσε η Γερμανία ήταν η σύσταση διεθνούς επιτροπής, η οποία θα αναλάμβανε τον δημοσιονομικό έλεγχο της Ελλάδας. Κάτι τέτοιο αφενός θα καταστρατηγούσε την ανεξαρτησία της χώρας αφετέρου ήταν δύσκολα εφαρμόσιμη για πρακτικούς λόγους. Η ελληνική κυβέρνηση δήλωσε την παραίτηση της, ενώ ο Γεώργιος διεμήνυσε στην Βρετανία την μεθόδευση της Γερμανίας αφυπνίζοντας με αυτόν τον τρόπο τις τρεις εγγυήτριες δυνάμεις και αποτρέποντας τον γερμανικό σχεδιασμό.²³ Το οικονομικό αδιέξοδο συνδεόταν άμεσα και με το εδαφικό, αφού η Πύλη δεν θα επέστρεφε τη Θεσσαλία χωρίς την αποζημίωση.

Η συμφωνία επήλθε με εκ νέου δανεισμό και με ταυτόχρονο ορισμό διεθνούς επιτροπής που θα έλεγχε την πληρωμή των παλιών δανείων, αλλά και του επερχόμενου. Μια επαχθέστατη συμφωνία, την οποία η Ελλάδα ήταν υποχρεωμένη να δεχθεί. Στην Αθήνα βρίσκονταν ήδη οι απεσταλμένοι των Μεγάλων Δυνάμεων για διαπραγμάτευση με τον υπουργό Οικονομικών. Ένα χρόνο μετά την αρχή του πολέμου η Θεσσαλία βρισκόταν και πάλι υπό ελληνικό έλεγχο. Στο κρητικό ζήτημα τα πράγματα εξελίχθηκαν καλύτερα, αφού οι μεγάλες δυνάμεις πριν από την έναρξη του πολέμου είχαν αποφασίσει την αυτονομία της με διατήρηση της υψηλής κυριαρχίας της Πύλης και αρμοστή τον Έλληνα πρίγκιπα Γεώργιο, ως εκπρόσωπο των μεγάλων δυνάμεων και όχι της Ελλάδας.²⁴

2.4) Μακεδονικό ζήτημα.

Στην ευρύτερη περιοχή που εκείνη την εποχή ονόμαζαν Μακεδονία η όποια συναίνεση ήταν εντελώς ανέφικτη. Η Ελλάδα, στα πλαίσια της ιδεολογίας του αλυτρωτισμού, επιχείρησε να δείξει αμυντικό χαρακτήρα με την υπεράσπιση των κεκτημένων δικαιωμάτων στην περιοχή, αλλά και διαμέσου της εκκλησίας και των σχολείων στις αμφισβητούμενες περιοχές.²⁵ Η παραπάνω επιλογή υπήρξε

²² Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια (...) ο. π. σ. 302-303

²³ Θα μπορούσε να επισημανθεί πως ήταν και η πρώτη φορά που εμφανίστηκε η μέλλουσα Αντάντ ή «Τριπλή Συμμαχία».

²⁴ Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 305

²⁵ Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 282

μονόδρομος, αφού η σκιά της βαριάς ήττας και της ταπείνωσης δεν έδιναν πολλές επιλογές. Η οικονομία ήταν σε οριακό σημείο και, αν δεν υπήρχε η προσωπικότητα του Γεωργίου, οι συνέπειες του πολέμου θα ήταν ακόμα πιο ανυπόφορες για τους ηττημένους Έλληνες.²⁶ Οι σχέσεις της Ελλάδας με τους βόρειους γείτονες της παρέμεναν ανταγωνιστικές, τόσο με τη Σερβία όσο και με τη Βουλγαρία. Η προσπάθεια των Βούλγαρων για εξασφάλιση εκκλησιαστικών δικαιωμάτων υπήρξε εξόχως αποτελεσματική, ειδικά από το 1896 και έπειτα με την επιδείνωση των σχέσεων της Ελλάδας με την Πύλη.

Η ελληνική τακτική της ένοπλης αντιπαράθεσης μικρών ενόπλων ομάδων είχε τον στόχο υπονόμευσης του αιτήματος αυτονομίας της Μακεδονίας από τους Βούλγαρους μέχρι να μπορεί η Ελλάδα να διεκδικήσει την περιοχή μέσω των όπλων και της διπλωματίας.²⁷ Η Τουρκία θεωρούσε την Ελλάδα σαφώς υποδεέστερη απειλή σε σχέση με τους Βούλγαρους, όμως η χρόνια αντιπαλότητα δυσχέραιναν το περιθώριο συνεννόησης. Η Ελλάδα από την άλλη θα έπρεπε να ψάξει σημείο επαφής με την Βουλγαρία, ώστε πριν την αυτονόμηση της περιοχής, να έχουν μοιραστεί οι ζώνες επιρροής ανάλογα με τα ερείσματα της κάθε χώρας στην περιοχή. Η Ελλάδα όμως λόγω μη ρεαλιστικής πολιτικής αρνούσαν να δεχθεί τη νεόκοπη Βουλγαρία ως συνομιλήτη, ενώ η Βουλγαρία από την πλευρά της αρνούσαν να περιορίσει τις βλέψεις της στο επίμαχο ζήτημα. Έτσι, δόθηκε η ευκαιρία στην Σερβία να θεωρήσει τον εαυτό της τρίτο πόλο στο Μακεδονικό ζήτημα, αλλά με τις υπερβολικές αξιώσεις που πρόβαλλε έθετε τον εαυτό της εκτός του ελληνικού σχεδιασμού.²⁸ Η Ελλάδα στην αυγή του 20^{ου} αι. παρέμενε απομονωμένη.

Το 1906 η βουλγαρική κυβέρνηση υπέθαλψε και ανέχτηκε διωγμούς Ελλήνων της Ανατολικής Ρωμυλίας, κι έτσι εγκαταλείφθηκαν παραδοσιακοί ελληνικοί θύλακες. Οι έντονες διαμαρτυρίες της επίσημης ελληνικής κυβέρνησης δεν κινητοποίησαν τις Μεγάλες Δυνάμεις, και ζητήθηκε η άμεση ανάκληση Ελλήνων αξιωματικών από το μακεδονικό χώρο. Η επανάσταση των Νεότουρκων το 1908 υπήρξε καθοριστικός παράγοντας των εξελίξεων, αφού αυτοί παρουσιάζονταν πλέον αποφασισμένοι να μην απεμπολήσουν περαιτέρω εδαφικά κυριαρχικά δικαιώματα, κάτι που προκάλεσε ιδιαίτερη ένταση τόσο στο κρητικό ζήτημα όσο και στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Το αποτέλεσμα αυτής της έντασης οδήγησε τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο στις 28/8/1909 να πραγματοποιήσει το κίνημα στο Γουδί προκαλώντας μείζονα πολιτική κρίση και κυβερνητικό αδιέξοδο. Σύντομα ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος είδε τη λύση του αδιεξόδου στο πρόσωπο του ικανού και φιλόδοξου Ελευθερίου

²⁶ Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 307

²⁷ Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 310-311

²⁸ Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 311-313

Βενιζέλου. Στα πλεονεκτήματα του συμπεριλαμβανόταν η άριστη γνώση του Μακεδονικού ζητήματος και οι σαφείς θέσεις του για την πολιτική που έπρεπε να ακολουθήσει η Ελλάδα. Συνοπτικά, αυτές θα μπορούσαν να εστιαστούν στην προσπάθεια κατευναστικής πολιτικής με την Πύλη και στην προστασία των εθνικών συμφερόντων στις αλύτρωτες περιοχές είτε με διπλωματία είτε, ακόμα, και με πόλεμο. Η προσπάθεια να ξαναγίνει αξιόπιστος συνομιλητής η χώρα, καθώς και το αξιόμαχο του στρατεύματος ήταν αδιαπραγμάτευτα, ενώ περιόρισε τον ρόλο των στρατιωτικών αυστηρά στα καθήκοντα τους και τερμάτισε την ομηρεία της κυβέρνησης από την κοινή γνώμη.²⁹

Τον Μάρτιο του 1912 ξεκίνησε μια διαδικασία συνεννόησης μεταξύ της Βουλγαρίας και της Σερβίας, η οποία κατέληξε σε μια συνθήκη συμμαχίας ανάμεσα στις δύο χώρες με την συναίνεση της Ρωσίας.³⁰ Η Ελλάδα βρέθηκε σε δεινή θέση αντιλαμβανόμενη πως η ίδια δεν μπορούσε να προστατεύσει τα συμφέροντα της στην περιοχή. Η αντίδραση του Βενιζέλου ήταν απρόσμενη, αφού υπέγραψε άμεσα συνθήκη όχι με την Σερβία, όπως πίστευαν οι περισσότεροι, αλλά με την άμεση αντίπαλο της Βουλγαρία. Η Ελλάδα με την στρατιωτική της ενδυνάμωση ήταν πλέον ιδιαίτερα χρήσιμη στους Βούλγαρους ως στρατιωτικός εταίρος, αφού ο στόλος της ήταν κυρίαρχος του Αιγαίου. Συνθήκη ιδιαίτερως σημαντική, με την Ελλάδα να είναι πλέον μέλος μια ευρείας ομάδας χωρών της περιοχής με την στήριξη της Ρωσίας.

Με οδηγό αυτήν την συνθήκη ο συνασπισμός προκάλεσε τον πόλεμο έναντι της Τουρκίας τον Οκτώβριο του 1912 με στόχο την διανομή των εδαφών του σουλτάνου μετά το πέρας αυτού. Η Τουρκία υποτίμησε την στρατιωτική ισχύ των χωρών και αυτό έδωσε την ευκαιρία να απελευθερωθεί το μεγαλύτερο μέρος των ευρωπαϊκών κτήσεων του Σουλτάνου σε σύντομο χρονικό διάστημα³¹. Στις 30 Μαΐου 1913 υπογράφηκε στο Λονδίνο η συνθήκη που καθόριζε την εκχώρηση των τουρκικών κτήσεων από τον συνασπισμό των βαλκανικών χωρών. Οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν την ευθύνη να ορίσουν τα σύνορα του νεότευκτου Αλβανικού κράτους και να ορίσουν το μέλλον των νησιών του Αιγαίου, αλλά σιωπούσαν για την εδαφική κατανομή των μακεδονικών εδαφών καταδεικνύοντας τις έντονες διαφωνίες μεταξύ τους. Η Ελλάδα εκμεταλλευόμενη μια στιγμιαία αδράνεια Σέρβων και Βούλγαρων ξεκίνησε άμεσα να προελαύνει προς την Θεσσαλονίκη με επικεφαλής τον διάδοχο Κωνσταντίνο, ύστερα από προτροπή του Βενιζέλου.³²

Ο ελληνικός στρατός έφτασε στην Θεσσαλονίκη στις 27 Οκτωβρίου όπου και ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις για την παράδοση της πόλης με αίσια κατάληξη αυτών. Όταν έφτασαν οι βουλγαρικές δυνάμεις, ο Τούρκος επικεφαλής

²⁹Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 319-320

³⁰Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 320

³¹Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 322

³²Βερεμής-Κολιόπουλος, Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια [...] ο. π. σ. 324-325

τους ενημέρωσε πως η πόλη είχε αλλάξει κυρίαρχο. Πολύ σύντομα οι Βούλγαροι έδειξαν την διάθεση τους για διεκδίκηση της πόλης μέσω πλαγίων τρόπων και προκλήσεων προς την ελληνική διοίκηση. Ταυτόχρονες προκλήσεις των Βούλγαρων και προς τους Σέρβους έφεραν σε μυστική επαφή τις κυβερνήσεις των Ελλήνων και των Σέρβων και την υπογραφή συνθήκης στις 5 Μαΐου 1913. Οι διαβουλεύσεις έγιναν αντιληπτές από την Ρωσία, η οποία μάταια προσπάθησε να συμβιάσει τις δύο σλαβικές χώρες, με αποτέλεσμα την έναρξη του Β' Βαλκανικού Πολέμου. Σε αυτόν οι βουλγαρικές δυνάμεις ηττήθηκαν από τους Έλληνες και τους Σέρβους, ενώ ταυτόχρονα οι Ρουμάνοι από τον Βορά και οι Τούρκοι από Ανατολικά άδραξαν την ευκαιρία να καταλάβουν βουλγαρικά εδάφη. Και σε αυτήν την περίπτωση η ανακωχή υπήρξε προϊόν δύσκολης διαπραγματεύσεως με θετική κατάληξη για την Ελλάδα την παραχώρηση της Καβάλας και των εδαφών γύρω από αυτήν.³³

2.5) Η κατάσταση στην Κέρκυρα στο τέλος του 19^{ου} αιώνα

Από την Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα το αγροτικό πρόβλημα ήταν το σημαντικότερο ζήτημα για την κοινωνία των νησιών, το οποίο πολύ σύντομα εξελίχθηκε σε φλέγον κοινωνικό ζήτημα με προεκτάσεις και στο κοινοβούλιο. Σίγουρα το ζήτημα της διανομής της αγροτικής γης απασχολούσε όλη την επικράτεια, όμως η περίπτωση των νησιών του Ιονίου ήταν χαρακτηριστική, αφού μετά την ένωση με την Ελλάδα η κατάσταση χειροτέρεψε με την ψήφιση του νόμου ΣΜΔ'/1867 και του άρθρου 52, τα οποία αφαιρούσαν οριστικά τον χαρακτήρα της ισοβιότητας από τα κολλιγικά δικαιώματα.³⁴

Επίσης, στα τέλη του 19^{ου} δημιουργήθηκε ένα ιδιόμορφο φαινόμενο σε επίπεδο οικονομίας του νησιού, αφού έλαβε χώρα μια ανάπτυξη επιχειρήσεων πρωτοβιομηχανικού χαρακτήρα, οι οποίες αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα στα δύο προάστια της πόλης, στο Μαντούκι και στην Γαρίτσα. Αυτή η εξέλιξη δεν σχετίζεται και δεν μπορεί να συγκριθεί με τις συγκυρίες οι οποίες οδήγησαν την Αγγλία του 18^{ου} αιώνα και την υπόλοιπη Ευρώπη στην Βιομηχανική Επανάσταση. Ωστόσο, η παρουσία των ξένων κατακτητών στην Κέρκυρα και οι τομές που αυτοί έφεραν ή ακόμα επέβαλαν στο ντόπιο στοιχείο διαμόρφωσαν μέχρι ενός σημείου αυτό το φαινόμενο.³⁵ Μέχρι το 1900, πάντως, δημιουργήθηκε ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων για τα δεδομένα του νησιού και διαμόρφωσαν την Κέρκυρα σε μια

³³ Βερεμής-Κολιόπουλος, *Ελλάς, η σύγχρονη συνέχεια* [...] ο. π. σ. 326-327

³⁴ Κώστας Βεργόπουλος, «Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα» στον ιστότοπο <https://walk2geographies.wordpress.com/2012/06/20/>, ημερομηνία προσπέλασης 15/4/2018

³⁵ Ελένη Βουσολίνου-Ανυφαντή, «Η Βιομηχανία στην Κέρκυρα, Η βιομηχανία Γραφικών Τεχνών Ασπιώτη-ΕΛΚΑ(τέλη 19^{ου} αιώνα), (Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο-Τμήμα Ιστορίας, Διδακτορική Διατριβή, 2014), σ.9

βιομηχανική πόλη, όπου οι βιομήχανοι προέρχονταν από τον χώρο του εμπορίου και ήταν αυτοί που κυριαρχούσαν σε οικονομικό και σε κοινωνικό επίπεδο.³⁶

Ήδη από την περίοδο της Βρετανικής προστασίας η οικονομία άλλαξε μορφή με την σταδιακή απομάκρυνση της από το τοκογλυφικό παρελθόν της μέσα από την διαμόρφωση του αστικού τοπίου. Έτσι, μέσα από τέτοιες διαδικασίες δημιουργήθηκε η συνθήκη κατά την οποία ο άνθρωπος αισθανόταν κυρίαρχος και δημιουργός νέων δεδομένων στην παραγωγή. Η βιομηχανική ανάπτυξη ήταν το επόμενο βήμα. Στην Κέρκυρα οι δυνατότητες που έδιναν η παραγωγή της πρώτης ύλης, όπως γάλα, ελιά, κάνναβη και λινό οδηγούσαν με ακρίβεια στην δημιουργία στα τέλη του 19^{ου} αι. ειδικών χώρων με βιομηχανικές προδιαγραφές και δευτερογενή παραγωγή προϊόντων. Εντούτοις, δεν ξεπερνούσαν τα πρωτοβιομηχανικά δεδομένα εμφανίζοντας στοιχεία μιας πρώιμης εκβιομηχάνισης.³⁷

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει στην εκβιομηχάνιση της Κέρκυρας και η αναγκαστική σύμπραξη του ιδιωτικού συμφέροντος με το δημόσιο, διότι η παραγωγή μονοπωλιακών προϊόντων, όπως τα σιγαρόχαρτα, επέβαλε την έντονη κρατική επιτήρηση υπό αυστηρούς κανόνες. Αυτό έγινε ακόμα πιο έντονο μετά τον πόλεμο του 1897, αφού η υπερχρεωμένη Ελλάδα μαζί με τους μηχανισμούς του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου ασκούσαν ασφυκτικό έλεγχο σε όλες τις παραγωγικές μονάδες της επικράτειας. Πάντως, όλη η πορεία της Κερκυραϊκής εκβιομηχάνισης έπειθε πως υπήρξε προϊόν συγκυριών και ανέπτυξε μια δυναμική για όσο οι συνθήκες ήταν κατάλληλες και οι περιστάσεις το επέτρεψαν. Οι συγκυρίες εστιάζονταν στην σχετικά σύντομη μετακίνηση κάποιων εκ των σημαντικών βιομηχανικών μονάδων στην ελληνική πρωτεύουσα στην προπολεμική Αθήνα λόγω της προσπάθειας συγκέντρωσης όλων των παραγωγικών δυνάμεων μετά την χρηματιστηριακή κρίση του 1929, η οποία επηρέαζε και τον ελλαδικό χώρο. Ταυτόχρονα, μέσα από αυτές τις διαδικασίες, όπως συνέβαινε και σε άλλα σημεία της ευρωπαϊκής ηπείρου, αναπτυσσόταν στην Κέρκυρα το εργατικό κίνημα και η επακόλουθη διεκδίκηση δικαιωμάτων από τους εργάτες, οι οποίοι προέρχονταν κυρίως από τα παλιά λαϊκά στρώματα της πόλης και όχι από τους χωρικούς.³⁸

Το πρώτο οργανωμένο εργατικό σωματείο στην Κέρκυρα ιδρύθηκε το 1819 από αχθοφόρους του λιμανιού και φορτοεκφορτωτές. Εκτός όμως των εργατών, κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αι. οι φοιτητές αλλά και ορισμένοι κύκλοι διανοούμενων συνήθως με σπουδές στο εξωτερικό, δέχτηκαν τις επιδράσεις των

³⁶ Ξενοφών Βλάχος, «Κέρκυρα, Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας-από την Ένωση ως σήμερα», (επιμ: Παππάς Γ. Θεοδ), (Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Δήμος κερκυραίων, 2000), σ. 200

³⁷ Ελένη Βουσολίνου-Ανυφαντή, «Η Βιομηχανία στην Κέρκυρα [...]» ο.π. σελ. 10-11

³⁸ Ξενοφών Βλάχος, «Κέρκυρα, Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας [...]» ο.π., σ. 202

μεγάλων ιστορικών γεγονότων της εποχής, όπως η Κομμούνα του Παρισιού το 1871, αλλά και των εργατικών αγώνων σε Δυτική Ευρώπη και Ηνωμένες Πολιτείες. Γενικά, η Επτάνησος επηρεάστηκε από τέτοια αριστερά ριζοσπαστικά ρεύματα και αυτό οφειλόταν μέχρι κάποιου βαθμού και στις στενές επαφές του υπό διαμόρφωση Ιταλικού Έθνους την περίοδο εκείνη παράλληλα με την γέννηση των πρώτων σοσιαλιστικών ιδεών. Ο σύλλογος με την ονομασία «Ρήγας» με έτος ιδρύσεως το 1871 είχε στόχο την διάδοση των ιδεών και των φρονημάτων τα, οποία θα μόρφωναν τις τάξεις του λαού που ζούσαν και συντηρούνταν από τους κόπους και την εργασία τους.³⁹

Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ιδρύθηκαν και άλλα εργατικά σωματεία με παρεμφερείς σκοπούς και μέσα από τέτοιες διεργασίες ιδρύθηκε και το 1897 το «Εργατικό Κέντρο Κέρκυρας», το οποίο ήταν από τα αρχαιότερα της χώρας. Η εμφάνιση τέτοιου είδους σωματείων ήταν απολύτως αναγκαία, αφού η εκβιομηχάνιση της πόλης της Κέρκυρας, όπως και σε άλλα σημεία της επικράτειας, απαιτούσε οι εργαζόμενοι να απασχολούνται υπό ιδιαίτερα σκληρές συνθήκες με ωράρια που συχνά ξεπερνούσαν τις 15 ίσως και 16 ώρες ημερήσιας εργασίας. Όσον αφορά την ύπαιθρο η κατάσταση δεν ήταν καλύτερη αφού λίγα πράγματα είχαν αλλάξει από τον προηγούμενο αιώνα με το μεγαλύτερο μέρος της γης να ανήκει στις αριστοκρατικές οικογένειες και οι αμαθείς χωρικοί να ζουν και να εργάζονται υπό άθλιες συνθήκες. Παρότι από την ένωση των νησιών με την Ελλάδα υπήρξε προσπάθεια για επίλυση τέτοιων θεμάτων, οι λύσεις άργησαν πολύ. Οι συνθήκες καλλιέργησαν στον αγροτικό πληθυσμό από νωρίς την επιθυμία για ένωση με την Ελλάδα ελπίζοντας στην δίκαιη ανακατανομή της γης. Εκείνη την περίοδο δεν ήταν σπάνιο φαινόμενο ευκατάστατοι αστοί να επωφελούνται των λανθασμένων οικονομικών χειρισμών υπερχρεωμένων και ξεπεσμένων αριστοκρατών-γαιοκτημόνων, οι οποίοι αναγκάζονταν να εκποιούν μέρος της ακίνητης περιουσίας τους, συνήθως της αγροτικής γης.⁴⁰

Η αστική τάξη η οποία ευημερούσε κυρίως λόγω του εμπορίου μαζί με την παραδοσιακή αριστοκρατία αποτελούσαν στην πόλη της Κέρκυρας την ανώτερη κοινωνική ομάδα. Ήταν αυτοί που κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αι. θα συμβάλλουν στην δημιουργία μιας ζηλευτής πνευματικής ζωής και κίνησης. Το θέατρο και η μουσική γνώριζαν ιδιαίτερη άνθηση και, αν κάποιος μπορεί να ισχυριστεί πως οι χαμηλότερες κοινωνικές ομάδες ήταν αποκλεισμένες από αυτήν την πνευματική κίνηση, ο αντίλογος θα μπορούσε να είναι η ίδρυση της ΦΕΚ, όπου η μουσική πράξη θεραπεύεται για όλους όσοι ενδιαφέρονταν μέσα από τις δραστηριότητες της μπάντας της Φιλαρμονικής.

³⁹ Γεώργιος Σ. Ζούμπος, «Ιστορία της Φιλαρμονικής Εταιρίας Μάντζαρος Κέρκυρας», τ.Α', 1890-1911, στον ιστότοπο <https://www.academia.edu/24441567> ημερομηνία προσπέλασης 22/3/2018

⁴⁰ Ζούμπος, *Ιστορία της Φιλαρμονικής Εταιρίας Μάντζαρος Κέρκυρας* [...], ο. π, σ.4-5

Αλλά και ο τριτογενής τομέας της οικονομίας ανθούσε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα λόγω της θέσης της Κέρκυρας στο δίκτυο συγκοινωνίας και μεταφορών στον μεσογειακό χώρο. Ο τραπεζικός τομέας, επίσης, υπήρξε σχετικά ανεπτυγμένος, ενώ η εύκολη πρόσβαση τόσο από την δυτική Ευρώπη όσο και από την ηπειρωτική Ελλάδα σε συνδυασμό με την φυσική ομορφιά του τοπίου προκάλεσαν το ενδιαφέρον του ελληνικού Βασιλικού οίκου αλλά και του αυστριακού αρχικά και έπειτα του γερμανικού με ανέγερση βασιλικών ανακτόρων. Έτσι, η καλή φήμη της Κέρκυρας σύντομα αναπτύχθηκε στα ανώτερα στρώματα της ευρωπαϊκής κοινωνίας.⁴¹ Ήταν η εποχή που η αστική τάξη κυριαρχούσε σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής ζωής εισβάλλοντας στην ανώτερη κοινωνία, όπου με επιγαμίες επιχειρήθηκε να αμβλυνθεί η απόσταση μεταξύ των κυρίαρχων κοινωνικών ομάδων. Οι αριστοκρατικές οικογένειες που μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στα νέα οικονομικά δεδομένα της εποχής διατηρούσαν το κοινωνικό τους γόητρο και την πολιτική επιρροή του παρελθόντος. Η μεσαία τάξη πλήθυνε, εδραιώθηκε και οι νέες αντιλήψεις είχαν ευρεία διάδοση αλλά και απήχηση.⁴²

Μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα η μουσική εκπαίδευση είχε τα στοιχεία μια τυπικής ταξικής διαδικασίας που το οικονομικό βάρος αυτού του είδους εκπαίδευσης είχαν την δυνατότητα να παρέχουν στους γόνους τους μόνον οι εύπορες αριστοκρατικές οικογένειες. Για τον σκοπό αυτό εμπιστεύονταν οικοδιδάσκαλους συχνά ιταλικής καταγωγής, οι οποίοι συνήθως ήταν επαγγελματίες μουσικοί που απασχολούνταν στην ορχήστρα του θεάτρου και προς ενίσχυση του εισοδήματός τους ασχολούνταν και με εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η ενασχόληση των αστών με την μουσική είχε στόχο την ψυχαγωγία και σπάνια ξεπερνούσε τον καλώς εννοούμενο ερασιτεχνισμό. Σε καμία περίπτωση δεν νοούνταν επαγγελματική ενασχόληση, αφού οποιαδήποτε βιοποριστική δραστηριότητα για την εν λόγω κοινωνική ομάδα σήμαινε κοινωνικό υποβιβασμό.⁴³ Οι κοινωνικού τύπου μικρές ιδιωτικές συναυλίες στα σαλόνια των σπιτιών ήταν μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να ψυχαγωγηθούν και να επιδείξουν τις ικανότητες τους στο τραγούδι ή σε κάποιο μουσικό όργανο(συνήθως στο πιάνο) οι συμμετέχοντες.

Το ρεπερτόριο αποτελούνταν κυρίως από το δημοφιλέστερο είδος της εποχής το μελόδραμα, το οποίο ήταν έντυπη μουσική για φωνή και πιάνο ή χειρόγραφο παρτιτούρα και συχνά είχε την σημείωση πως πρόκειται για έργα που θα χρησιμοποιηθούν από συγκεκριμένο γόνο κάποιας αστικής οικογένειας. Επιπλέον, οι πιανιστικές αναγωγές ή οι φαντασίες από αποσπάσματα Όπερας υπήρξαν πολύ δημοφιλή στο ρεπερτόριο των σαλονιών. Εκτός του πιάνου υπήρχαν

⁴¹ Ξενοφών Βλάχος, , *Κέρκυρα, Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας* [...] ο. π., σ. 201

⁴² Ξενοφών Βλάχος, , *Κέρκυρα, Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας* [...] ο. π., σ. 202

⁴³ Κώστας Καρδάμης, *Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος-Ενότητα μέσα στην πολλαπλότητα*, (Κέρκυρα: Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών, 2008), σ.22

και περιπτώσεις που το φλάουτο ή η κιθάρα από όργανο συνοδείας υπήρχαν και ως σολιστικά.⁴⁴

2.6) Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας

Οι πρώτοι γηγενείς επαγγελματίες μουσικοί είχαν εκπαιδευθεί με τον τρόπο που περιγράφηκε πιο πάνω, με την διαφορά πως αυτοί ανήκαν στην μεσαία τάξη και μάλιστα κάποιοι εξ αυτών προετοιμάστηκαν από τον Νικόλαο Χαλικιόπουλο Μάντζαρο. Η κοινωνική διεύρυνση της μουσικής εκπαίδευσης έγινε πραγματικότητα το 1840 με την ίδρυση της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας. Οι αρχικές σκέψεις περί δημιουργίας ενός τέτοιου εκπαιδευτικού σωματείου υπήρχε από νωρίς στο μυαλό του Κερκυραίου Ευγενούς λόγω της μουσικής δυναμικής της πόλης αλλά και της πρόκλησης ενός εθνικού στόχου περί δημιουργίας στον Ελλαδικό χώρο μιας νέας εστίας μουσικού πολιτισμού στα πρότυπα της έντεχνης ευρωπαϊκής μουσικής.⁴⁵

Μεθοδικά ο Μάντζαρος ετοίμαζε την δημιουργία αυτού του σωματείου, το οποίο θα είχε χαρακτηριστικά ακαδημίας πάνω σε ευρωπαϊκά πρότυπα, φροντίζοντας από πριν την εκπαίδευση ατόμων ικανών να πλαισιώσουν το εγχείρημα του. Οι Σπυρίδων Ξύνδας και Αντώνιος Λιμπεράλης ήταν δύο από τους πρωτεργάτες αυτής της προσπάθειας, με τους οποίους ο Μάντζαρος είχε μοιραστεί πολύ νωρίτερα τις ανησυχίες του⁴⁶. Η επίσημη ίδρυση της ΦΕΚ το 1840 έδωσε διέξοδο στο όραμα του Μαντζάρου αφού οι συνθήκες ήταν έτοιμες από καιρό.

Η συμμετοχή στρατιωτικής μπάντας στις θρησκευτικές τελετές της Κέρκυρας θεωρούνταν δεδομένη από την βενετική περίοδο. Έτσι με απόλυτα φυσικό τρόπο συνεχίστηκε η παράδοση της συνοδείας της βρετανικής στρατιωτικής μουσικής και κατά την περίοδο της Βρετανικής παρουσίας στην Κέρκυρα, χωρίς αυτό να γίνεται απολύτως αποδεκτό από μερίδα αγγλικανών ιερέων.⁴⁷ Η διαταγή της Βασίλισσας Βικτωρίας το 1837 περί απαγόρευσης βρετανικών στρατιωτικών αποσπασμάτων στις θρησκευτικές τελετές μη προτεσταντικών δογμάτων έδωσε την αφορμή ώστε το σχέδιο της ίδρυσης ενός ευρύτερου μουσικού οργανισμού, ο οποίος θα περιελάμβανε και μια μπάντα. Η ιδρυτική πράξη αναφέρει ρητά τον σκοπό δημιουργίας ενός μουσικού ιδρύματος και μιας ορχήστρας πνευστών και με επίσημες ανακοινώσεις καλούσαν όλους τους

⁴⁴ Κώστας Καρδάμης, *Ο προσολωμικός Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος και το έργο του*. (Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο Τ.Μ.Σ, Διδακτορική Διατριβή, 2006), σ. 38-39

⁴⁵ Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας*, στα «Δημοσιεύματα του Μουσείου Μουσικής 'Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος'», Κέρκυρα, Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, 2010, σ. 16-17.

⁴⁶ Κώστα Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας* [...], ο. π. σ. 17 και σ. 20

⁴⁷ Κώστας Καρδάμης, «Περί της ίδρυσης και περί την ίδρυση της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας: Αστικοί μύθοι και πραγματικότητες», *Μουσικός Ελληνομνήμων*, 21-22 (2015), 14-15

νέους Κερκυραίους να στηρίζουν και να στελεχώσουν την μπάντα της Φιλαρμονικής.⁴⁸

Η σύνδεση με τον θρησκευτικό στοιχείο είχε τον στόχο της απομάκρυνσης οποιαδήποτε προσπάθειας εμπλοκής της Βρετανικής παρουσίας στο ίδρυμα. Είναι γνωστό πως η στοιχειώδης εκμάθηση των πνευστών οργάνων είναι μια διαδικασία σαφώς ευκολότερη από την εκμάθηση των εγχόρδων οργάνων. Άρα τα αποτελέσματα, ήταν δεδομένο πως γρήγορα θα παρουσιάζονταν στον κερκυραϊκό κοινό. Πράγματι, στις 11/8/1841 η μπάντα της Φιλαρμονικής που τότε αριθμούσε κάποιες δεκάδες νέους Κερκυραίους υπό την Διεύθυνση του Αντώνιου Λιμπεράλη, συμμετείχε στην λιτανεία του Αγίου Σπυρίδωνος, με την διαφορά πως λόγω ελλείψεως στολών, ήταν τοποθετημένη στα παράθυρα του παλιού κτηρίου⁴⁹ της Φιλαρμονικής. Η πρώτη εμφάνιση ακολουθώντας όλη την πορεία της λιτανείας του Ιερού Σκηνώματος του Αγίου πραγματοποιήθηκε την πρώτη Κυριακή του Νοεμβρίου του ίδιου έτους.⁵⁰

Λόγω των συνθηκών και την έντονη προβολή της μπάντας, αυτή ταυτίστηκε στην συνείδηση του ντόπιου πληθυσμού με τον όρο «φιλαρμονική». Παρ' όλα αυτά όμως η ΦΕΚ, διαχρονικά υπήρξε κάτι πολύ περισσότερο από μια μπάντα. Ο Μάντζαρος συνέταξε τον κανονισμό λειτουργίας των σχολών όπου προβλέπονταν η εκμάθηση των οργάνων, της ωδικής και τέλος της μουσικής σύνθεσης. Στην εκμάθηση των οργάνων αναφέρονταν η διδασκαλία των εγχόρδων και των πνευστών. η συνολική λειτουργία του εκπαιδευτικού έργου της Φιλαρμονικής τις πρώτες δεκαετίες περιείχε έντονα στοιχεία από ανάλογα προγράμματα των ωδείων της Νάπολης αλλά και του Παρισιού.⁵¹ Οι απόφοιτοι των σχολών της Εταιρείας είχαν αποκτήσει σημαντικότερες γνώσεις, μοναδικές για τα ελληνικά δεδομένα κάτι το οποίο τους προσέφερε επαγγελματικές ευκαιρίες είτε ως Αρχιμουσικοί, δάσκαλοι ή μουσικοί ορχήστρας. Όμως οι γνώσεις αυτές ήταν ικανές να αποτελέσουν εισιτήριο εισαγωγής και σε μουσικά ιδρύματα του εξωτερικού, συχνά στην γειτονική Ιταλία.⁵²

Τα μουσικά σύνολα που προέκυπταν παρουσιάζονταν σε συναυλίες που συνήθως είχαν ιδιωτικό χαρακτήρα για την ψυχαγωγία των θεμελιωτών, οι οποίοι ήταν και οι οικονομικοί στυλοβάτες του όλου εγχειρήματος. Στις επίσημες εκδηλώσεις (25^{ης} Μαρτίου και 12^{ης} Σεπτεμβρίου, ημέρα ίδρυσης της Φιλαρμονικής) ήταν απαραίτητη η εκτέλεση ενός έργου «εθνικού χαρακτήρα». Σε αυτές τις συναυλίες κυρίαρχο ρόλο είχαν τα σύνολα των Εγχόρδων, παρ' όλες τις

⁴⁸ Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας [...]*, ο. π. σ. 22

⁴⁹ Το παλιό κτήριο βρίσκονταν στην συμβολή των σημερινών οδών Φιλαρμονικής και Νικηφόρου Θεοτόκη.

⁵⁰ Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας [...]*, ο. π. σ. 23-24

⁵¹ Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας [...]*, ο. π. σ. 25-26

⁵² Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας [...]*, ο. π. σ. 26

οικονομικές δυσκολίες της λειτουργίας αυτών. Αυτές οι δυσκολίες οδήγησαν στην παρακμή των Σχολών και συνόλων εγχόρδων στην δεκαετία του 1930, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των Διοικούντων και του διδακτικού προσωπικού της Εταιρείας. Τα τελευταία χρόνια γίνεται μια έντονη και σοβαρή προσπάθεια ώστε να στελεχωθούν αυτές οι σχολές ώστε η Ορχήστρα εγχόρδων της Εταιρείας να έχει συνεχή και παραγωγική λειτουργία. Να σημειωθεί ότι τα σύνολα εγχόρδων της Εταιρείας είχαν ευκολότερη πρόσβαση στο Θέατρο San Giacomo και αργότερα στο Δημοτικό Θέατρο της Κέρκυρας σε σχέση με την μπάντα του ιδρύματος.⁵³

Παρ' όλα αυτά η μπάντα υπήρξε το πλέον προβεβλημένο σύνολο της Φιλαρμονικής και το πιο αγαπητό στο κόσμο, αφού οι εμφανίσεις του είχαν σχεδόν αποκλειστικά δημόσιο χαρακτήρα και στην μπάντα της Εταιρείας συμμετείχαν συνήθως άτομα από τις ασθενείς οικονομικά τάξεις. Ακόμα και σήμερα ο όρος «φιλαρμονική» είναι ταυτισμένος με τις μπάντες του νησιού. Οι λόγοι αυτής της εκτίμησης γίνονται εύκολα κατανοητοί αφού τόσο το ηχόχρωμα των πνευστών οργάνων είναι έντονο και ιδανικό για συναυλίες σε ανοικτούς χώρους. Επίσης σε αυτές τις συναυλίες έφερναν το κοινό σε επαφή με την μουσική που παίζονταν σε συναυλιακούς χώρους αλλά και με το αγαπημένο είδος του κοινού, την Όπερα. Οι διασκευές μέρους των δημοφιλών οπερατικών έργων έφερνε σε επαφή το ευρύ κοινό με αυτό το είδος αλλά και διαμόρφωνε το μουσικό αισθητήριο της τοπικής κοινωνίας.⁵⁴

Ακόμα και σήμερα η ΦΕΚ συνεχίζει το εκπαιδευτικό και καλλιτεχνικό έργο της βαδίζοντας στα χνάρια που χάραξαν οι μεγάλοι δάσκαλοι του παρελθόντος. Με βηματισμό που προσπαθεί να συγχρονιστεί με τα παγκόσμια μουσικά τεκταινόμενα κοιτάζει μπροστά, και με τις αγωνιώδεις προσπάθειες των εκάστοτε Διοικήσεων αυτής αλλά και του εκπαιδευτικού προσωπικού συνεχίζει να παράγει μουσικούς και μουσική προσφέροντας στην διαχρονική καλλιτεχνική εξέλιξη της Κέρκυρας.

3) Η παρουσία της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας.

Η διαχείριση της αρχαιοελληνικής κληρονομιάς για τους Νεοέλληνες υπήρξε αδιαπραγμάτευτο κεφάλαιο όσον αφορά την συνέχεια του ελληνισμού. Η, κατά τον Παπαρρηγόπουλο, προσπάθεια οργάνωσης μιας ενιαίας εθνικής συνείδησης και η επαναφορά του νέου ελληνικού κράτους στην σφαίρα των πολιτισμένων εθνών της Ευρώπης, έβρισκε την κορυφαία έκφραση της στην πρωτοβουλία των λογίων αλλά και των πολιτικών του τέλους του 19^{ου} αι. με την διοργάνωση των πρώτων

⁵³ Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας [...]*, ο. π. σ. 27-28

⁵⁴ Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας [...]*, ο. π. σ. 30-31

σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.⁵⁵ Η συνειδητή απόφαση σύνδεσης της σωματικής άθλησης με τη μουσική παρέπεμπε ευθέως στη νεοκλασική ελληνική παιδεία.

Το ζητούμενο της προσπάθειας συντονισμού των μουσικών δυνάμεων του ελληνικού κράτους ξεκίνησε από το κορυφαίο επίπεδο με την ανάθεση της σύνθεσης σχεδόν ενός έτους νωρίτερα του Ολυμπιακού Ύμνου στον Κερκυραίο κορυφαίο συνθέτη της περιόδου Σπύρο Σαμάρα, ως προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος. Ο Σαμάρας ήταν ο πλέον αναγνωρισμένος Έλληνας συνθέτης της εποχής του με αξιοσημείωτη καριέρα στην γειτονική Ιταλία και με σπουδές στην Γαλλία, άρα ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος που θα συνέδεε την Αθήνα με την «πολιτισμένη Ευρώπη». Πέρα τούτου, ο στόχος τους να δώσουν την εικόνα ενός κράτους σύγχρονου, το οποίο έκανε συνεχείς προσπάθειες να αποκοπεί από το «βεβαρβαρωμένο παρελθόν του», απαιτούσε μια πανελλαδική κινητοποίηση των μουσικών δυνάμεων όλου του βασιλείου, ώστε να αναδεικνυόταν το σύγχρονο ελληνικό πνεύμα. Η κινητοποίηση αφορούσε και τα μουσικά καλλιτεχνικά σωματεία της περιφέρειας, τις μπάντες, των οποίων η ύπαρξη ήταν πλέον δεδομένη σε διάφορα σημεία της επικράτειας.

Από μια τέτοια προσπάθεια ήταν αδύνατο να μην κληθούν στην Αθήνα και οι τρεις Κερκυραϊκές μπάντες, η Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, η Φιλαρμονική Μάντζαρος και η βραχύβια Φιλαρμονική 'Σαμάρας'. Ήδη η Φιλαρμονική Εταιρεία μετρούσε αρκετές δεκαετίες και είχε καθιερωθεί ως ένα εξαιρετικά σημαντικό σωματείο, που από τις τάξεις του προέρχονταν κάποιοι από τους σημαντικότερους Έλληνες μουσικούς ή δασκάλους. Οι δυσκολίες όμως στην επικοινωνία και στα γραφειοκρατικά προβλήματα είχαν ως αποτέλεσμα την απουσία της Φιλαρμονικής κατά την πανηγυρική τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων στις 25 Μαρτίου του 1896.

Η πρώτη εξερχόμενη επιστολή από την ΦΕΚ προς το Νομάρχη Κέρκυρας εντοπίστηκε έναν χρόνο νωρίτερα από την τέλεση των Αγώνων, ενημερώνοντας τον για τη δύναμη που θα μπορούσε δυνητικά να έστελνε η Φιλαρμονική στην Αθήνα, η οποία ανερχόταν σε 45 μουσικούς, εκ των οποίων οι 18 είχαν την δυνατότητα να παίξουν και στην ορχήστρα λόγω οργάνου και εμπειρίας.⁵⁶ Ωστόσο, πιθανόν η εν Αθήναις Επιτροπή να προσπάθησε αρχικά μέσω του θεσμικού οργάνου, δηλαδή της Νομαρχίας, να συντονίσει και να επικοινωνήσει με την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας. Η δυσκολία επικοινωνίας μεταξύ των φορέων αργότερα θα οδηγούσε στην απευθείας σύνδεση της ΦΕΚ με την Επιτροπή επί της Δεξιώσεως των Ολυμπιακών Αγώνων. Εξάλλου, η απεμπλοκή των κατά τόπους νομαρχιών και η

⁵⁵ Χάρης Ξανθουδάκης, *Ο Ολυμπιακός Ύμνος και η πρεμιέρα του: Μια ελληνική επίδειξη μουσικών δυνάμεων* στα «Δημοσιεύματα του Μουσείου Μουσικής 'Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος'», Κέρκυρα, Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, 2011, σελ. 19

⁵⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 19-4-1893 έως 12-6-1900 αρ. πρωτ. 2757, Ημ/νία εγγράφου: 8/3/1895

ανάθεση του συντονισμού στο σημαντικότερο μουσικό σώμα της Αθήνας, όπως μας ενημερώνει η εφημερίδα το *Άστυ* στις 24/3/1895, την Φιλαρμονική Εταιρεία Αθηνών,⁵⁷ δείχνει τις προθέσεις της Επιτροπής για απλοποίηση των διαδικασιών.⁵⁸

Εκτός μιας ακόμα επιστολής προς τον Δήμαρχο Κερκυραίων έντεκα μήνες αργότερα από την πρώτη, στις 4/2/1896, οι υπόλοιπες επιστολές και γενικότερα η επικοινωνία που προκύπτει από την αρχειακή έρευνα, οδηγούν στο συμπέρασμα πως η ΦΕΚ δεν επικοινωνούσε με το εντολοδόχο σωματείο της πρωτεύουσας, αφού είχε σπαταληθεί ένα κρίσιμο χρονικό διάστημα. Η συνεννόηση γινόταν απ' ευθείας με την «...επί της Δεξιώσεως Επιτροπή» ή ακόμα και με τον πρόεδρο αυτής, τον συνταγματάρχη Ιφικράτη Κοκκίδη⁵⁹. Όσον αφορά την επιστολή στον Δήμαρχο Κερκυραίων με ημερομηνία 4/2/1896, του είχαν απαντήσει θετικά για την πιθανότητα μετάβασης του μουσικού Θιάσου(sic) στην Αθήνα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες για περίπου 9 ημέρες, και τον ενημέρωναν πως στις τάξεις της Φιλαρμονικής υπήρχαν οικογενειάρχες, άποροι και χειροτέχνες, οι οποίοι εν μέσω γιορτών(Πάσχα) θα εγκατέλειπαν τις οικογένειες τους και τις υποχρεώσεις τους. Ως εκ τούτου, ζητούσαν να μοιραζόταν στους μουσικούς το ποσό των 400 δρχ. ημερησίως. Επίσης, του ανακοίνωναν την χρήση της νέας Διαπασών των Παρισίων.⁶⁰

Στις 26 Φεβρουαρίου πάντως η *Εφημερίς* δημοσίευσε την οριστική απουσία της μπάντας της Φιλαρμονικής της Κέρκυρας λόγω της ημερήσιας αποζημίωσης που ζητούσε. Επίσης, κατά το δημοσίευμα, όσον αφορά τις συμμετοχές των Φιλαρμονικών Ζακύνθου, Λευκάδας και Κεφαλληνίας «....οι Κερκυραίοι αμφιβάλλουσιν αν και αυτά θα έλθωσιν χωρίς αμοιβή».⁶¹

Οι χρηματικές απαιτήσεις που αξίωνε η Διοικητική Επιτροπή της ΦΕΚ για τους μουσικούς της οφείλονταν στις εξαιρετικά δύσκολες οικονομικές συνθήκες της περιόδου μετά την πτώχευση, και συνδέονταν με τα αθηναϊκά τεκταινόμενα σε οικονομικό επίπεδο με την αντίδραση των εκεί, επαγγελματιών -και όχι μόνο- μουσικών της ορχήστρας των αγώνων. Ο αθηναϊκός τύπος ενημέρωνε ότι οι μουσικοί λίγες μέρες πριν από την έναρξη των αγώνων είχαν αρνηθεί να

⁵⁷ *Το Άστυ*, 1558, (24/3/1895), σ.5

⁵⁸ Χάρης Ξανθουδάκης, *Ο Ολυμπιακός Ύμνος και η πρεμιέρα του*, ο. π. (σ. 29)

⁵⁹ Ιωάννης Κακουδάκης, Αντιστράτηγος, Δ/ντης της Δ/νσης Ιστορίας Στρατού του ΓΕΣ και Πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής Στρατιωτικής Ιστορίας του ΓΕΕΘΑ, «*Η συμβολή των Ενόπλων Δυνάμεων της Ελλάδας στους Β' Διεθνείς Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήναι 1906*» στον ιστότοπο της Στρατιωτικής επιθεώρησης, <http://www.army.gr>, ημερομηνία προσπέλασης 26/12/2017, σ. 9 και Τάσος Κοντογιαννίδης, «Τι έγινε η απόδοση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», στον ιστότοπο www.ithesis.gr/politikh/ti-egine-i-apodosi-logariasμου-twn-olimpiakwn-agvnnv-tou-2004/, Ημερομηνία προσπέλασης: 24/5/2018

⁶⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2826, Ημ/νία εγγράφου: 4/2/1896

⁶¹ *Εφημερίς*, 57, (26/2/1896), σ. 2

συμμετάσχουν στην πρόβα αξιώνοντας μια «γενναία χρηματική αμοιβή».⁶² Εύκολα παρατηρεί κάποιος την χρονική εγγύτητα της διατύπωσης των αιτημάτων των μουσικών, αν και με διαφορετικό τρόπο. Στην περίπτωση αυτή θα λέγαμε πως τα κοινά προβλήματα απαιτούσαν και κοινές λύσεις.

Ενώ η μετάβαση του μουσικού σώματος στην Αθήνα δεν είχε οριστικοποιηθεί, στην Διοίκηση της Φιλαρμονικής ετοιμάζονταν πυρετωδώς για το ενδεχόμενο αποστολής του στην Αθήνα. Με επιστολή τους προς το Υπουργείο Στρατιωτικών μέσω του 10^{ου} Συντάγματος Πεζικού που έδρευε στην Κέρκυρα, αιτήθηκαν άδεια για μετάβαση στην Αθήνα με το μουσικό σώμα του στρατιώτη και μέλους της Φιλαρμονικής Σπυρίδων Μεταλληνού⁶³. Επειδή οι μέρες κυλούσαν αλλά δεν είχε ληφθεί ακόμα απάντηση στο παραπάνω αίτημα, η Διοικητική Επιτροπή πήρε την πρωτοβουλία να επαναλάβει το αίτημα της σε ανώτερα κλιμάκια. Με επιστολή με ημερομηνία 21/3/1896 παραμονές των αγώνων, η οποία απευθυνόταν στον Πρόεδρο της επί της Δεξιώσεως επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων συνταγματάρχη Κοκκίδη, ζητήθηκε η παρέμβαση του ώστε με τις ενέργειες του να αποσπαστεί ο στρατιώτης Μεταλληνός Σπυρίδων στην Αθήνα στο 7^ο Σύνταγμα Πεζικού, αφού θεωρούνταν αναντικατάστατο μέλος του μουσικού σώματος⁶⁴. Τα χρονικά περιθώρια ήταν πλέον τόσο στενά που μόνο μία τέτοια άνωθεν παρέμβαση θα μπορούσε να δώσει λύση στο πρόβλημα. Να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι το 7^ο Σύνταγμα Πεζικού είχε μετασταθμεύσει στην Αθήνα από την Χαλκίδα που ήταν η έδρα του, για την ενίσχυση της φρουράς κατά την διάρκεια των Αγώνων.⁶⁵

3.1) Οργανωτικές δυσκολίες

Ο διάυλος επικοινωνίας μεταξύ της ΦΕΚ και του προέδρου της Επιτροπής επί της Δεξιώσεως ήταν συχνός το τελευταίο διάστημα πριν από την έναρξη των Αγώνων, όπως δείχνει η έρευνα του αρχειακού υλικού. Ο λόγος της συχνής επικοινωνίας ήταν ο ελλιπής συντονισμός των υπηρεσιών που είχε αφήσει τον χρόνο να κυλήσει, με αποτέλεσμα μερικές μέρες πριν την έναρξη ακόμα να υπάρχουν σημαντικές εκκρεμότητες σε όλα τα επίπεδα. Χαρακτηριστικό είναι το δημοσίευμα της *Εφημερίδος* με ημερομηνία 27/2/1896, στο οποίο καταγγέλλονταν η χαρακτηριστική αργοπορία των έργων στην οδό Ερμού και σε πολλές ακόμη οδούς των Αθηνών.

⁶² *Καιροί*, 2009,(20/3/1896), σ. 1.

⁶³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2839, Ημ/νία εγγράφου: 5/3/1896

⁶⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2850, Ημ/νία εγγράφου: 21/3/1896

⁶⁵ *Καιροί* 2571,(11/2/1896),σ. 3 και Ιωάννης Κακουδάκης, Αντιστράτηγος, Δ/ντης της Δ/νσης Ιστορίας Στρατού του ΓΕΣ και Πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής Στρατιωτικής Ιστορίας του ΓΕΕΘΑ, «*Η συμβολή των Ενόπλων Δυνάμεων της Ελλάδας στους Β' Διεθνείς Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήναι 1906*» στον ιστότοπο της Στρατιωτικής επιθεώρησης, <http://www.army.gr>, ημερομηνία προσπέλασης 26/12/2017, σ. 8

«Πρέπει επί τέλους να εννοήσουν οι αναλαβόντες το έργο τούτο, ότι μόνον είκοσιν ημέραι υπολείπονται εκτός αν σκέπτονται και την ημέραν ακόμη των αγώνων να έχουν τον οδοστρωτήρα εις κίνησην.»⁶⁶

Με επιστολή με ημερομηνία 11/3/1896 ενημέρωναν απ' ευθείας τον Πρόεδρο της επί της Δεξιώσεως Επιτροπής για μια πλειάδα θεμάτων που απασχολούσαν την Διοικητική Επιτροπή. Ξεκινούσαν με το θέμα των χρημάτων που είχαν ζητηθεί υπέρ των μουσικών. Η απάντηση δεν είχε έρθει ακόμη αν και είχε παρέλθει περισσότερο από ένας μήνας χωρίς να υπάρχει κάποια εξέλιξη στο εν λόγω ζήτημα. Ένα ακόμα ζήτημα που τέθηκε και για το οποίο ζητήθηκε η προεδρική παρέμβαση, ήταν η μεταβολή του δρομολογίου του ατμόπλοιου. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε να παρακάμπτονταν η Ζάκυνθος και η Κεφαλονιά, ώστε να ήταν εφικτή η παρουσία της Φιλαρμονικής σε εύλογο χρόνο κατά την διάρκεια των αγώνων. Εξάλλου, υποστήριζαν πως το πλοίο θα ήταν ήδη γεμάτο από την Κέρκυρα και προφανώς δεν τίθετο ζήτημα οικονομικής ζημιάς για την ατμοπλοϊκή Εταιρεία.

Ωστόσο, ένα από τα σοβαρότερα ζητήματα που τέθηκε και έχρηζε σχολιασμού ήταν η μη παραλαβή του Ολυμπιακού Ύμνου δεκαπέντε περίπου μέρες πριν από την έναρξη των αγώνων. Επιπλέον, ζητούσαν να μάθουν μέσω της επιστολής την επίσημη ημερομηνία έναρξης των Ολυμπιακών αγώνων, αφού κάτι τέτοιο δεν είχε γίνει μέχρι τότε, καθώς και όποια πληροφόρηση γινόταν μέσω του Τύπου⁶⁷. Μερικές μέρες νωρίτερα από την επιστολή της ΦΕΚ ανώνυμος αναγνώστης εκ Πατρών έστειλε επιστολή στην εφημερίδα *Το Άστυ* εκφράζοντας του ίδιους προβληματισμούς.

Αξιότιμε Κε Συντάκτα

Μετ' απορίας μεγάλης βλέπω επαναλαμβανόμενον εις όλας τας αθηναϊκάς εφημερίδας, ότι η ορχήστρα, εκ 350 οργάνων των διάφορων ελληνικών μουσικών σωματείων θέλει εκτελέσει εν τω Σταδίω και υπό την διεύθυνση του κ. Σαμάρα, τον υπ' αυτού συντεθέντα ύμνον, εν ω αι των επαρχιών Φιλαρμονικαί ακόμη δεν έλαβον αυτόν. Ίσως η επιτροπή περιμένει κατά την ελληνικήν συνήθεια να αποστείλη αυτόν την τελευταίαν στιγμήν».⁶⁸

Αναφορικά με το δεύτερο σκέλος, τα δεδομένα προβλήματα που είχε να αντιμετωπίσει η οργανωτική επιτροπή ήταν η απειρία της και τα συνεχόμενα οικονομικά προβλήματα του κράτους, σε συνδυασμό με την έντονη καθυστέρηση των έργων. Μέσα σε αυτά υπήρχαν και κάποια τεχνικά προβλήματα που καθιστούσαν δύσκολο τον ακριβή προσδιορισμό έναρξης των αγώνων. Ήδη η

⁶⁶ *Εφημερίς*, 58, (27/2/1896), σ.2

⁶⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2841, Ημ/νία εγγράφου: 11/3/1896

⁶⁸ *Το Άστυ*, 1898,(2/3/1896), σ. 3

Εφημερίς σε άρθρο της 2/2/1896, με αφορμή την συνεδρίαση του δωδεκαμελούς Συμβουλίου των Ολυμπιακών Αγώνων υπό την προεδρεία του Διαδόχου Κων/νου, εξέφραζε τις ανησυχίες της περί της οριζόμενης ημέρας έναρξης των Αγώνων, θεωρώντας πως αυτή θα εμπόδιζε κάποιους να παρευρίσκονταν λόγω της δυσκολίας να εγκαταλείψουν εκείνες τις μέρες τις οικογένειες τους. Οι Πρόεδροι των Γυμναστικών σωματείων των Πατρών και της Φιλαρμονικής Πατρών, ενημέρωναν οι συντάκτες της εφημερίδας, είχαν στείλει κοινή δήλωση προς την Επιτροπή των Αγώνων, με την οποία της καθίστατο γνωστό ότι ο προσδιορισμός έναρξης αυτών την Κυριακή του Πάσχα «καθιστά λίαν δυσχερή την μετάβαση των αγωνιστών και μουσικών των παρ' αυτών αντιπροσωπευόμενων σωματείων [...] του να απέλθωσιν εκ των οικογενείας των εστίας κατά τας ημέρας της Μεγάλης Εβδομάδας και δηλούται τη Επιτροπεία ότι, αν μη γίνει μικρά αναβολή των Αγώνων δια τίνα ημέρας η εις αυτούς συμμετοχή των ειρημένων σωματείων δεν πρέπει να θεωρείται ασφαλής».⁶⁹

Μία μέρα μετά στο ίδιο έντυπο, σε άρθρο στο οποίο αναφέρονταν τα πεπραγμένα της συνεδρίασης της προηγούμενης μέρας, δεν υπήρχε κάποια αναφορά απόφασης στο θέμα που αναπτύχθηκε παραπάνω, δίνοντας έτσι την εντύπωση, πως το συγκεκριμένο θέμα λόγω του υψηλού συμβολισμού της συγκεκριμένης μέρας απέφευγαν να το συζητήσουν. Πιθανόν να υπήρχε και μια σύγχυση για την ημερομηνία έναρξης, αφού *Το Άστυ* με ημερομηνία 21/2, ανέφερε πως, βάσει του επίσημου προγράμματος, η ημερομηνία έναρξης προβλεπόταν να είναι η 24^η Μαρτίου. Παρ' όλα αυτά ήδη υπήρχαν σκέψεις για αναβολή της έναρξης κατά μία ημέρα,⁷⁰ κάτι που τελικά συνέβη. Η σχετική δημοσίευση στις 24/2 μας ενημερώνει για αυτή την εξέλιξη.⁷¹ Η απειρία της επιτροπής, η οποία φανέρωνε και τα τεράστια οργανωτικά προβλήματα μέχρι τέλους, φαινόταν και από την ανταπόκριση της εφημερίδας «*Κήρυξ της Βοστώνης*», η οποία ανέφερε ενδεχόμενο μποϊκοτάζ των Αγώνων από τους Αμερικανούς αθλητές, αφού οι προσκλήσεις από την ελληνική Οργανωτική Επιτροπή ήταν προσωπικές, αγνοώντας τον θεσμικό φορέα, δηλαδή την Αμερικανική Επιτροπή, της οποίας πρόεδρος ήταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ.⁷² Ακόμα και ελάχιστες μέρες πριν από την έναρξη των αγώνων η διεθνής κοινότητα ανησυχούσε για την πρόοδο των εργασιών, με χαρακτηριστικό το πρωτοσέλιδο της αυστραλιανής εφημερίδας «*The Broken Morning post*», η οποία είχε τίτλο «*Athens isn't ready*» και ημερομηνία 15/3/1896, δηλαδή μόλις δέκα ημέρες πριν από την προγραμματισμένη έναρξη των αγώνων.⁷³

⁶⁹ *Εφημερίς*, 33, (2/2/1896), σ. 2

⁷⁰ *Το Άστυ*, 1888, (21/2/1896), σ. 2

⁷¹ *Το Άστυ*, 1891, (24/2/1896), σ. 2

⁷² *Εφημερίς*, 35, (4/2/1896) σ. 1

⁷³ Χρήστος Κάβουρας, «Ολυμπιακοί Αγώνες 1896: Η αναβίωση, οι δυσκολίες και ο 'πόλεμος' του διεθνούς Τύπου», στον ιστότοπο Onsport www.onsports.gr/afieromata/story/563336/olympiakoi-

Εικόνα 1 Πρωτοσέλιδο της εποχής της "The Broken Morning Post"

Ενδεχομένως όλες αυτές οι δυσκολίες να μην άφησαν χρόνο και καθαρή σκέψη σε κανένα από τα μέλη της οργανωτικής επιτροπής, με αποτέλεσμα ακόμα και απλά θέματα, όπως η επίσημη ενημέρωση για την έναρξη των Αγώνων, να μείνουν σε εκκρεμότητα από την πλευρά των οργανωτών.

3.2) Ο Σπυρίδων Σαμάρας και ο Ολυμπιακός Ύμνος

Η μη παραλαβή του ολυμπιακού ύμνου λίγες μέρες πριν από την έναρξη τους πιθανόν να οφειλόταν σε μια σειρά από λόγους που αφορούσαν αρχικά την αμέλεια του συνθέτη ως προς την σύνθεση του ύμνου, αλλά και την απειρία της Επιτροπής για τον σωστό συντονισμό των Μουσικών δυνάμεων. Στις 16 Ιανουαρίου η *Εφημερίς* δημοσίευσε την είδηση πως η σύνθεσή του Ολυμπιακού Ύμνου είχε ολοκληρωθεί υπό του συνθέτη Κου Σαμάρα και θα αποστέλλόταν εντός της εβδομάδας. Επίσης, έδινε την πληροφορία πως είχε ολοκληρωθεί και η ενοργάνωση του έργου, αν και δεν αναφερόταν ποιος είχε επιμεληθεί αυτής, και πως θα αποστέλλόταν άμεσα «εις άπασας μουσικάς του Κράτους προς εκγύμνασιν.»⁷⁴

Η πληροφορία της εφημερίδας δεν ήταν ακριβής, αφού η επόμενη σχετική είδηση στις 17 Φεβρουαρίου ενημέρωνε πως ο συνθέτης είχε αποστείλει την μουσική του Ολυμπιακού Ύμνου. Αυτός είχε εκτελεστεί από τον Θεμιστοκλή Πολυκράτη στο κλειδοκύμβαλο του καταστήματος του συλλόγου «Παρνασσός», όπου είχε συνέλθει σε συνεδρίαση η επί της Δεξιώσεως Επιτροπή⁷⁵. Αυτό σήμαινε πως η χρονική καθυστέρηση ήταν αρκετά σημαντική, ενώ η ενοργάνωση ενδεχομένως να μην ήταν ακόμα έτοιμη. Επίσης, την επόμενη μέρα ανακοινώθηκε η άφιξη του εντεταλμένου Αρχιμουσικού στα Ιόνια νησιά, όπου είχε πάει να επιθεωρήσει τους μουσικούς θιάσους που προτίθετο να κατέλθουν στην Αθήνα

[agones-1896-h-anaviosi-oi-dyskolies-kai-o-polemos-toy-diethnoys-typoy](#) , ημερομ. Προσπέλασης: 27/12/2017

⁷⁴ *Εφημερίς*, 16, (16/1/1896), σ. 2

⁷⁵ *Νέα Εφημερίς*, 48, (17/2/1896), σ. 5

κατά την «εποχή των Ολυμπιακών Αγώνων.» Η εντύπωση του Ιωσήφ Καίσαρη ήταν «ευάρεστη», αν και οι τρεις μουσικοί θίασοι της Κέρκυρας ζήτημα ήταν αν θα κατέβαιναν λόγω έλλειψης χρημάτων.⁷⁶ Οι μουσικοί Λευκάδος, Ζακύνθου και Κεφαλληνίας ήθελαν οριστικά να κατέλθουν στην Αθήνα.⁷⁷ Στις 21/2/1896 ο Καίσαρης εξέθεσε στην συνεδρίαση της επί της Δεξιώσεως Επιτροπή τα αποτελέσματα της επιθεώρησης και την κατάσταση των φιλαρμονικών. Απ' όλες τις Φιλαρμονικές της επαρχίας των Αθηνών και τις στρατιωτικές μουσικές θα σχηματιζόταν σώμα περίπου 350 ανδρών, εκτός του χορού και της Ορχήστρας, το οποίο θα εκτελούσε τον ύμνο του Σαμάρα και θα συμμετείχε στην μεγάλη συναυλία.⁷⁸

Σαφώς η επιθεώρηση του Καίσαρη ήταν γενικού ενδιαφέροντος και όχι τόσο ειδικού, αφού το μουσικό σώμα της ΦΕΚ περίμενε την ενορχήστρωση του Ολυμπιακού Ύμνου. Αυτό φάνηκε και από την είδηση στο *Άστυ* στις 24/2, όπου πληροφορούσε το κοινό πως την επόμενη εβδομάδα θα ξεκινούσαν οι δοκιμές του νέου μουσικού τεμαχίου του Σαμάρα, των «Ολυμπίων». Συγχρόνως, αρχίζαν και οι δοκιμές του 'Πένταθλου' του Ιωάννη Πολέμη υπό την διδασκαλία του Διονυσίου Λαυράγκα,⁷⁹ ο οποίος το είχε μελοποιήσει. Τέλος, ανακοινώθηκε η επικείμενη άφιξη του Σαμάρα εντός του πρώτου δεκαήμερου του Μαρτίου στην Ελλάδα.⁸⁰ Την ακριβώς επόμενη μέρα, στις 25/2/1896, δημοσίευμα ανέφερε πως, κατ' εντολή του ίδιου του συνθέτη, ο αρχιμουσικός Σπυρίδων Καίσαρης είχε ενοργανώσει τον συντεθέντα από αυτόν ύμνο, τα «Ολύμπια», τον οποίο θα εκτελούσαν στο στάδιο, σε μέρα που θα οριζόταν από την γενική επιτροπή των Αγώνων, από κοινού όλες οι φιλαρμονικές από την επαρχία που θα συγκεντρώνονταν στην Αθήνα. Άμεσα θα αποστέλλόταν στις φιλαρμονικές της επαρχίας ώστε να τον μελετούσαν και να μην παρουσιάζονταν στις φιλαρμονικές στην Αθήνα γενικές δυσκολίες δοκιμών.⁸¹

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε η δημοσίευση της *Εφημερίς* «Εις την ενταύθα συστάσαν Επιτροπήν προς καταρτισμόν Καλλιτεχνικής Εκθέσεως ο κ. Γιαλυνάς εδήλωσεν πως θα εκθέση τριάκοντα ακουαρέλας του».⁸² Στην εφημερίδα *Άστυ* στις 29/2/1896 δόθηκε η πληροφορία πως η Φιλαρμονική «Μάντζαρος» πιθανώς θα κατέρχονταν για τους Αγώνες εις την Αθήνα «δια συνεισφοράς των κατοίκων της

⁷⁶ Από την αρχειακή έρευνα στην ΦΕΚ, δεν προκύπτει σε καμία περίπτωση οικονομικό ζήτημα. Αντίθετα οι επαφές ήταν σε προχωρημένο στάδιο και περίμεναν την λύση πρακτικών ζητημάτων και τον ενορχηστρωμένο ύμνο.

⁷⁷ *Καιροί*, 2578, (18/2/1896), σ. 2

⁷⁸ *Καιροί*, 2581, (21/2/1896), σ. 2

⁷⁹ Γεννήθηκε στην Κεφαλλονιά το 1860. Διαπρεπής συνθέτης και Διευθυντής Ορχήστρας. Σπούδασε αρχικά στη Νάπολι και μετά στο Παρίσι Από τους ιδρυτές της Εθνικής Μουσικής Σχολής και πρωτεργάτης του ελληνικού μελοδράματος. Από το 1890 και για σαράντα χρόνια εργάστηκε στο Γ' Ελληνικό Μελόδραμα. (Βλ. Τάκης Καλογερόπουλος, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής-Από τον Ορφέα έως σήμερα*, τ.2, (Αθήνα: εκδ. Γιαλέλη, 1998)

⁸⁰ *Το Άστυ*, 1891, (24/2/1896), σ. 2

⁸¹ *Το Άστυ*, 1892, (25/2/1896), σ. 3

⁸² *Εφημερίς*, 56, (25/2/1896), σ. 2

πόλεως εξευρισκομένων των εξόδων του ταξιδίου και των δαπανών της συντηρήσεως των μελών αυτής».⁸³ Η είδηση της οριστικής μετάβασης της Φιλαρμονικής 'Μάντζαρος' δημοσιεύθηκε στις 29/2/1896⁸⁴

Την πρώτη ημέρα του Μαρτίου η παρουσία των τριών Φιλαρμονικών της Κέρκυρας θεωρούνταν δεδομένη, και μάλιστα με ιδιαίτερη ικανοποίηση από τους συντάκτες του *Άστεως*, ενώ μας πληροφορούσε την πρόθεση της βραχύβιας Φιλαρμονικής «Σαμάρας» της Κέρκυρας να κατέλθει και αυτή στην Αθήνα με 35 μουσικούς. Για τον σκοπό αυτό ξεκίνησε έρανος από τα μέλη του σωματίου, ενώ σε περίπτωση που κατέρχονταν η μουσική του «Σαμάρα» θα έλθει και η τρίτη μουσική της Κέρκυρας. Και αυτό θα είναι πολύ ευχάριστο για τον λόγο που «θα έχουν την ευχαρίστησιν οι ξένοι να απολαύσουν τας φιλαρμονικάς της Κερκύρας μουσικάς, τας καλλιτέρας του κράτους, κατά την ομολογία του κ. Καίσαρη, ο οποίος είπε ότι εις την επιτυχίαν των εκτελεσθησόμενων τεμαχίων θέλει συντείνει κατά μέγα μέρος και η σύμπραξις των τριών φιλαρμονικών της Κέρκυρας».⁸⁵

Η πρώτη σαφής πληροφορία για αποστολή «παρτέτων» του Ολυμπιακού Ύμνου προς τις Φιλαρμονικές εκτός Αθηνών, αλλά και λοιπών μουσικών τεμαχίων που θα εκτελούσαν από κοινού οι μπάντες της επαρχίας, ήρθε στις 3/3/1896.⁸⁶ Η άφιξη του συνθέτη στην Αθήνα το πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου, όπως είχε ανακοινωθεί, πυροδότησε εξελίξεις σε οργανωτικά ζητήματα. Οι πληροφορίες της *Νέας Εφημερίδος* ανέφεραν: «Ο ύμνος του Σαμάρα κατά νεωτέρας αποφάσεις θα εκτελεσθεί εν τω Σταδίω, διότι απεδείχθη πως έχει ακουστικήν θαυμασίαν. Ευτυχώς ο ύμνος του κ. Σαμάρα θα ακουσθή υπό χιλιάδων θεατών και όχι όπως εζήτην τίνες εντός του περιορισμένου χώρου του Ζαπτείου».⁸⁷ Στο ίδιο φύλλο διαβάζουμε: «Τα της μεγάλης συναυλίας υπό των ηνωμένων φιλαρμονικών εκανονίσθησαν. Προς αποφυγήν παρεξηγήσεων και μικροφιλοτιμιών περί την γενικήν διεύθυνσιν ο κ. Σαμάρας ευχαρίστως ανέλαβε ταύτην παρακληθείς υπό της Επιτροπής».⁸⁸

Η *Εφημερίς* την ίδια ημέρα(13/3/1896) ανακοίνωσε πως ο ύμνος των αγώνων θα εκτελούνταν στο Στάδιο και προς «ενίσχυσιν της ορχήστρας της Φιλαρμονικής εξητήθη και η εκ Κερκύρας αποστολή πάντων των υπάρχόντων οργάνων».⁸⁹ Ακριβώς ένα χρόνο νωρίτερα, με το υπ. 2757 έγγραφο της η ΦΕΚ προς τον Νομάρχη Κέρκυρας, είχε αναφερθεί πως υπήρχε δυνατότητα 18 μουσικών να συνεισέφεραν στην ορχήστρα. Η Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας ακριβώς την

⁸³ *Εφημερίς*, 58, (27/2/1896), σ. 2

⁸⁴ *Εφημερίς*, 60, (29/2/1896), σ. 2

⁸⁵ *Εφημερίς*, 61, (1/3/1896), σ. 2

⁸⁶ *Καιροί*, 2592, (3/3/1896), σ. 2

⁸⁷ *Νέα Εφημερίς*, 73, (13/3/1896), σ. 5

⁸⁸ *Νέα Εφημερίς*, 73, (13/3/1896), σ. 5

⁸⁹ *Εφημερίς*, 73, (13/3/1896), σ. 2

προηγούμενη μέρα, έστειλε έγγραφο απευθείας στον πρόεδρο της επιτροπής Δεξιώσεως, τον συνταγματάρχη Κοκίδη, στην οποία του ανέφερε την σύνθεση των μουσικών που θα ακολουθούσαν την αποστολή στην Αθήνα καθώς και τον αριθμό των εγχόρδων οργάνων.⁹⁰ Ο Σαμάρας με την έλευση του επανενεργοποίησε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα την αρχική ιδέα περί παρουσίας και των τριών ειδών των μουσικών δυνάμεων του τόπου και που- η έχουσα την ευθύνη- Φιλαρμονική Εταιρεία Αθηνών διέθετε.⁹¹

Όσον αφορά τον Ολυμπιακό Ύμνο, η τελευταία πρόβα θα γινόταν στις 23/3/1896 υπό την διεύθυνση του συνθέτη του στο Παναθηναϊκό Στάδιο, και θα συμμετείχαν σε αυτήν η Φιλαρμονική Αθηνών, ο Όμιλος των Φιλομούσων, η Φιλαδέλφεια, η Μουσική της Φρουράς και τα δύο σωματεία Πειραιώς.⁹²

3.3) Η άφιξη και οι Δράσεις της ΦΕΚ στην Αθήνα κατά την διάρκεια των Αγώνων

Οι προετοιμασίες στην Αθήνα ενόψει των αγώνων ήταν πυρετώδεις, στην Κέρκυρα όμως, παρότι η ΦΕΚ προετοιμαζόταν για την παρουσία της στο σημαντικό αυτό πολιτιστικό ραντεβού της Ελλάδας με την ιστορία της, επικρατούσε αναστάτωση στους κόλπους της. Η αναμενόμενη απάντηση από την Αθήνα περί αποδοχής μεταβολής του δρομολογίου ακόμα δεν είχε έρθει στις 17 Μαρτίου.⁹³ Συνεπώς, η μετάβαση στην Αθήνα πρακτικά δεν ήταν εξασφαλισμένη. Ενδεχομένως η επιστολή να κινητοποιήσει την επί της Δεξιώσεως Επιτροπή, και λίγες μέρες μετά στάλθηκε τηλεγράφημα της ΦΕΚ προς τον Συνταγματάρχη Κοκίδη:

Δεχόμεθα αναχωρήσωμεν Τετάρτη Διακαινησήμου.⁹⁴

Η τελευταία δυσκολία που ανιχνεύεται από την έρευνα έχει να κάνει με το γραφείο ακτοπλοΐας, το οποίο ουδεμία διαταγή είχε για την παραλαβή της αποστολής του μουσικού σώματος. Το γραφείο της Κέρκυρας πιθανόν να ήταν υποκατάστημα Εταιρείας η οποία είχε έδρα την Αθήνα. Έτσι, δεν μπορούσε ούτε να επιβεβαιώσει ούτε να πάρει πρωτοβουλία για την αποστολή στην Αθήνα του μουσικού σώματος. Επειγόντως στάλθηκε τηλεγράφημα, το οποίο ζητούσε από τον Συνταγματάρχη Κοκίδη να μεριμνήσει, ώστε να υπάρξει η κατάλληλη συνεννόηση με το - εν Αθήναις πρακτορείο - μέσω διαταγής, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η παρουσία της ΦΕΚ στους Αγώνες.⁹⁵ Ως εκ τούτου θεωρούνταν ανακριβές

⁹⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2842, Ημ/νία εγγράφου:13/3/1896

⁹¹ Χάρης Ξανθουδάκης, *Ο Ολυμπιακός Ύμνος και η πρεμιέρα του*, ο. π. (σ. 39-40)

⁹² *Εφημερίς*, 84,(23/3/1896), σ. 2

⁹³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2843, Ημ/νία εγγράφου:17/3/1896

⁹⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2843, Ημ/νία εγγράφου:17/3/1896

⁹⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2851, Ημ/νία εγγράφου: άνευ (τηλεγράφημα)

το δημοσίευμα της εφημερίδας *Καιροί*, σύμφωνα με το οποίο οι Φιλαρμονικές της Κέρκυρας θα έφταναν στην Αθήνα στις 26/3/1896.⁹⁶ Οι *Καιροί* στις 22/3/1896, έδιναν την πληροφορία για την σύμπραξη της ΦΕΚ στην συναυλία της Φιλαρμονικής Αθηνών, η οποία θα γινόταν στο δημοτικό Θέατρο την Πέμπτη της Διακαινησίμου.⁹⁷ Στο ίδιο φύλλο ενημέρωναν πως υπήρχε η πληροφόρηση πως και η Φιλαρμονική Μάντζαρος από την Κέρκυρα θα ερχόταν στην Αθήνα, με δωρεά του Στεφάνοβια Σκυλίτση.⁹⁸ Η ΦΕΚ πάντως αναμενόταν στην πρωτεύουσα την Πέμπτη, σύμφωνα με την *Εφημερίς*.⁹⁹

Εν τέλει, η ΦΕΚ, έφτασε στην Αθήνα στις 28 Μαρτίου το βράδυ όπου θα την υποδεχόταν η Φιλαρμονική Κεφαλληνίας¹⁰⁰, (η ΦΕΚ) «με την ωραία ερυθροκύανη στολή της και τα απαστράπτοντα ορειχάλκινα κράνη της και την μεγάλην σημαία της [...] Υποδέχθησαν αυτήν και μετά ζητωκραυγών την οδήγησαν εις τα γραφεία της επιτροπής των Αγώνων [...] Αμέσως μετά ολίγας ώρας η Φιλαρμονική της Κέρκυρας μετέσχεν εν τω θεάτρω της μεγάλης Συναυλίας, όπου επαιάνησε δύσκολα τεμάχια χειροκροτηθείσα παρά των θεατών».¹⁰¹ Θα συνέπρατταν με την Φιλαρμονική Εταιρεία Αθηνών στην πανηγυρική συναυλία της και η ΦΕΚ θα εκτελούσε στο τέλος του πρώτου μέρους, μετά την Φιλαρμονική Αθηνών υπό την Διεύθυνση του Σαμάρα, «μωσαϊκόν του «Μεφιστοφελούς» του Βόϊτο».¹⁰² Στο δεύτερο μέρος θα εκτελούνταν σε παγκόσμια πρώτη εκτέλεση το «Πένταθλον» σε σίχους του Ιωάννη Πολέμη και μουσική σύνθεση και διεύθυνση του Διονυσίου Λαυράγκα. Μάλιστα, από την βραδιά αυτή, ο Κεφαλονίτης συνθέτης, για την συμμετοχή της ΦΕΚ στην εν λόγω συναυλία, ανέφερε στα απομνημονεύματά του:

«Μεταξύ των επαρχιακών φιλαρμονικών [...] η της Κέρκυρας, η και αρχαιότερη, με τους κρανοφοφόρους μουσικούς της, τοποθετήθηκε τιμητικά πρώτη απ' όλες, το βράδυ στο πρόγραμμα της επισήμου συναυλίας στο Δημοτικό Θέατρον κατείχε εξαιρετικήν θέσιν. Δεν εξετιμήθη αρκετά όμως και όσο της άξιζε, διότι το μάκρος των δύο μεγάλων ποτ-πουρί που ανέκρουσε εν συνεχεία, εξήντησε την υπομονήν του κοινού και εδημιούργησεν γύρω της ένα περιβάλλον όχι ευνοϊκόν».¹⁰³

⁹⁶ *Καιροί*, 2609, (20/3/1896), σ. 2.

⁹⁷ *Καιροί*, 2611, (22/3/1896), σ. 2 και *Εφημερίς*, 82, (23/3/1896), σ. 2

⁹⁸ *Καιροί*, 2611, (22/3/1896), σ. 2

⁹⁹ *Εφημερίς*, 82, (23/3/1896), σ. 1

¹⁰⁰ *Εφημερίς*, 88, (28/3/1896), σ. 2

¹⁰¹ *Νέα Εφημερίς*, 89, (29/3/1896), σ. 4

¹⁰² *Εφημερίς*, 88, (28/3/1896), σ. 2

¹⁰³ Στεφανία Μεράκου, «Μουσική και Μουσικοί στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 1896», στον ιστότοπο <http://www.24grammata.com/?p=22018>, ημερομηνία προσπέλασης: 24/5/2018

Μάλλον εκ παραδρομής, η *Νέα Εφημερίς* ανέφερε την Φιλαρμονική Λευκάδας ως συμμετέχουσα στην επίσημη συναυλία.¹⁰⁴ Η ΦΕΚ έλαβε εξαιρετικές κριτικές για τη μουσική απόδοση του 'Μεφιστοφελούς', η οποία χαρακτηρίστηκε: «ακριβέστατη, τεχνικότατη, άριστη, άξια στεφάνων».¹⁰⁵ Πάντως και η *Νέα Εφημερίς*, όπως ο κεφαλονίτης μουσικός, εστίαζε στο ακατάλληλο της μουσικής επιλογής, λόγω της διάρκειας σε μια συναυλία τέτοιας φύσεως. Την επόμενη μέρα η φιλαρμονική της Κέρκυρας παρευρισκόταν στο Στάδιο παίζοντας διάφορα εμβατήρια, με τα οποία κέρδισε τις εντυπώσεις «με την ωραία στολήν της και τα λάμποντα κράνη».¹⁰⁶ Το βράδυ βρήκε την Φιλαρμονική στην πλατεία Συντάγματος. «Μεταξύ άλλων εξετέλεσεν άριστα απ' αρχής μέχρι τέλους το 'Ριγολέτο' καταχειροκροτηθείσα ζωηρώς και επανειλημμένως».¹⁰⁷ Περίπου την ίδια ώρα που η Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας παιάνιζε στη πλατεία Συντάγματος, έφτανε στην Αθήνα η άλλη κερκυραϊκή φιλαρμονική, η «Μάντζαρος»,¹⁰⁸ η οποία το απόγευμα της επόμενης μέρας παιάνισε και αυτή στην πλατεία Συντάγματος, όπου καταχειροκροτήθηκε. Η ΦΕΚ εκείνη την χρονική στιγμή παιάνισε στην πλατεία Ομονοίας, όπου επίσης καταχειροκροτήθηκε. Η επόμενη μέρα θα έβρισκε την ΦΕΚ να δίνει συναυλία στο Ζάππειο με την Φιλαρμονική Εταιρεία Αθηνών προς τιμήν άπαντων των αθλητών.¹⁰⁹

Ένα από τα πλέον εντυπωσιακά θεάματα, σε πολιτιστικό επίπεδο, που προσέφεραν οι διοργανωτές των Ολυμπιακών αγώνων στους κατοίκους των Αθηνών και στους πολυάριθμους επισκέπτες, ήταν η διοργάνωση της νυχτερινής λαμπαδηφορίας, η οποία έλαβε χώρα με κάθε επισημότητα την Κυριακή 31/3/1896. Η παρουσία της ΦΕΚ εκεί ήταν αυτονόητη, και η πληροφορία που δίνεται από το επίσημο λεύκωμα των Αγώνων είναι πως τοποθετήθηκε πρώτη από όλες τις πολιτικές Φιλαρμονικές. Ακολουθήθηκε από τις άλλες φιλαρμονικές, του Λαυρίου, της Λευκάδος, της άλλης κερκυραϊκής, της Κεφαλληνίας, της Ζακύνθου, της φιλαρμονικής Αθηνών, της μουσικής του ναυτικού...¹¹⁰

Με δεδομένο πως η φιλαρμονική Μάντζαρος είχε αναχωρήσει από την Αθήνα το απόγευμα της 2/4/1896,¹¹¹ η επόμενη παρουσία της ΦΕΚ φαίνεται να είναι και η τελευταία στην τελετή λήξης την Τρίτη 3/4/1896, παιανίζοντας τον Εθνικό και Ολυμπιακό Ύμνον μαζί με τη μουσική της φρουράς, του ναυτικού και της Φιλαρμονικής Αθηνών. Αργότερα εμφανίστηκε η κερκυραϊκή Φιλαρμονική να

¹⁰⁴ *Νέα Εφημερίς*, 88, 28/3/1896, σ. 6

¹⁰⁵ *Εφημερίς*, 89, (29/3/1896), σ. 2

¹⁰⁶ *Εφημερίς*, 90, (30/3/1896), σ. 3

¹⁰⁷ *Καιροί*, 2619, (30/3/1896), σ. 2

¹⁰⁸ *Νέα εφημερίς*, 90, (30/3/1896), σ. 6 και *Καιροί*, 2620, (31/3/1896), σ. 2

¹⁰⁹ *Εφημερίς*, 91, (31/3/1896), σ. 2

¹¹⁰ Pierre De Coubertin, Timoleon J. Philemon, N.G. Politis and Charalambos Aninos, *The Olympic Games, B.C. 776- A.D. 1896. Second part, The Olympic Games in 1896* (Athens: Charles Beck Publisher, 1897) σ. 49

¹¹¹ *Καιροί*, 2611, (3/4/1896), σ. 2

παιανίζει μαζί με την μουσική της φρουράς έξω από τα ανάκτορα «εν ασφυκτικώ συνωστισμώ απείρου κόσμου. Άμα τη εμφανίσει των διαδηλωτών εξήλθεν επί των προφυλαίων ο Διάδοχος Κωνσταντίνος μετά των βασιλοπαίδων Γεωργίου και Νικολάου».¹¹² Δεν έχει εντοπιστεί η είδηση αναχώρησης της ΦΕΚ από την Αθήνα, σε αντιθέση με άλλες φιλαρμονικές, για τις οποίες υπάρχουν τέτοιου είδους πληροφορίες.

Το Ολυμπιακό κίνημα μετά τους Αγώνες του 1900 και 1904 δεν ήταν σε καλή κατάσταση και κατατέθηκε η ελληνική πρόταση, ώστε να διοργανώνονταν κάθε τέσσερα χρόνια ενδιάμεσοι αγώνες. Οι πρώτοι και τελευταίοι ενδιάμεσοι αγώνες διοργανώθηκαν στην Αθήνα την Άνοιξη του 1906. Η ΦΕΚ ήταν και πάλι, μετά την επιτυχημένη της παρουσία στους πρώτους Ολυμπιακούς αγώνες, στο καλεντάρι της επί της δεξιώσεως των Ολυμπιακών Αγώνων Επιτροπή. Πρόεδρος αυτήν την φορά ήταν ο Μιλτιάδης Νεγρεπόντης, ένας άνθρωπος του αθλητισμού, καθώς υπήρξε υπεύθυνος έκδοσης του πρώτου αθλητικού περιοδικού στην Ελλάδα ως Πρόεδρος του Ποδηλατικού Όμιλου Αθηνών, του «*Ποδηλατική και Αθλητική Επιθεώρησης της Ανατολής*». Επίσης, είχε διατελέσει Πρόεδρος της Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων και ανώτατο στέλεχος του ΣΕΓΑΣ.¹¹³

Σε επικοινωνία της Εταιρείας με τον Νεγρεπόντη του γνωστοποίησαν πως, η Δ.Ε., πριν προβεί σε οποιαδήποτε πρόταση περί της δαπάνης που θα απαιτούνταν για την μετάβαση του μουσικού σώματος στην Αθήνα, επιθυμούσε να εξασφαλίσει από την επιτροπή των Αγώνων οίκημα για το μουσικό σώμα, το οποίο αποτελούνταν από περίπου 50 άτομα.¹¹⁴ Σε επόμενη επιστολή τον ενημέρωναν, όπως ακριβώς είχε συμβεί και μερικά χρόνια νωρίτερα, πως, επειδή το μουσικό σώμα της Εταιρείας δεν αποτελούνταν από μισθωτούς αλλά από εργάτες, άπορους και οικογενειάρχες, θα έπρεπε εκτός από τα έξοδα του ταξιδιού στην πρωτεύουσα να κατέβαλλε και το ποσό των 500 δρχ. ημερησίως, το οποίο θα μοιραζόταν στους μουσικούς. Μόνο τότε θα ήταν δυνατή η πραγματοποίηση της μετάβασης στην Αθήνα. Επιπλέον, του επαναλάμβαναν την απαίτηση εκ μέρους της Εταιρείας εξεύρεσης κατάλληλου οικήματος, όπου θα μπορούσαν να φιλοξενηθούν 50 περίπου άντρες του μουσικού σώματος.¹¹⁵

Σε μεταγενέστερη συνεδρίαση του σώματος τέθηκε ερώτημα από τον συνέταιρο Λεωνίδα Βλάχο για τους λόγους που η Φιλαρμονική δεν είχε μεταβεί εν τέλει στην Αθήνα κατά την διάρκεια των Αγώνων. Ο Πρόεδρος απάντησε, όπως και στην παραπάνω επιστολή προς τον Νεγρεπόντη, για την κατάσταση των ατόμων που αποτελούσαν το μουσικό σώμα, για την πρόταση της επί της Δεξιώσεως Επιτροπής, για την καταβολή επιδόματος προς τους μουσικούς μίας δραχμής την

¹¹² *Εφημερίς*, 95,3/4/1896, σ. 2

¹¹³ <http://www.tovivlio.gr/index.php?article=211>, Ημερ. προσπέλασης: 13/4/2018

¹¹⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο αρ. 8, αριθμ. Πρωτ: 4642, ημερ. εγγράφου: Άνευ

¹¹⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο αρ. 8, αριθμ. Πρωτ: 4642, ημερ. εγγράφου: 25/1/1906

ημέρα στον κάθε ένα. Η απάντηση της Δ.Ε ήταν πως, οι μουσικοί του σώματος εκτός της αμοιβής που χρειάζονταν για την συντήρηση τους κατά την διαμονή τους στην Αθήνα, χρειαζόταν ο καθένας εξ αυτών και κάποιο ποσό για την συντήρηση των οικογενειών τους. Επίσης, ανέφερε ο Πρόεδρος, η διαμονή στην Αθήνα θα παρατεινόταν πέραν των 15 ημερών

Ο Βλάχος επέμεινε λέγοντας πως, η Δ.Ε έπρεπε να φέρει στο σώμα το ζήτημα για την μετάβαση του μουσικού σώματος, ώστε να ωφελούνταν το γόητρο της Εταιρείας και παράλληλα να διαφημιζόταν. Ο Πρόεδρος απάντησε πως η ΦΕΚ μετρούσε 66 χρόνια ζωής και δημιουργίας και δεν χρειαζόταν την μετάβαση στην Αθήνα για διαφήμιση. Επειδή ο Βλάχος επέμενε στην θέση του, ανάγκασε τον Πρόεδρο να τον ρωτήσει αν με την επιμονή του υπέβαλλε πρόταση μομφής προς την Δ.Ε. Μετά την άρνηση του Βλάχου ο Αντώνης Κασταμονίτης ανέφερε πως το θέμα έπρεπε να θεωρηθεί λήξαν και η πρόταση του έγινε δεκτή από το σώμα.¹¹⁶

Η Ελλάδα προσπαθούσε να βρεί την θέση της ανάμεσα στον πολιτισμένο κόσμο και η ευκαρία της διοργάνωσης των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών αγώνων δεν άφηνε ασυγκίνητη την πολιτική και πνευματική ελίτ. Η κάκιστη οικονομική κατάσταση σε συνδυασμό με την απειρία των στελεχών της διοργάνωσης των αγώνων θα οδηγούσαν την διαδικασία αυτή σε έναν αγώνα δρόμου μέχρι την έναρξη αυτών.

Τα πολιτιστικά σωματεία δεν έτυχαν διαφορετικής μεταχείρισης, αφού μέχρι τελευταία στιγμή ούτε η παρουσία κάποιων εξ αυτών δεν ήταν εξασφαλισμένη ούτε ήταν σαφές ποιο σωματείο θα έπαιζε που. Υπήρξαν φολότιμες προσπάθειες μελών της επί της Δεξιώσεως Επιτροπής, ώστε τα καλλιτεχνικά δρώμενα να μπορούσαν να είναι ποιοτικά στο επίπεδο που οι διοργανωτές ήθελαν, και ενδεχομένως το τελικό αποτέλεσμα να τους δικαίωσε. Η Δ.Ε της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας από νωρίς αντιλήφθηκε την σπουδαιότητα του γεγονότος της Διοργάνωσης ενός τόσο σπουδαίου αθλητικού γεγονότος, και ετοιμάστηκε με όλες τις δυνάμεις, ώστε να ήταν παρούσα με τους καλύτερους μουσικούς της βάζοντας και αυτή ένα λιθαράκι στον μεγάλο στόχο.

Εκτός από αυτό, και οι διοργανωτές πόνταραν στην συμμετοχή της, αφού υπήρχε η σταθερή πεποίθηση πως η ΦΕΚ συγκαταλεγόταν στην αφρόκρεμα του Βασιλείου. Οι δυσκολίες ξεπεράστηκαν και το μουσικό σώμα της ΦΕΚ, έστω και αν δεν ήταν παρόν στην τελετή έναρξης, τιμήθηκε με την παρουσία του στην τελετή λήξης των Αγώνων σε αντίθεση με τα υπόλοιπα επαρχιακά σωματεία. Επιπλέον, και η συμμετοχή της στην πανηγυρική επίσημη συναυλία δείχνει την αυτοπεποίθηση του μουσικού σώματος και την εκτίμηση της Αθηναϊκής Κοινωνίας για τις ικανότητες των Κερκυραίων μουσικών.

¹¹⁶ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8, από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 13/5/1906

4) Η καθημερινότητα της ΦΕΚ

Με την ολοκλήρωση της συμμετοχής της μπάντας της Φιλαρμονικής στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896 η καθημερινότητα των δράσεων της ήρθε και πάλι στην ημερήσια διάταξη. Μια καθημερινότητα που περιλάμβανε, τόσο για τα μέλη της Διοικητικής Επιτροπής όσο και για τους μουσικούς, μια σειρά ποικίλων δράσεων, οι οποίες είναι πρακτικά αδύνατο να αποδοθούν στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας.

Η οργάνωση της καλής λειτουργίας των σχολών της Εταιρείας, η αλληλογραφία μεταξύ φορέων και προσώπων, όπως και οι απαραίτητες ενέργειες για να πραγματοποιηθεί μια συναυλία, ήταν μέρος αυτής της διαδικασίας. Παρακάτω, θα επιχειρηθεί να αναπτυχθούν αυτές οι ενέργειες εστιάζοντας στις κοινωνικές δράσεις, οι οποίες διαχέονταν στο σύνολο της κοινωνίας.

Μία εκ των πρώτων γυναικών συνθετών που έζησε και δημιούργησε στην Κέρκυρα, η Αμαλία Ασπιώτη, στις 10/4/1898 με επιστολή της Διοικητικής Επιτροπής ενημερώθηκε ότι στη συναυλία της επόμενης μέρας το μουσικό σώμα θα εκτελούσε το έργο της *Pendant l' armistice*.¹¹⁷ Επίσης, σε επόμενες επιστολές η Εταιρεία απέστειλε ευχαριστήρια στην Φιλένη Κατσαΐτη και στο Στυλιανό Ιατρό για τη συμμετοχή «της δεσποινίς θυγατέρας σας» στη συναυλία υπέρ του Γεωργίου Θεοτόκη,¹¹⁸ ο οποίος εκείνη την περίοδο ήταν πρωθυπουργός. Οι δεσποινίδες Ελίζα Πογιάγου, Ιωάννα Βλάχου και Αιμιλία Φλαμπουριάρη δέχτηκαν τις ευχαριστίες για τη συμμετοχής τους σε ευεργετική συναυλία στις 14/12/99 «άνευ ουδεμίας αποζημίωσης αποβλέπουσα εις τον ιερό σκοπό».¹¹⁹ Ταυτόχρονα, σε συνεδρίαση του σώματος έγιναν δεκτές ως συνέταιροι επιφανείς κυρίες της τοπικής κοινωνίας. Αυτές ήταν οι Αγγελική Μεταξά «σύζυγος Νομάρχου», η Ελένη Καποδιστρία, η Αμαλία Νικ. Γεννατά, η Φαουστίνα Δρόσου και η Αμαλία Ασπιώτη. Σε αυτό το σημείο να σημειωθεί πως η Γεννατά είχε αρνηθεί την εγγραφή της στο σώμα των θεμελιωτών.¹²⁰

Έμμεσα μας αποκαλύπτεται από τα παραπάνω η συχνή κοινωνική δράση της Φιλαρμονικής με τις ευεργετικές συναυλίες, χωρίς δυστυχώς να μπορούμε να το

¹¹⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/4/1893 έως 27/5/1900, αρ. πρωτ.3024, Ημ/νία εγγράφου: 10/4/98

¹¹⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/4/1893 έως 27/5/1900, αρ. πρωτ.4058, Ημ/νία εγγράφου: 12/5/1899, αρ. πρωτ.4502 Ημ/νία εγγράφου

¹¹⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/4/1893 έως 27/5/1900, αρ. πρωτ.4106, Ημ/νία εγγράφου: 14/12/99

¹²⁰ Βιβλίο Θεμελιωτών, έτος 1898, Α/Α: 427

εξακριβώσουμε αυτό από το υπάρχον υλικό(αρχειακό και τύπο της εποχής), όπως και τον λόγο πραγματοποίησης της, καθώς και ποιοι ήταν οι συντελεστές της. Έτσι, γίνεται εμφανές ότι η κοινωνικοποίηση της γυναίκας μέσα από την καλλιτεχνική δράση χωρίς να ήταν κάτι νέο συνέχιζε την πορεία της και στην στροφή προς τον εικοστό αιώνα.

Κατά τον 19^ο αι. η περίοδος του Καρναβαλιού, επηρεασμένη από την πολύχρονη παρουσία των Βενετών στα Επτάνησα, ήταν η στιγμή της κορύφωσης των χειμερινών εκδηλώσεων και της ανάγκης ικανοποίησης, ψυχαγωγίας και κοινωνικής συναναστροφής.¹²¹ Η Φιλαρμονική με τη σειρά της οργάνωνε τις δικές της χοροεσπερίδες προς ψυχαγωγία των μελών της και των οικογενειών τους. Στο πλαίσιο αυτό εντοπίζονται δύο επιστολές τον Φεβρουάριο του 1899, που αφορούσαν τις χοροεσπερίδες, οι οποίες θα δίνονταν στο κτήριο της. Η πρώτη επιστολή απευθυνόταν στον Διευθυντή της Σχολής Εφέδρων Αξιωματικών, με τις οποίες καλούνταν οι σπουδαστές της Σχολής στους απογευματινούς χορούς της Εταιρείας.¹²² Στην δεύτερη επιστολή η πρόσκληση αφορούσε τον ίδιο τον Διευθυντή και τους επιτελείς της Σχολής¹²³.

Ενδιαφέρον έχουν σε αυτή τη δεύτερη επιστολή οι πληροφορίες που δίνονται μέσω αυτής. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι οι απογευματινοί χοροί θα ξεκινούσαν καθημερινά στις 4μ.μ., ενώ στο πρόγραμμα θα περιλαμβάνονταν και εσπερινοί χοροί με ώρα έναρξης τις 10μ.μ. κάθε Πέμπτη και Κυριακή και εκτάκτως το Σάββατο 27/2/1899.¹²⁴ Οι εσπερινοί χοροί ενδεχομένως να πραγματοποιούνταν σε μέρες που δεν θα λειτουργούσε το Θέατρο, για πρακτικούς λόγους. Επιπρόσθετα, για τους χορούς αυτούς ζητούνταν η συνδρομή αστυνομικών οργάνων για λόγους ασφαλείας. Πιο συγκεκριμένα, ζητήθηκε από τον Διευθυντή της Αστυνομίας να βρίσκονται «καθ' όλες τις ημέρες διεξαγωγής των» αστυνομικοί στην είσοδο του καταστήματος.¹²⁵

4.1)Παραίτηση Γερασίμου Ασπιώτη από Πρόεδρος της Εταιρείας

Τον τελευταίο μήνα του 1899 εντοπίζεται μια ένταση ανάμεσα στα μέλη της Δ.Ε, και συγκεκριμένα, ανάμεσα στον οικονόμο της Εταιρείας Αθανάσιο Παραμυθιώτη και στον Πρόεδρο της Γεράσιμο Ασπιώτη, με αποτέλεσμα την παραίτηση του πρώτου. Ο

¹²¹ Μαυρομούστακος Πλάτων, «Το Ιταλικό Μελόδραμα στο Θέατρο Σαν Τζιάκομο της Κέρκυρας(1733-1798) στον ιστότοπο <http://www.grissh.gr> ημερομηνία προσπέλασης: 14/1/2018, σ. 155. Πρόκειται περί ψηφιακού αντίτυπου του ομότιτλου άρθρου από τις εκδόσεις Παράθαισις, 1995.

¹²² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/4/1893 έως 27/5/1900, αρ. πρωτ.4000, Ημ/νία εγγράφου:15/2/1899

¹²³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/4/1893 έως 27/5/1900, αρ. πρωτ.4001, Ημ/νία εγγράφου:15/2/1899

¹²⁴ ΦΕΚΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/4/1893 έως 27/5/1900, αρ. πρωτ.4001, Ημ/νία εγγράφου: 15/2/1899

¹²⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/4/1893 έως 27/5/1900, αρ. πρωτ.4002, Ημ/νία εγγράφου: 15/2/1899

λόγος, όπως αναφερόταν στα πρακτικά της συνεδρίασης του Σώματος, ήταν η προφορική συνεννόηση του οικονόμου της Εταιρείας με τον Δήμαρχο Κερκυραίων για τη συμμετοχή του μουσικού σώματος στην υπέρ των ενδεών συναυλία.¹²⁶ Ο ίδιος είχε δεσμευτεί να συζητηθεί το θέμα στην συνεδρίαση της Δ.Ε στις 10/12/1899, ωστόσο, εξαιτίας διαφόρων εκκρεμών ζητημάτων αυτό δεν κατέστη δυνατό να συμβεί στην συγκεκριμένη συνεδρίαση. Στις 14/12/1899 που η Επιτροπή συνεδρίασε για δεύτερη φορά ο Πρόεδρος ανακοίνωσε την αίτηση της υπέρ των ενδεών επιτροπής για συμμετοχή της μπάντας στην εν λόγω συναυλία στο Δημοτικό Θέατρο, με την παρατήρηση πως ο ίδιος την είχε προκαλέσει αυτή την έκτακτη συνεδρίαση, γιατί είχε δει στα δημοσιευμένα προγράμματα πως θα συμμετείχε αυτό, χωρίς όμως κάτι τέτοιο να το γνωρίζει η Δ.Ε της Εταιρείας.¹²⁷

Ο Παραμυθιώτης εξήγησε την θέση του και αμέσως μετά παρέδωσε εγγράφως την παραίτηση του με το σκεπτικό της έλλειψης εμπιστοσύνης προς το πρόσωπο του, και γιατί ο Πρόεδρος παρεξήγησε τις προθέσεις του και τον είχε εκθέσει στην συνεδρίαση. Ο Πρόεδρος, αφού υπερασπίστηκε τις ενέργειές του, μίλησε για τους συνεταίρους, οι οποίοι είχαν διαβάλει την Διοίκηση του και παλαιότερα, ενώ είχαν δράσει στο παρασκήνιο με σκοπό να καθαιρέσουν την υπάρχουσα Δ.Ε. Για τους λόγους αυτούς ανακοίνωσε στην Γενική Συνέλευση την παραίτηση του από την θέση του Προέδρου, η οποία δε έγινε δεκτή.¹²⁸ Ο Ασπιώτης ολοκλήρωσε την θητεία του στην Προεδρία της Φιλαρμονικής στις αμέσως επόμενες μέρες, συγκεκριμένα στη συνέλευση του Σώματος στις 31/12/1899 όταν το Σώμα δεν δέχτηκε την πρόταση του για σύσταση Ταμείου Μουσικού Σώματος¹²⁹ και ταυτόχρονα δέχθηκε την μομφή μελών της Δ.Ε οι οποίοι παραιτήθηκαν άμεσα.

Η μομφή ήταν η εξής: «η Εταιρεία δεν Διοικείται τακτικώς [...]και τοιαύτη Διεύθυνση θέλει επιφέρει μέγιστη βλάβη εις τα συμφέροντα αυτής».¹³⁰ Το κακό κλίμα μεταξύ των συνεταίρων φάνηκε άμεσα μετά το τέλος της εισήγησης του Προέδρου, όταν ο Νικόλαος Μεσηνέζος χαρακτήρισε την πρόταση του Προέδρου σκάνδαλο για την Εταιρεία και ζήτησε να συζητηθεί το θέμα άμεσα στην συνεδρίαση και όχι σε ειδική επιτροπή.

Στην ίδια συνεδρίαση και ως συνέπεια του κακού κλίματος ο Γραμματέας μετέφερε στο σώμα την γραπτή παραίτηση του Ταμιά της Δ.Ε Στέφανου Γουλελιού. Ο Πρόεδρος ανέφερε την προσπάθεια του να τον πείσει να αποσύρει την παραίτηση του. Όμως και ο Αρχαιοφύλακας Αριστείδης Θεοτόκης είχε δηλώσει την παραίτηση του στην ίδια συνεδρίαση για προσωπικούς λόγους. Ο Αριστείδης

¹²⁶ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 30/12/1899

¹²⁷ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 30/12/1899

¹²⁸ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 30/12/1899

¹²⁹ Βλ. επόμενη ενότητα «Μουσικοί ΦΕΚ», υποενότητα «Πρόταση ιδρύσεως Ταμείου Μουσικού Σώματος από τον Γεράσιμο Ασπιώτη», σ. 64

¹³⁰ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 31/12/1899

Πιέρρης υπέβαλε σε αυτό το χρονικό σημείο έγγραφη πρόταση υπογεγραμμένη από τους Αντώνιο Φούλια, Αλέξανδρο Πουλιάση, Αριστείδη Πιέρρη, Αλέξανδρο Τοπάλη, πρόταση μομφής βάσει του καταστατικού. Ο Πρόεδρος έφερε το εν λόγω θέμα στο σώμα με τον χαρακτηρισμό του κατεπείγοντος.

Οι παραιτήσεις όμως δεν σταματήσανε εκεί, αφού διαβάστηκε στο σώμα και η επιστολή παραίτησης του Οικονόμου της Εταιρείας Αναστάσιου Παραμυθιώτη. Τότε ζητήθηκε από τους συνεταίρους η τοποθέτηση του Προέδρου για αυτήν την τελευταία παραίτηση. Ο Πρόεδρος απάντησε πως στην συνεδρίαση στις 14/12/1899 υπήρξε πράγματι ένταση μεταξύ αυτού και του Παραμυθιώτη και ο λόγος ήταν η συναυλία υπέρ των ενδεών που δόθηκε στις 14/12/1899. Σε εκείνο το σημείο πήρε το λόγο ο Αριστείδης Θεοτόκης και υποστήριξε ότι η κακοδιοίκηση της Εταιρείας είχε να κάνει με την παραμέληση της Βιβλιοθήκης και του μουσικού σώματος. Μετά και από άλλες τοποθετήσεις συνεταίρων επανήλθε το θέμα του κατεπείγοντος και το αίτημα μυστικής ψηφοφορίας για την μομφή εναντίον του Προέδρου, κάτι που προκάλεσε την πλήρη αταξία στην συνεδρίαση.¹³¹

Ο Πρόεδρος Γεράσιμος Ασπιώτης πήρε τον λόγο και είπε πως αυτή η μομφή ήταν πρωτοφανής στα χρονικά της Εταιρείας, όπως και η επιμονή κάποιων συνεταίρων να κινούνται στο παρασκήνιο χωρίς να έχουν το θάρρος της παρουσίας τους στην αίθουσα και στην συνεδρίαση. Αυτοί οι ίδιοι σκοπίμως προσπαθούσαν να προκαλέσουν σκάνδαλα και μάλιστα σε μια στιγμή που επρόκειτο να πραγματοποιηθεί η πολύχρονη επιθυμία των συνεταίρων για έγερση του νέου κτηρίου της Φιλαρμονικής, με την επακόλουθη βελτίωση του μουσικού σώματος.¹³² Όσον αφορούσε την πρόταση για το ταμείο υπέρ του μουσικού σώματος ακούστηκε πως κάτι τέτοιο θα ήταν σκάνδαλο και επιζήμιο για την Εταιρεία, ενώ ομόφωνα η Δ.Ε είχε κρίνει την πρόταση αυτή σωτήρια για θέματα πειθαρχίας και προαγωγής των μουσικών. Μετά από αυτό και λόγω των ανωτέρω ο Πρόεδρος δήλωσε την παραίτηση του¹³³ δίνοντας τέλος στην συνεδρίαση.

Τον Σεπτέμβριο του 1901 έφτασε στο λιμάνι της Κέρκυρας ο εθνικός στόλος. Το γεγονός κινητοποίησε την Εταιρεία, η οποία, κατά δήλωση του Προέδρου της, από την ίδρυση της ήταν ο μόνιμος συνοδός του έθνους σε στιγμές ενθουσιασμού και χαράς αλλά και σε στιγμές οδύνης και μελαγχολίας. Αυτός ήταν ο σύνδεσμος της Φιλαρμονικής με την κοινωνία και κινητοποιούσε το ενδιαφέρον του κόσμου προς τις δράσεις της Φιλαρμονικής.¹³⁴ Η απόφαση που λήφθηκε από την Δ.Ε ήταν η οργάνωση νυκτωδίας που θα εκτελούνταν από την μικρή Ορχήστρα και την Μπάντα

¹³¹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 31/12/1899

¹³² ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 31/12/1899

¹³³ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 31/12/1899

¹³⁴ Λόγος εκφωνηθείς τη 26 Νοεμβρίου 1900, επί τη εν νέω οικήματι εγκαταστάσει της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας(1840-1900), υπό Σπυρίδωνος Σανσών, Προέδρου της Εταιρείας, (Κέρκυρα: τυπογρ. Λάντζα Α, 1900),σ. 6

της Φιλαρμονικής.¹³⁵ Οι καιρικές συνθήκες δυστυχώς δεν βοήθησαν να πραγματοποιηθεί η εκδήλωση, οπότε δόθηκε προς τιμή των Αξιωματικών του Ελληνικού Στόλου απογευματινή συναυλία στους κήπους της Κάτω Πλατείας.¹³⁶

4.2) Ο Ανδρέας Ζάϊλερ και η σχέση του με την ΦΕΚ

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα πλειάδα μουσικοδιδάσκαλων ή και μουσικών που είχαν συνδέσει το όνομα τους με την ΦΕΚ, σταδιοδρομούσαν στην Αθήνα. Ένας εξ' αυτών ήταν και ο Ανδρέας Ζάϊλερ, Βαυαρός μουσικός, ο οποίος εργάζονταν ως επόπτης των στρατιωτικών μουσικών και ήρθε στην Ελλάδα με την έλευση του Όθωνα. Ο Ζάϊλερ ο οποίος υπηρέτησε στην Κέρκυρα και ήταν πολιτογραφημένος δημότης Κερκυραίων¹³⁷, είχε σχέσεις με την Φιλαρμονική κατά την παραμονή του στο νησί αλλά και με τον Νικόλαο Χαλικιόπουλο Μάντζαρο.¹³⁸ Υπήρξε εκ των κορυφαίων της εποχής του τόσο ως συνθέτης όσο και ως αρχιμουσικός, και επίσης φίλος της ΦΕΚ. Με συνεχείς επιστολές η Εταιρεία τον ευχαρίστησε για την προσφορά μουσικών τεμαχίων,¹³⁹ τα οποία είχαν αποσπάσει ευμενείς κριτικές από το κερκυραϊκό φιλόμουσο κοινό.¹⁴⁰

Μάλιστα, σε συνεδρίαση του σώματος του ίδιου έτους, ο Πρόεδρος της Εταιρείας ανέφερε πως ο Ζάϊλερ είχε γράψει ένα εμβατήριο για τον διαγωνισμό που θα διοργάνωνε η Φιλαρμονική Εταιρεία Αθηνών, με έπαθλο 100 δρχ. για το ωραιότερο εμβατήριο. Ο συνθέτης λοιπόν έστειλε αντίγραφο του στην Φιλαρμονική και παρακάλεσε να αντιγραφεί έγκαιρα, ώστε αυτό να παιζόταν στις απόκριες¹⁴¹. Με αυτά ως δεδομένο ο Πρόεδρος θεωρούσε πως ο Ζάϊλερ είχε πάντα στο μυαλό του την Φιλαρμονική και δεν παρέλειπε ποτέ να στέλνει τα νέα του έργα. Για αυτό τον λόγο ζήτησε από το σώμα να του αποσταλεί επιστολή, στην οποία θα εκφραζόταν για μία ακόμα φορά η ευαρέσκεια του σώματος. Τα σώμα στήριξε την απόφαση του Προέδρου και αποφάσισαν να προσθέσουν και την ευγνωμοσύνη τους προς το πρόσωπο του.¹⁴²

4.3) Προτάσεις για καλλιτεχνικές εμφανίσεις ανά την επικράτεια

Το καλό όνομα της ΦΕΚ είχε εξαπλωθεί σε όλο τον ελλαδικό χώρο. Έτσι, η πρόταση του Κου Bensis να μεταβεί το Μουσικό Σώμα στα Χανιά της Κρήτης αφενός

¹³⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ, βιβλ. Αρ. 8, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/9/1901

¹³⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 14/10/1901

¹³⁷ *Εκλογικός Κατάλογος του Δήμου Κερκυραίων του έτους 1877* (Κέρκυρα 1877), 78/2913

¹³⁸ Κώστας Καρδάμης, *Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος*, (Αθήνα: εκδ. Fagotto, 2015) σ. 216 και 406

¹³⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ. 4066, Ημ/νία εγγράφου: 21/6/1899, αρ. πρωτ. 4502 Ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη του 1903

¹⁴⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ. 4066, Ημ/νία εγγράφου: 1/6/1899, αρ. πρωτ. 4072 Ημ/νία εγγράφου: 24/7/1899

¹⁴¹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 25/7/1888 έως 30/12/1899. Συνεδρίαση 30/12/1899

¹⁴² ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 25/7/1888 έως 30/12/1899. Συνεδρίαση 30/12/1899

δεν προκάλεσε κάποια έκπληξη, αφετέρου αντιμετωπίστηκε με σκεπτικισμό από την Διοίκηση της Φιλαρμονικής, απαιτώντας 300 γαλλικά φράγκα ως αμοιβή και επιθυμώντας να καλύψει όλα τα έξοδα του μεγάλου αυτού ταξιδιού ο ίδιος ο Bensis.¹⁴³ Επίσης, ο Δήμαρχος Κερκυραίων εκτιμώντας τις επιδόσεις της Φιλαρμονικής ήταν αυτός, που με τις ενέργειες του έφερε σε επαφή τον Κωνσταντίνο Κοτσάκη με την Διοικητική Επιτροπή, ώστε να υπάρξει προφορική συνεννόηση για την μετάβαση του μουσικού σώματος στο Ναύπλιο στα αποκαλυπτήρια του μαυσωλείου των φιλελλήνων.¹⁴⁴ Ακόμα μία τιμητική πρόταση κατέφτασε στα γραφεία της Εταιρείας, όταν η επιτροπή της έκθεσης Αθηνών, ενδεχομένως στο πλαίσιο ποιοτικής αναβάθμισης της, προσκάλεσε την μπάντα του μουσικού σώματος να μεταβεί στην Πρωτεύουσα με όλα τα έξοδα πληρωμένα από αυτούς. Η σκέψη της Δ.Ε ήταν να ερωτηθούν οι μουσικοί αν δέχονταν να πάνε.¹⁴⁵ Ίσως λόγω της μεγάλης διάρκειας ενός τέτοιου ταξιδιού στην Αθήνα η πρωτοβουλία της Δ.Ε να σχετίζονταν με το ότι οι μουσικοί που απάρτιζαν την μπάντα της Εταιρείας δεν ήταν επαγγελματίες, και μια τέτοια μετακίνηση θα είχε επιπτώσεις τόσο στις οικογένειες τους όσο και στις επαγγελματικές τους ασχολίες.¹⁴⁶

Γίνονταν επαφές, χωρίς να υπάρχει περαιτέρω αλληλογραφία, για την μετακίνηση της μπάντας του μουσικού σώματος στο Κεφαλόβρυσο της Αιτωλίας. Με επιστολή στον Γιώργο Σωτηριάδη, που πιθανόν να ήταν ο ανακτορικός Ταμίας από τον οποίο η Φιλαρμονική λάμβανε κάθε εξάμηνο την Βασιλική συνδρομή,¹⁴⁷ η Εταιρεία απάντησε θετικά στην αποστολή του μουσικού σώματος 50 ατόμων. Όσον αφορούσε την δαπάνη η ΦΕΚ θα αναλάμβανε τα ναύλα και την διατροφή των μουσικών μέχρι την Πάτρα. Από εκεί και μέχρι το Κεφαλόβρυσο θα αναλάμβανε την δαπάνη ο φορέας που είχε προσκαλέσει.¹⁴⁸

4.4) Αγορά μουσικών εντύπων

4.4.1) Παραγγελία από Ricordi ορχηστρικού ρεπερτορίου.

Η καλλιτεχνική εξέλιξη υπήρξε συνδεδεμένη με το Ιταλικό μουσικό σύστημα από την ίδρυση της Εταιρείας.¹⁴⁹ Έτσι, ο μουσικός οίκος Ricordi δέχτηκε παραγγελία από

¹⁴³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4193, Ημ/νία εγγράφου: 30/4/1900

¹⁴⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4510, ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη του 1903

¹⁴⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 7/8/1903

¹⁴⁶ Βλ. ενότητα «η Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες», σ. 27

¹⁴⁷ Βλ. ενότητα «Οικονομικά ΦΕΚ» σ. 84

¹⁴⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3031, ημ/νία εγγράφου: 29/4/1998

¹⁴⁹ Τόσο ο Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος όσο και μια πληθώρα σημαντικών Επτανήσιων συνθετών είχαν ως κοινό τόπο μουσικής εκπαίδευσης την Νάπολι της Ιταλίας και πολύ συχνά το Ωδείο SanPietro a Majella. Ακόμα και η επιλογή της Νάπολης δεν υπήρξε τυχαία για τις σπουδές των Κερκυραίων συνθετών αφού πολλοί από τους μουσικούς που δραστηριοποιούνταν στην Κέρκυρα είχαν καταγωγή από την πρωτεύουσα του ιταλικού νότου. (Βλ. Κώστας Καρδάμης, *Ο προσολωμικός Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος και το έργο του*, (Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, 2006), σ. 120-121

την ΦΕΚ τον Απρίλιο του 1900¹⁵⁰ μέσω επιστολής, όπου ζητήθηκαν έργα για ορχήστρα και μουσική δωματίου αποκλειστικά, αναδεικνύοντας την δυναμική της ορχήστρας της Εταιρείας και των υποσυνόλων που προέκυπταν μέσα από αυτήν.¹⁵¹ Εξάλλου, ήταν γνωστή η δεδομένη προσπάθεια των ιδρυτών της για τη δημιουργία ενός καλλιτεχνικού-εκπαιδευτικού οργανισμού στα πρότυπα του εξωτερικού και των εκεί ακαδημιών.¹⁵² Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο που προκύπτει είναι ότι, την περίοδο κατά την οποία στάλθηκε η παραγγελία, η Ορχήστρα της ΦΕΚ, όπως και οι σχολές της, ήταν σε παύση λόγω των ειδικών συνθηκών που υπήρχαν στην χώρα και των οικονομικών συνεπειών τους.¹⁵³ Η παραπάνω κίνηση ήταν αρκετή για να πείσει για τον προσωρινό χαρακτήρα αυτής της διαδικασίας. Εξάλλου, η διαδικασία επανασύστασης των σχολών και της Ορχήστρας είχε ήδη δρομολογηθεί, όπως φαίνεται, με την πρόσληψη του επόμενου Διευθυντή Σχολών Εδουάρδου Σμιθ λίγο καιρό αργότερα. Η ανάπτυξη της μπάντας, ωστόσο, υπήρξε ραγδαία και σε σύντομο χρονικό διάστημα. Εξαιτίας του δημοφιλούς χαρακτήρα της έγινε ιδιαίτερα αγαπητή στον κόσμο μέσα από την συχνότητα της παρουσίας της στις κάθε είδους εκδηλώσεις στο νησί, αλλά και της συνεχούς παρουσίας της σε πλείστες περιπτώσεις σε θρησκευτικές και δημόσιες τελετές και σε υπαίθριες συναυλίες.¹⁵⁴

4.4.2) Αγορά μουσικών εντύπων το 1900-04

Η συνεχής αναζήτηση νέων μουσικών τεμαχίων αποτελούσε μία διαδικασία μόνιμη, η οποία λόγω κόστους συχνά έπρεπε να τίθεται υπ' όψιν των συνεταίρων, ώστε να υπερψηφίζεται σχετική πίστωση για μια τέτοια δαπάνη. Σε ανάλογο αίτημα του προέδρου σε συνεδρίαση του 1900, όπου αναφερόταν η αναγκαιότητα αγοράς μεθόδων μουσικής προκειμένου αυτές να χρησιμοποιούνταν από τους μαθητές, ζητήθηκε να δοθεί πίστωση 126,45 δρχ. Η πρόταση έγινε αποδεκτή.¹⁵⁵

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Εταιρείας το 1902 να υποβάλλει στην Επιτροπή λογαριασμούς για : 1) έντυπη Μουσική: Μάρκα 60 και 60 λεπτά, 2) μουσικά όργανα: Μάρκα 69 και 65 λεπτά, 3) έντυπες μεθόδους: Λίρες

¹⁵⁰ Τα στοιχεία που παρατίθενται στη συνέχεια σχετικά με την αγορά ,μουσικού έντυπου υλικού προκύπτουν αποκλειστικά από τα πρακτικά της Δ.Ε του ιδρύματος. Πρέπει να θεωρείται ενδεχόμενο φυσικά ότι πιθανόν είχαν πραγματοποιηθεί και άλλες παραγγελίες οι οποίες δεν καταγράφονται στο υλικό που ερευνήθηκε.

¹⁵¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4200, Ημ/νία εγγράφου: 29/4/1900

¹⁵² Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας* στα «Δημοσιεύματα του Μουσείου Μουσικής 'Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος'», Κέρκυρα, Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, 2010, σ. 24

¹⁵³ Λόγος, εκφωνηθείς στις 26 Νοεμβρίου 1900, επί τη εν νέο οικήματι εγκαταστάσει της ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ 1840-1900, υπό Σπυρίδωνος Σανσών, προέδρου της Εταιρείας, Κέρκυρα, τυπογρ. Λάντζα Α, 1900

¹⁵⁴ Καρδάμης Κώστας, «Περί της ίδρυσης και περί την ίδρυση της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας: Αστικοί μύθοι και ιστορικές πραγματικότητες» *Μουσικός Ελληνομνήμων*, 21-22, (2015), σ. 20

¹⁵⁵ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 1/9/1900 έως 15/7/1910, Συνεδρίαση στις 30/11/1900

Ιταλίας: 27,50.¹⁵⁶ Σαφής η επιρροή του γερμανόφωνου Διευθυντή. Λόγω του αυξημένου κόστους της παραγγελίας η Δ.Ε αποφάσισε να επιμερισθεί στους μαθητές των σχολών η αξία των βιβλίων της Μουσικής. Συγκεκριμένα, οι μαθητές θα κατέβαλλαν δύο δρχ. ο καθένας για τις απλές μεθόδους και έξι για τις σύνθετες.¹⁵⁷ Δύο χρόνια αργότερα, και αφού ο Εδουάρδος Σμιτ δεν εργαζόταν στην ΦΕΚ, οι παραγγελίες μουσικών έργων αντιμετωπίστηκαν με διαφορετική προοπτική, αφού η διεύθυνση προορισμού, όπου ζητούνταν πληροφορίες για τις τιμές των μουσικών τεμαχίων και των μουσικών ειδών, ήταν στην Φλωρεντία, στον Ezio Zagnini και στο Λονδίνο, στην Εταιρεία John Church Co.¹⁵⁸

4.5) Η οικονομική ανάκαμψη του 1905 και η αναβάθμιση του υλικού της Εταιρείας

Από το 1905 και έπειτα παρατηρήθηκε μια σχετική ανάκαμψη στα οικονομικά της Εταιρείας. Πάντα με φειδώ και σοβαρότητα η Δ.Ε προχώρησε σε κινήσεις ανανέωσης του υλικού της. Η επιτροπή ενέκρινε την αγορά δύο sax, δύο τρομπονίων, μίας G.Cassa με τα εξαρτήματα της, εκατό καλαμιών και διακοσίων Gussinette για κλαρίνα.¹⁵⁹ Σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα αποφασίστηκε η δαπάνη ενενήντα εννέα χρυσών φράγκων για αγορά δύο νέων οργάνων και η αποστολή πενήντα πέντε οργάνων στο Bari της Ιταλίας για επιδιόρθωση.¹⁶⁰ Τον Γενάρη του επόμενου έτους η δαπάνη για την αγορά αποφασίστηκε να φτάσει το ποσό των 1500 δρχ.¹⁶¹

Οι αποφάσεις είχαν παρθεί και ήταν η ώρα της διαπραγμάτευσης για την αγορά των οργάνων, πράγμα το οποίο εντοπίζεται σε επόμενη συνεδρίαση, από τον οίκο "Maino e Orsi", όπως επίσης και σαράντα οκτώ λοφίων για το μουσικό σώμα.¹⁶² Τελικά, παραγγέλθηκαν από το κατάστημα έξι όργανα και άλλα εξαρτήματα αξίας 512.7 χρυσών φράγκων σύμφωνα με το τιμολόγιο του καταστήματος.¹⁶³ Οι φθαρμένες στολές χρειαζόνταν και αυτές αντικατάσταση. Κρίθηκε απαραίτητη η αγορά είκοσι γιαρδών κόκκινου υφάσματος για τις στολές του μουσικού σώματος και μπλε για δεκαέξι παντελόνια.¹⁶⁴ Τα παραπάνω αποδεικνύουν την αναγκαιότητα που είχε εντοπίσει η Επιτροπή για ανανέωση του εξοπλισμού, δεδομένης της μέχρι τότε 65χρονης αδιάκοπης λειτουργίας της Εταιρείας. Η απάντηση πάντως που ήρθε από την Αθήνα από το Υπουργείο Οικονομικών για την αδασμολόγητη εισαγωγή του μάλλινου υφάσματος ήταν αρνητική.¹⁶⁵

¹⁵⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 20/4/1902

¹⁵⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 20/4/1902

¹⁵⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4566, ημ/νία εγγράφου: 22/2/1904

¹⁵⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 20/5//1905

¹⁶⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/9/1905

¹⁶¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 15/1/1906

¹⁶² ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 15/2/1906

¹⁶³ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 22/6/1906

¹⁶⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 8/3/1906

¹⁶⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 28/9/1906

4.6) Οι λόγοι και οι συνθήκες μετεγκατάστασης της ΦΕΚ στο νέο της κτήριο.

Η Φιλαρμονική από την ίδρυση της στεγαζόταν στο οίκημα στην οδό Γιουστινιάνη,¹⁶⁶ ιδιοκτησία των αδελφών Κόλλα¹⁶⁷, στην περιοχή της Πίνιας.¹⁶⁸ Ο Αντιπρόεδρος της Εταιρείας σε συνέλευση του Σώματος τον Φεβρουάριο του 1899 ενημέρωσε ότι ο ιδιοκτήτης του οικήματος, όπου στεγαζόταν η Εταιρεία, είχε πρόθεση να νοικιάσει τον όροφο πάνω από την Φιλαρμονική ως ξενοδοχείο. Η προοπτική μετακίνησης της Φιλαρμονικής σε νέο κτήριο, πρόθεση η οποία ανάγεται στα πρώτα έτη λειτουργίας του ιδρύματος, είχε αρχίσει να ωριμάζει ξανά. Πολλοί από τους συνέταιρους είχαν υποδείξει ως νέο και κατάλληλο κτήριο το οίκημα ιδιοκτησίας Παραμυθιώτη, το οποίο ήταν άλλοτε δημαρχιακό κατάστημα. Η Δ.Ε προέβη μετά από αυτό σε έλεγχο του χώρου και ενημερώθηκε για το ενοίκιο. Ενώ ο χώρος ήταν κατάλληλος το ενοίκιο ανερχόταν στις 175 δρχ. το μήνα και ήταν πολύ ανώτερο των δυνάμεων της Εταιρείας, οι οποίες δεν ξεπερνούσαν τις 150 δρχ. μηνιαίως ενώ ο ιδιοκτήτης, παρά την μεσολάβηση κάποιων εκ των συνεταίρων παρέμενε αμετακίνητος στις απαιτήσεις του.¹⁶⁹

Το καλοκαίρι του ίδιου έτους συγκλήθηκε το σώμα σε έκτακτη και επείγουσα συνεδρίαση,¹⁷⁰ ώστε να υποβαλλόταν συγκεκριμένη πρόταση επί του θέματος της αλλαγής οικήματος. Το οίκημα ιδιοκτησίας Γεωργίου Θεοτόκη, θεωρήθηκε απολύτως κατάλληλο για να ικανοποιήσει όλες τις ανάγκες της Εταιρείας, αν και την δεδομένη στιγμή το θεωρούσαν προσωρινή λύση, αφού το όραμα της ιδιόκτητης έδρας της Φιλαρμονικής υπήρχε στο μυαλό όλων των διοικούντων της από πολύ νωρίς. Το οικονομικό τίμημα που απαιτούνταν για την διαδικασία εκείνη ήταν μικρό για να αποσταθεροποιούνταν τα οικονομικά της Εταιρείας, και εκτός αυτού, υποστήριζε ο Αντιπρόεδρος ότι ο Θεοτόκης επιθυμούσε δεκαετές μίσθωμα με δικαίωμα επιμηκύνσεως του συμβολαίου εκ μέρους της ΦΕΚ. Οι διεργασίες ήταν πολλές και τα οικονομικές δυνατότητες ιδιαιτέρως περιορισμένες.¹⁷¹ Παρ' όλα αυτά, η Διοίκηση ήταν πεπεισμένη για την ορθότητα των κινήσεων της. Αν και

¹⁶⁶ Εξαιτίας της εγκατάστασης της Φιλαρμονικής η οδός αργότερα μετονομάστηκε σε «Φιλαρμονικής» και διατηρεί αυτήν την ονομασία μέχρι και σήμερα

¹⁶⁷ Το κτήριο που στεγαζόταν μέχρι τότε η Φιλαρμονική είχε ταυτιστεί με αυτήν και όλοι έτσι το γνώριζαν. Ωστόσο παρά την μετεγκατάσταση της ο δρόμος συνέχισε να φέρει την ονομασία «οδός Φιλαρμονικής» και αργότερα, το 1914 μετεγκαταστάθηκε σε οίκημα στον ίδιο δρόμο η νεώτερη Φιλαρμονική Εταιρεία «Μάντζαρος»

¹⁶⁸ Αναμνηστικό Λεύκωμα Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας, (Κέρκυρα: ΦΕΚ), σ.13

¹⁶⁹ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899, Συνεδρίαση 20/2/1899

¹⁷⁰ Η συνεδρίαση διεξήχθη εν απουσία του Προέδρου. Χαρακτηριστικά αναφέρθηκε από τον Αντοπρόεδρο ότι «κάποιος θα περίμενε την άφιξη αυτού, αλλά τα συμφέροντα της Εταιρείας μας υποχρεώνουν να συγκαλέσουμε ειδική συνεδρίαση» (ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 31/7/1900)

¹⁷¹ Ο συνέταιρος Σερεμέτης πήρε το λόγο και τοποθετήθηκε με επιφύλαξη, τονίζοντας πως λόγω ανέχειας προσφάτως διακόπηκε η λειτουργία των σχολών εγχόρδων οργάνων και ότι για αυτήν την αιτία δεν μπορέσαμε να δραστηριοποιήσουμε ξανά ούτε την σχολή Φωνητικής ούτε την χορωδία (ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 31/7/1900)

υπήρξαν σοβαρές ενστάσεις από μέρους των συνεταίρων, επικράτησε η πρόταση της Δ.Ε για μετακόμιση στο κτήριο του Θεοτόκη στον Α' και Β' όροφο με συμβόλαιο δεκαετούς διάρκειας, και δικαίωμα της Φιλαρμονικής ανανεώσεως αυτού με μηνιαίο ενοίκιο 180 δρχ.¹⁷² Το εν λόγω κτήριο παραμένει έδρα της Φιλαρμονικής μέχρι σήμερα, αφού μετά από ενέργειες της Δ.Ε το 1958, ανακοινώθηκε από τον Πρόεδρο της Εταιρείας Παναγιώτη Ζαφειρόπουλο στην Δ.Ε η αγορά του ολοκληρώνοντας με τον καλύτερο τρόπο το μακροχρόνιο και ζωτικό για τα συμφέροντα της εταιρείας θέμα¹⁷³.

Οι Διοικούντες την Εταιρεία επιθυμούσαν οι κτηριακές προδιαγραφές να είναι απολύτως κατάλληλες για το έργο της Φιλαρμονικής. Αυτό καθίσταται σαφές και από τις αποφάσεις της Επιτροπής, με τις οποίες ο Πρόεδρος γνωστοποίησε τα αποτελέσματα των επαφών του με την Εταιρεία Αεριόφωτος, ώστε ο φωτισμός να είναι τέλειος, καθώς κάτι τέτοιο η Επιτροπή το θεωρούσε αναγκαίο.¹⁷⁴ Συγχρόνως, και οι φορείς προσπάθησαν να στηρίζουν με κάθε μέσο και τρόπο την προσπάθεια αυτή. Εντοπίζεται επιστολή στον Νομάρχη Κέρκυρας, όπου μέσω αυτής ευχαρίστησαν την Λιμενική Επιτροπή για την δωρεά της προς την Εταιρεία του βελούδου της.¹⁷⁵ Η πριγκίπισσα Μαρία δώρισε το βελούδο που είχε χρησιμοποιηθεί στο γάμο της¹⁷⁶ που είχε πραγματοποιηθεί στην Κέρκυρα.¹⁷⁷

Η επιστολή με αριθμούς 4284 και 4285 καταδεικνύει τις άοκνες προσπάθειες, ώστε να βρίσκονταν οι ανάλογοι πόροι και να πραγματοποιούνταν το όραμα της μεταστέγασης της Φιλαρμονικής σε ένα νέο κτήριο μεγαλύτερο και πιο λειτουργικό. Με τις επιστολές αυτές εκφράστηκαν οι ευχαριστίες της Επιτροπής για τον ζήλο που είχαν επιδείξει οι συνέταιροι Λεωνίδας Σερεμέτης και Αντώνιος Κασταμονίτης στον έρανο προς εξεύρεση χρημάτων.¹⁷⁸ Η μέρα που θα εγκαινιαζόταν το κτήριο αποφασίστηκε να είναι η 26^η Νοεμβρίου 1900 με αρχιερατικό αγιασμό, θα εκφωνούνταν από τον Πρόεδρο λόγος κατάλληλος της περίπτωσης, και το βράδυ θα ακολουθούσε γεύμα στην μεγάλη αίθουσα.¹⁷⁹ Ο Νομάρχης, ο Δήμαρχος και ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου προσκλήθηκαν στα εγκαίνια του νέου καταστήματος της Εταιρείας λαμπρύνοντας την σπουδαία μέρα.¹⁸⁰

¹⁷² ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 31/7/1900

¹⁷³ Αναμνηστικό Λεύκωμα Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας, (Κέρκυρα: ΦΕΚ) ,σ.14

¹⁷⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 24/9/ 1900

¹⁷⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο αρ. 8, αρ. πρωτ.4318, Ημ/νία εγγράφου: 7/11/1900

¹⁷⁶ Βλ. ενότητα «Κοινωνικό Προφίλ» σ. 101

¹⁷⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 30/10/ 1900

¹⁷⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4284 και 4285, Ημ/νία εγγράφου: Φθινόπωρο του 1900, και ΦΕΚ/ΠΓΣ Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 31/7/1900, συνεδρίαση 18/9/1900

¹⁷⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 20/11/1900

¹⁸⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4320, Ημ/νία εγγράφου:22/11/00, αρ. πρωτ: 4321, ημερ. Εγγράφου: 22/11/00, αρ. πρωτ: 4322,ημερ. Εγγράφου: 22/11/00

Αλλά και στον Αθηναϊκό τύπο πέρασε η είδηση αυτής της προσπάθειας, αφού ενημερωνόμαστε ότι για την κάλυψη της δαπάνης της μεταστέγασης της Εταιρείας, υπήρξε λαχειοφόρος αγορά την ημέρα των Χριστουγέννων στην μεγάλη αίθουσα της Εταιρείας με πολλά και ωραία αντικείμενα, που προσέφεραν οι δεσποινίδες και οι κυρίες του τόπου. Τον θαυμασμό, ωστόσο, κέρδισαν τα δώρα και τα εργόχειρα που είχαν σταλεί από την κοινότητα της Τεργέστης, και από αυτήν την δράση αναμενόταν να ενισχυθεί η Εταιρεία με αρκετές χιλιάδες δραχμές.¹⁸¹

4.7) Η ΦΕΚ ως λέσχη ψυχαγωγίας και τα προβλήματα της λειτουργίας αυτής.

Η Φιλαρμονική από την ίδρυση της λειτουργούσε με τα χαρακτηριστικά μιας κλειστής λέσχης με κοινά ενδιαφέροντα και ανησυχίες, όπως συχνά συνέβαινε και σε άλλες Ευρωπαϊκές πόλεις. Δεδομένος ήταν και ο σκοπός της ποικίλης ψυχαγωγίας των συνεταίρων. Οι δραστηριότητες τους ξεπερνούσαν το μουσικό σκέλος και περιείχαν ποικίλα παιχνίδια ψυχαγωγικά και τεχνικά. Ο Πρόεδρος πρότεινε να αποκτηθούν δύο σφαιριστήρια στο νέο κτήριο¹⁸². Πιθανόν τα τεχνικά-ψυχαγωγικά παιχνίδια να ήταν μέρος της καθημερινότητας των θεμελιωτών της Εταιρείας, όπως φαίνεται και σε προγενέστερη επιστολή διαμαρτυρίας στο Νομάρχη Κέρκυρας και στο Υπουργείο Εσωτερικών, όπου είχε καταγγεληθεί ο προϊστάμενος της Αστυνομίας, γιατί μετά από επέμβαση στο κατάστημα της Φιλαρμονικής είχε κατασχέσει τραπουλόχαρτα και χρήματα από το εντευκτήριο.¹⁸³ Θεωρούσαν ότι επρόκειτο περί ιδιωτικού χώρου, και ως εκ τούτου δεν είχαν δικαίωμα επέμβασης τα αστυνομικά όργανα.¹⁸⁴ Το θέμα βέβαια των χαρτοπαιγνίων είχε πάρει πολύ σοβαρές διαστάσεις και ταλάνιζε την Εταιρεία για αρκετά χρόνια εξαιτίας της συμπεριφοράς κάποιων από τους συνεταίρους. Σε συνεδρίαση του σώματος τον Ιανουάριο του 1899¹⁸⁵ ο Αντιπρόεδρος έθιξε τα τεκταινόμενα ξεκινώντας την ομιλία του από τους ευγενείς σκοπούς ίδρυσης της Εταιρείας. Εκείνα τα χρόνια, είπε, επικρατούσε ένα σύστημα στην Φιλαρμονική αντίθετο με τα υψηλά ιδεώδη και το αγαθό έργο του Ιδρύματος.

Αναφερόταν στα τυχερά παιχνίδια και σε συμπεριφορές ήταν πλέον γνωστές στο σύνολο της κοινωνίας και είχαν συντελέσει, ώστε να εκπέσει το γόητρο της Φιλαρμονικής. Ακόμα και η Αστυνομία είχε επέμβει αυτοβούλως και αυτοδικαίως και είχε προβεί σε κατασχέσεις τραπουλόχαρτων, τραπεζιών και χρημάτων των συνεταίρων. Οι ευχές πια είχαν αντικατασταθεί από αναθέματα κατά της Εταιρείας από συζύγους, γονείς και παιδιά των συμμετεχόντων, αφού καταστρέφονταν οικογένειες. Η κατάσταση, είπε ο Πρόεδρος, είχε βελτιωθεί ως προς την ανάκτηση του γοήτρου της Εταιρείας μέχρι λίγο καιρό πριν, όμως κάποιοι αρνούνταν να

¹⁸¹ Ακρόπολη, 6773, (7/1/1901), σ. 2

¹⁸² ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 30/10/1900

¹⁸³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2958, Ημ/νία εγγράφου: καλοκαίρι του 1897

¹⁸⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2958, Ημ/νία εγγράφου: καλοκαίρι του 1897

¹⁸⁵ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 21/1/1899

συμμορφωθούν και έπαιζαν χαρτιά μέχρι τις 3 τα ξημερώματα. «Επειδή για εμάς προέχει η ανύψωση του γοήτρου της Φιλαρμονικής και κυρίως η τιμή της και η αξιοπρέπεια της, σας καλέσαμε σήμερα εδώ ώστε να εξουσιοδοτήσετε την Διοίκηση να προβαίνει χωρίς ιδιαίτερες διατυπώσεις στην αποπομπή των μη συμμορφούμενων μελών.»¹⁸⁶

Έγινε γνωστή στο σώμα η πρόθεση της Δ.Ε να παραιτηθούν σε περίπτωση μη εγκρίσεως μέτρων από την ολομέλεια. Σε αυτό το σημείο να σημειωθεί πως υπήρξε αναφορά του Προέδρου και στο αυξημένο κόστος φωταερίου, το οποίο ανερχόταν περίπου στις 2000 δρχ. ανά έτος ως αποτέλεσμα τέτοιων συμπεριφορών, και ζητήθηκε η οικονομική συνεισφορά όλων για την κάλυψη εκείνης της δαπάνης. Η απόφαση που πάρθηκε ήταν η αποχώρηση των συνεταίρων να ολοκληρώνεται στις 12.30. Το πρόβλημα δεν λύθηκε τόσο απλά και ανώδυνα και απασχόλησε, όπως έδειξε η έρευνα, την Διοίκηση για μεγάλο διάστημα. Σίγουρα όμως τέθηκε σε νέα διάσταση.

Οι τελευταίοι μήνες του 1899 όπως και οι πρώτοι του 1900 ήταν μια περίοδος έντασης μεταξύ των συνεταίρων, κατά την οποία η Εταιρεία ταλαιπωρήθηκε σε διοικητικό επίπεδο εξαιτίας της πρότασης μομφής και εν τέλει της παραίτησης του Προέδρου της, Γερασίμου Ασπιώτη.¹⁸⁷ Το θέμα των χαρτοπαιγνίων επανήλθε στο προσκήνιο από τον συνέταιρο Δημήτρη Σοκόλη με αφορμή δημοσίευμα σε εφημερίδα του Αθηναϊκού τύπου, την *Ακρόπολη*, και με τίτλο «Χαρτοπαικτικά αίσχη», στο οποίο άρθρο αναφέρονταν σκάνδαλα που συνέβαιναν στην έδρα της Εταιρείας και ρωτούνταν οι ενέργειες της διοικήσεως επί του δημοσιεύματος αυτού.¹⁸⁸ Ο προεδρεύων Αντιπρόεδρος ανέφερε πως το εν λόγω δημοσίευμα συντάραξε την Εταιρεία αλλά και ολόκληρη την Κερκυραϊκή κοινωνία, και οι ενέργειες που είχαν γίνει, με δεδομένες τις παραιτήσεις των Προέδρου, Γραμματέα και Ταμιά, ήταν να ζητηθεί η γνώμη νομομαθών για το δικαίωμα να προβούν σε ανακρίσεις, ώστε να έρχονταν στο φως τα γεγονότα που θα αποκαθιστούσαν την αλήθεια.

Η επόμενη Δ.Ε, είπε ο Αντιπρόεδρος, θα παραλάμβανε ογκωδέστατο φάκελο με μαρτυρίες επί του ζητήματος.¹⁸⁹ Συνεπώς, η αναφορά στο εν λόγω δημοσίευμα ήταν γνωστή σε όλους και μάλιστα υπήρξε ο χρόνος, ώστε η ελλιπής Διοικητική Επιτροπή να έδειχνε γρήγορα αντανakλαστικά και να μην εκθέτονταν περαιτέρω ούτε αυτή ούτε η Εταιρεία. Η απόφαση, που έγινε άμεσα αποδεκτή από το σώμα, ήταν η άμεση διαγραφή συνεταίρων που τυχόν θα εμπλέκονταν στην υπόθεση.¹⁹⁰

¹⁸⁶ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 21/1/1899

¹⁸⁷ Βλ. παραπάνω υποενότητα «Παραίτηση Γερασίμου Ασπιώτη από Πρόεδρος της Εταιρείας», σ. 40

¹⁸⁸ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 23/1/1900

¹⁸⁹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 23/1/1900

¹⁹⁰ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 23/1/1900

Ο Σοκόλης επανήλθε στο θέμα του δημοσιεύματος λίγες μέρες αργότερα στην συνεδρίαση στις 7/2/1900 και ξαναρώτησε για τις ενέργειες που είχαν γίνει μέχρι εκείνο το σημείο. Ο Αντιπρόεδρος απάντησε πως η Επιτροπή είχε λάβει τα απαραίτητα μέτρα και παραδέχθηκε πως υπήρχε κατάχρηση προνομίων από κάποια μέλη της Εταιρείας ενώ πρότεινε την έξωση κάποιων από τους συνεταίρους. Η πρόταση ξεκίνησε έναν νέο κύκλο συζητήσεων, όπου τέθηκε ζήτημα Καταστατικού, αφού για την αποπομπή συνεταίρων ήταν απαραίτητη η παρουσία των 2/3 του σώματος.¹⁹¹ Η νέα απόφαση που πάρθηκε από το σώμα υπό τον Σπυρίδωνα Σανσόν, ήταν η κατάργηση των τυχερών παιχνιδιών.¹⁹²

Η συνέπεια των συνεταίρων στο θέμα του ωραρίου συνέχιζε να απασχολεί την Εταιρεία, γιατί ο συνέταιρος Σπυρίδων Παρής προς το τέλος του 1900 ανέφερε στο σώμα πως είχε πληροφορίες για συχνές παραβιάσεις του ωραρίου.¹⁹³ Ζητήθηκε δε από κάποιους συνεταίρους να κλείνει η Εταιρεία την ώρα που είχε οριστεί και να απαγορεύονται τα τυχερά παιχνίδια.¹⁹⁴ Οι επαναλαμβανόμενες αναφορές από τους θεμελιωτές καταδεικνύουν την αγωνία τους, καθώς και την σοβαρότητα με την οποία ασχολούνταν με αυτό το φλέγον ζήτημα.

Στην αμέσως επόμενη συνεδρίαση τον Απρίλιο του 1901 η νέα παραβατική συμπεριφορά κάποιων από τους θεμελιωτές προκάλεσε την παραίτηση της Δ.Ε.¹⁹⁵ λόγω της προσβολής που είχε δεχτεί ο Αντιπρόεδρος της Εταιρείας Ευγένιος Πογιάγος από τον συνέταιρο Αθανάσιο Παραμυθιώτη, όταν ο Πογιάγος διέταξε τους υπηρέτες να κλείσουν το φωταέριο την ώρα που είχε συμφωνηθεί. Ο Παραμυθιώτης προσπάθησε να χαμηλώσει τους τόνους ζητώντας την ανάκληση των παραιτήσεων της Δ.Ε. Το σώμα με συνοπτικές διαδικασίες απέρριψε την παραίτηση αυτή.¹⁹⁶

Πιθανόν να διατηρήθηκαν κάποιες ισορροπίες μέχρι το 1904, τουλάχιστον μέχρι το Νοέμβριο, όταν για ακόμα μία φορά παραιτήθηκε η Δ.Ε λόγω των αντιδράσεων μέρους των συνεταίρων στην προσπάθεια τήρησης του ωραρίου. Και αυτή τη φορά η παραίτηση αποτράπηκε από το σώμα και ψηφίστηκε να κλείνει η Φιλαρμονική στη μία μετά τα μεσάνυχτα.¹⁹⁷ Ο Πρόεδρος, αφού ευχαρίστησε το σώμα για την στήριξη του προς την Δ.Ε, έθεσε σε ψηφοφορία την εισήγηση του συνεταίρου Λεωνίδα Βλάχου, η οποία και υπερψηφίστηκε: « Εις πάντα παραβάτην της αποφάσεως ταύτης του σώματος η Επιτροπή συνιστά την μη επανάληψη της παράβασης ταύτης, εν υπότροπω δε αναφέρει το όνομα του συνεταίρου εν τη

¹⁹¹ Βλ. Καταστατικό της *Εν Κερκύρα Φιλαρμονικής Εταιρείας*, *Εν Κερκύρα*, 1888, *Τυπ. Α. Λάντζα*, άρθρο 47, (σ.15)

¹⁹² ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 7/2/1900

¹⁹³ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 30/11/1900

¹⁹⁴ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 8/3/1901

¹⁹⁵ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 29/4/1901

¹⁹⁶ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 29/4/1901

¹⁹⁷ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 20/11/1904

συνεδρίαση της Εταιρείας όπως αυτή λάβει τα κατάλληλα μέτρα εναντίων του παραβάτου των αποφάσεων αυτής».¹⁹⁸

Σε συνεδρίαση της Δ.Ε το 1906¹⁹⁹ υπήρξε πάλι εισήγηση του Προέδρου για αγορά σφαιριστηρίου, το οποίο πραγματοποιήθηκε με την αγορά μετοχών των δέκα δραχμών από τους ενδιαφερόμενους συνεταίρους. Με τις εισπράξεις του σφαιριστηρίου θα εξοφλούνταν διάφορες μετοχές κατ' έτος.²⁰⁰ Μία υπόθεση εργασίας πάνω στο θέμα που ταλάνιζε την Φιλαρμονική, ήταν το γεγονός ότι η αγορά δεύτερου σφαιριστηρίου μπορούσε να εξασφαλίσει μερικά έσοδα. Επίσης, ο Πρόεδρος και η Δ.Ε ευχαρίστησαν τον συνétaιρο Σπύρο Γιατρά για τους κόπους που είχε καταβάλει για την λειτουργία των σφαιριστηρίων.²⁰¹

4.8) Καθημερινή λειτουργία των σχολών και καλλιτεχνική δραστηριότητα

Η καλλιτεχνική Δραστηριότητα της Εταιρείας συνεχιζόταν απρόσκοπτα. Η πρόταση του Αντιπροέδρου της Εταιρείας να δίνονταν κάποιες συναυλίες μέχρι την άφιξη του μελοδραματικού θιάσου έγινε δεκτή και ανατέθηκε η οργάνωση τους στον οικονόμο της Εταιρείας, Νικόλαο Γεννατά.²⁰² Αυτή τη θεατρική σαιζόν υπήρξε κάποιο πρόβλημα στην θεατρώνηση του Δημοτικού Θεάτρου, καθώς δεν ήταν γνωστές οι παραγωγές του. Παρ' όλα αυτά είναι γνωστό πως εμφανίστηκε ο ιταλικός θίασος οπερέτας της Emilia Darvia με ρεπερτόριο κυρίως ιταλικές και γαλλικές οπερέτες. Την ίδια χρονιά είχε στο ρεπερτόριο του και παρουσίαζε τα έργα *Cavalleria Rusticana* (Mascagni), *I Pagliacci* (Leoncavallo) και *La figlia di Madama Angot* (Lecocq). Αυτά πιθανολογείται πως ανέβηκαν και στο Κερκυραϊκό θέατρο²⁰³ κι έτσι, η ΦΕΚ προσφέρθηκε άμεσα να καλύψει το κενό μέχρι να βρεθεί λύση στο πρόβλημα.

Σε άλλη ενότητα²⁰⁴ αναφέρεται ότι εκκρεμούσε η διανομή του ποσού των 400 δρχ. προς τους μουσικούς και η Δ.Ε είχε δεσμευτεί στο σώμα για την πραγματοποίηση της, όταν οι συνθήκες θα κρίνονταν κατάλληλες για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Η ευεργετική συναυλία υπέρ των μουσικών στις 5/11/1900 συνδέθηκε άμεσα με τα παραπάνω. Η πραγματοποίηση της εγκρίθηκε, μεταξύ άλλων, και από τον δικηγόρο Σπύρο Χαντζάρη, ο οποίος εκτός από Πρόεδρος της Επιτροπής του Δημοτικού Θεάτρου υπήρξε και δραστήριο μέλος της Εταιρείας. Ο Χαντζάρης εκτελούσε και χρέη δικηγόρου της Φιλαρμονικής αμισθί, όπως είχε ενημερώσει ο Πρόεδρος το σώμα των συνεταίρων για την αφίλοκερδή εργασία του στο θέμα της

¹⁹⁸ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 20/11/1904

¹⁹⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/11/1906

²⁰⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/11/1906

²⁰¹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 25/5/1888 έως 30/12/1899, συνεδρίαση 16/6/1907

²⁰² ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 30/10/ 1900

²⁰³ Κων/νος Γ. Σαμπάνης, «Παραστασιολόγιο Οπερών που αναβιβάσθηκαν στα Θέατρα των Επτανήσων από Ιταλικούς Επαγγελματικούς Θιάσους τον 19^ο αιώνα (1820-1900)», *Μουσικός Ελληνομνήμων*, 18-19, (2014), σ. 34

²⁰⁴ Βλ. ενότητα «Οικονομικά Στοιχεία» σ. 85

κληρονομιάς του Ζανκαρόλου, όπου και επαινέθηκε για τον ζήλο και την προσφορά του, ενώ ζητήθηκε από το σώμα να εκφράσει εγγράφως την ευαρέσκεια του.²⁰⁵ Σε επόμενη συνεδρίαση αποφασίστηκε η αποστολή ευχαριστηρίων επιστολών τόσο προς την επιτροπή του Θεάτρου για την πρόθυμη παραχώρηση του, όσο και προς τον διευθυντή της Εταιρείας Φωταερίου για την δωρεάν χορήγηση αυτού στην συναυλία που είχε γίνει την προηγούμενη μέρα.²⁰⁶

Στις αρχές του 1901 ο μουσικός ευρωπαϊκός κόσμος σηματοδεύτηκε από τον θάνατο του Giuseppe Verdi. Η ΦΕΚ αποφάσισε να συμμετάσχει στο πένθος της οικογένειας του συνθέτη με την σημαία να παραμένει μεσίστια για πέντε μέρες, και επίσης, με την αποστολή τηλεγραφήματος προς την οικογένεια του.²⁰⁷ Ο Αντιπρόεδρος της Εταιρείας σε επόμενη συνεδρίαση πρότεινε την πραγματοποίηση συναυλίας στην μνήμη του Verdi, αλλά ο Πρόεδρος θεώρησε πως δεν υπήρχαν χρονικά περιθώρια, κι έτσι πρότεινε άλλον τρόπο για να τιμήσουν τον συνθέτη. Η λύση ήρθε από τον Ιωάννη Στρέϊτζ, ο οποίος πρότεινε να δοθεί συναυλία στο Δημοτικό Θέατρο, στην οποία η Φιλαρμονική θα μπορούσε να συμπράξει.²⁰⁸ Η σχετική αναφορά για το τηλεγράφημα και για την συμμετοχή του μουσικού σώματος στο πένθος και στη συναυλία προς τιμήν της μνήμης του συνθέτη πέρασε και στο σώμα των θεμελιωτών σε συνεδρίαση μερικές μέρες αργότερα.²⁰⁹

Από την έρευνα προκύπτει πως τα μουσικά έργα ιδιοκτησίας ΦΕΚ δίνονταν στους εργολάβους του Δημοτικού θεάτρου και ενδεχομένως δωρεάν. Η Δ.Ε αποφάσισε ότι δεν θα έδινε πλέον στον εργολάβο και σε κανέναν άλλο τα spartita από τα μελοδράματα που ανήκαν στην Εταιρεία χωρίς αμοιβή, και μάλιστα προκαταβολικά.²¹⁰ Οι πληροφορίες που περνούν μέσα από αυτές τις λίγες γραμμές είναι διαφωτιστικές. Για ακόμα μια φορά φαίνεται ότι ο εκάστοτε ιμπρεσάριος που δραστηριοποιούνταν επαγγελματικά στο κερκυραϊκό θέατρο, εκτός των μουσικών που υπήρχαν στο νησί, που μείωναν τα λειτουργικά του κόστη, μπορούσε να αποβλέπει και στην παραχώρηση μουσικού υλικού έστω και υπ' αμοιβή, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να τα παραγγείλει από το εξωτερικό ή να τα προμηθευτεί με άλλο τρόπο και για ακόμα μια φορά η ΦΕΚ δηλώνει παρούσα στην τοπική κοινωνία.

Παράλληλα, οι «καλλιτεχνικές εσπερίδες» (sic) συνεχίζονταν με έντονους ρυθμούς. Στην επιστολή 4586 δόθηκαν ευχαριστίες στον συμμετέχοντα Βύρωνα Δενδρινό και στις Έλενα Βουλπέτη, Έλβιρα, Στρέϊτζ, Σοφία, και Ινέζ Ριβέλλη, καθώς και σε άλλες²¹¹ για την εκδήλωση της 16/4/1904.

²⁰⁵ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, Συνεδρίαση στις 11/5/1898

²⁰⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 6/11/ 1900

²⁰⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 18/1/1901.

²⁰⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 24/1/1901

²⁰⁹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 1/9/1900 έως 15/7/1910, Συνεδρίαση στις 28/1/1901

²¹⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 18/3/1901

²¹¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ4586,ημ/νία εγγράφου: 19/4/04

Ο Γραμματέας ανακοίνωσε την πρόθεση του δασκάλου του προκαταρκτικού τμήματος Πέτρου Καραβάνα να απαλλαχθεί από την διδασκαλία του μαθήματος αυτού εξαιτίας των προβλημάτων της υγείας του, τα οποία δεν του επέτρεπε να υποβάλλεται σε τόσους κόπους.²¹² Με αυτή την αφορμή ο Πρόεδρος ανέφερε στην Δ.Ε. πως είχε παρουσιαστεί η ευκαιρία να καταργηθεί το προκαταρκτικό τμήμα για οικονομικούς λόγους και οι μαθητές των σχολών να διδάσκονται τις βασικές γνώσεις της θεωρίας συνδυαστικά με το όργανο σύμφωνα με την υπόδειξη του Δημητρίου Ανδρώνη. Η πρόταση έγινε αποδεκτή παμψηφεί.²¹³ Το 1906 ανακλήθηκε η συγκεκριμένη απόφαση, αφού μετά από πρόταση των Πέτρου Καραβάνα και Αλέξανδρου Βλάχου αποφασίστηκε η επανασύσταση του καταργηθέντος τμήματος της θεωρίας με δάσκαλο τον Ιωάννη Τζουφρέ, και μάλιστα χωρίς πρόσθετη αμοιβή.²¹⁴

Εντοπίστηκαν και κάποιες σποραδικές πρωτοβουλίες προς ανακούφιση των οικονομικών της Εταιρείας. Σε συνεδρίαση της Δ.Ε τον Φεβρουάριο του 1904 αποφασίστηκε συναυλία με στόχο τα έσοδα από αυτήν να διατεθούν για αγορά νέων μουσικών οργάνων.²¹⁵ Η επιμέλεια της οργάνωσης της είχε ανατεθεί, εκτός του Αντιπροέδρου και του Αρχαιοφύλακα της Εταιρείας, και στην Αγγελική Μεταξά, σύζυγο Νομάρχου, καθώς και σε άλλες κυρίες. Αυτές οι δράσεις ενδεχομένως να συνδέονταν με την αγορά ενός Οboe προς το τέλος του έτους αντί 25 δρχ.²¹⁶ Δύο χρόνια αργότερα πάρθηκε μία ανάλογη απόφαση της Δ.Ε για δύο συναυλίες στις 10 και 13 Δεκεμβρίου, σύμφωνα με την οποία οι εισπράξεις θα διαθέτονταν στην Φιλαρμονική αλλά και στο Δημοτικό Θέατρο. Η προσφορά χρημάτων στο Δημοτικό Θέατρο καταδεικνύει το έντονο ενδιαφέρον για την καλή λειτουργία του κατ' εξοχήν συναυλιακού χώρου της Κέρκυρας.

4.9) Η διάδραση της κοινωνικής προσφοράς της Εταιρείας στο κοινωνικό σύνολο και η μέριμνα αυτής υπέρ των μουσικών της.

Η κοινωνία στο σύνολό της εκτιμούσε σε πολύ μεγάλο βαθμό το έργο και την προσφορά της Φιλαρμονικής. Η ευχαριστήρια επιστολή της επιτροπής στον Παναγή Οκτωράτο για ένα ρολόι που είχε δωρίσει στην Εταιρεία²¹⁷ αποτυπώνει την αμέριστη και έμπρακτη αγάπη του προς την Φιλαρμονική, αφού πλέον αυτή υπήρξε ζωτικό και καθημερινό κομμάτι του πολιτισμού του νησιού. Οι δεσποινίδες Ξυδιά από την Τεργέστη με την σειρά τους έλαβαν επιστολή, η οποία τις ευχαριστούσε για την δωρεά των δύο εικόνων, οι οποίες είχαν τοποθετηθεί στην

²¹² ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1904

²¹³ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1904

²¹⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 11/9/1906

²¹⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1904

²¹⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/11/1904

²¹⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4445 Ημ/νία εγγράφου: 1/12/1901 και ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 29/11/01

μεγάλη αίθουσα της Εταιρείας.²¹⁸ Επίσης, ο Γραμματέας του κομιτάτου των Γάλλων Φιλελλήνων περιηγητών Γουστάβος Φουζέρ ενθουμούμενος την θερμή υποδοχή στην Κέρκυρα τον Απρίλιο του 1902 τόσο από την δημοτική Αρχή όσο και από την Φιλαρμονική, έστειλε ως δώρο από το κομιτάτο στην Εταιρεία δύο εικόνες.²¹⁹ Από την πλευρά της η ΦΕΚ ευχαρίστησε τον πρόεδρο για την αποστολή των δώρων.²²⁰

Η γεμάτη υποχρεώσεις καθημερινότητα της Φιλαρμονικής καθόριζε τις ανάγκες της. Στην προκειμένη περίπτωση για λόγο που δεν μας είναι γνωστός ζήτησε από τον ποιητή Γεράσιμο Μαρκορά να δανείσει το πιάνο του για δέκα μέρες στην ΦΕΚ.²²¹ Όμως και η ίδια η Φιλαρμονική επιθυμούσε να τιμήσει τους επιφανείς και γενναιόδωρους Κερκυραίους. Έτσι, ενημέρωσε τον Δήμαρχο Κερκυραίων ότι θα δώριζε την εικόνα του μακαρίτη Σπυρίδωνος Αλιφιεράκη, ώστε να αναρτούνταν στο Δημαρχείο.²²² Ο Ιωάννης Λαβράνος ενημερώθηκε με επιστολή για την πρόθεση της Εταιρείας να αναγραφεί το όνομα του αείμνηστου Δρος Χριστόφορου Λαβράνου στην στήλη των δωρητών αυτής²²³ ως δείγμα εκτίμησης και παντοτινής μνήμης της προσφοράς χρηματικού ποσού υπέρ της Εταιρείας²²⁴. Αυτού του είδους η τιμή σε αυτούς που ευεργέτησαν την εταιρεία είχε αποφασισθεί λίγα χρόνια νωρίτερα με ανάρτηση στο κατάστημα της Εταιρείας τριών μαρμάρινων πλακών των μεγάλων ευεργετών και των δωρητών αυτής.²²⁵

Σημαντικοί Κερκυραίοι συνεισέφεραν στην ανάπτυξη του σωματείου με διάφορους τρόπους. Η οικονομική βοήθεια ήταν ιδιαίτερα σημαντική για την επίτευξη των σκοπών της Εταιρείας σε μια ευαίσθητη περίοδο, κατά την οποία η ελληνική κοινωνία πλήττονταν από τις κακοδαιμονίες της και από τους λανθασμένους χειρισμούς της πλειοψηφίας των πολιτικών προσώπων. Ο Αντιπρόεδρος του σώματος έφερε προς συζήτηση το θέμα της αποδοχής του κληροδοτήματος του μακαρίτη Θεμιστοκλή Ποφάντη αναγγέλλοντας τους ότι το κληροδότημα που άφηνε στην Εταιρεία ήταν ένα τριώροφο οίκημα στην οδό Βιανέλου, και ζητούνταν από το Σώμα να το αποδεχθεί και να ανακηρυχθεί Μέγας Ευεργέτης της.²²⁶ Στην ίδια συνεδρίαση αποφασίστηκε ακόμη να τιμηθεί με ανάρτησή της προσωπογραφία του στο κτήριο της Εταιρείας, και την παραγγελία αυτή ανέλαβε να εκτελέσει ο σπουδαίος Κερκυραίος Γεώργιος Σαμαρτζής.²²⁷ Τον

²¹⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4410, Ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη του 1901

²¹⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1904

²²⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4573, Ημ/νία εγγράφου: 29/2/1904

²²¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4446, Ημ/νία εγγράφου: 1/12/1901

²²² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4452, Ημ/νία εγγράφου: 7/1/1902

²²³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4632, Ημ/νία εγγράφου: 12/4/1905

²²⁴ Βλ. υποενότητα «Η προσπάθεια απόκτησης ιδιόκτητης στέγης της ΦΕΚ στα οικόπεδα «παρά της Βασιλικής Πύλης» σ. 95, όπου αναφέρεται πως η δωρεά Λαβράνου ανέρχονταν στο ποσό των 1000 δραχμών

²²⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 12/6/1901

²²⁶ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/10/1903

²²⁷ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/10/1903 και ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/11/1903. Ο Γεώργιος Σαμαρτζής γεννήθηκε στην

επόμενο χρόνο κλήθηκε και πάλι ο Σαμαρτζής, για να συζητήσουν με την Δ.Ε την προοπτική ανάληψης της παραγγελίας του πρώην Προέδρου Σπυρίδωνος Σανσών.²²⁸

Η σύζυγος του Μαργαρίτα Ποφάντη ενημερώθηκε μέσω επιστολής ότι η προσωπογραφία του συζύγου της θα αναρτιόταν στην μεγάλη αίθουσα της έδρας της Εταιρείας,²²⁹ και ανατέθηκε στον Αντιπρόεδρο της να προβεί στην συνομολόγηση του σχετικού συμβολαίου.²³⁰ Λίγο αργότερα ανατέθηκε στον Οικονόμο της Εταιρείας να φροντίσει για την χάραξη του ονόματος του Θεμιστοκλέους Ποφάντη στον πίνακα των μεγάλων ευεργετών.²³¹

Οι σχολές εγχόρδων οργάνων ανέστειλαν την λειτουργία τους το 1897 λόγω των έκτακτων συνθηκών και των οικονομικών προβλημάτων που τις ακολούθησαν, και ανασυστάθηκαν το 1901. Ωστόσο, η χρηματοδότηση τους παρέμενε ένα θέμα που έπρεπε να λυθεί, ώστε να μπορούν απρόσκοπτα τόσο η Διοικητική Επιτροπή όσο και το διδακτικό προσωπικό να επιτελέσουν το έργο τους.²³² Προφανώς και οι θεσμικοί φορείς της Κέρκυρας ήταν ενήμεροι για αυτά τα ζητήματα, και για αυτόν τον λόγο η Διοικητική Επιτροπή στη συνεδρίαση της 16/12/1902 εξέφρασε την ευγνωμοσύνη της για την γενναία προσφορά που ο Δήμαρχος είχε προτείνει και το Δημοτικό Συμβούλιο ευχαρίστως είχε ψηφίσει υπέρ των σχολών εγχόρδων.²³³ Τα εμφανή προβλήματα βρήκαν λύση μέχρι την επόμενη φορά που θα χρειαζόταν ξανά η εξωτερική βοήθεια.

4.10) Μια μικρής διάρκειας ένταση με τον Δήμαρχο Δημήτριο Κόλλα

Τον Μάρτιο του 1904 υπήρξε ένταση στις σχέσεις της Εταιρείας με τον Δήμαρχο Κερκυραίων Δημήτριο Κόλλα, όπως φαίνεται από την επιστολή παραίτησης του από Θεμελιωτής της Εταιρείας. Η αιτία αυτής της έντασης οφειλόταν στην συμμετοχή της ορχήστρας της Εταιρείας σε πρόγραμμα ευεργετικής συναυλίας υπέρ των φτωχών.²³⁴ Αποφασίστηκε άμεσα από μέλη της Δ.Ε συνάντηση μαζί του, ώστε να πειθόταν να αποσύρει την παραίτηση του.²³⁵ Όσον αφορούσε την συμμετοχή της ορχήστρας στην συναυλία η Δ.Ε δεν έκρυψε την έκπληξη της, αφού ουδέποτε της

Κέρκυρα το 18968 και σπούδασε στη Νάπολι. Άφησε σημαντικό έργο, κυρίως προσωπογραφίες και αγιογράφησε πολ' λές εκκλησίες του νησιού. Υπήρξε και εκλεκτός μουσικός όπου δίδαξε στην Φιλ. Μάντζαρος και συνέθεσε αξιόλογη μουσική. (βλ. Γιώργος Λογαράς, Καλλιτεχνική Σχολή Κέρκυρας- Καλλιτεχνικός και βιοτεχνικός σύλλογος Κέρκυρας, 130 χρόνια προσφοράς και παρουσίας, (Κέρκυρα, Φοίνιξ, 2011) σ. 71

²²⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1904

²²⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.457, ημ/νία εγγράφου: 5/3/1904

²³⁰ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/10/1903

²³¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 10/8/1904

²³² Καρδάμης Κώστας, Έξι μελέτες [...] ο.π, σ. 27-28

²³³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4453, Ημ/νία εγγράφου: 14/1/1902

²³⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 15/3/1904

²³⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 9/3/1904

είχε ζητηθεί κάτι τέτοιο όπως συνέβαινε μέχρι τότε. Επίσης, αποφασίστηκε να αποσταλεί επιστολή τόσο προς το Δημοτικό Συμβούλιο όσο και προς τον Δήμαρχο, που προέδρευε της Επιτροπής, για την εσπερίδα υπέρ των ενδεών. Η επιστολή ανέφερε πως δεν ήταν δυνατό να λάβει μέρος η Ορχήστρα στην εσπερίδα, γιατί δεν είχε δοθεί η σχετική εντολή, ώστε αυτή να προετοιμαζόταν. Προσφέρθηκε όμως, σε ένδειξη καλής θέλησης, η μπάντα της Εταιρείας, για να έπαιζε στα διαλλείματα της εσπερίδας.²³⁶

Η επιστολή αντιμετωπίστηκε με σκεπτικισμό από την πλευρά του Δημάρχου και κλήθηκε την αμέσως επόμενη ημέρα ο Γραμματέας της Εταιρείας στο Δημαρχείο, όπου, αφού πρώτα ο Δήμαρχος απολογήθηκε για την παράλειψη του, τον παρακάλεσε προφορικά να συμμετάσχει η μικρή Ορχήστρα αντί της μπάντας. Πράγματι, πάρθηκε η απόφαση να συμμετάσχει τελικά τμήμα της Ορχήστρας αποτελούμενο από δασκάλους και από τους ικανότερους μουσικούς υπό την Διεύθυνση του Πέτρου Καραβάνα²³⁷. Η συμμετοχή της Ορχήστρας επιβεβαιώνεται και από την επιστολή του Δημάρχου, με την οποία εξέφραζε την ευγνωμοσύνη του στους συμμετέχοντες και τους συνέχαιρε για την απόδοσή τους.²³⁸

4.11) Ο Ελληνισμός του εξωτερικού και η προσφορά τους στην ΦΕΚ.

Οι παροικίες έδειχναν έμπρακτα το ενδιαφέρον τους για τα δρώμενα της Εταιρείας και συχνά βρίσκονταν άτομα που προσπαθούσαν να προσφέρουν με οποιοδήποτε τρόπο ανιδιοτελώς. Ο Γεώργιος Ιατρού, κάτοικος Τεργέστης, είχε προθυμοποιηθεί να αγοράσει εκ μέρους της Φιλαρμονικής τρία ξύλινα πνευστά από τον μουσικό οίκο Schimdt. Το αντίτιμο της αγοράς ήταν 122 χρυσά φράγκα και θα αποστέλλοταν με επιταγή.²³⁹ Σε επόμενη επιστολή δέχτηκε ευχαριστίες για την αποστολή των τριών ξύλινων οργάνων.²⁴⁰

Ο Σωκράτης Κοκοτός, πρόξενος της Ελλάδας στο Μπρίντιζι της Ιταλίας ήταν αυτός που θα επιφορτιζόταν με την αποστολή 18 οργάνων που ήδη βρίσκονταν στο Μπάρι, και συγκεκριμένα στο εργοστάσιο Gardelli.²⁴¹ Σε επόμενη συνεδρίαση, ο Γραμματέας υπέβαλε επιστολή του Gardelli, με την οποία ζητούσε 161 λίρες για την επισκευή των 18 οργάνων. Η Δ.Ε αποφάσισε να σταλεί επιστολή με την οποία θα του ζητούσαν να ελαττώσει τις απαιτήσεις του.²⁴² Η αποστολή επιταγής ολόκληρου του ποσού έδειχνε πως ο Ιταλός μάστορας δεν είχε δεχθεί να μειώσει το τιμολόγιο

²³⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4578, ημ/νία εγγράφου: 15/3/1904 και ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 15/3/1904

²³⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 16/3/1904

²³⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/3/1904

²³⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4596, ημ/νία εγγράφου: 3/4/1904

²⁴⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4604, ημ/νία εγγράφου: 24/6/1904

²⁴¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 31/3/1904

²⁴² ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 14/4/1904

του.²⁴³ Ο πρόξενος δέχτηκε ευχαριστήρια επιστολή για την αποστολή των οργάνων από το Μπάρι και μαζί με αυτήν στάλθηκε και συγκεκριμένο χρηματικό ποσό ως αποζημίωση για τα έξοδα μετακίνησης που είχε κάνει.

Στα καθήκοντα της Φιλαρμονικής, ήταν η παρουσία της σε διάφορα κοινωνικά γεγονότα. Η παρουσία της μπάντας στην κηδεία του Λατίνου Αρχιεπισκόπου²⁴⁴ εντάσσεται σε αυτή την περίπτωση. Μία ακόμα θερινή σαιζόν είχε φτάσει στο τέλος της και η Δ.Ε θεωρούσε αυτονόητη υποχρέωση της να ευχαριστήσει τα μέλη της μπάντας και τους δασκάλους για τις επιτυχίες συναυλίες της καλοκαιρινής περιόδου στην Πάνω Πλατεία.²⁴⁵

Το 1906 συγκροτήθηκε επιτροπή από νομομαθή μέλη της Εταιρείας, για να μελετήσουν το ζήτημα της νομικής υπόστασης της Εταιρείας, καθώς στερούνταν έγκρισης Βασιλικού Διατάγματος, αφού η ίδρυση της είχε γίνει επί Ιονίου Πολιτείας.²⁴⁶ Η εν λόγω επιτροπή ένα μήνα αργότερα γνωμοδότησε πως η Εταιρεία δεν χρειαζόταν Βασιλικό Διάταγμα για την αναγνώριση της, ήταν όμως πιθανό να γίνονταν αλλαγές στο καταστατικό της.²⁴⁷ Επίσης, ο Πρόεδρος θα εκπροσωπούσε την Εταιρεία κατόπιν απόφασης της Δ.Ε στην συνεδρίαση των προέδρων των σωματείων της Κέρκυρας, η οποία θα συσκέφτονταν για το Δομπόλειο κληροδότημα,²⁴⁸ μετά από πρωτοβουλία του Λεωνίδα Βλάχου, Προέδρου της Καλλιτεχνικής Σχολής.²⁴⁹ Η πρόταση που κατατέθηκε στην Κυβέρνηση ήταν οι πόροι του κληροδοτήματος αυτού να αξιοποιούνταν ώστε να ιδρύονταν στην Κέρκυρα Πανεπιστήμιο ή κάποια επαγγελματική σχολή²⁵⁰

Η ενότητα αυτή έδωσε το στίγμα της καθημερινής λειτουργίας της Εταιρείας τόσο σε καλλιτεχνικό και εκπαιδευτικό επίπεδο όσο και στο Διοικητικό. Το θέμα της χαρτοπαιξίας απασχόλησε έντονα σε επίπεδο σχέσεων των συνεταίρων με την Εταιρεία όσο και της συνολικής εικόνας της Φιλαρμονικής.

Οι συχνές και καινοτόμες καλλιτεχνικές δράσεις της Εταιρείας υπήρξαν το αντίδοτο, ώστε αυτού του είδους οι συμπεριφορές να θεωρούνταν μεμονωμένες. Η συμμετοχή των γυναικών ως ερμηνεύτριες ή συνθέτριες έδιναν το στίγμα της νέας εποχής και την τόλμη του ιδρύματος να δείξει πως μπορούσαν με τον νέο κόσμο.

²⁴³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4583,ημ/νία εγγράφου: 7/5/1904

²⁴⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 18/8/1904

²⁴⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 4/10/1904

²⁴⁶ ΦΕΚ/Π.Δ.Ε. από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/8/1906

²⁴⁷ ΦΕΚ/Π.Δ.Ε. από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 11/9/190

²⁴⁸ ΦΕΚ/Π.Δ.Ε από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/7/1906.

²⁴⁹ Καλλιτεχνική Σχολή Κέρκυρας ιδρύεται το 1881με σκοπό την δωρεάν παροχή μαθημάτων στους νέους και νέες της Κέρκυρας. Μεταξύ των ιδρυτών της υπήρξαν σημαντικοί Κερκυραίοι ζωγράφοι όπως οι Άγγελος Γιαλλινάς, Βικέντιος Μποκατσιάμπι(βλ. Γεώργιος Λογαράς, *Καλλιτεχνική Σχολή Κέρκυρας-Καλλιτεχνικός και Βιοτεχνικός Σύλλογος Κέρκυρας, 130 χρόνια παρουσίας και προσφοράς*, (Κέρκυρα: Φοίνιξ, 2011), σ. 21-22

²⁵⁰ *Αλήθεια*, 55,(1/7/1906), σ. 4

Η πρόσληψη μουσικοδιδασκάλου από τον ευρωπαϊκό βορά ήταν μία ακόμα ένδειξη παράλληλου βηματισμού με το νέο πνεύμα του 20αιώνα. Ενώ, όσον αφορά την έντονη κοινωνική της δράση, η συμμετοχή τμημάτων της Φιλαρμονικής σε προσπάθειες που αφορούσαν τους κοινωνικά αδύνατους, είναι ικανή να πείσει για τους λόγους που η Εταιρεία ήταν αγαπητή από το σύνολο της κερκυραϊκής κοινωνίας.

Η μεταστέγαση της Εταιρείας ήταν γεγονός κομβικής σημασίας για την εξέλιξη της και έθεσε τις βάσεις ώστε να αναπτυχθεί περαιτέρω ο οργανισμός. Οι δωρεές και τα κληροδοτήματα ήταν αυτές που ενίσχυαν σημαντικά τα εισοδήματα της Εταιρείας αλλά και η έμπρακτη προσφορά της κοινωνίας προς την Φιλαρμονική.

5)Μουσικοί ΦΕΚ

Το πιο δραστήριο μέρος της Εταιρείας, χάρη στο οποίο παρέμεινε ζωντανή δίνοντας καλλιτεχνική πνοή στους Κερκυραίους φιλόμους, ήταν και θα είναι πάντα οι μουσικοί της Φιλαρμονικής. Όλοι ανεξαιρέτως, από τον Αρχιμουσικό, ο οποίος έδινε και το καλλιτεχνικό στίγμα της Εταιρείας, μέχρι τους άμεσους συνεργάτες του, δηλαδή το διδακτικό προσωπικό έως τον νεαρότερο σε ηλικία μουσικό. Ήταν αυτοί που με τον προσωπικό τους κόπο πρόσφεραν και προσφέρουν συνεχώς τις υπηρεσίες τους χτίζοντας τον μύθο της κερκυραϊκής πολιτιστικής παράδοσης.

Στο παρόν κεφάλαιο δεν θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με τους προβεβλημένους μουσικούς της Εταιρείας, που εργάστηκαν και πρόσφεραν είτε στην ιδιαίτερη πατρίδα τους είτε σε οποιοδήποτε σημείο της επικράτειας. Ο τίτλος της παρούσας ενότητας καθιστά σαφές πως εκτός από τους παραπάνω θα στρέψουμε τους προβολείς και στους αφανείς ήρωες, τους απλούς μουσικούς, τους στυλοβάτες του εγχειρήματος, που η καθημερινότητα τους εκτός από τον βιοπορισμό περιείχε και τις δράσεις τους ως μέλη της Φιλαρμονικής, της 'μουσικής' όπως έχει επικρατήσει να λέγεται. Η πρώτη εικόνα που δίνεται στον μελετητή είναι ότι επρόκειτο για έναν οργανισμό πολύ πειθαρχημένο με αυστηρούς κανόνες, οι οποίοι ρύθμιζαν τις σχέσεις των εμπλεκόμενων στην διαδικασία. Επιπλέον, η ιεραρχία ήταν πολύ σημαντική εξυπηρετώντας με αυτόν τον τρόπο την εύρυθμη λειτουργία του συνόλου.

5.1)Αφιέρωσεις παλαιών μουσικών προς την Εταιρεία ως ένδειξη ευγνωμοσύνης.

Ο Κερκυραίος Ιωσήφ Καίσαρης, ο επονομαζόμενος και Έλληνας Γιόχαν Στράους, υπήρξε ένας από τους καλύτερους αρχιμουσικούς και συνθέτες της γενιάς του. Οι πρώτες του μουσικές γνώσεις συνδέθηκαν άμεσα με την ΦΕΚ ως μαθητής του Νικολάου Χαλικιόπουλου Μάντζαρου, και μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του στο εξωτερικό ,στο Ωδείο San Pietro a Majella, ξεκίνησε μια λαμπρή σταδιοδρομία

στην Αθήνα.²⁵¹ Οι συχνές επιστολές της Εταιρείας προς αυτόν, κυρίως λόγω των μουσικών του συνθέσεων που πρόσφερε στην Φιλαρμονική²⁵², καταδεικνύουν την έμπρακτη ευγνωμοσύνη του για το πρώτο του σχολείο, η οποία εκφραζόταν με τον πλέον αγαθό τρόπο.

Με επιστολή της η Εταιρεία στις 1/3/1898, παρακαλεί τον Καίσαρη να αποστείλει το νέο του εμβατήριο, σε στίχους του Νικολάου Κοτουλόπουλου το οποίο συνέθεσε επί τη ευκαιρία της διάσωσης του Βασιλιά Γεωργίου στην απόπειρα δολοφονίας που έγινε εναντίον του. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η Εταιρεία έλαβε το θάρρος να τον ενοχλήσει λόγω της ευγενούς καλοσύνης του με την οποία έχει ευεργετήσει την ΦΕΚ.²⁵³ Επίσης ο αδελφός του Ιωσήφ, Σπύρος Καίσαρης²⁵⁴ υπήρξε φίλος της Εταιρείας αφού και αυτός με την σειρά του προσέφερε μουσικά τεμάχια. Η επιστολή της ΦΕΚ προς αυτόν στις 23/2/1898 ευχαριστεί αυτόν για την αποστολή διάφορων μουσικών τεμαχίων.²⁵⁵

Και άλλοι μουσικοί που σταδιοδρομούσαν στην Αθήνα, συχνά σαν μουσικοδιδάσκαλοι, και είχαν λάβει τις πρώτες μουσικές γνώσεις στην ΦΕΚ, έδειχναν με τον ίδιο τρόπο την εκτίμηση τους στην Φιλαρμονική. Έτσι λοιπόν, ο Κωνσταντίνος Ζαφειρόπουλος, που εργαζόταν ως μουσικοδιδάσκαλος στο ορφανοτροφείο Αθηνών-Πειραιώς²⁵⁶, έστειλε έναν βαλλισμό με αφιέρωση στην ΦΕΚ. Στην ευχαριστήρια επιστολή τον προέτρεπαν να συνεχίσει να εργάζεται τιμώντας με αυτό τον τρόπο τόσο την ιδιαίτερη πατρίδα του όσο και το ίδρυμα από το οποίο αναδείχτηκε.²⁵⁷ Επίσης, ο Νικόλαος Τσερούτης, με την ιδιότητα του φοιτητή στο Βασιλικό Ωδείο της Νάπολης, έγινε δέκτης ευχαριστήριας επιστολής και αυτός λόγω της αποστολής ενός εμβατηρίου, το οποίο είχε αφιερώσει στην Φιλαρμονική.²⁵⁸ Πιθανόν ο εν λόγω φοιτητής να υπήρξε σπουδαστής της ΦΕΚ, και σε ακόμα μία περίπτωση εκφράστηκε η αγάπη και η εκτίμηση προς το σωματείο.

Στην συνεδρίαση του σώματος των θεμελιωτών ο Αντιπρόεδρος της Φιλαρμονικής ανακοίνωσε πως μέλημα της Διοικήσεως ήταν η εξεύρεση κατάλληλων ατόμων για τις θέσεις του Προέδρου(καλλιτεχνικού Διευθυντή) και Αντιπροέδρου της μουσικής. Για την πρώτη θέση η Δ.Ε θεωρούσε πως καταλληλότερος ήταν ο Ερρίκος Δάρμαρος, καθηγητής βιολιού, ο οποίος είχε

²⁵¹ Τάκη Καλογερόπουλο, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής* [.....] ο.π, τ.2, σ.502

²⁵² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2928, Ημ/νία εγγράφου: Καλοκαίρι 1897, αρ. πρωτ.2936, Ημ/νία εγγράφου: Καλοκαίρι 1897, αρ. πρωτ.2942, Ημ/νία εγγράφου:10/8/1897,

²⁵³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2968, Ημ/νία εγγράφου: 1/3/1898

²⁵⁴ Σπύρος Καίσαρης(Κέρκυρα 1857- Αθήνα 1946) Μαθητής του Μαντζάρου. Ακολούθησε καριέρα στρατιωτικού μουσικού και διηύθυνε στρατιωτικές ορχήστρες και φιλαρμονικές. Συνέθεσε έργα για μπάντα, οπερέτες και επιθεωρήσεις.(βλ. Τάκη Καλογερόπουλο, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής- Από τον Ορφέα έως σήμερα* [.....], ο.π, τευχ. 2, σ. 503-504)

²⁵⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2965, Ημ/νία εγγράφου: 23/2/1898

²⁵⁶ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, Συνεδρίαση 22/10/1898

²⁵⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ. 3076, Ημ/νία εγγράφου: 29/10/1898

²⁵⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4650, Ημ/νία εγγράφου: 28/1/1906

διακριθεί σε διάφορους ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς. Επίσης, τους ανακοίνωσε πως για την δεύτερη θέση δεν είχε βρεθεί ακόμα ο κατάλληλος υποψήφιος.²⁵⁹ Ενδεχομένως να είχε αποφασισθεί ότι ήταν πλέον η ώρα να καλυφθεί το κενό του Δομένικου Παδοβάνη²⁶⁰, ο οποίος είχε αφήσει κενή την θέση του καλλιτεχνικού Διευθυντή της Εταιρείας από τις αρχές της δεκαετίας του 1890.²⁶¹ Τελικά, για την θέση του Αντιπροέδρου της μουσικής εκλέχθηκε παμψηφεί ο συνétairos κ. Νικ. Γεννατάς, ο οποίος ίσως να είχε μουσικές γνώσεις²⁶². Παρ' όλα αυτά, για λόγους που δεν αναφέρονται, η θητεία των στελεχών της μουσικής δεν διήρκεσε πολύ, αφού τον Ιανουάριο του 1899 ο Γραμματέας διάβασε επιστολή παραίτησης του Ερ. Δαρμάρου και του Νικ. Γεννατά στο Σώμα, οι οποίες και έγιναν αποδεκτές.²⁶³

5.2) Τελετή ανακομιδής Λειψάνου Νικολάου Χαλικιόπουλου Μάντζαρου

Ο Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος, ακούραστος δάσκαλος της Φιλαρμονικής, άφησε την τελευταία του πνοή τον Απρίλιο του 1872. Η απώλεια για την Ελλάδα ήταν τεράστια, όμως ήταν ακόμα μεγαλύτερη για την Εταιρεία, αφού ο Μάντζαρος εκτός από ιδρυτικό μέλος της υπήρξε και ένας εκ των αρχιτεκτόνων της. Αυτό η Εταιρεία δεν το λησμόνησε ποτέ και σε συνεννόηση με τον Δήμαρχο Κερκυραίων κατόπιν ανταλλαγής δύο επιστολών από την πλευρά της ΦΕΚ, τον ενημέρωσαν πως βρίσκονταν σε διαβουλεύσεις με τον Αντώνιο Μάντζαρο, γιο του συνθέτη, ώστε να πραγματοποιούσαν την τελετή ανακομιδής του λειψάνου του στις 31/3/1898²⁶⁴. Για άγνωστους λόγους η τελετή δεν πραγματοποιήθηκε την συγκεκριμένη ημερομηνία και με νέα επιστολή της Εταιρείας ο Δήμαρχος ενημερώθηκε για την από κοινού απόφαση με τον πλησιέστερο συγγενή του αείμνηστου Μάντζαρου, Αντωνίο, ότι η τελετή κατάθεσης των λειψάνων του στο ανεγερθέν μνημείο θα πραγματοποιούνταν στις 19/4/1898.²⁶⁵ Η ΦΕΚ αιώνια ευγνωμονούσα τον μεγάλο δάσκαλο.

5.3) Ο μουσικός Ιωάννης Τζουφρές

Ένας μουσικός άγνωστος στο ευρύ κοινό, ο οποίος απασχόλησε για διάφορα θέματα την Εταιρεία και τον οποίο λίγα χρόνια αργότερα συναντάμε να εργάζεται

²⁵⁹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, Συνεδρίαση 27/3/1898

²⁶⁰ Ο Δομένικος Παδοβάνης υπήρξε μαθητής του Μάντζαρου, όπου ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Φιλαρμονική Ακαδημία της Ρώμης. Ιδρυτικό μέλος της ΦΕΚ και άμισθος καθηγητής θεωρητικών της Εταιρείας. Εκτός της εκπαιδευτικής του δραστηριότητας δοκιμάστηκε και σε διάφορα είδη σύνθεσης με μεγάλη επιτυχία. Μετά τον θάνατο του Μαντζάρου ήταν ο καλλιτεχνικός διευθυντής της ΦΕΚ (βλ. Τάκη Καλογερόπουλο, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής-Από τον Ορφέα έως σήμερα* [...]), ο.π, τευχ. 4, σ. 510

²⁶¹ Μετά τον θάνατο του Παδοβάνη το 1892, έλαβε τέλος και η λεγόμενη «χρυσή εποχή» του ιδρύματος. (βλ. Κώστας Καρδάμης *Έξι μελέτες «Έξι μελέτες [...]* ο.π, σ. 21)

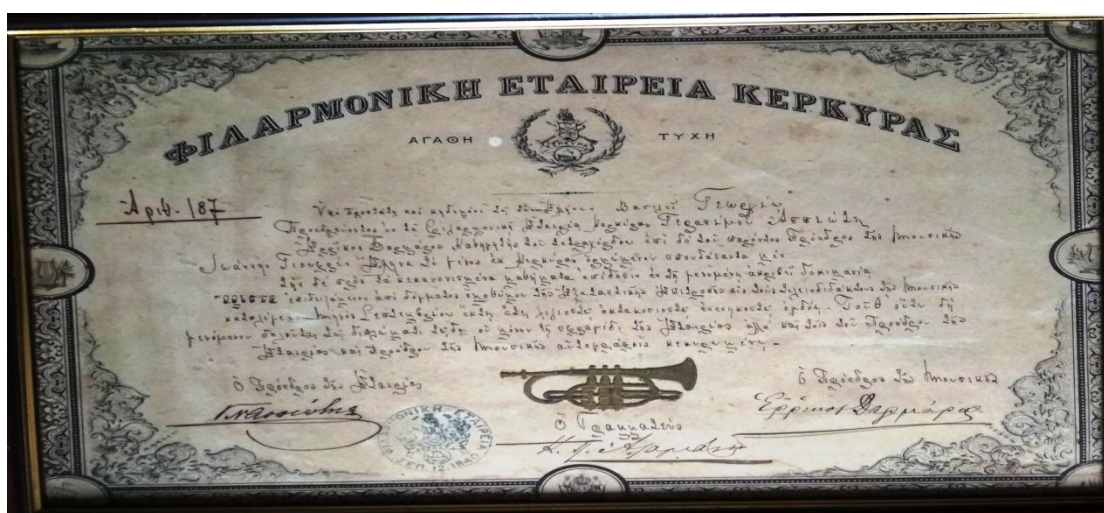
²⁶² ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, Συνεδρίαση 22/10/1898

²⁶³ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, Συνεδρίαση 10/1/1899

²⁶⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2955, Ημ/νία εγγράφου: 25/11/1897

²⁶⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3021, Ημ/νία εγγράφου: 12/4/1898

ως επαναλήπτορας της, ήταν ο Ιταλικής καταγωγής Ιωάννης Γιουφρέ ή Τζουφρέ, όπως σε κάποιες περιπτώσεις καταγράφεται ή Τζουφρές, όπως εμφανίζεται εξελληνισμένο. Η πρώτη φορά που είχε απασχολήσει ο Τζουφρές ήταν η τιμητική επιστολή που είχε λάβει από την Διοίκηση της Φιλαρμονικής. Συγκεκριμένα, του ανακοινώθηκε ότι θα απονέμονταν σε αυτόν και ασημένιο ρολόι με επιγραφή²⁶⁶. Ενδεχομένως οι επιβραβεύσεις είτε επρόκειτο για ηθικές είτε για υλικές, να υπήρχαν στο 'ρεπερτόριο' της Δ.Ε, όπως και οι ποινές, ώστε μέσα από τέτοιες διαδικασίες να δινόταν κίνητρο βελτίωσης και η πειθαρχία να παρέμενε σε υψηλά επίπεδα. Ένα μήνα αργότερα σε συνεδρίαση του σώματος των συνεταίρων διαπιστώθηκε ότι η παραπάνω διάκριση ήταν σχετική με την αριστεία του Τζουφρέ στις εξετάσεις των μουσικών, ενώ ανάλογη διάκριση είχε λάβει και ο μουσικός Σπύρος Μεταλληνός με ασημένιο ρολόι, επίσης με επιγραφή, για τον οποίο δεν εντοπίστηκε ανάλογη επιστολή.²⁶⁷

Εικόνα 2 Αντίγραφο του Βραβείου του μουσικού Ιωάννη Τζουφρέ

(Ιδιωτικό Αρχείο Σπύρου Γαούτση)

Στην ιδιαίτερη αυτή συνεδρίαση της βράβευσης των δύο μουσικών δόθηκε η πληροφορία ότι το μουσικό σώμα παιάνισε τον ύμνο της Φιλαρμονικής Εταιρείας. Ο Πρόεδρος Γεράσιμος Ασπιώτης συνεχάρη τον Αρχιμουσικό Ezzio Sasolli και τον Αλέξανδρο Βλάχο ως ειδικούς δασκάλους των βραβευθέντων μουσικών, και τους

²⁶⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3049, Ημ/νία εγγράφου: 5/6/1898

²⁶⁷ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899. Συνεδρίαση της 14/7/1898

κάλεσε να συνεχίσουν και στο μέλλον να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους με τον ίδιο ζήλο.²⁶⁸ Συνεπώς, τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο πιθανόν να πραγματοποιούνταν μια συνεδρίαση πανηγυρικού χαρακτήρα με την συμμετοχή, εκτός των συνεταίρων και των θεμελιωτών, των δασκάλων, των βραβευθέντων μαθητών και του μουσικού σώματος.

Τον Φεβρουάριο του 1900 σε συνεδρίαση του Σώματος ο Πρόεδρος ενημέρωσε τους συνεταίρους για τους λόγους της τιμωρίας του Τζουφρέ, έπειτα από ερώτηση του συνεταίρου Γεωργίου Βοβολίνη. Ο λόγος της τιμωρίας του ήταν ένα ειρωνικό σχόλιο του μουσικού σε εντολή του προέδρου της Εταιρείας στις 10/3/1900 και η Επιτροπή του επέβαλε πρόστιμο είκοσι δρχ., το οποίο θα κρατούνταν από τον μισθό του. Ο Βοβολίνης θεώρησε την ποινή μικρή και ζήτησε την αύξηση της δεδομένου πως η ασέβεια του μουσικού αντανakλούσε προς ολόκληρο το σώμα των θεμελιωτών. Η πρόταση του απορρίφθηκε, αφού ο Μουσικός είχε ήδη δείξει μεταμέλεια.²⁶⁹ Η αυστηρότητα της επιτροπής και του Σώματος γενικότερα σε θέματα πειθαρχίας ήταν δεδομένη, γιατί πολύ εύκολα θα μπορούσε να χαθεί ο έλεγχος. Ταυτόχρονα, οι ανάγκες της Φιλαρμονικής τους υποχρέωναν να έχουν ανοιχτά τα μάτια τους, ώστε να αξιοποιούνταν οι καλύτεροι μουσικοί της Εταιρείας.²⁷⁰

Λίγους μήνες αργότερα ο Τζουφρές διορίστηκε προσωρινός επαναλήπτορας των προκαταρκτικών μαθημάτων.²⁷¹ Πράγματι, στην συνεδρίαση του σώματος στις 18/9/1900 ο Πρόεδρος με την αιτιολογία πως ο Φραγκίσκος Καραβάνας²⁷² λόγω της προχωρημένης ηλικίας του και της εξασθενημένης όρασης του, αλλά και εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των μαθητών που δεν γινόταν να διδάξει καταλλήλως, ανακοίνωσε την πρόσληψη στην θέση του γηραιού δασκάλου του άριστου μουσικού της Εταιρείας Ιωάννη Τζουφρέ με μισθό 15 δρχ. το μήνα. Για να προβεί όμως η ΔΕ σε μια τέτοια έκτακτη πρόσληψη ζήτησε πίστωση για την μισθοδοσία του Τζουφρέ 75 δρχ. από το κεφάλαιο Α' (μισθοί διδασκάλων), που αντιστοιχούσε στην μισθοδοσία του από τον Αύγουστο μέχρι τον Δεκέμβρη.²⁷³ Η πιθανότητα να μην είχε αποκλειστεί από τους μισθολογικούς καταλόγους ο γηραιός Καραβάνας ως ένδειξη σεβασμού στην προσφορά του θα μπορούσε να θεωρηθεί ιδιαιτέρως πιθανή, ως εκ τούτου η Δ.Ε βρισκόταν στην θέση να ζητά έκτακτη πίστωση. Από 1/3/1904 ο μισθός του περιορίστηκε σε είκοσι δρχ. μηνιαίως σύμφωνα με απόφαση της Διοίκησης, η

²⁶⁸ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899. Συνεδρίαση της 14/7/1898

²⁶⁹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 15/3/1900

²⁷⁰ Είτε ως μουσικοί της μπάντας, είτε ως επαναλήπτορες αλλά και ως μουσικοί του θεάτρου.

²⁷¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4249, Ημ/νία εγγράφου: 31/7/1900

²⁷² Ο Φραγκίσκος Καραβάνας υπήρξε από τους ικανότερους μουσικοδιδασκάλους του 19^{ου} αι. σε Κέρκυρα και Κεφαλλονιά. Μετά την παύση της λειτουργίας της Φιλαρμονικής Αργοστολίου, την περίοδο 1881-1882, (βλ. Τάκη Καλογερόπουλο, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής* [.....] ο.π, τ.3, σ.34,) ο Φρ. Καραβάνας επιστρέφει στην Κέρκυρα, όπως προκύπτει από την αναφορά του προέδρου της Εταιρείας

²⁷³ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 18/9/1900

οποία όμως δεν αιτιολογήθηκε. Ο Τζουφρέ ένα χρόνο μετά επανήλθε και ζήτησε αύξηση. Το αίτημα έγινε δεκτό και από 25 δρχ. ορίστηκε από 1/6/1905 στις 30 δρχ. μηνιαίως. Εντούτοις, η Επιτροπή ζήτησε χρόνο, ώστε να ζητούνταν η αύξηση της πίστωσης των μισθών που είχε προϋπολογιστεί από το σώμα των θεμελιωτών.²⁷⁴

Κάποια χρόνια αργότερα ο Τζουφρέ είχε αποφασίσει να αποχωρήσει από το νησί. Έτσι, σε επόμενη επιστολή η ΔΕ ανέθεσε στον συνέταιρο Ιωάννη Στρέιτζ να του προτείνουν αύξηση μισθού κατά 15 δρχ. το μήνα, ώστε να παραμείνει στην Κέρκυρα.²⁷⁵ Επίσης στα μέσα της δεκαετίας του 1920, είχε αναλάβει την Διεύθυνση του μουσικού σώματος για κάποιο διάστημα.

5.4) Πρόταση ιδρύσεως Ταμείου Μουσικού Σώματος από τον Γεράσιμο Ασπιώτη.

Τα τελευταία χρόνια του 19^{ου} αιώνα ήταν δύσκολα για τον ελληνισμό. Ειδικά για τους οικονομικά αδύνατους οι συνθήκες διαβίωσης υπήρξαν πολύ σκληρές. Η Φιλαρμονική γνώριζε πολύ καλά το θέμα αυτό, αφού το μεγαλύτερο μέρος του μουσικού σώματος αποτελούνταν από άτομα χαμηλών κοινωνικών ομάδων και ως εκ τούτου υπήρχε πρόβλεψη και από το άρθρο 87²⁷⁶ του καταστατικού της Εταιρείας, το οποίο μπορεί να μην είχε εφαρμοσθεί ποτέ. Στα τέλη Δεκεμβρίου του 1899 ο πρόεδρος κατέθεσε στο σώμα έγγραφη πρόταση ιδρύσεως Ταμείου μουσικού σώματος, το οποίο συμπεριλάμβανε και θέματα πειθαρχίας των μουσικών. Για την ακρίβεια, επρόκειτο για μια έγγραφη πρόταση εσωτερικού κανονισμού, ο οποίος αποτελούνταν από δώδεκα άρθρα, των οποίων τα κυριότερα σημεία είχαν ως εξής:

Σκοπός του εν λόγω Ταμείου ήταν η ενθάρρυνση προς τους απαρτίζοντας το μουσικό σώμα αλλά και προς τους μαθητές της μεταξύ τους άμιλλας και η εδραίωση αυστηρής πειθαρχίας. Προς ηθική ικανοποίηση και εμψύχωση των μουσικών θα μπορούσαν να οργανώνονται έκτακτες συναυλίες εκτός Κέρκυρας που θα είχαν και εκδρομικό χαρακτήρα. Αφού σε επόμενο άρθρο αναφέρθηκαν οι τρόποι εξεύρεσης πόρων για το ταμείο, στο άρθρο 5 διαφάνηκε η πρόθεση αναδιοργάνωσης του μουσικού σώματος σε μουσικούς τριών κατηγοριών. Οι μουσικοί αυτών των κατηγοριών θα λάμβαναν μηνιαία αμοιβή ανάλογα με την κατάταξη τους. Οι μαθητές που θα έρχονταν στο μουσικό σώμα μετά από έγγραφη πρόταση του Αρχιμουσικού προς την Διοίκηση δεν θα λάμβαναν μηνιαίο επίδομα αλλά κάποια αμοιβή από λιτανείες, συναυλίες και άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις, στις οποίες θα συμμετείχαν.

²⁷⁴ ΦΕΚ/ ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 22/6/1906

²⁷⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/5/1907

²⁷⁶ Το άρθρο 87 αφορά θέματα πειθαρχίας των μουσικών, τα οποία έχουν ρυθμιστεί από τον εσωτερικό κανονισμό της Εταιρείας(Βλ. «Καταστατικόν της Εν Κερκύρα Φιλαρμονικής Εταιρείας», Εν Κερκύρα, τυπ. Α. Λάντζα, 1888, σ. 26

Ταυτόχρονα, προβλέπονταν δύο ετήσια βραβεία. Το πρώτο αφορούσε τις μουσικές επιδόσεις της τάξης των 100 δρχ., ενώ το δεύτερο. των 50 δρχ. αφορούσε τον μουσικό με τον μικρότερο αριθμό απουσιών. Στο άρθρο 8 προβλεπόταν για όλους ανεξαίρετως τους μουσικούς και μαθητές που συμμετείχαν στο μουσικό σώμα σε περίπτωση ασθένειας και ανικανότητας : α) χρηματική συνδρομή ανάλογα με τους πόρους του Ταμείου για θεραπεία και περίθαλψη αυτών, β) γιατροί και δωρεάν φάρμακα. Το 9^ο άρθρο είχε να κάνει αποκλειστικά με την θεσμοθέτηση ποινών σε περιπτώσεις κρουσμάτων απειθαρχίας των μουσικών. Προβλέπονταν ποινές τόσο για την απουσία μουσικών κατά τις δοκιμές ή τις υπηρεσίες όσο και για την συμπεριφορά ή φθορά της περιουσίας της Εταιρείας, οι οποίες θα ορίζονταν από την Διοίκηση μετά από πρόταση του Αρχιμουσικού.²⁷⁷

Η χρονική στιγμή όμως που τέθηκε αυτό το πολύ σοβαρό ζήτημα υπήρξε εντελώς ακατάλληλη, αφού υπήρχε σαφής και έντονη διαφοροποίηση απόψεων ανάμεσα στα μέλη της Δ.Ε, με αποτέλεσμα την παραίτηση της πλειονότητας αυτών και εν τέλει και του Πρέδρου αυτής Γερασίμου Ασπιώτη δίνοντας μια αναβολή στο θέμα του ταμείου των μουσικών, αφού η ιδέα αυτή πραγματοποιήθηκε κάποια χρόνια αργότερα. Το κτηριακό ζήτημα, επίσης σημαντικό θέμα, από την έρευνα δεν έδειξε να επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό παρά τις αλλαγές των προσώπων και των δεδομένων.

5.5) Η πρόταση του Απόστολου Ψυχούλη και οι συνέπειες της.

Μια ιδιαιτέρως ενδιαφέρουσα μουσική πληροφορία έρχεται μέσα από τα πρακτικά των Γενικών Συνελεύσεων του Σώματος. Πριν από τον Μάρτιο του 1899²⁷⁸ ήρθε επίσημο αίτημα από τον Κωνσταντινοπουλίτη Απόστολο Ψυχούλη, ο οποίος ήταν ο ενοικιαστής των κήπων Μνηματάκια στον Πέραν της Πόλης, όπου ζητούσε 40 από τους καλύτερους μουσικούς της Εταιρείας με αμοιβή 7,5 χιλιάδες φράγκα τον μήνα για το διάστημα από Ιούνιο έως Αύγουστο, ώστε αυτοί να παινίζουν καθ' εκάστην για 4,5 ώρες. Αναλάμβανε να προπληρώνει τους μουσικούς ανά 15 ημέρες, καθώς και όλα τα έξοδα τους. Προφανώς το θέμα διέρρευσε σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα στο σύνολο των μουσικών, κι έτσι ο Αντιπρόεδρος ανέφερε στο σώμα πως, πριν προλάβει να συζητηθεί το θέμα από την Δ.Ε «Ένα σμήνος μουσικών είχε καταλάβει εξ εφόδου την αίθουσα της Διοικήσεως παρακαλώντας αυτή να αποδεχτεί την αίτηση ταύτην».²⁷⁹

Η Δ.Ε έλαβε υπόψη την απαίτηση των μουσικών, οι οποίοι ήθελαν να πάνε στην Κωνσταντινούπολη για δικό τους συμφέρον, έλαβε όμως υπόψη της και τα δίκαια παράπονα που θα προέκυπταν εκ μέρους των συνεταίρων, αφού ακριβώς την περίοδο που θα είχαν ανάγκη τους μουσικούς και αυτοί ως όφειλαν θα

²⁷⁷ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 31/12/1899

²⁷⁸ ΠΓΣ/ΦΕΚ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899. Συνεδρίαση της 4/3/1899

²⁷⁹ ΠΓΣ/ΦΕΚ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899. Συνεδρίαση της 4/3/1899

εκτελούσαν σπουδαίες στον τόπο υπηρεσίες, όπως οι εβδομαδιαίες υπηρεσίες(συναυλίες) και η Λιτανεία στις 11 Αυγούστου, που υπήρξε και ο σκοπός της ιδρύσεως της Φιλαρμονικής, αυτοί θα έλειπαν. Μη θέλοντας η Διοίκηση να αναλάβει την ευθύνη έφερε το θέμα στην ολομέλεια θεωρώντας πως δεν έπρεπε να χαθεί χρόνος. Η πρόταση που κατατέθηκε ήταν ότι, σε περίπτωση που το σώμα αποφάσιζε την μετάβαση του μουσικού σώματος στην Κωνσταντινούπολη, τότε και μόνο όφειλαν να επιληφθούν ζητημάτων, όπως την διαμονή των μουσικών ή τους όρους με τους οποίους αυτοί θα μετέβαιναν και θα εργάζονταν εκεί. Σε περίπτωση όμως που οι Συνέταιροι θα απέρριπταν το θέμα η όλη συζήτηση ήταν περιττή. Προτάθηκε, μάλιστα, μυστική ψηφοφορία για το εν λόγω ζήτημα, γιατί το θεωρούσαν ιδιαιτέρως λεπτό. Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ήταν αρνητικό και η συζήτηση θεωρήθηκε λήξασα.²⁸⁰

Σε επόμενη συνεδρίαση ο Αντιπρόεδρος ανέφερε στο σώμα την παραίτηση δεκατριών μουσικών προφασιζόμενων διάφορες αιτίες εξαιτίας της άρνησης της Εταιρείας να μεταβεί το μουσικό σώμα στην Κωνσταντινούπολη. Η επιτροπή όχι μόνο έκανε δεκτές τις παραιτήσεις τους αλλά εξέδωσε και διαταγή που απαγόρευε σε αυτούς την είσοδο στο κατάστημα της ΦΕΚ με ευθύνη του επιστάτη.²⁸¹

Η θέση της Εταιρείας απέναντι στους αποστάτες μουσικούς υπήρξε ιδιαίτερα αυστηρή, ωστόσο, είχε βρεθεί υπό πίεση αφ' ενός γιατί το χρηματικό δέλεαρ ήταν ιδιαιτέρως μεγάλο και μάλιστα σε δύσκολες εποχές, αφ' ετέρου η απουσία της μπάντας για τόσο μεγάλο διάστημα εκτός Κέρκυρας σίγουρα θα προκαλούσε αντιδράσεις όχι μόνο μέσα στους κόλπους της Εταιρείας αλλά και στο σύνολο της κοινωνίας. Από την άλλη και οι μουσικοί του σώματος εμφανώς απογοητευμένοι από την έκβαση των γεγονότων πίεσαν με την σειρά τους να αλλάξει η τροπή των γεγονότων, αλλά η άκαμπτη στάση της Διοικήσεως τους επανέφερε στην κανονικότητα, η οποία εκφράστηκε με την μεταμέλεια των παραιτηθέντων μουσικών και την αίτηση τους να επανέλθουν στο μουσικό σώμα. Κάποιοι από τους συνεταίρους έδειξαν κατανόηση ζητώντας την επιείκεια του σώματος, αναφέροντας χαρακτηριστικά πως πρόκειται για δυστυχείς ανθρώπους. Η απόφαση τελικά δεν πάρθηκε εκείνη την χρονική στιγμή.²⁸²

5.6) Ερνέστος Σμιθ

Με πρωτοβουλία του προεδρείου της Φιλαρμονικής ζητήθηκε η μεσολάβηση του προξένου της Αυστροουγγαρίας, ώστε να βρισκόταν ο κατάλληλος δάσκαλος για την ανασύσταση των Σχολών Εγχόρδων²⁸³ κατά δέσμευση του Προέδρου της Σπυρίδωνος Σανσόν στην ομιλία του στα εγκαίνια του νέου κτηρίου της

²⁸⁰ ΠΓΣ/ΦΕΚ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899. Συνεδρίαση της 4/3/1899

²⁸¹ ΠΓΣ/ΦΕΚ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899. Συνεδρίαση της 14/3/1899

²⁸² ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899. Συνεδρίαση της 31/3/1899

²⁸³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4424 και 4426, Ημ/νία εγγράφου: Καλοκαίρι 1901

ΦΕΚ.²⁸⁴ Μετά από διαδικασία αναζήτησης προσελήφθη ως Καθηγητής εγχόρδων και Διευθυντής της Ορχήστρας της Εταιρείας ο Εδουάρδος Σμιθ ή Σμιτ. Η κίνηση να ζητηθεί καθηγητής από την Κεντρική Ευρώπη και όχι, όπως συνήθως, από την γειτονική Ιταλία, αποτύπωνε την αλλαγή τάσης στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως σε όλη την Ευρωπαϊκή ήπειρο γενικά και την έμπρακτη διάνοιξη νέων δρόμων για την Φιλαρμονική και την πορεία προς το μέλλον.²⁸⁵

Τον Αύγουστο του 1901²⁸⁶ ο Πρόεδρος της Εταιρείας ανακοίνωσε στη συνεδρίαση της Διοικητικής Επιτροπής την από κοινού συμφωνία με τον Σμιτ, ο οποίος: α) θα αναλάμβανε την γενική διεύθυνση των σχολών της Εταιρείας και την διδασκαλία του τετράχορδου(βιολιού) και της βαρβίτου(τσέλο), β) θα διηύθυνε την ορχήστρα της Εταιρείας στις συναυλίες της, γ) θα δίδασκε, όχι λιγότερο από δύο ώρες και περισσότερο από έξι, όλες τις εργάσιμες μέρες, δ) η διάρκεια της θητείας του θα ήταν διετής και θα άρχιζε από την 1^η Δεκεμβρίου του 1901, ε) η μισθοδοσία του είχε συμφωνηθεί στις 300 δρχ. μηνιαίως, στ) ο ναύλος του από την Τεργέστη μέχρι την Κέρκυρα θα πληρωνόταν από την Εταιρεία.²⁸⁷ Το επόμενο βήμα στο θέμα του καλλιτεχνικού Διευθυντή της Εταιρείας ήταν η υποβολή και η έγκριση της πρότασης αυτής από το σώμα των θεμελιωτών. Τέθηκε στις 19/8/1901 αναφέροντας τους παραπάνω όρους.

Με την υποβολή της πρότασης ξεκίνησε μία συζήτηση στο Σώμα, όπου προτάθηκε ότι, σε περίπτωση που η Εταιρεία θα προέβαινε στην παραπάνω πρόσληψη, τότε θα παυόταν ο Αρχιμουσικός και θα αναθέτονταν η διεύθυνση του μουσικού σώματος στους δύο δασκάλους, Αλέξανδρο Βλάχο και Πέτρο Καραβάνα,²⁸⁸ εναλλάξ υπό την ανώτατη επιστασία του νέου Διευθυντή. Ακόμα, μέρος των συνεταίρων υπήρξαν επιφυλακτικοί ως προς την συμφωνία κυρίως λόγω των οικονομικών δεδομένων αυτής και των ικανοτήτων του υποψήφιου Διευθυντού σχολών. Ένας εξ αυτών μάλιστα διαφώνησε κάθετα με την πρόσληψη αυτού αφού, όπως έλεγε, δεν υπήρχαν μαθητές που να επιθυμούσαν να διδαχθούν έγχορδα όργανα, και εκτός αυτού η διδασκαλία τους απαιτούσε πολύ χρόνο. Εν τέλει, η πρόταση της Δ.Ε ψηφίστηκε από το σώμα και έγινε αποδεκτή δι' ανατάσεως.²⁸⁹

²⁸⁴ Λόγος, εκφωνηθείς στις 26 Νοεμβρίου 1900, επί τη εν νέο οικήματι εγκαταστάσει της ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ 1840-1900, υπό Σπυρίδωνος Σανσών, προέδρου της Εταιρείας, Κέρκυρα, τυπογρ. Λάντζα Α, 1900.

²⁸⁵ Λόγος, εκφωνηθείς στις 26 Νοεμβρίου 1900, επί τη εν νέο οικήματι εγκαταστάσει της ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ 1840-1900, υπό Σπυρίδωνος Σανσών, προέδρου της Εταιρείας, Κέρκυρα, τυπογρ. Λάντζα Α, 1900.

²⁸⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 10/8/01

²⁸⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 10/8/01

²⁸⁸ Ο Πέτρος Καραβάνας ήταν γιος του Φραγκίσκου, αρχιμουσικός για πολλά χρόνια στην ΦΕΚ και φλαουτίστας της Φιλαρμονικής και του Θεάτρου. (βλ Τάκη Καλογερόπουλο, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής* [.....] ο.π., τ.3, σ.33-34)

²⁸⁹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 19/8/1901

Αφού εγκρίθηκαν οι όροι, η Επιτροπή προέβη στην σύνταξη του συμβολαίου μετά την έγκριση της Εταιρείας δυνάμει του άρθρου 53 και 78 του καταστατικού της περί του διορισμού αυτού ως γενικού διευθυντή των Σχολών της και της διδασκαλίας του βιολιού και του τσέλου. Αμέσως μετά επανήλθε το θέμα της παύσης του Αρχιμουσικού του μουσικού σώματος, το οποίο τέθηκε σε ψηφοφορία και απορρίφθηκε από το Σώμα παμψηφεί.²⁹⁰

Σε μικρό χρονικό διάστημα από τα παραπάνω κρίθηκε αναγκαία και η πρόσληψη δασκάλου βαρέας βαρβίτου και βαθύφωνου, του Αδόλφου Κιουζόλη, με μισθό 150 δρχ. το μήνα. Να σημειωθεί σε αυτό το σημείο πως η χρονική στιγμή της πρόσληψης του νέου δασκάλου δεν ήταν τυχαία, αφού στην ίδια συνεδρίαση προτάθηκε από τον Πρόεδρο της Εταιρείας να εκφρασθεί η άκρα ευγνωμοσύνη της προς το Δήμαρχο Κερκυραίων και προς το Δημοτικό Συμβούλιο για την γενναία δωρεά των 1500 δρχ. υπέρ των σχολών εγχόρδων.²⁹¹

Η συνεργασία με τον Σμιτ δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα επιτυχημένη, κι αυτό γιατί σε συνεδρίαση της η Δ.Ε το 1903, δύο περίπου χρόνια από την ανάληψη των καθηκόντων του, τού επιβλήθηκε πρόστιμο 50 δρχ. «δι' αμέλεια των καθηκόντων σας»²⁹². Η επιτροπή θεώρησε πως ο Σμιτ δεν δικαίωσε τις προσδοκίες της Εταιρείας, αφού κατά τα λεγόμενα της Διοίκησης πολλοί γονείς είχαν παράπονα από αυτόν, η διαγωγή του ήταν ανάρμοστη και απουσίαζε συχνά από τα καθήκοντα του.²⁹³ Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα του κοινοποιήθηκε ότι η Διοικητική Επιτροπή αποφάσισε να μην του ανανεώσει το συμβόλαιο του για την μη ακριβή εκπλήρωση των όρων του.²⁹⁴

Οι εξελίξεις στην υπόθεση Σμιτ έδωσαν στην Διοικητική Επιτροπή μια πρώτης τάξης ευκαιρία να ασχοληθεί με τις σχολές των εγχόρδων και με την λειτουργία τους. Ομόφωνα και άμεσα αποφάσισαν την κατάργηση του Διευθυντή Σχολών για οικονομικούς λόγους και άμεσα ξεκίνησαν αναζήτηση στην Ευρώπη για δάσκαλο βιολιού και τσέλου, ο οποίος θα δεχόταν να έρθει με αμοιβή 150 δρχ. μηνιαίως.²⁹⁵ Σε επόμενη συνεδρίαση ο Πρόεδρος τους ενημέρωσε πως βρέθηκε ο νέος δάσκαλος των εγχόρδων κατόπιν σύστασης του Διευθυντού του Ωδείου της Μπολόνια. Η νεαρή του ηλικία, μόλις 18 ετών, δεν θεωρήθηκε κώλυμα και αποφασίστηκε να αρχίσουν άμεσα οι διαπραγματεύσεις.²⁹⁶ Ο νέος δάσκαλος ήταν από την Μάντοβα, ονομαζόταν Ernesto Lucinikαι με δύο επιστολές τον ενημέρωσαν πως είχε γίνει δεκτός ως δάσκαλος βιολιού και βιόλας και ότι τον περίμεναν το συντομότερο στην

²⁹⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 21/8/01

²⁹¹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 16/12/1901

²⁹² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4518, Ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη 1903

²⁹³ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/7/1903

²⁹⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4520, Ημ/νία εγγράφου: 8/8/03

²⁹⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 29/7/1903

²⁹⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/7/1903

Κέρκυρα.²⁹⁷ Το κενό στην διδασκαλία του τσέλου καλύφθηκε από τον Μάριο Φαρούγγια από 1/4/ 1904 με μηνιαίο μισθό 20 δρχ.²⁹⁸

Εντύπωση προκαλεί η χρονική αλληλουχία των γεγονότων. Ο Σμιθ γνώριζε δια επιστολής από τις 8/8/1903²⁹⁹ πως δεν θα ανανεωνόταν το συμβόλαιο του και είχαν ήδη συμφωνήσει με τον επόμενο δάσκαλο εγχόρδων οργάνων. Όμως το θέμα τέθηκε στο σώμα των συνεταίρων αρκετά αργότερα, τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, με κύρια αιτιολογία πως η παρουσία του (ακριβού) Σμιθ ήταν αντίθετη με τον επιδιωκόμενο στόχο περί οικονομίας και για τον λόγο αυτό δεν θα ανανεωνόταν το συμβόλαιο του με την Εταιρεία, και πως ήδη βρίσκονταν σε διαπραγματεύσεις με τον Luccini, για τον οποίο ζήτησαν από το σώμα να εγκριθεί η πρόσληψη.³⁰⁰

Η υπόθεση του πρώην μουσικού Διευθυντή δεν τελείωσε εκεί, αφού ο Γεώργιος Σαμαρτζής ενημέρωσε την Δ.Ε πως ο πρώην Διευθυντής σχολών κατείχε παρανόμως τα κλειδιά του μουσικού αρχείου και δεν συμμορφωνόταν με τις υποδείξεις της Επιτροπής να τα παραδώσει στις μέρες και ώρες που του είχαν υποδειχθεί. Εντούτοις, παρουσιάστηκε ενώ έκανε μάθημα ο Lucini, και παρέδωσε σε αυτόν τα κλειδιά του αρχείου. Τότε διαπίστωσαν πως έλειπαν όλα τα μουσικά τεύχη που είχαν αγορασθεί από την Γερμανία.³⁰¹ Άμεσα την ίδια μέρα στάλθηκε επιστολή στον πρώην Διευθυντή σε πολύ αυστηρό ύφος, με την οποία καλούνταν να επιστρέψει εντός 24 ωρών τα μουσικά τεύχη(sic) της Ορχήστρας που είχαν αγορασθεί από την Φιλαρμονική από την Γερμανία, και που ο ίδιος κατείχε παρανόμως. Μάλιστα, δεν δίστασαν να τον ενημερώσουν πως, αν δεν συμμορφωνόταν, απειλούνταν ακόμα και με δίωξη.³⁰² Στις 30/1/ 1904 ανακοινώθηκε από τον Γραμματέα πως ο Σμιθ μεταμελημένος επέστρεψε τα μουσικά τεύχη.³⁰³

5.7) Η Εταιρεία μεριμνά για τους Μουσικούς της

Στο ιδρυτικό καταστατικό της Εταιρείας υπήρχε η πρόβλεψη για την πρόνοια των μουσικών, στο κεφάλαιο Δ' εδάφιο Ζ', «Βοηθήματα και περιθάλψεις μουσικών». Σε αυτή την βάση στηρίχθηκε ο Αρχαιοφύλακας της Εταιρείας, όταν πρότεινε να δοθεί χρηματικό βοήθημα 10 δρχ. στον ασθενή μουσικό της Εταιρείας Παλαβιτσίνι.³⁰⁴ Έξι μήνες αργότερα³⁰⁵ ο ίδιος μουσικός με αίτηση του παρακάλεσε θερμά για οικονομική βοήθεια από την Εταιρεία, αφού κινδύνευε με έξωση από την οικία του λόγω καθυστέρησης πληρωμής των ενοικίων. Ενδεχομένως αυτή η ταλαιπωρία του

²⁹⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4528, Ημ/νία εγγράφου: 8/11/03 και αρ. πρωτ.4531, Ημ/νία εγγράφου: Χειμώνας 1903

²⁹⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 31/3/1904

²⁹⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4424 και 4426, Ημ/νία εγγράφου: 8/8/1903

³⁰⁰ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/10/1903

³⁰¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/12/1903

³⁰² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4534, Ημ/νία εγγράφου: 3/12/03

³⁰³ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 30/1/1904

³⁰⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 27/12/1900

³⁰⁵ ΦΕΚ/ΠΔΑ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 12/6/1901

μουσικού να είχε σχέση με την ασθένεια του. Στο υπόμνημα του ο Παλαβιτσίνι ζητούσε να ληφθεί υπόψη η υπερτριακονταετής υπηρεσία του στο μουσικό σώμα της Εταιρείας. Η Επιτροπή εισάκουσε το αίτημα του και ενέκρινε βοήθημα ύψους 30 δρχ. από το κεφάλαιο Δ'³⁰⁶ για ακόμα μία φορά. Αυτό αποτελούσε μία σημαντική πληροφορία, η οποία καταδεικνύει την θεσμοθετημένη μέριμνα της Εταιρείας προς τους μουσικούς.

Σε επόμενη περίπτωση η Εταιρεία έδειξε γρήγορα αντανakλαστικά και ότι αναγνώριζε τον κόπο των αφανών πρωταγωνιστών της μουσικής, αλλά και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτοί ζούσαν και βιοπορίζονταν. Για αυτόν τον λόγο αποφασίστηκε να πληρωθεί από την ΦΕΚ η κηδεία τους μουσικού του σώματος Οικονόμου με το ποσό των 71,90 δρχ. Το αίτημα της συζύγου του μουσικού Κλεοπάτρας για μηνιαία επιχορήγηση προς αυτήν απορρίφθηκε,³⁰⁷ πιθανόν προς αποφυγή δημιουργίας δεδικασμένου. Σε ακόμα μία περίπτωση, όπως και παραπάνω, η Φιλαρμονική δεν αρνήθηκε την χρηματική βοήθεια σε μουσικό του σώματος. Αυτή την φορά αιτούμενος ήταν ο Αλέξανδρος Αμάραντος, ο οποίος ήταν ασθενής για δύο μήνες.³⁰⁸ Άλλη μία σημαντική πληροφορία είναι η παραίτηση του μουσικού Λουΐγγιου Γράση, η οποία και έγινε δεκτή από την Εταιρεία εκφράζοντας προς αυτόν την ευαρέσκεια της για την πολυετή και ευδόκιμη υπηρεσία του.³⁰⁹ Ο μουσικός Αθανάσιος Γκιτσιάλης και αυτός με την σειρά του τέθηκε σε διαθεσιμότητα για λόγους ορίου ηλικίας.³¹⁰

Οι αρχές του 20^{ου} αιώνα ήταν μία περίοδος κατά την οποία ο ελληνικός πληθυσμός προσπαθούσε να επανακάμψει σε μια φυσιολογική καθημερινότητα, έπειτα από τα πολύ σκληρά χρόνια που είχαν ακολουθήσει τις συνέπειες της πτώχευσης. Η Διοίκηση της Φιλαρμονικής από την ίδρυσή της έχοντας αναπτύξει και πιθανές προσωπικές σχέσεις με τα μέλη του μουσικού σώματος και της ορχήστρας (κάτι που εν πολλοίς ακόμα και σήμερα συμβαίνει), πάντα προσπαθούσε να αποτελέσει μια ασπίδα προστασίας για αυτούς. Μια σειρά από επιστολές από την Φιλαρμονική προς τον Πρόεδρο της επιτροπής του Δημοτικού Θεάτρου αλλά και προς τον ίδιο τον θεατρώνη αποδεικνύουν το έμπρακτο ενδιαφέρον της προς τους μουσικούς της.

Ο λόγος αυτής της επαφής ήταν η καθυστέρηση της πληρωμής των μελών της Φιλαρμονικής, οι οποίοι ήταν και μέλη της ορχήστρας του Δημοτικού Θεάτρου. Να σημειωθεί εδώ ότι, τουλάχιστον από τις αρχές του 19ού αιώνα, η χρήση έκτακτων μουσικών από το δυναμικό που ήδη βρισκόταν στην Κέρκυρα υπήρξε δεδομένη για τους ιμπρεσάριους, οι οποίοι προσπαθούσαν να μειώσουν το κόστος της επένδυσης

³⁰⁶ ΦΕΚ/ΠΔΑ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 12/6/1901

³⁰⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 29/11/1900

³⁰⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 6/1/1902

³⁰⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1904

³¹⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 20/5/1905

τους. Από την ίδρυση της Φιλαρμονικής και ύστερα αυξήθηκαν οι επιλογές των ιμπρεσάριων. Οι μουσικοί είχαν το δικαίωμα να παίρνουν μέρος σε τέτοιες δραστηριότητες ύστερα από συνεννόηση, καθώς με αυτόν τον τρόπο αύξαναν το εισόδημα τους.³¹¹ Η Φιλαρμονική, με την πρώτη επιστολή προς το Πρόεδρο της επιτροπής του Θεάτρου, επιθυμούσε να λάβει οριστικές απαντήσεις για την ημερομηνία πληρωμής μουσικών της Φιλαρμονικής και για την συχνότητα των πληρωμών.³¹²

Την αμέσως επόμενη μέρα με νέα επιστολή ενημερώθηκε ξανά η Επιτροπή του Θεάτρου πως οι μουσικοί, που αποτελούσαν την Ορχήστρα, αρνήθηκαν να συνεχίσουν να εργάζονται στο Θέατρο, αν δεν αιρόταν το συμβόλαιο που ίσχυε.³¹³ Επιπλέον, η Φιλαρμονική έβαλε κατά του εργολάβου με την αιτιολογία πως αυτός έχασε το μουσικό τεύχος(sic), το spartito του μελοδράματος *Fra Diavolo*, ιδιοκτησία της Εταιρείας, και αποφάσιζε έτσι να αναθέσει στον δικηγόρο της Εταιρείας να κινηθεί δικαστικά εναντίον του.³¹⁴ Ενδεχομένως υπήρξαν έντονες διεργασίες κατά την διάρκεια της ημέρας, καθώς και αμοιβαίες συνεννοήσεις, αφού την ίδια μέρα με επιστολή προς τον Δημήτριο Γάγγα ομαλοποιήθηκε η κατάσταση, και του έγινε γνωστό πως, αφού δέχτηκε να εκπληρώσει του όρους του παρόντος συμβολαίου, θα συνέχιζε να παρέχει τις υπηρεσίες του στο Θέατρο.³¹⁵

5.8) Διδακτικό προσωπικό ΦΕΚ- άδειες και μεταβολές

Στην συνεδρίαση της Δ.Ε τον Ιανουάριο του 1901 ο υποδιευθυντής της Μουσικής Αλέξανδρος Βλάχος ζήτησε και έλαβε δύο μήνες άδεια ασθενείας άνευ αποδοχών.³¹⁶ Μερικές μέρες αργότερα σε επόμενη συνεδρίαση της επιτροπής εντοπίστηκε επιστολή παραίτησης του άλλου δασκάλου της ΦΕΚ Πέτρου Καραβάνα. Η παραίτηση έγινε δεκτή από την Δ.Ε και αποφασίστηκε η άμεση διακοπή της άδειας του Βλάχου, όπως και η ανάθεση των μαθημάτων του Καραβάνα. Ο Βλάχος πρόβαλε κάποιες επιφυλάξεις, ενδεχομένως γιατί οι εξελίξεις αυτές διέκοψαν την άδεια του, και δήλωσε πως θα προσπαθούσε «μέχρι όπου φτάνει το χέρι του».³¹⁷ Μερικές μέρες αργότερα η Δ.Ε ανακάλεσε την παραίτηση του Καραβάνα και τον επανέφερε στην θέση που κατείχε πριν.³¹⁸

Ο Βλάχος τον Αύγουστο του ίδιου έτους ζήτησε νέα τρίμηνη άδεια. Ίσως η επιστροφή του άλλου δασκάλου και η επιστροφή στην ομαλότητα της λειτουργίας των σχολών επέτρεψαν να γίνει δεκτό το αίτημα του και να λάβει από 10/9/1901

³¹¹ Καρδάμης Κώστας, «Έξι μελέτες.....» ο.π, σ. 134-135

³¹² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4455, ημ/νία εγγράφου: 19/1/1902

³¹³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4456, ημ/νία εγγράφου: 20/1/1902

³¹⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 25/2/1902

³¹⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4457, ημ/νία εγγράφου: 20/1/1902

³¹⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 21/1/1901

³¹⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 17/2/1901

³¹⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 2/3/1901

άδεια τριών μηνών άνευ αποδοχών, με την επιφύλαξη της Δ.Ε για διακοπή αυτής σε περίπτωση που κάτι τέτοιο θα κρινόταν αναγκαίο.³¹⁹ Το κενό του υποδιευθυντή Βλάχου πιθανόν να αναπληρωνόταν εκ των ενόντων, και αυτός να ήταν ο λόγος που η Δ.Ε απέρριψε την αίτηση του Τζιουφρέ για άδεια δύο μηνών από 5/11/1901 έως 5/1/1902, με το αιτιολογικό πως η αιτούμενη άδεια θα ήταν επιζήμια για τους μαθητές, ειδικά εκείνη την εποχή του έτους.³²⁰

Ο αρχιμουσικός της Εταιρείας Ezio Sassoli απευθύνθηκε στην Εταιρεία, ώστε να του δινόταν η άδεια πραγματοποίησης συναυλίας, όμως, το αίτημα απορρίφθηκε χωρίς κάποια περαιτέρω παρατήρηση. Επίσης, του ζητήθηκε σε αυστηρό τόνο να εκτελεί τακτικώς τα καθήκοντα, και τα παράπονα του να τα μεταφέρει μέσω του αρχειοφύλακα της Μουσικής.³²¹ Με επιστολή λίγες μέρες αργότερα ενημερώθηκε πως ο μισθός του τροποποιήθηκε στις 200 δρχ. τον μήνα.³²² Ενδεχομένως η αντίδραση του Αρχιμουσικού στα παραπάνω να ήταν η αίτηση δίμηνης άδειας, η οποία εγκρίθηκε και μάλιστα με πλήρεις αποδοχές. Η λήξη αυτής ορίστηκε τον Μάρτιο του 1901.³²³

Ο Πέτρος Καραβάνας ενημερώθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου του 1901 ότι του ανατέθηκε η διδασκαλία του προκαταρκτικού τμήματος με αύξηση της μισθοδοσίας του στις 125 δρχ. τον μήνα.³²⁴ Το Νοέμβριο του 1902 απεβίωσε ο γηραιός δάσκαλος Φραγκίσκος Καραβάνας. Το πένθος ήταν βαρύ και με απόφαση της Δ.Ε της Φιλαρμονικής αποφασίστηκε :α) να γίνει η κηδεία του με δαπάνη της Εταιρείας, β) να κηρυχθεί διήμερο πένθος στο Κατάστημα και στις σχολές της Φιλαρμονικής, γ) να ακολουθήσουν την κηδεία η Δ.Ε και οι δάσκαλοι της Εταιρείας, δ) να παρευρεθεί το μουσικό σώμα με την μεγάλη στολή.³²⁵

Ο επαναλήπτορας Νικόλαος Βλάχος ήταν ο εκλεκτός της Διοίκησης, για να αναλάβει την διεύθυνση του μουσικού σώματος³²⁶, όμως, η αμέσως επόμενη επιστολή της Δ.Ε ενημέρωνε ότι ο Βλάχος είχε παραιτηθεί πριν ξεκινήσει η θητεία του και η παραίτηση του είχε γίνει δεκτή από την Δ.Ε.³²⁷ Ο λόγος αυτής, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της Δ.Ε, ήταν η πρόσληψη του ως Αρχιμουσικού στην Φιλαρμονική του Λαυρίου.³²⁸ Ο Πέτρος Καραβάνας ήταν αυτός που ανέλαβε την διεύθυνση του Μουσικού Σώματος με μηνιαίο μισθό 150 δρχ.³²⁹ ύστερα από πρόταση του προέδρου της Εταιρείας, ο οποίος είχε αναρρώσει και μπορούσε

³¹⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 24/8/1901

³²⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 24/10/1901

³²¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4308, Ημ/νία εγγράφου: 13/10/1900

³²² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4448, Ημ/νία εγγράφου: 29/12/1901

³²³ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 26/1/1902

³²⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4449, Ημ/νία εγγράφου: 29/12/1901

³²⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 14/11/1902

³²⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4512, Ημ/νία εγγράφου: 30/5/1903

³²⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4513, Ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη 1903

³²⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/7/1903

³²⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4525, Ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη 1903

πλέον να ανταπεξέλθει στα καθήκοντα της νέας του θέσης.³³⁰ Την οριστική απόφαση πάντως για το θέμα του Αρχιμουσικού κλήθηκε να την πάρει το Σώμα των Θεμελιωτών στην συνεδρίαση της 18/10/1903.³³¹ Τέθηκε το ζήτημα της έγκρισης του διορισμού του Καραβάνα ως Αρχιμουσικού της μπάντας της Εταιρείας στο Σώμα των Θεμελιωτών, αφού πρώτα είχε ζητηθεί η γνώμη επιτροπής διορισμένης για τον σκοπό αυτό. Μάλιστα, στην συνεδρίαση αναφέρθηκε πως ο υποψήφιος θα αναλάμβανε με ανάλογη αύξηση του μισθού του κατά 25 δρχ./μήνα. Το Σώμα έκανε αποδεκτή την πρόσληψη και την αύξηση στο μισθό του νέου αρχιμουσικού.³³²

Η παραίτηση του Βλάχου ανάγκασε την Εταιρεία να στραφεί για ακόμα μία φορά στην Ιταλική χερσόνησο, ώστε να καλύψει το κενό του με ανάλογες επιστολές. Ο εκλεκτός της Δ.Ε ήταν ο Giusseppe Amfora, όπως ανακοίνωσε ο Αντιπρόεδρος στην Δ.Ε, και οι απαιτήσεις του ανέρχονταν στις 100 δρχ. το μήνα, αλλά ζήτησε και 30 δρχ. προκαταβολή. Η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη της την έλλειψη δασκάλου αλλά και το ευτελές του μισθού του, αποφάσισε την πρόσληψη αυτού.³³³

Η επόμενη επιστολή ήταν απολύτως διαφωτιστική όσο και ενδεικτική για τις μεθόδους που χρησιμοποιούσε η Φιλαρμονική σε θέματα πρόσληψης δασκάλων από το εξωτερικό. Με ειδική επιστολή στον Πρόξενο της Ελλάδος στη Νεάπολη τον ειδοποίησαν πως είχε σταλεί ταχυδρομική επιταγή 200 δρχ. και τον παρακάλεσαν να τα παραδώσει στον Amfora, όταν αυτός θα παρουσιαζόταν μπροστά του. Με την σειρά του έδειξε στον πρόξενο την επιστολή διορισμού του στη θέση του δασκάλου στην ΦΕΚ.³³⁴ Σε επόμενες επιστολές προς τον Ιταλό δάσκαλο τον ενημέρωναν πως είχαν στείλει το συμβόλαιο του στο προξενείο στη Νεάπολη και πως είχε αναγορευτεί σε 1^ο Corni της ΦΕΚ και σε δάσκαλο πνευστών.³³⁵ Το θέμα λίγο καιρό αργότερα ήρθε στο σώμα, από το οποίο ζητήθηκε να εγκρίνει την πρόσληψη του νέου διδασκάλου.³³⁶ Η θετική ψήφος του σώματος σε ανάλογες περιπτώσεις διορισμού διδακτικού προσωπικού ήταν και ψήφος εμπιστοσύνης στο έργο της Δ.Ε, καθώς και των χειρισμών αυτών των ζητημάτων.

5.9) Ποινές, πρόστιμα και συστάσεις σε διδακτικό προσωπικό και σε μουσικούς.

Μέχρι εκείνο το σημείο γίνεται φανερό η θετική αντιμετώπιση της Φιλαρμονικής προς τους μουσικούς που χρειάζονταν την μέριμνα της Εταιρείας. Ο δάσκαλος ADolfo Chiousoli τιμωρήθηκε με πρόστιμο 50 δρχ. από την Δ.Ε πληρωτέο από τον

³³⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/7/1903

³³¹ ΦΕΚ.ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 18/10/1903

³³² ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/10/1903

³³³ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 18/10/1903

³³⁴ ΦΕΚ/ ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4526, Ημ/νία εγγράφου: Φθινόπωρο 1903

³³⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4523, Ημ/νία εγγράφου: Φθινόπωρο 1903 και αρ. πρωτ.4529, Ημ/νία εγγράφου: Φθινόπωρο 1903

³³⁶ Βιβλίο ΦΕΚ/ΠΓΣ, αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/10/1903

μισθό του για κακή διαγωγή έπειτα από αναφορά του Ταμιά,³³⁷ δυστυχώς χωρίς να αναφέρεται ο ακριβής λόγος. Ο επαναλήπτορας Ιωάννης Τζουφρές τιμωρήθηκε με πρόστιμο 20 δρχ. από τον Αρχαιοφύλακα της Μουσικής λόγω απρεπούς συμπεριφοράς στο θέατρο.³³⁸ Σε άλλο σημείο της έρευνας ανιχνεύτηκε ακόμα πιο σκληρή ποινή σε μουσικό. Συγκεκριμένα, ο Πέτρος Γκίνης μετά από πρόταση του Γραμματέα αποβλήθηκε από το μουσικό σώμα εξαιτίας των πολλών αδικαιολόγητων απουσιών.³³⁹ Αλλά και ολόκληρη η μπάντα τιμωρήθηκε με πρόστιμο μίας δραχμής στον καθένα ξεχωριστά χωρίς να αναφέρεται ο ακριβής λόγος, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της συνεδρίασης στις 2/8/1904.³⁴⁰ Ξεκάθαρα φαίνεται πως, αυτό το μικρό θαύμα που συντελούνταν εκείνη την εποχή στην Κέρκυρα, βασιζόταν στην αυστηρή πειθαρχία ακόμα και με την επιβολή ποινών που έδιναν το έναυσμα για την βελτίωση του καλλιτεχνικού αποτελέσματος.

Η απόφαση της συνεδρίασης της Δ.Ε τον Αύγουστο του 1904, με την οποία ζητήθηκε η παρουσία των δασκάλων τουλάχιστον στις δύο τελευταίες πρόβες της εβδομάδας³⁴¹, ενδεχομένως να σχετιζόταν με την καλοκαιρινή χαλάρωση των δασκάλων της Εταιρείας και της διακοπής των μαθημάτων, χωρίς όμως αυτό να σήμαινε πως οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες ατονούσαν. Τουναντίον, με δεδομένη την σημερινή γνώση για τις εβδομαδιαίες συναυλίες του μουσικού σώματος η καλοκαιρινή περίοδος ήταν βέβαιο πως περιείχε εντατικές πρόβες και σημαντικό αριθμό συναυλιών, οι οποίες σαφώς και έπρεπε να προετοιμαστούν εντός στενών χρονικών περιθωρίων.

5.10) Έκτακτες οικονομικές απαιτήσεις των αλλοδαπών δασκάλων της Εταιρείας

Ο Lucini σχεδόν αμέσως, αφού ξεκίνησε την εργασία του στην Εταιρεία, φαίνεται να αξίωνε παράλληλη εργασία στην Ορχήστρα του Θεάτρου, αφού είχε κάνει κάποια δοκιμαστικά από τον Διευθυντή της. Σε αντίθετη περίπτωση ζήτησε αύξηση στον μισθό του με την αιτιολογία πως ο συμφωνημένος μισθός των 150 δρχ. δεν του αρκούσε. Ο νεαρός Ιταλός φερόταν αποφασισμένος ακόμα και με παραίτηση σε περίπτωση που το αίτημα του δεν γινόταν δεκτό. Η επιτροπή αποφάσισε να μην δεχτεί το αίτημα του δασκάλου της Εταιρείας με το σκεπτικό πως επρόκειτο για έναν αριστούχο απόφοιτο του Ωδείου της Bologna και θεωρούνταν ικανός τόσο σαν δάσκαλος όσο και σαν εκτελεστής βιολιού. Ο Γραμματέας της Εταιρείας ήταν αυτός που ανέλαβε να τον ενημερώσει πως εκείνη την θεατρική σαιζόν θα είχε την

³³⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4488 Ημ/νία εγγράφου: 5/3/1903 και ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 17/2/1903

³³⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 7/8/1903

³³⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1904

³⁴⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 2/8/1904

³⁴¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 2/8/1904

συγκεκριμένη χρηματική απώλεια, στο μέλλον όμως ενδεχομένως να του επιτρεπόταν η παράλληλη δραστηριότητα.³⁴²

Σε επόμενη συνεδρίαση ανάλογο θέμα προέκυψε και με τον δάσκαλο των χάλκινων οργάνων Amphora, ο οποίος είχε δηλώσει πως δεν τον συνέφερε οικονομικά να παραμείνει στην θέση του με τον μισθό που λάμβανε, και τους πληροφορούσε πως θα αποχωρούσε σε περίπτωση που δεν θα υπήρχε βελτίωση των οικονομικών όρων³⁴³. Ακόμα μία φορά η Επιτροπή κλήθηκε να αντιμετωπίσει τις μεθοδευμένες πιέσεις των αλλοδαπών δασκάλων της Εταιρείας, οι οποίοι ενδεχομένως αντιλαμβανόμενοι την δυσκολία αντικατάστασης τους, προσπαθούσαν να επωφεληθούν στον μέγιστο βαθμό την ιδιαιτερότητα της θέσης τους. Αξίζει να αναφερθεί πως δεν εντοπίστηκε σε κανένα σημείο της παρούσας έρευνας ανάλογη συμπεριφορά από τους γηγενείς δασκάλους της Εταιρείας. Στην ίδια συνεδρίαση με ομόφωνη απόφαση: α) απαλλάχθηκε από τα καθήκοντα του ο επαναλήπτορας των χάλκινων οργάνων, Γεωρ. Μεταλληνός, β) μειώθηκε ο μισθός του Τζιουφρέ σε είκοσι δρχ. μηνιαίως από 1/3/1904, χωρίς ωστόσο να αναφέρονται οι λόγοι λήψης αυτών των αποφάσεων.³⁴⁴

Το καλοκαίρι του ιδίου έτους ο υποδιευθυντής του μουσικού σώματος και δάσκαλος χάλκινων οργάνων Amfora αιτήθηκε δεκαήμερη άδεια για το εξωτερικό. Το αίτημα του έγινε ομόφωνα δεκτό.³⁴⁵ Ο Ιταλός δάσκαλος κάνοντας χρήση της άδειας του πιθανόν να έψαξε επαγγελματική στέγη μακριά από την Κέρκυρα. Έτσι, ο Πρόεδρος της Εταιρείας ανακοίνωσε στην Δ.Ε.³⁴⁶ την αιφνίδια αποχώρηση του από το δυναμικό της Εταιρείας. Η αντίδραση της Φιλαρμονικής ήταν να αποσταλεί επιστολή στον Αλέξανδρο Βλάχο, ο οποίος διέμενε μόνιμα στο Λαύριο και προ καιρού είχε δηλώσει πως ήταν πρόθυμος να επιστρέψει στην ΦΕΚ και στα καθήκοντα του, αρκεί να λάμβανε μισθό όσο και ο Ιταλός προκάτοχος της θέσης. Στην επιστολή αυτή τού ζητήθηκε να επαναλάβει επίσημα και εγγράφως το αίτημα του, ώστε να εξεταζόταν σε επόμενη συνεδρίαση.³⁴⁷ Η επιστροφή του Κερκυραίου δασκάλου στην Εταιρεία πραγματοποιήθηκε και σφραγίστηκε η πρόσληψη του ως δάσκαλος χάλκινων οργάνων από 1/10/1904.³⁴⁸

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σχολιαστεί η αυτοπεποίθηση του Κερκυραίου δασκάλου στις μουσικές γνώσεις του και στην αρτιότητα της ποιότητας της δουλειάς του. Ίσως να μην άνηκε σε αυτούς που είχαν την ευκαιρία και την τύχη να ολοκληρώσουν τις σπουδές του στο εξωτερικό. Παρ' όλα αυτά δεν δίστασε να

³⁴² ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/12//1903

³⁴³ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 27/2/1904

³⁴⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 27/2/1904

³⁴⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/7/1904

³⁴⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 10/8/1904

³⁴⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 10/8/1904

³⁴⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 4/10/1904

ξενιτευτεί από τον τόπο του για να αναλάβει την Φιλαρμονική του Λαυρίου, εκφράζοντας ενδεχομένως μέσα από αυτήν την κίνηση μια πικρία για την αντιμετώπιση του σε οικονομικό επίπεδο σε σχέση με τους αλλοδαπούς καθηγητές. Κάτι τέτοιο διαφαινόταν και από την πρόθεση του να επιστρέψει αρκεί να αισθανόταν δικαιωμένος σε οικονομικό και πρακτικό επίπεδο.

Η στενή σχέση της Ορχήστρας του Δημοτικού Θεάτρου με την Φιλαρμονική σε επίπεδο προστασίας των μουσικών της ΦΕΚ από τους κατά καιρούς ατζέντηδες αλλά και η στενή συνεργασία μεταξύ των Διοικήσεων των δύο φορέων αποτελούσε μια πραγματικότητα. Η άδεια απουσίας που χορηγήθηκε στον δάσκαλο Ghioussioli για ακόμα μια φορά έδειξε το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των δύο φορέων, αφού ο Ιταλός μουσικός μετά από αίτηση του έλαβε από την Φιλαρμονική δάνειο 150 δρχ., το οποίο θα πληρωνόταν από τον μισθό που ο δάσκαλος είχε να πάρει από το Θέατρο.³⁴⁹

Για αδιευκρίνιστους λόγους ο Βλάχος έλαβε άδεια είκοσι ημερών τον Αύγουστο του 1905,³⁵⁰ ενώ σε σύντομο χρονικό διάστημα έγινε ξανά δεκτή άδεια του Βλάχου, και μάλιστα αποφασίστηκε να αναλάβει ένας επαναλήπτορας το μάθημα του αντί είκοσι δρχ. μηνιαίως.³⁵¹ Η πληροφορία της αντικατάστασης οδηγεί στο συμπέρασμα πως επρόκειτο για μακροχρόνια άδεια.

Ο Σπυρίδων Ξύνδας, ο οποίος ποικιλοτρόπως είχε συνδέσει την καλλιτεχνική του πορεία με την ΦΕΚ, τα τελευταία χρόνια της ζωής του δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά στην Αθήνα, όπου πέθανε στα τέλη του 1896³⁵². Η μεταφορά των οστών του στην γενέτειρα του ήταν ένα θέμα που απασχολούσε κατά καιρούς την Κερκυραϊκή κοινωνία. Η επιστολή του 1907 προς τον Κερκυραϊκό σύλλογο Αθηνών προς συνεννόηση για την έναρξη της διαδικασίας³⁵³ είχε σπουδαία σημασία, γιατί έδειχνε την σοβαρότητα με την οποία διαχειριζόταν η Εταιρεία υποθέσεις που αφορούσαν τα άτομα που είχαν προσφέρει υπηρεσίες, και είχαν συνδέσει την καριέρα τους με την Κερκυραϊκή Φιλαρμονική.

Το Νοέμβριο του 1907 η ΦΕΚ, έπειτα από ανακοίνωση του Αντιπροέδρου της προς το σώμα, προετοίμαζε μεγάλη συναυλία υπό την Διεύθυνση του Δημητρίου Ανδρώνη, η οποία αποφασίστηκε να δοθεί στο Δημοτικό Θέατρο στις 9/12/1907. Επρόκειτο για την μοναδική και ιδιαίτερα επιτυχημένη συναυλία που ο συνθέτης-δάσκαλος έδωσε στην Κέρκυρα. Μετά από αυτήν απομονώθηκε από τις κοινωνικές

³⁴⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/11/1904

³⁵⁰ ΦΕΚ/ ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 10/8/1905

³⁵¹ ΦΕΚ/ ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 4/12/1905

³⁵² Η Εταιρεία Φίλων του λαού, στις 25/2/1896 διοργανώνει ευεργετική συναυλία υπέρ του Ξύνδα οποίος έχει περιέλθει σε άχαρον και σκληρό γήρας, τυφλός, έρημος, άπορος πένεται και δυστυχεί. (*Εφημερίς*, 56,(25/2/1896),σ.1

³⁵³ ΦΕΚ/ ΠΔΕ, από 24/9/1900 μέχρι 26/2/1916, συνεδρίαση 9/4/1907

συναναστροφές και κλείστηκε ακόμα περισσότερο στον εαυτό του.³⁵⁴ Με την ευκαιρία της συναυλίας ο Αντιπρόεδρος εξήρε την επιστημονική κατάρτιση του Κερκυραίου μουσικοδιδάσκαλου και πρόσθεσε πως η Εταιρεία όφειλε σε αυτόν για τον ζήλο του και την αφιλοκερδή του προσφορά για την πραγματοποίηση της εν λόγω συναυλίας, η οποία προοριζόταν να δώσει νέα ώθηση στην επιστημονική καλλιέργεια της μουσικής τέχνης.³⁵⁵

Η ενότητα αυτή καταδεικνύει με τον σαφέστερο τρόπο τον αυστηρό τρόπο διοίκησης των μουσικών της Εταιρείας από την Δ.Ε. Αυστηρότητα η οποία ήταν αναγκαία λόγω των ειδικών συνθηκών της περιόδου, και οι διακριτοί ρόλοι των ατόμων που απάρτιζαν το οικοδόμημα της Φιλαρμονικής Εταιρείας έπρεπε να έχουν νόημα και να κοιτάζουν προς την κατεύθυνση της παραγωγής μουσικών και πολιτισμού. Τόσο οι ποιινές όσο και οι ανταμοιβές είχαν σκοπό τα παραπάνω. Οι μουσικοί της Φιλαρμονικής, που σταδιοδρομούσαν σε άλλα σημεία της επικράτειας, με τις προσφορές τους καθιστούσαν σαφές και στον πλέον κακόπιστο παρατηρητή πως η εκτίμηση στο έργο και στην προσφορά της Φιλαρμονικής παρέμενε σε υψηλά επίπεδα, και είχαν πάντα στην άκρη του μυαλού τους, μέσα από οποιαδήποτε επαγγελματική υποχρέωση που είχαν να δείξουν την αφοσίωση τους στον Κερκυραϊκό φορέα πολιτισμού. Από την πλευρά της η Φιλαρμονική, στο μέτρο που μπορούσε, έδειχνε το έμπρακτο ενδιαφέρον της για τους μουσικούς της.

Τόσο η περίπτωση του Μαντζάρου, που ακόμα και οι τελετές προς τιμήν του ήταν υπόθεση της Φιλαρμονικής, όσο και οι προσπάθειες για την αρωγή των μουσικών, είτε επρόκειτο για χρηματική βοήθεια είτε για κάποιου είδους δανειοδότηση, δείχνουν την πρόθεση της εταιρείας για προστασία του συνεργάτη τους.

6)Οικονομικά στοιχεία

Στην ενότητα των μουσικών της ΦΕΚ αναφέρθηκε πως, ό, τι σημαντικότερο περιείχε το εγχείρημα της ύπαρξης της Εταιρείας ήταν το έμπυχο δυναμικό της. Ωστόσο, οι τιτάνιες προσπάθειες όλων και η κατάθεση ψυχής των ατόμων που οραματίστηκαν και πίστεψαν από την πρώτη μέρα, δεν θα είχε κατορθωθεί να γίνει πραγματικότητα, αν οι εκάστοτε Διοικήσεις της εταιρείας δεν λάμβαναν δρακόντεια μέτρα προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της. Στην υπό διερεύνηση περίοδο με εμφανή τα προβλήματα της κρατικής πτώχευσης και του Ελληνοτουρκικού Πολέμου, οι διοικούντες την Εταιρεία οδηγήθηκαν σε επιλογές

³⁵⁴ Προγραμματικές σημειώσεις Συναυλίας με έργα του Συνθέτη και Αρχιμουσικού Σπύρου Δουκάκη και των δασκάλων του Δημητρίου Ανδρώνη και Αλέξανδρου Γκρεκ, στον Ι.Ν Αγίου Φραγκίσκου, Μάιος 2005. Οργάνωση: Φιλαρμονική Συναράδων. Επιμέλεια κειμένου και Διεύθυνση: Δημήτρης Παπικινός.

³⁵⁵ Βιβλίο ΦΕΚ/ΠΓΣ, αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 14/11/1907

που υπό κανονικές συνθήκες θα χαρακτηρίζονταν σκληρές, πλην όμως αναγκαίες την περίοδο αυτή.

Χρονικά θα μπορούσαμε να χωρίσουμε την δεκαετία της έρευνας σε δύο υποπεριόδους. Η πρώτη εκτείνεται από το 1896 έως το 1900,στη διάρκεια της οποίας υπήρξαν ιδιαίτερος έντονες δύσκολες καταστάσεις. Η δεύτερη λαμβάνει χώρα το 1901-1906, και στην οποία υπήρξε για την Φιλαρμονική μια σχετική ομαλοποίηση των οικονομικών δεδομένων και επέστρεψε έτσι σε μια σχετική ευημερία. Η πρώτη υποπερίοδος χαρακτηρίζεται από την ολική διακοπή κάθε μορφής κρατικής επιχορήγησης είτε αυτή προερχόταν από την κυβέρνηση είτε από τον Δήμο Κερκυραίων. Η μοναδική σταθερή σε αυτή την περίοδο ήταν η ετήσια Βασιλική επιχορήγηση ύψους 900 δρχ. κατ' έτος, την οποία λάμβανε η Φιλαρμονική δύο φορές τον χρόνο.

6.1)Η περίοδος 1896-1900

Αυτή η περίοδος χαρακτηρίζεται, σε καλλιτεχνικό επίπεδο, από την αναστολή της λειτουργίας των Σχολών Εγχόρδων οργάνων, ενώ σε διοικητικό επίπεδο από την προσπάθεια συντήρησης της Φιλαρμονικής με κάθε μέσο. Τα κληροδοτήματα ήταν πολύ σημαντικά ως προς την συντήρηση της Εταιρείας, αλλά ενδεχομένως αυτά να μην ήταν από μόνα τους αρκετά, για να δώσουν λύσεις στον οργανισμό. Έτσι, το 1898 σε συνεδρίαση του σώματος ο Πρόεδρος κατέληξε ότι τα έσοδα της Εταιρείας μόλις που επαρκούσαν, ώστε να καλύψουν τα έξοδα. Η λύση που προέκρινε το στέλεχος της Διοίκησης ήταν η αύξηση των συνεταίρων. Ως εκ τούτου, θεωρούσε ηθική υποχρέωση να προτείνει ο κάθε συνέταιρος τουλάχιστον έναν υποψήφιο. Ο Πρόεδρος υποστήριζε ότι ο κατάλογος των μελών θα έπρεπε να αριθμεί τουλάχιστον 600 μέλη, αφού οι τότε ταμειακώς εντάξει συνέταιροι ανέρχονταν μόλις στους 350.³⁵⁶

Οι οικονομικές δυσχέρειες την περίοδο του Ελληνοτουρκικού πολέμου το 1897 υπήρξαν από τις βασικές αιτίες της αναστολής της λειτουργίας των Σχολών Εγχόρδων της Φιλαρμονικής. Η αναγκαστική αυτή διακοπή εξοικονομούσε χρήματα από τους μισθούς των δασκάλων των εγχόρδων οργάνων, από την λειτουργία της ορχήστρας, η οποία επίσης είχε σταματήσει τις καλλιτεχνικές της δραστηριότητες, και από το ενοίκιο που πλήρωνε η Φιλαρμονική προς την Καλλιτεχνική Σχολή, αφού το κτήριο της δεν επαρκούσε για να καλύψει τις ανάγκες της.³⁵⁷ Οι προσπάθειες επιχορήγησης από την κυβέρνηση δεν απέδωσαν, σύμφωνα με την έρευνα του αρχειακού υλικού της περιόδου. Επιστολή προς τον τμηματάρχη του Υπουργείου Οικονομικών Γεώργιο Ανδρικόπουλο, με την οποία του ζητήθηκε η προσωπική του παρέμβαση, ώστε να σταλεί αίτημα στον Υπουργό για έγκριση εντάλματος

³⁵⁶ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 έως 30/12/1899, Συνεδρίαση 13/3/1898

³⁵⁷ ΦΕΚ/ΔΑ,Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2951 Ημ/νία εγγράφου: 6/11/1897

πίστωσης από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου λόγω των ανώμαλων συνθηκών του τόπου,³⁵⁸ καταδεικνύει την δύσκολη θέση, στην οποία είχαν περιέλθει τα οικονομικά της Εταιρείας. Ωστόσο, η κρατική παρέμβαση ήταν παρούσα στις οικονομικές δραστηριότητες των σωματείων, στην προσπάθεια ελέγχου από την μεριά του κράτους αλλά και ωφέλειας αυτού, όταν κάτι τέτοιο ήταν δυνατό. Έτσι, ζητήθηκε η έγκριση του Υπουργείου Εσωτερικών, ώστε να γίνει εφικτή η αποδοχή κληρονομιάς του αποβιώσαντος στην Νάπολι Κερκυραίου, Αντώνιου Μαρτινέγκου.³⁵⁹

Ο Διευθυντής της Εταιρείας Αεριόφωτος³⁶⁰, Άγγελος Τριβυζάς, έλαβε επιστολή διαμαρτυρίας από την Δ.Ε της Φιλαρμονικής για το κόστος κατανάλωσης αεριόφωτος το έτος 1897, καθώς για το συγκεκριμένο έτος το κόστος έφτανε τις 1800 δρχ., ενώ το 1896, που λειτουργούσαν οι σχολές εγχόρδων και υπήρχε η εντατική προετοιμασία για την συμμετοχή της Φιλαρμονικής στους Ολυμπιακούς Αγώνες, το κόστος δεν ξεπέρασε τις 1700 δρχ.³⁶¹ Ενδεχομένως να επιβάρυνε το κόστος η συνήθεια κάποιων εκ των συνεταίρων να χρησιμοποιούν τον χώρο ως σημείο ψυχαγωγίας. Στις αρχές του 1899 σε συνεδρίαση εκφράστηκε η ικανοποίηση της Δ.Ε για την μείωση του κόστους κατανάλωσης φωταερίου κατά 500 δρχ., εξαιτίας της απόφασης του σώματος να αποχωρούν οι συνέταιροι στις 1.30 τα μεσάνυχτα.³⁶² Επίσης, συνέπεια της απόφασης αυτής ήταν να προταθεί μείωση μισθού στον υπηρέτη, γιατί θεωρούνταν υψηλός σε σχέση με τα καθήκοντα του.³⁶³

Τα οικονομικά συμφέροντα της Φιλαρμονικής έπρεπε να διασφαλιζόνταν ποικιλοτρόπως, καθώς οι ανοχές και οι αντοχές της Δ.Ε δοκιμάζονταν σε καθημερινή βάση λόγω των υποχρεώσεων προς την Εταιρεία από τρίτους. Έτσι, η Μαρία Γούδλεϋ δέχτηκε επιστολή μέσω της οποίας της ζητήθηκε η άμεση εκτέλεση της διαθήκης του συζύγου της Θωμά Γούδλεϋ προς την Φιλαρμονική για το ποσό των 500 δρχ.,³⁶⁴ και το οποίο οφειλόταν από το 1892³⁶⁵. Η Γούδλεϋ δεν συμμορφώθηκε και αρκετό καιρό αργότερα δέχτηκε ξανά επιστολή, με την οποία την παρακαλούσαν να προσφέρει στην Εταιρεία το κληροδοτηθέν από τον μακαρίτη σύζυγο της ποσό των 500 δρχ.³⁶⁶ Η Δ.Ε αποφάσισε παμψηφεί μετά την τελευταία άρνηση της³⁶⁷ να καταβάλλει τα χρήματα, ο δικηγόρος και συνέταιρος Σπυρίδων

³⁵⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2953 Ημ/νία εγγράφου: 11/11/1897

³⁵⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2944 Ημ/νία εγγράφου: 3/10/1897

³⁶⁰ Γνωστό στην κερκυραϊκή κοινωνία ως ΓΑΣ που προέρχεται από γαλλική λέξη gaz. Έδωσε το όνομα του σε μια ολόκληρη περιοχή στο προάστιο Μανδούκι όπου έδρευε το εργοστάσιο παραγωγής αεριόφωτος και άνηκε σε εταιρεία αγγλικών συμφερόντων.

³⁶¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2963, Ημ/νία εγγράφου: 6/11/1897

³⁶² ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, συνεδρίαση στις 21/1/1899

³⁶³ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, συνεδρίαση στις 10/1/1899

³⁶⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2960, Ημ/νία εγγράφου: 16/10/97

³⁶⁵ ΦΕΚ/ Π.Δ.Ε από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916, συνεδρίαση 23/3/1904

³⁶⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4575, Ημ/νία εγγράφου: 5/3/1904

³⁶⁷ ΦΕΚ/ Π.Δ.Ε από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916, συνεδρίαση 23/3/1904

Χαντζάρης να αναλάβει την δικαστική διεκπεραίωση της υπόθεσης.³⁶⁸ Το ζήτημα δεν έκλεισε εκεί και μερικούς μήνες αργότερα ανατέθηκε στον πρόεδρο να έρθει σε απευθείας συνεννόηση με την Γούδλεϋ, όπου για μία ακόμα φορά δεν προέκυψε κάποια εξέλιξη, κι έτσι σε νέα συνεδρίαση αποφασίστηκε η επίλυση του θέματος δια της δικαστικής οδού.³⁶⁹ Η υπόθεση κατέληξε σε αίσιο τέλος το 1907, όπως προκύπτει από την έρευνα, όταν ο Ταμίας ζήτησε από το σώμα την μεταφορά πίστωσης του κεφαλαίου 1500 δρχ., που προέκυπταν από το κληροδότημα Λαβράνου και Γούδλεϋ.

Το θέμα της καθυστέρησης των συνδρομών των μελών απασχολούσε πολύ έντονα την Εταιρεία και κατά το παρελθόν, και οι συμβιβασμοί επί του θέματος ήταν ανάλογοι των προσώπων και των περιστάσεων. Η Διοίκηση με Πρόεδρο τον Γεράσιμο Ασπιώτη δεν επιθυμούσε να αναλάβει επί του προκειμένου καμία ευθύνη. Ταυτόχρονα, επειδή το υπάρχον σύστημα μάλλον προκαλούσε ζημίες στην Εταιρεία, αποφασίστηκε το ζήτημα των καθυστερούμενων να λυθεί ως εξής: για κάθε καθυστέρηση πέραν των τριών μηνών να καταβάλλονταν προσαύξηση 2,5 δρχ. ανά μήνα. Σε περίπτωση που ούτε τότε υπήρχε κάποια συμμόρφωση με βάση το άρθρο 69 του Καταστατικού, να διαγράφεται από τον κατάλογο των συνεταίρων. Οι τοποθετήσεις των συνεταίρων ήταν προς την κατεύθυνση της πρότασης της Δ.Ε, αλλά με προσθήκες και κάποιες τροποποιήσεις, και για αυτό το λόγο το θέμα με πρωτοβουλία του Προέδρου αναβλήθηκε για επόμενη συνεδρίαση.³⁷⁰

6.2)Υπόθεση Τζανκαρόλου

Σε αυτό το σημείο θα μελετηθεί η περίπτωση του κληροδοτήματος του γιατρού Γεωργίου Τζανκαρόλου, Κερκυραίου, ο οποίος είχε μετοικήσει πιθανόν για επαγγελματικούς λόγους στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Υπήρχε εκ μέρους του μία εκκρεμότητα από το κληροδότημα Ναπολέοντος Ζαμπέλη προς την Φιλαρμονική, την οποία ο γιατρός δεν εξοφλούσε. Σε αυτό το πλαίσιο ξεκίνησε μια μακροχρόνια αλληλογραφία με σκοπό να διαφυλαχτούν τα δικαιώματα της Φιλαρμονικής.

Η πρώτη σχετική επιστολή προς τον δικηγόρο Δαβίδ Ναχμία τον ενημέρωνε πως ο ταμίας της Εταιρείας Ιωάννης Κουλίνης προ καιρού είχε στείλει σ' αυτόν τρεις συναλλαγματικές από 28/10/1894 του Τζανκαρόλου 640 στερλινών Αγγλίας, με την παράκληση να σταλούν στον ανταποκριτή του στην Αλεξάνδρεια για να εισπραχθούν αυτά τα χρήματα. Επειδή, όμως, πέρασε καιρός χωρίς να έχει εισπραχθεί από την Εταιρεία το παραπάνω ποσό, παρακάλεσαν, ώστε ο ανταποκριτής να προβεί δικαστικώς εναντίον του Τζανκαρόλου και να υποδείξει τον δικηγόρο που θα αναλάμβανε την υπόθεση, για να συνταχθούν τα σχετικά

³⁶⁸ ΦΕΚ/ Π.Δ.Ε από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916, συνεδρίαση 3/3/1904 και ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4585, Ημ/νία εγγράφου:13/4/1904

³⁶⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916, συνεδρίαση 10/8/1904

³⁷⁰ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 μέχρι 30/12/1899, Συνεδρίαση στις 30/12/1899

πληρεξούσια.³⁷¹ Ο Τζανκαρόλος απεβίωσε το 1898 στην Αλεξάνδρεια χωρίς να είχε τακτοποιηθεί η οφειλή του προς την Εταιρεία. Σε νέα επιστολή προς τον δικηγόρο Ναχμία τον παρακαλούσαν να σταλούν τα εντάλματα σε ανταποκριτή στην Αλεξάνδρεια εκ νέου, ο οποίος θα υποδείκνυε δικηγόρο στην Αίγυπτο που θα αναλάμβανε «των δικαίων της Εταιρείας.»³⁷² Η ανησυχία για την αντίδραση των κληρονόμων του μακαρίτη Τζανκαρόλου ήταν έκδηλη και στην ΦΕΚ ετοιμάζονταν για ενδεχόμενο δικαστικό αγώνα.

Ανταποκριτής στην Αλεξάνδρεια ήταν ο ανιψιός του Δαβίδ Ναχμία, επίσης δικηγόρος, Μεήρ Ναχμίας. Στην συνεδρίαση της Δ.Ε στις 11/3/1898 στάλθηκαν μέσω του Δαβίδ Ναχμία οι ευχαριστίες και η απεριόριστη ευγνωμοσύνη της ΦΕΚ για τις ενέργειες που ήδη είχε κάνει στην υπόθεση.³⁷³ Λίγο αργότερα στάλθηκε υπόμνημα στην Αλεξάνδρεια με τα τέσσερα συμβόλαια που είχε υπογράψει ο μακαρίτης Τζανκαρόλος με την Εταιρεία, και ακόμα εκκρεμούσαν οι εξυπηρετήσεις αυτών προς την Φιλαρμονική. Το υπόμνημα κατέληγε με την πρόθεση της ΦΕΚ να εισπραχθούν τα οφειλόμενα σε περίπτωση που χρειαζόταν από την ασφάλεια ζωής του Τζανκαρόλου.³⁷⁴ Μετά από τις συντονισμένες ενέργειες των δικηγόρων η ΦΕΚ εισέπραξε ένα μέρος του ποσού και έπειτα προσπάθησαν να εισπραχθεί και το υπόλοιπο.³⁷⁵ Σε επόμενη επιστολή προς τον Δαβίδ Ναχμία του ζητούσαν να αποστείλει τον πλήρη κατάλογο των δικαιογράφων στον ανταποκριτή της Εταιρείας μαζί με πληρεξούσιο για εκπροσώπηση στα δικαστήρια της Αιγύπτου, καθώς και όλα τα υπόλοιπα δικαιολογητικά που θα δικαιώναν τις απαιτήσεις της Φιλαρμονικής.³⁷⁶

Πλέον οι χειρισμοί της υποθέσεως είχαν περάσει στα χέρια του αντιπροσώπου της Εταιρείας στην Αλεξάνδρεια Μεήρ Ναχμία, ο οποίος ήταν υπέρ ενός συμβιβασμού. Σε επιστολή της η Εταιρεία εξέφρασε την ικανοποίηση της προς αυτόν για του χειρισμούς του, και επιπλέον τον ενημέρωνε πως λάμβανε πολύ σοβαρά υπ' όψιν της την πρόταση του περί συμβιβασμού με την οικογένεια του μακαρίτη Τζανκαρόλου. Όμως, η Δ.Ε όφειλε να υπερασπιστεί τα συμφέροντα της Φιλαρμονικής και να αποδείξει στα 400 μέλη της Εταιρείας πως κινούνταν προς αυτήν την κατεύθυνση, επομένως, δεν μπορούσαν να συναινέσουν σε κανέναν συμβιβασμό. Εξάλλου, το ποσό που είχε να λάβει η Εταιρεία υπολογιζόταν στις 900 στερλίνες περίπου και το ποσό των 300 στερλινών, που πιθανόν να προσφερόταν από την οικογένεια, ήταν απαγορευτικό για κάθε συζήτηση.³⁷⁷ Εκτιμούσαν, βεβαίως, πως θα μπορούσε η ΦΕΚ να ευεργετηθεί από τους κληρονόμους της

³⁷¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2863, Ημ/νία εγγράφου: 5/5/1896

³⁷² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών 7, αρ. πρωτ. 3020, ημ/νία εγγράφου: 30/3/1898

³⁷³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3022, Ημ/νία εγγράφου:12/4/1896

³⁷⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3028, Ημ/νία εγγράφου: 20/4/1898

³⁷⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3029, Ημ/νία εγγράφου: 28/4/1898

³⁷⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3030, Ημ/νία εγγράφου: 29/4/1898

³⁷⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3034, Ημ/νία εγγράφου: 6/5/1898

οικογένειας σε βάθος χρόνου, και για κάτι τέτοιο η Φιλαρμονική θα τους ευγνωμονούσε, όμως εκείνη την χρονική στιγμή δεν υπήρχαν περιθώρια συμβιβασμού.³⁷⁸

Σε εκείνο ακριβώς το χρονικό σημείο συγκλήθηκε σε ολομέλεια το Σώμα των Θεμελιωτών, ώστε να ενημερωθούν για τα τεκταινόμενα και να τοποθετηθούν επ' αυτού. Ο Αντιπρόεδρος, αφού ανακοίνωσε τον θάνατο του Τζανκαρόλου, εξέθεσε στο σώμα το ιστορικό της δωρεάς Ζαμπέλη και τις ενέργειες της προηγούμενης Δ.Ε, η οποία είχε πετύχει συμβιβασμό με τον χρεώστη Τζανκάρολο προς την Εταιρεία. Οι ενέργειες της τότε Δ.Ε της Φιλαρμονικής για την διασφάλιση των συμφερόντων της Εταιρείας ήταν οι εξής: 1) για το υπόλοιπο του οφειλόμενου ποσού, πέραν του συμβιβασμού που είχε επέλθει, η Επιτροπή αποφάσισε να προβεί σε κατάσχεση της ασφάλειας ζωής του Τζανκαρόλου, ώστε να εισπράξουν και το υπόλοιπο (εκ του συμβιβασμού) ποσό που οφειλόταν στην Εταιρεία, ύψους 640 στερλινών Αγγλίας και ακόμα 100 στερλινών ως τόκων υπερημερίας, 2) η Επιτροπή έκρινε σωστό να ενεργήσει και προς συμπληρωματική κατάσχεση για όλο το ποσό σε περίπτωση που ο συμβιβασμός δεν είχε θετική έκβαση υπέρ της Φιλαρμονικής. Για αυτήν την περίπτωση έκριναν σκόπιμο εκ μέρους της Δ.Ε να ερωτηθούν δύο διαπρεπείς δικηγόροι της Αλεξάνδρειας, εάν η Εταιρεία είχε τέτοιο δικαίωμα. Αφού συζητήθηκε εκτενώς το θέμα στο σώμα και τέθηκε η περίπτωση του συμβιβασμού με την οικογένεια του, η απόφαση που πάρθηκε ήταν η ασφαλής λύση του συμβιβασμού με το ποσό που ήδη είχε προτείνει ο δικηγόρος της Αλεξάνδρειας, δηλαδή 300 στερλίνες καθαρές και απαλλαγμένες παντός εξόδου.³⁷⁹

Η Δ.Ε έχοντας την συναίνεση του Σώματος απάντησε στον Δαβίδ Ναχμία πως δέχονταν τον συμβιβασμό, και τον εξουσιοδότησε να τηλεγραφήσει στον δικηγόρο στην Αλεξάνδρεια να συνεχιστούν οι προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση. Θεωρούσαν, όμως, πως ήταν δυνατόν να αποσπασθεί ένα ακόμα μεγαλύτερο ποσό και χρησιμοποίησαν το επιχείρημα να δοθεί η από χρόνια εγκαταλειμμένη ακίνητη περιουσία της οικογένειας στην Κέρκυρα.³⁸⁰ Η υπόθεση έφτασε σε αίσιο τέλος δύο μήνες αργότερα, όταν με επιστολή προς τον δικηγόρο στην Κέρκυρα τον παρακάλεσαν να γνωστοποιήσει στον ανιψιό του Μεήρ πως συμφωνούσαν να αρθούν οι υποθήκες, όταν ειδοποιηθούν για την είσπραξη των 300 στερλινών, οι οποίες θα ήταν καθαρές παντός εξόδου, όπως είχε συμφωνηθεί.

Ζητήθηκε από τον δικηγόρο και εκπρόσωπο της Εταιρείας στην Αλεξάνδρεια να είναι παρών στην διαδικασία, όταν θα έκλεινε η υπόθεση, ώστε να του ταχυδρομούσαν όλα τα πιστοποιητικά που θα βοηθούσαν να ολοκληρωθεί η άρση της υποθήκης και γενικότερα η διαδικασία. Επιπρόσθετα, τον εξουσιοδότησαν

³⁷⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3034, Ημ/νία εγγράφου: 6/5/1898

³⁷⁹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 30/12/1899. Συνεδρίαση 11/5/1898

³⁸⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3030, Ημ/νία εγγράφου: 29/4/1898

να υπογράψει τα εξοφλητικά έγγραφα που θα ανέφεραν πως η ΦΕΚ δεν είχε πλέον κανένα δικαίωμα διεκδίκησης της κληρονομιάς Τζανκαρόλου, ενώ αυτοδικαίως ακυρώθηκε και η εν λόγω κατάσχεση.³⁸¹

Το συμφωνηθέν ποσό των 300 στερλινών καταβλήθηκε στην Φιλαρμονική από τον Δαβίδ Ναχμία και με επιστολή εξέφρασαν την άπειρη ευγνωμοσύνη προς το πρόσωπο του για τον ενεργό ρόλο του στην επίτευξη της συμφωνίας. Η Εταιρεία του έστειλε ως δώρο και όχι ως αμοιβή το ποσό των 10 στερλινών με την σημείωση πως ήλπιζαν στην κατανόηση του, αφού και ο ίδιος γνώριζε πως η Εταιρεία ζημιώθηκε με αυτό τον συμβιβασμό.³⁸² Τέλος, στάλθηκαν ευχαριστίες στον Δαβίδ Ναχμία για την πολύτιμη βοήθεια του στην συγκεκριμένη υπόθεση με την διαβεβαίωση πως δεν θα λησμονούνταν η αφιλοκερδής προσφορά του στο συγκεκριμένο θέμα.³⁸³

6.3) Γενικές πληροφορίες

Σε καμία στιγμή της υπό διερεύνηση περιόδου δεν είχε διακοπεί η Βασιλική συνδρομή. Αυτή την διαδικασία συντόνιζε δύο φορές τον χρόνο, τον Μάρτιο και τον Οκτώβριο, ο Κεντρικός Ανακτορικός Ταμίας Γεώργιος Σωτηριάδης, ο οποίος με τάξη και επαγγελματισμό έστελνε αρχικά επιστολή με έγκλειστη απόδειξη της τάξεως των 450 δρχ.³⁸⁴ και μετά από λίγες μέρες η Εταιρεία έστελνε επιστολή παραλαβής του ανωτέρου ποσού.³⁸⁵

Η οικονομική δυσχέρεια της περιόδου έπληττε κυρίως τους μικροαστούς όλων των επαγγελματικών ομάδων. Έτσι, ο Άγγελος Χαλικιόπουλος δέχτηκε επιστολή, μέσω της οποίας του ζητήθηκε να πληρώσει τα καθυστερούμενα ενοίκια έντεκα μηνών από μαγαζί που είχε μισθώσει από την Εταιρεία.³⁸⁶ Το διάστημα των έντεκα μηνών έδειχνε την ανοχή της Εταιρείας στα έντονα κοινωνικά προβλήματα, πλην όμως η ευθύνη της προστασίας των συμφερόντων της επέβαλε να μπαίνουν όρια στις ανοχές της Δ.Ε. Σε επόμενη επιστολή καλούσαν τον ενοικιαστή Ανδρέα Παρασκευόπουλο να πληρώσει το ποσό των 132,5 δρχ. για ενοίκιο νέου καταστήματος κατόπιν συμφωνίας³⁸⁷. Η Εταιρεία, προφανώς, στήριζε τις δράσεις της σε αυτά τα έσοδα και το λιγότερο που είχε να κάνει ήταν να είναι πολύ μετρημένη στις συμφωνίες της με τους ενδιαφερόμενους αλλά και τυπική.

Ακόμα, και στο δυσμενές περιβάλλον των αρχών του 20^{ού} αιώνα οι ενέργειες της Εταιρείας ήταν προς την κατεύθυνση της εξέλιξης και της βελτίωσης

³⁸¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3046, Ημ/νία εγγράφου: 25/6/1898

³⁸² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3065, Ημ/νία εγγράφου: Άνευ.

³⁸³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3066, Ημ/νία εγγράφου: Άνευ.

³⁸⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4307, Ημ/νία εγγράφου: 14/11/1900

³⁸⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4310 Ημ/νία εγγράφου: 24/10/1900

³⁸⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8 αρ. πρωτ.4313 Ημ/νία εγγράφου: 1/11/1900

³⁸⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4319 Ημ/νία εγγράφου: 13/4/1900

της. Όσον αφορούσε το οικονομικό σκέλος της μετεγκατάστασης ζητήθηκε από τον προεδρεύοντα Αντιπρόεδρο έκτακτη πίστωση 1000 δρχ. από το σώμα. Το ποσό αυτό αφορούσε την υποχρέωση καταβολής των ενοικίων στο οίκημα των αδελφών Κόλλα(στους οποίους άνηκε το παλαιό κτήριο), καθώς και τα έξοδα μετοίκησης στο νέο κτήριο. Πρότεινε επίσης, σε περίπτωση που εγκρινόταν η πίστωση, να συναφθεί βραχυπρόθεσμο δάνειο 1000 δρχ., και βεβαίωνε τους θεμελιωτές πως θα καταβαλλόταν από την Δ.Ε κάθε προσπάθεια, ώστε να πληρωθεί το δάνειο με έκτακτους πόρους.³⁸⁸

Ο σκεπτικισμός κάποιων εκ των συνεταίρων ήταν πολύ έντονος εξαιτίας των στενών οικονομικών δεδομένων, κι έτσι κατατέθηκε η πρόταση να μην συναφθεί δάνειο, αλλά να διενεργήσουν έρανο μεταξύ των συνεταίρων για την κάλυψη της έκτακτης δαπάνης. Αποφασίστηκε: 1) να χορηγηθεί πίστωση 1000 δρχ. προς την Επιτροπή(για τους προαναφερθέντες λόγους), 2) να συσταθεί επιτροπή που θα αποτελούνταν από τους Λεωνίδα Σερεμέτη, Αντώνη Κασταμονίτη και Δονάτο Δημουλίτζα, ώστε αυτοί με έρανο μεταξύ των συνεταίρων να συνέλεξαν το ποσό που χρειαζόταν για την κάλυψη των εξόδων της μετοίκησης και της πληρωμής του δανείου, και 3) εξουσιοδοτούσε την Δ.Ε να συνάψει βραχυπρόθεσμο δάνειο μέχρι 1000 δρχ. για τους ανωτέρω σκοπούς.³⁸⁹

Στην αμέσως επόμενη συνεδρίαση³⁹⁰ έλαβε το λόγο ο Πρόεδρος Σπυρίδων Σανσόν και δήλωσε ευχαριστημένος για τις αποφάσεις που ελήφθησαν κατά την απουσία του. Επίσης, σημείωσε ότι θα γινόταν οποιαδήποτε προσπάθεια από μέρους του, ώστε να μην ξοδευτούν χρήματα απ' το ταμείο και όλο το ποσό της μετεγκατάστασης να προέρχεται από έκτακτους πόρους. Ο συνέταιρος Αλέξανδρος Πολίτης του ζήτησε τον λόγο που ακόμα δεν είχαν μοιραστεί οι 400 δρχ. προς τους μουσικούς της Εταιρείας και γιατί δεν είχε γίνει έρανος για την εξεύρεση του ποσού αυτού. Ο Πρόεδρος απάντησε ότι η ιδέα του εράνου προς τους μουσικούς απορρίφθηκε από το Σώμα των Θεμελιωτών και αποφασίστηκε να δοθεί συναυλία προς είσπραξη του ποσού αυτού, αλλά η Δ.Ε έκρινε πως δεν ήταν η κατάλληλη στιγμή για την πραγματοποίηση της και για την είσπραξη του.³⁹¹ Ενδεχομένως να περίμεναν την έναρξη της χειμερινής περιόδου, ώστε η ευεργετική αυτή συναυλία να πραγματοποιούνταν σε κλειστό χώρο. Πιθανότατα η εν λόγω συναυλία να πραγματοποιήθηκε στις 5/11/1900, όπως προκύπτει από την αρχειακή έρευνα, δεδομένου πως ήταν ευεργετικού χαρακτήρα και τα έσοδα της θα πήγαιναν στους μουσικούς της Φιλαρμονικής.³⁹²

³⁸⁸ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 31/7/1900

³⁸⁹ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 31/7/1900

³⁹⁰ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 10/8/1900

³⁹¹ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 10/8/1900

³⁹² ΦΕΚ/ Π.Δ.Ε από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916, συνεδρίαση 23/10/ 00

Μάλιστα, σε επόμενη Συνεδρίαση της Διοικητικής Επιτροπής, αφού ο Ταμίας έκανε τον οικονομικό απολογισμό της συναυλίας, ανέφερε ότι το ποσό των 200 δρχ. είχε προβλεφθεί να διανεμηθεί στους μουσικούς. Επειδή όμως τα έσοδα από την συναυλία ήταν 138,45 δρχ., πρότεινε ο Πρόεδρος να συμπληρωθεί το υπόλοιπο των 61,55 δρχ. από το ταμείο των προστίμων των μουσικών και να μοιραστεί στους μουσικούς της μπάντας. Επιπλέον, ανέφερε πως τους οφείλονταν ακόμα 400 δρχ. από τις έκτακτες υπηρεσίες που είχαν προκύψει κατά την διαμονή των Βασιλέων στην Κέρκυρα.³⁹³ Μετά από μικρό χρονικό διάστημα στην συνεδρίαση στις 24/1/1901 για ακόμα μία φορά η Διοικητική Επιτροπή πρότεινε να δώσει χρήματα υπέρ των μουσικών. Σε αυτήν την περίπτωση η παροχή αυτή θα μπορούσε να είναι ένα είδος χριστουγεννιάτικου δώρου, το οποίο είχε παγιωθεί με το πέρασμα του χρόνου. Το προς διανομή ποσό θα έπρεπε και πάλι να είναι 200 δρχ., όμως δεν κατάφερε να μαζευτεί από τους τακτικούς πόρους, με αποτέλεσμα η Διοικητική Επιτροπή να αποφασίσει τα χρήματα που έλειπαν να συμπληρωθούν από την λαχειοφόρο αγορά, που θα πραγματοποιούνταν στους αποκριάτικους χορούς που συνήθως έδινε η Εταιρεία εντός του καταστήματος της. Οι 100 δρχ. υπήρχαν στο ταμείο, 75,50 από εισπράξεις συναυλιών και 24,50 από πρόστιμα των μουσικών.³⁹⁴

Οι κραδασμοί από την επικείμενη μετάβαση της Εταιρείας στο νέο κτήριο συνεχίστηκαν και σε επόμενη συνεδρίαση, όταν ο Δημήτριος Σοκόλης ζήτησε πληροφορίες για το ποσό που εισπράχθηκε από τον έρανο. Ενημερώθηκε πως το εισπραχθέν ποσό ξεπέρασε αυτό της αρχικής πίστωσης των 1000 δρχ. και έφτασε στις 2300 δρχ. Ενημερώθηκε πως, αφού αφαιρέθηκαν οι 1000 δρχ. που το Σώμα είχε ψηφίσει, το υπόλοιπο ποσό των 1300 δρχ. κατατέθηκε στο ταμείο ως έκτακτη πρόσσοδος. Με πρόταση του Σοκόλη τέθηκε το ζήτημα να χρησιμοποιηθεί όλο το ποσό υπέρ της νέας εγκατάστασης, ενώ ο Γεράσιμος Κουτζουβέλης δήλωσε κατηγορηματικά αντίθετος με αυτήν την πρόταση εξαιτίας της δημιουργίας προηγούμενου, και αφού η Δ.Ε ζήτησε 1000 δρχ. θεωρούσε το ποσόν αυτό επαρκές. Ο Πρόεδρος σχετικά με αυτά είπε ότι, όταν ζητήθηκε η πίστωση των 1000 δρχ., είχαν προϋπολογισθεί όλα τα έξοδα για τα απολύτως απαραίτητα. Για αυτό ζήτησε από το σώμα να ψηφίσει εκ νέου πίστωση 1500 δρχ., ώστε η μετεγκατάσταση να γίνονταν όσον το δυνατόν πιο άνετα. Η πρόταση του Προέδρου έγινε δεκτή.³⁹⁵

Ο αδιάκοπος αγώνας για την επιβίωση της Φιλαρμονικής μαίνεται ακόμα και σήμερα, αφού με σειρά μέτρων και στρατηγικών σχεδιασμών η Εταιρεία εξακολουθεί να παράγει δράσεις και να εισπράττει την κοινωνική αποδοχή. Στις αρχές του αιώνα κάτι τέτοιο ήταν σαφώς πιο δύσκολο και η ύπαρξη της Εταιρείας απαιτούσε θυσίες και προσπάθειες πολλών ανθρώπων, ώστε να μπορεί να σταθεί στα πόδια της η Φιλαρμονική. Δύο επιστολές, που εντοπίστηκαν, προς τον

³⁹³ ΦΕΚ/Π.Δ.Ε από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 13/11/ 1900

³⁹⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 24/1/1901

³⁹⁵ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 18/9/1900

επαρχιακό Ταμεία και με τις οποίες του ζητήθηκε η απαλλαγή της Εταιρείας από το κανονισμένο φόρο για επικείμενη ευεργετική συναυλία, θεωρήθηκαν πράξη αποδεκτή, επιβεβλημένη και ενδεχομένως συνηθισμένη.³⁹⁶ Εκτός του Ταμεία, σε πολλές περιπτώσεις εμπλέκονταν και άλλοι θεσμικοί φορείς προκειμένου να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα της Εταιρείας.

6.4) Η περίοδος 1901-1906

Στην δεύτερη χρονικά περίοδο εντοπίστηκαν δαπάνες που αφορούσαν τόσο επισκευές οργάνων όσο και αναλώσιμα. Αυτό από μόνο του ήταν ικανό να πείσει ότι στην στροφή της νέας εκατονταετίας κάτι φαινόταν να αλλάζει σε οικονομικό επίπεδο, και το οποίο οι διοικούντες αντιλήφθηκαν άμεσα. Στον οικονομικό απολογισμό του έτους 1901 εγκρίθηκαν δαπάνες κατά την διάρκεια του έτους: για έντυπη μουσική εκατό δρχ., για επισκευή οργάνων εκατόν εξήντα δρχ. και για στολές μουσικών επτακόσιες δρχ.³⁹⁷ Αλλά και τα επόμενα χρόνια παρατηρήθηκε διάθεση ανανέωσης του υλικού, όταν το 1903 αποφασίστηκε η αγορά νέων οργάνων και γλωσσίδων, ταυτόχρονα με τις επισκευές παλαιών, ώστε να μπορεί η υλική περιουσία της Φιλαρμονικής να είναι λειτουργική.³⁹⁸

Οι παραπάνω, θετικές, εξελίξεις ενδεχομένως να συνδέονται με τις κρατικές επιχορηγήσεις προς την Φιλαρμονική εκείνη την περίοδο ήταν γεγονός. Σε κάθε περίπτωση πάντως οι επιχορηγήσεις δίνονταν με φειδώ και με περίσκεψη από την κεντρική εξουσία δεδομένων των πολλών αναγκών του κράτους. Χορηγία που εντοπίστηκε την υπό διερεύνηση περίοδο ανακοινώθηκε στο Σώμα από τον Πρόεδρο της Εταιρείας και αφορούσε απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Κερκυραίων, το οποίο είχε υπερψηφίσει το ποσό των 1750 δρχ. υπέρ της Εταιρείας ύστερα από πρόταση του Δημάρχου Δημητρίου Κόλλα, τον οποίο ο Πρόεδρος χαρακτήριζε ως «πάντοτε θερμού υποστηρικτή της Εταιρείας», και η Δ.Ε αποφάσισε παμψηφεί να εκφρασθεί η άκρα ευγνωμοσύνη της προς τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο.³⁹⁹ Επόμενη επιστολή ένα χρόνο αργότερα προς τους Δημοτικούς Συμβούλους του Δήμου Κερκυραίων σχετιζόταν άμεσα με τα παραπάνω και προσδοκούσε την βελτίωση της χορηγίας του Δήμου Κερκυραίων προς την Εταιρεία. Η Εταιρεία θεωρούσε, ενδεχομένως, πως υπήρχε περιθώριο για αύξηση του ποσού της επιχορήγησης από τον Δήμο Κερκυραίων και πως η χορηγία του προηγούμενου έτους μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μία καλή αρχή, αλλά σε καμία περίπτωση αρκετή, για να καλύψει και να ικανοποιήσει τις ανάγκες για τις δράσεις της Εταιρείας.

³⁹⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4076, Ημ/νία εγγράφου:17/9/1899 και ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4314 Ημ/νία εγγράφου:3/11/1900

³⁹⁷ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 22/9/1902

³⁹⁸ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 24/5/1903

³⁹⁹ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 27/2/1903

Η επιστολή είχε χαρακτήρα απολογισμού δράσεων με σκοπό και ο πλέον δύσπιστος να πειστεί ότι η χρησιμότητα της Φιλαρμονικής ήταν απολύτως δεδομένη και οι δράσεις της πολλαπλά ωφέλιμες για τον τόπο. Ξεκινούσε με την 65χρονη παρουσία και δράση της στην ιδιαίτερη πατρίδα και όχι μόνο, προς τους νέους και άπορους συνδημότες, τους οποίους δίδασκε και ανύψωνε ηθικά. Τόνισαν, επίσης, πως η Εταιρεία συντελούσε και στην λειτουργία του Δημοτικού Θεάτρου την χειμερινή περίοδο, αφού παρείχε πλήρη Ορχήστρα αποτελούμενη από τους διδάσκοντες και τους μαθητές της, και χορηγούσε τα δικά της όργανα. Έτσι, όλοι γνώριζαν πως οι μουσικοί αμείβονταν με πολύ λίγα χρήματα, ενώ ήταν βέβαιο πως, αν δεν υπήρχε η ορχήστρα της Εταιρείας, δεν θα ήταν δυνατό να λειτουργήσει το απαραίτητο από κάθε άποψη Θέατρο της Κέρκυρας.⁴⁰⁰

Στην συνέχεια εκθειάστηκε και η συνεισφορά της μπάντας, η οποία με τις δημόσιες συναυλίες της συντελούσε στην ανάπτυξη του μουσικού αισθήματος και στην ύπαρξη λαϊκών διασκεδάσεων, ενώ δεν θα έπρεπε να παραβλεφθεί πως ήταν πάντοτε στην διάθεση της Δημοτικής αρχής. Για αυτούς τους λόγους όλες οι προηγούμενες Δημοτικές αρχές θεωρούσαν καθήκον τους μια ετήσια επιχορήγηση με εξαίρεση μόνο την περίοδο της Δημαρχίας του Άγγελου Ψωρούλα,⁴⁰¹ κατά την οποία αυτή δεν δόθηκε λόγω της κάκιστης οικονομικής κατάστασης, στην οποία είχε περιέλθει ο Δήμος Κερκυραίων, καθώς και των εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών. Με τις ενέργειες, όμως, της κυβέρνησης του Γεωργίου Θεοτόκη αποκαταστάθηκαν πλήρως τα οικονομικά του Δήμου.⁴⁰²

Και ολοκλήρωναν την αναφορά τους λέγοντας ότι με μεγάλη δυσκολία είχε κατορθωθεί να δοθεί στην Εταιρεία το τρίτο έτος της περιόδου επιχορήγηση 1500 δρχ., και το τέταρτο 2000 δρχ. Είχαν όμως την ελπίδα πως λαμβάνοντας υπ' όψιν, αφ' ενός τις υπηρεσίες που παρείχε η Εταιρεία και αφετέρου την δεινή οικονομική θέση που βρισκόταν αυτή, επειδή υποχρεώθηκε να τερματίσει την λειτουργία των σχολών εγχόρδων κατά διαστήματα, κατέληγαν ζητώντας να ακολουθήσουν το παράδειγμα των προκατόχων Δημοτικών αρχών προτείνοντας και ψηφίζοντας ανάλογη(της προσφοράς) της Εταιρείας επιχορήγηση.⁴⁰³

Σε κάθε περίπτωση, ακόμα και θετικής ψήφου από το Δημοτικό Συμβούλιο για θέματα επιχορηγήσεως, την τελική έγκριση θα έδινε ο Νομάρχης Κέρκυρας. Με μια ανάλογη επιστολή από την Φιλαρμονική προς αυτόν επαναλάμβαναν το αίτημα για την αναγκαιότητα της χορηγίας από τον Δήμο Κερκυραίων. Στην προκειμένη

⁴⁰⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4583, Ημ/νία εγγράφου:3/4/1904

⁴⁰¹ Άγγελος Ψωρούλας(1847-1917) Νικητής των εκλογών της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 1895, δικηγόρος που πολιτεύτηκε με τον παράταξη Δηλιγιάννη. Εξελέγη για μία και μόνη φορά και μάλιστα ήταν και η τελευταία εκλογική αναμέτρηση που έγινε με το σύστημα του «σφαιριδίου» (Γιώργος Ζούμπος, «από την εκλογή του δήμαρχου Άγγελου Ψωρούλα» στον ιστότοπο, <https://www.corfuhistory.eu/?p=14272>, ημερομηνία προσπέλασης 3/4/2018)

⁴⁰² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4583, Ημ/νία εγγράφου:3/4/1904

⁴⁰³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4583, Ημ/νία εγγράφου:3/4/1904

περίπτωση, αφού ανέφεραν πως το ποσό της επιχορήγησης είχε ορισθεί στις 2000 δρχ., του υπενθύμισαν πως άλλοτε η χορηγία του Δήμου έφτανε στο ποσό των 6000 δρχ. κατ' έτος. Επίσης ανέφεραν τις μεγάλες οικονομικές δυσχέρειες, καθώς δεν μπορούσαν να πληρώσουν τους μισθούς του Διευθυντή της Ορχήστρας και των δασκάλων των εγχόρδων οργάνων από τον προηγούμενο Δεκέμβριο και του ζητήθηκε να εισηγηθεί θετικά.⁴⁰⁴

Η αμέσως επόμενη ευχαριστήρια επιστολή έδωσε την απάντηση για την συνδρομή που είχε λάβει η Φιλαρμονική ύψους 2000 δρχ., και μέσα από αυτήν εκφράστηκε η ευγνωμοσύνη της Δ.Ε προς το Δημοτικό Συμβούλιο.⁴⁰⁵ Η επιστολή προς τον Υπουργό Οικονομικών στην Αθήνα, με την οποία του ζητήθηκε η απαλλαγή του φόρου για την εισαγωγή 18 οργάνων που είχαν σταλθεί προς επιδιόρθωση στο εργοστάσιο Gardelli του Μπάρι,⁴⁰⁶ ανακίνησε ενδεχομένως την διαδικασία προγραμματισμένων από καιρό δράσεων, που λόγω οικονομικής αδυναμίας δεν είχαν υλοποιηθεί. Η ομαλότητα στα οικονομικά της Εταιρείας επανήλθε, έστω και με αργούς ρυθμούς, και αυτό έδωσε την ευκαιρία για ανανέωση του υλικού της Φιλαρμονικής εκτός των επισκευών. Έτσι, σε σύντομο χρονικό διάστημα ξαναζητήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών απαλλαγή φόρου, αυτή την φορά για την εισαγωγή τεσσάρων χάλκινων οργάνων από το Koningratz της Βοημίας.⁴⁰⁷ Παράλληλα, με πρόταση του Γραμματέα αποφασίστηκε η εκποίηση διάφορων οργάνων, τα οποία ήταν άχρηστα.⁴⁰⁸

Η Αμαλία Θεοτόκη, σύζυγος του πρωθυπουργού Γεωργίου Θεοτόκη ήταν αυτή, με τις ενέργειες της οποίας εξασφαλίστηκε επιχορήγηση από την Κυβέρνηση 2000 δρχ. ετησίως από το κληροδότημα Φίλη για την ανασύσταση των Σχολών Εγχόρδων.⁴⁰⁹ Στην ευχαριστήρια επιστολή που στάλθηκε προς αυτήν, εκτός της ευγνωμοσύνης προς το πρόσωπο της για τις ενέργειες της υπέρ της Φιλαρμονικής, της εκφράστηκε για ακόμα μία φορά η ικεσία, ώστε το ποσό από το κληροδότημα να αναβιβασθεί στις 3000 δρχ. ετησίως, για να εκλείψουν εντελώς τα προβλήματα ανασύστασης των Σχολών και η προσπάθεια αυτή να είναι απολύτως πετυχημένη.⁴¹⁰ Το 1905 εμφανίστηκε επιστολή προς το Υπουργείο παιδείας, στην οποία υπήρχε η παράκληση να αποσταλεί χρηματικό ένταλμα 500 δρχ. από το κληροδότημα Φίλη.⁴¹¹ Συνεπώς, η Φιλαρμονική συνέχιζε να λαμβάνει αυτή την επιχορήγηση και εκείνο το έτος. Μετά από λίγες μέρες ο Γραμματέας της Φιλαρμονικής ανέλαβε την αποστολή εγγράφου στο Υπουργείο Παιδείας, ώστε να

⁴⁰⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4593, Ημ/νία εγγράφου:26/4/1904

⁴⁰⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4594, Ημ/νία εγγράφου: 29/4/1904

⁴⁰⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4600, Ημ/νία εγγράφου: 19/5/1904

⁴⁰⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4603, Ημ/νία εγγράφου: 24/6/1904

⁴⁰⁸ ΦΕΚ/ Π.Δ.Εαπό 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916, συνεδρίαση 14/4/1904

⁴⁰⁹ Βλ. ενότητα «Κοινωνικό προφίλ» σ. 102

⁴¹⁰ ΦΕΚ/ Π.Δ.Ε, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 14/12/1900

⁴¹¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4635β, Ημ/νία εγγράφου: 28/7/1905

εισπράξει η Εταιρεία το (υπόλοιπο) ποσό από το κληροδότημα Φίλη ύψους 1500 δρχ.⁴¹²

Η Φιλαρμονική είχε μπει για τα καλά σε τροχιά ανάπτυξης και τα οικονομικά βελτιώνονταν σε σχέση με τα αμέσως προηγούμενα χρόνια. Στον οικονομικό απολογισμό του 1904 ο Ταμίας ανέφερε στους θεμελιωτές πως υπήρχε περίσσειμα 667 δρχ., κάτι που εντοπιζόταν για πρώτη φορά στο υπό διερεύνηση διάστημα, και αυτό θα ήταν μεγαλύτερο, αν ο Δήμος Κερκυραίων έδινε εγκαίρως την επιχορήγηση στην Φιλαρμονική ή αν εισέπρατταν εγκαίρως τις εκατόν είκοσι εννέα δρχ. που προέκυπταν από τους τόκους των καταθέσεων του ενεχυροδανειστηρίου της Κέρκυρας.⁴¹³

Για μία ακόμα φορά ο Νομάρχης ήταν αυτός που αναλάμβανε να υπερασπισθεί τα συμφέροντα της Εταιρείας, αφού με επιστολή η ΦΕΚ προς αυτόν τον καλούσε να διευθετήσει την αντιπαράθεση με την Λιμενική Επιτροπή, με αφορμή την αποζημίωση, που είχε επιδικασθεί υπέρ της Φιλαρμονικής για κατεδάφιση οικίας στην περιοχή της Σπηλιάς, και η οποία άνηκε σ' αυτήν. Το ποσό της αποζημίωσης είχε οριστεί στις 6067 δρχ., η Λιμενική Επιτροπή όμως επιθυμούσε να πληρωθεί φόρος 6% επί του επιδικασθέντος ποσού, πράγμα το οποίο δεν αποδέχτηκε η Φιλαρμονική. Ζητήθηκε, λοιπόν, η τοποθέτηση του επί του θέματος, ώστε να καταβληθεί στο ταμείο της ΦΕΚ ολόκληρο το ποσό.⁴¹⁴ Το θέμα ήρθε στο Σώμα και ο πρόεδρος διάβασε την πρόταση του Νομάρχη, η οποία ταυτιζόταν με την επιτροπή του Λιμενικού ταμείου. Η πρόταση απορρίφθηκε ως αόριστη και επισφαλής για τα συμφέροντα της Εταιρείας.⁴¹⁵ Στην συνεδρίαση του σώματος ένα μήνα αργότερα επανήλθε το θέμα της αποζημίωσης των οικιών της σπηλιάς και αναφέρθηκε στους συνεταίρους πως ο Νομάρχης και το λιμενικό ταμείο πρότειναν να χορηγήσει η Εταιρεία εξάμηνη ή ετήσια προθεσμία στην λιμενική επιτροπή για την καταβολή του κεφαλαίου με τόκο 6%. Το σώμα παμψηφεί ενέκρινε να δοθεί ετήσια προθεσμία προς εξυπηρέτηση αυτής⁴¹⁶ και ενημέρωσαν άμεσα το Νομάρχη για την συμφωνία της Εταιρείας με την πρόταση του⁴¹⁷

6.5) Η προσπάθεια απόκτησης ιδιόκτητης στέγης της ΦΕΚ στα οικόπεδα παρά της Βασιλικής Πύλης.

Με αφορμή την αποζημίωση της Λιμενικής Επιτροπής για το οίκημα στην Σπηλιά επανήλθε η ιδέα για απόκτηση ιδιόκτητης στέγης της Εταιρείας, παρότι λίγα χρόνια νωρίτερα είχε μεταστεγαστεί με ενοίκιο στο κτήριο ιδιοκτησίας της οικογένειας Γεωργίου Θεοτόκη, και στο οποίο στεγάζεται μέχρι και σήμερα. Η σκέψη της Δ.Ε

⁴¹² ΦΕΚ/ Π.Δ.Ε, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 15/7/1905

⁴¹³ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 17/3/1905

⁴¹⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4637, Ημ/νία εγγράφου: 17/9/1905

⁴¹⁵ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 8/9/1905

⁴¹⁶ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 15/10/1905

⁴¹⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4637, Ημ/νία εγγράφου: 16/10/1905

ήταν η πώληση οικοπέδων ιδιοκτησίας της Φιλαρμονικής κοντά στην Βασιλική Πύλη, όπως προκύπτει από την συνεδρίαση της 10/8/1905, όπου και αποφασίστηκε να μην ληφθεί υπ' όψιν και να μην συζητηθεί καμία πρόταση για πώληση των οικοπέδων κοντά στην Β. Πύλη, αν αυτή δεν υπερέβαινε τις 50 δρχ. το τετραγωνικό μέτρο.⁴¹⁸

Λίγο αργότερα ζητήθηκε μέσω επιστολής από τον Πέτρο Λοπρέστη, Συνέταιρο της Εταιρείας και μηχανικό στο επάγγελμα, να ενημερώσει άμεσα την Διοίκηση για τις τιμές που πωλούνταν τα οικόπεδα δίπλα στην Βασιλική Πύλη.⁴¹⁹ Η αναφορά του Λοπρέστη οδήγησε στην απόρριψη της πρότασης του Αβραάμ Μπέσου ως ασύμφορη για αγορά των οικοπέδων της Εταιρείας αντί 50000 δρχ. Σε σχετική ενημέρωση του σώματος τον Δεκέμβριο του ιδίου έτους⁴²⁰ ο Πρόεδρος ανέφερε πως από καιρό γίνονταν κάποιες σκέψεις για την εκποίηση των εν λόγω οικοπέδων, αλλά δεν είχε ανακοινωθεί κάτι σχετικό στο σώμα, αφού οι υποβληθείσες προτάσεις ήταν ανάξιες λόγου. Η έγγραφη προσφορά του Μπέσου έπρεπε να υποβληθεί στο σώμα και αυτό θα αποφάσιζε, αν και θεωρούσε πως το προσφερόμενο ποσό δεν αντιπροσώπευε την αξία των οικοπέδων της Εταιρείας. Σε εκείνο το σημείο ζητήθηκε από τον Λοπρέστη να επαναλάβει προφορικώς στο σώμα το πόρισμα της έκθεσης του και αναβίβασε την αξία των οικοπέδων σε περίπου 80.000 δρχ. Ως εκ τούτου, η πρόταση απορρίφθηκε ως ασύμφορη για το συμφέρον της Εταιρείας.⁴²¹

Λίγους μήνες αργότερα ο Πρόεδρος υπέβαλε στην επιτροπή υπόμνημα του αρχιτέκτονα Δημητρίου Πουλή για την ανοικοδόμηση του οικοδομικού τετραγώνου, που είχε αγορασθεί από τους αδελφούς Κόλλα. Ο Πουλής καιρό πριν είχε εκφράσει το ενδιαφέρον του, όμως κατέθεσε επίσημο έντυπο υπόμνημα στις 27/3/1906, το οποίο είχε ήδη διανεμηθεί στους συνεταίρους.⁴²² Η πρόταση του ήταν η παραχώρηση σε αυτόν των μισών από τα οικόπεδα και η κατασκευή οικιών και καταστημάτων υπέρ της Εταιρείας στο άλλο μισό οικόπεδο της που συνόρευε με την οικία Παϊπέτη. Η πρόταση απορρίφθηκε από την Δ.Ε ως ασύμφορη και επιζήμια για την ΦΕΚ, και αυτό γιατί η Εταιρεία θα ήταν υποχρεωμένη να πληρώνει επί είκοσι χρόνια ενοίκιο 400 δρχ./μήνα, ενώ τα υπολογιζόμενα έσοδα (του Πουλή) ήταν εικονικά και λανθασμένα και απείχαν πολύ από την πραγματικότητα. Ζητήθηκε να τοποθετηθεί και να αποφασίσει το Σώμα. Από την συζήτηση που ακολούθησε διεξάγεται πολύ εύκολα το συμπέρασμα πως ήταν κοινή και δεδομένη η επιθυμία στέγης για όλους τους συνεταίρους.⁴²³ Το Σώμα, αφού εξέτασε το

⁴¹⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 10/8/1905

⁴¹⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4639, Ημ/νία εγγράφου: 12/12/05

⁴²⁰ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 15/12/1905

⁴²¹ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 15/12/1905

⁴²² ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 13/5/1906

⁴²³ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 13/5/1906

υπόμνημα του Πουλή και τις παρατηρήσεις του Προέδρου, απέρριψε παμψηφεί αυτό τον σχεδιασμό.

Η αντιπρόταση της Δ.Ε ήταν να υποβληθεί προς τους συνεταίρους σχέδιο οικοδόμησης μαγαζιών επί των οικοπέδων της Εταιρείας, ώστε σε αυτή τη βάση στο μέλλον να είναι δυνατή η οικοδόμηση ολόκληρου του καταστήματος της σύμφωνα με ήδη υπάρχουσα μελέτη, η οποία θα υποβαλλόταν προς έγκριση στο σώμα της Εταιρείας.⁴²⁴ Στην συνεδρίαση του σώματος, το επόμενο θέμα ήταν το εξής: «Υποβολήν προτάσεως της Διοικήσεως περί ενάρξεως οικοδομής Καταστήματος της Εταιρείας.» Ο Ιωάννης Πάλλιος, ως πρόεδρος της Εταιρείας, ανέφερε ότι με την έντυπη υποβολή της έκθεσης από την Δ.Ε επιθυμούσε να γνωστοποιήσει στο σώμα κάποιες σκέψεις, οι οποίες οδήγησαν στην απόφαση για έναρξη οικοδόμησης καταστήματος της Εταιρείας. Αρχικά, είπε στο σώμα, πως με αυτό το σχέδιο διασφαλιζόταν ικανοποιητική πρόσδοδος από την οικοδόμηση μαγαζιών εντός των οικοπέδων, αλλά θέτονταν και οι βάσεις, ώστε να πραγματοποιηθεί με ασφάλεια στο μέλλον η οικοδόμηση ιδιόκτητης στέγης, αφού με την λήξη της δεκαετίας και της αποπληρωμής του δανείου, είτε με επωφελή προς την Εταιρεία εκποίηση μέρους της ακίνητης περιουσίας της, είτε με δωρεές, είτε με ετήσια(οικονομικά)υπόλοιπα, θα μπορούσε η Εταιρεία να προβεί στην οικοδομή των ισόγειων μαγαζιών της πλευρικής πρόσοψης επί της τότε οδού «Τριών Πηγαδίων».

Με νέο δάνειο, το οποίο θα πληρωνόταν σε χρονικό διάστημα πολύ μικρότερο των δέκα χρόνων, αφού αυτή η οικοδομή θα ήταν πολύ μικρότερη από αυτήν της κυρίας πρόσοψης και η εξυπηρέτηση αυτού του νέου δανείου, θα διαθέτονταν τα χρήματα από τα έσοδα των νέων μαγαζιών επί της οδού «Τριών Πηγαδίων» αλλά και της κύριας πρόσοψης. Αφού εξοφλούνταν και αυτό το δάνειο θα μπορούσε η Εταιρεία με τα έσοδα από τα μαγαζιά να σκεφτεί και να αποφασίσει για την αποπεράτωση όλης της οικοδόμησης και της εγκατάστασης της Εταιρείας σε εκείνο τον χώρο. Επίσης, ανέφερε, πως το σχέδιο της Διοικήσεως για όλη την οικοδομή μελετήθηκε επισταμένως σε επιστημονική βάση και με συμβούλους του διδακτικού προσωπικού της Φιλαρμονικής, είτε καθηγητές είτε διευθυντές σχολών, και ανταποκρινόταν πλήρως στην κανονική και επιστημονική λειτουργία των σχολών και του μουσικού σώματος, αλλά και στην αξιοπρεπή και άνετη διαμόρφωση χώρου για τους συνεταίρους και κατά συνέπεια πλήρως στον προορισμό του. Ο Γεώργιος Βλάικος πρότεινε το θέμα να το αναλάβει ειδική επιτροπή, κάτι που έγινε δεκτό.⁴²⁵ Έτσι, ορίστηκε επιτροπή από τα μέλη της Εταιρείας Αντώνιο Κασταμονίτη, Αλκίνοο

⁴²⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 9/4/1906

⁴²⁵ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 13/5/1906

Ζερβό, Αθανάσιο Παραμυθιώτη να μελετήσουν την πρόταση της Διοικητικής Επιτροπής για έναρξη οικοδόμησης καταστήματος.⁴²⁶

Παράλληλα, ζητήθηκε από τους Δημήτρη Κυριάκη, Ιωάννη Κουλίνη, Σωτήρη Μπολέτση, Γεώργιο Νικοκάβουρα και Νικόλαο Σούλη να συστήσουν επιτροπή, η οποία θα επέβλεπε την ομαλή εκτέλεση των έγγραφων υποχρεώσεων του εργολάβου που είχε αναλάβει την εργασία στα μαγαζιά της Εταιρείας.⁴²⁷

Για το ζήτημα της οικοδόμησης των μαγαζιών της Εταιρείας υπέβαλε την έκθεση της η ειδική επιτροπή στην Διοίκηση, η οποία έγινε ομόφωνα δεκτή και αποφασίστηκε να προσκληθεί το σώμα της Εταιρείας σε συνεδρίαση με θέμα «Υποβολή γνωμοδοτήσεως ειδικής επιτροπής και προτάσεως Διοικήσεως περί έναρξης οικοδομής Καταστήματος της Εταιρείας».⁴²⁸ Στα τέλη του Μαΐου κλήθηκε το σώμα και διαβάστηκε η έκθεση της ειδικής επιτροπής, η οποία παμψηφεί στήριξε την πρόταση της Δ.Ε περί έναρξης οικοδόμησης καταστήματος ως επωφελή και αποδεκτή, και πως αυτή συμφωνούσε με τα συμφέροντα της Εταιρείας. Το μέλος της ειδικής επιτροπής Αντώνιος Κασταμονίτης, αφού έλαβε τον λόγο ανέφερε πως από το έγγραφο έλειπε η υπογραφή του Παραμυθιώτη, ο οποίος είχε αποχωρήσει. Ωστόσο, ήταν καθ' όλα ομόφωνη προς την γνώμη των υπολοίπων μελών της ειδικής επιτροπής.

Επίσης, κατέθεσε την γνώμη του πως να εγκριθεί δάνειο 100.000 δρχ., για να κατασκευασθεί μέρος του πατώματος πάνω από τα μαγαζιά και στα οποία θα εγκαθίστατο μελλοντικά η Εταιρεία. Ανέφερε, όμως, πως η ειδική επιτροπή απέρριψε αυτήν την πρόταση γιατί δεν είχαν τέτοια δικαιοδοσία, αλλά και γιατί υπήρχε ο φόβος μήπως η Εταιρεία δεν είχε την δυνατότητα να εξυπηρετήσει τόσο μεγάλο δάνειο. Στην συνέχεια υπήρξε συζήτηση μεταξύ των συνεταίρων περί τεχνικών θεμάτων και θεμάτων χρηματοδότησης του έργου, και κατόπιν το θέμα τέθηκε σε ψηφοφορία ως εξής: «Οι παραδεχόμενοι την πρόταση της επιτροπής περί οικοδομής επτά μαγαζιών(sic) της Εταιρείας επί της κύριας προσόψεως των οικοπέδων της συμφώνως προς το σχέδιον και τον προϋπολογισμόν δαπάνης του κ. Πέτρου Λοπρέστη, εκτελεσθησομένην δι' εργολαβίας, λέγουσι ΝΑΙ, οι μη παραδεχόμενοι λέγουσιν ΟΧΙ».

Σε σύνολο πενήντα ενός ψηφισάντων σαράντα τέσσερις ψήφισαν υπέρ και επτά κατά· η πρόταση έγινε αποδεκτή. Ο Γεώργιος Βοβολίνης μετά το πέρας της ψηφοφορίας πρότεινε στο σώμα να συζητηθούν τα ζητήματα για την έγκριση του δανείου σε επόμενη συνεδρίαση. Αυτό έγινε δεκτό, ενώ ο Γιώργος Μάστορας

⁴²⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4653, Ημ/νία εγγράφου: 15/6/06

⁴²⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4659, Ημ/νία εγγράφου: Άνευ

⁴²⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 20/5/1906

πρότεινε να σχηματιστεί ειδική επιτροπή μηχανικών, η οποία θα μελετούσε το σχέδιο του προϋπολογισμού και το έδαφος για την θεμελίωση.⁴²⁹

Ένα μήνα αργότερα η διαδικασία συλλογής των προσφορών για την κατασκευή των μαγαζιών της Εταιρείας είχε ολοκληρωθεί και αποφασίστηκε η αποσφράγιση τους στις 2/7/1906.⁴³⁰ Στον μειοδοτικό διαγωνισμό κέρδισε ο εργολάβος Αλέξανδρος Ασωνίτης και αποφασίστηκε να κληθεί το σώμα με θέματα, εκτός της έγκρισης της δημοπρασίας, την έγκριση συμφωνηθέντος δανείου και την εξουσιοδότηση στον Πρόεδρο της Εταιρείας να κάνει χρήση το κατατεθειμένο στο ενεχυροδανειστήριο ποσό των 3000 δρχ., όπως και την οφειλή των 6000 δρχ. της Λιμενικής επιτροπής προς την ΦΕΚ.⁴³¹

Στις 12/7/1906 συνεδρίασε το σώμα με θέμα: «Έγκριση μειοδοτικής δημοπρασίας δια την οικοδομήν παρά την Βασιλική Πύλη μαγαζιών της Εταιρείας.» Ο Πρόεδρος, αφού έλαβε τον λόγο, είπε πως με εντολή του σώματος η Δ.Ε συνέστησε επιτροπή μηχανικών, οι οποίοι ευγενώς προσφερθέντες προέβησαν στην εξακρίβωση του βάθους των θεμελίων, στην μελέτη του σχεδίου και του προϋπολογισμού δαπάνης. Εκτός αυτού, συνέταξαν την συγγραφή υποχρεώσεων και την διακήρυξη για την ενσφράγιση προσφορών μειοδοτικής δημοπρασίας. Στις 2/7/1906 ενώπιον της Δ.Ε διεξήχθη η αποσφράγιση των προσφορών και αναδείχτηκε τελευταίος μειοδότης ο εργολάβος Αλέξανδρος Ασωνίτης, ο οποίος θα αναλάμβανε και την εκτέλεση της εργολαβίας με έκπτωση 21% επί του προϋπολογισμού της δαπάνης. Η επίβλεψη εκ μέρους της Φιλαρμονικής θα γινόταν από τον Πέτρο Λοπρέστη, από ειδική επιτροπή συνεταίρων και από ειδικό τεχνίτη που θα διόριζε η ΦΕΚ. Σε αυτό το πλαίσιο ζητήθηκε από τους Δημήτριο Κυριάκη, Ιωάννη Κουλίνη, Σωτήρη Μπολέτση, Γεώργιο Νικοκάβουρα και Νικόλαο Σούλη να συστήσουν επιτροπή, η οποία θα επέβλεπε την ομαλή εκτέλεση των έγγραφων υποχρεώσεων του εργολάβου που είχε αναλάβει την εργασία στα μαγαζιά της Εταιρείας.⁴³²

Θεωρώντας ότι η προσφορά του Ασωνίτη ήταν η πλέον συμφέρουσα για την Εταιρεία κλήθηκαν οι συνέταιροι σε ονομαστική ψηφοφορία για την έγκριση της διενεργηθείσας μειοδοτικής δημοπρασίας της 2/7/1906, και για την υπογραφή συμβολαίου εργολαβίας με τον εργολάβο. Ο συνέταιρος Σπύρος Σπάδας, πριν ξεκινήσει η διαδικασία, ρώτησε την Δ.Ε, αν, σε περίπτωση που χρειαζόταν μεγαλύτερη δαπάνη ή αλλαγή του σχεδίου της οικοδομής, θα ζητούνταν η έγκριση του σώματος. Ο Πρόεδρος απάντησε πως καμία μεταβολή δεν επρόκειτο να γίνει χωρίς την εξουσιοδότηση του σώματος. Ο Σπύρος Τηλιγάδης ζήτησε την έκθεση του μηχανικού σε σχέση με το βάθος των θεμελίων και ο Πρόεδρος απάντησε πως οι

⁴²⁹ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 27/5/1906

⁴³⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 22/6/1906

⁴³¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 5/7/1906

⁴³² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4659, Ημ/νία εγγράφου: καλοκαίρι του 1906

εκκαφές των θεμελίων είχαν γίνει υπό την επίβλεψη των δύο μηχανικών, οι οποίοι είχαν πληροφωρήσει την Επιτροπή πως το βάθος των τριών μέτρων ήταν αρκετό.⁴³³ Προκαλεί εντύπωση το γεγονός πως από τον παραπάνω διάλογο και καθίσταται απολύτως σαφές ότι οι εργασίες θεμελίωσης είχαν ήδη αρχίσει νωρίτερα από την ζητούμενη έγκριση περί αναδόχου εργολάβου. Αμέσως μετά άρχισε η ονομαστική ψηφοφορία, η οποία διεξήχθη υπό την παρουσία μόλις είκοσι δύο συνεταίρων και στην οποία δέκα εννέα ψήφισαν υπέρ και τρεις αρνητικά. Ο ιδιαίτερα χαμηλός αριθμός συμμετεχόντων συνεταίρων σε μια τόσο κρίσιμη συνεδρίαση, στην οποία διακυβευόταν η μελλοντική ευημερία της Φιλαρμονικής είναι κάτι, το οποίο δεν μπορεί να διερευνηθεί στην παρούσα εργασία, παραμένει όμως εντυπωσιακά χαμηλός.

Το δεύτερο θέμα που απασχόλησε το σώμα ήταν η έγκριση του δανείου που είχε συμφωνηθεί. Ο Ιωάννης Πάλλιος αναφέρει ότι το προϋπολογιζόμενο δάνειο, για να συμπληρωθεί το ποσό που απαιτούνταν για την ολοκλήρωση της οικοδομής, ήταν στις 35.000 δρχ. Πλέον το ποσό περιοριζόταν στις 25000 δρχ., και για αυτό συμφωνήθηκε δάνειο με υποθήκη τα οικόπεδα της Εταιρείας και με ετήσιο τόκο 5%, το οποίο θα εξοφλούνταν μετά από δέκα χρόνια. Θεωρούσε ότι οι όροι του δανείου ήταν ευνοϊκοί για την Εταιρεία και τέθηκε και αυτό το ζήτημα σε ονομαστική ψηφοφορία. Αν αυτή η πρόταση γινόταν αποδεκτή θα εξουσιοδοτούσαν ο Πρόεδρος της Εταιρείας να συντάξει το σχετικό συμβόλαιο. Η πρόταση έγινε δεκτή παμψηφεί.⁴³⁴

Το τρίτο θέμα της ημερήσιας διάταξης που απασχόλησε το σώμα ήταν η εξουσιοδότηση της Δ.Ε προς χρησιμοποίηση 3000 δρχ., οι οποίες ήταν τοποθετημένες στο ενεχυροδανειστήριο, όπως και του οφειλόμενου ποσού των 6000 δρχ. από την Λιμενική Επιτροπή, ως συνέπεια των δύο παραπάνω αποφάσεων μαζί με επιπλέον 1000 δρχ. από το κληροδότημα Λαβράνου. Σκοπός ήταν το σύνολο αυτών των χρημάτων να αξιοποιούνται στην οικοδομή των μαγαζιών της Εταιρείας. Και αυτή η πρόταση έγινε αποδεκτή από το σώμα.⁴³⁵

Την αμέσως επόμενη μέρα στην συνεδρίαση της Δ.Ε ο Πρόεδρος εξουσιοδοτήθηκε να συνάψει δάνειο ποσού 25000 δρχ. με υποθήκη τα οικόπεδα της Εταιρείας σύμφωνα με την από 12/7/1906 απόφαση του σώματος.⁴³⁶ Ενδεχομένως το ποσό αυτό λόγω του μεγέθους του να μην μπορούσε να καλυφθεί από ένα πρόσωπο, οπότε σε επόμενη συνεδρίαση ο πρόεδρος ανακοίνωσε πως μετά την άρση της υποθήκης των οικοπέδων της Εταιρείας και αφού είχε υποβάλει στον κ. Hawchok το συγκεκριμένο πιστοποιητικό από τον υποθηκοφύλακα Κέρκυρας, συμφώνησαν να συνομολογηθεί ενυπόθηκο δάνειο ύψους 12.500 δρχ.

⁴³³ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 12/7/1906

⁴³⁴ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 12/7/1906

⁴³⁵ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 12/7/1906

⁴³⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 16/7/1906

για λογαριασμό της Εταιρείας. Αυτό θα πληρωνόταν εντός δεκαετίας με τόκο 5%. Κατόπιν η Επιτροπή, αφού ομόφωνα συμφώνησε, εξουσιοδότησε τον Πρόεδρο Ιωάννη Πάλλιο να προβεί στην σύνταξη του συμβολαίου.⁴³⁷ Τις υπόλοιπες 12500 δρχ. δάνεισε με τους ίδιους ακριβώς όρους, όπως και παραπάνω, ο συνέταιρος Ιωάννης Στρέιτζ.⁴³⁸ Σε αυτήν την τελευταία συνεδρίαση αποφασίστηκε, επίσης, να παραταθεί η θητεία της Δ.Ε μέχρι τον Ιανουάριο του 1907, αφού μέχρι τότε θα είχε ολοκληρωθεί(sic) η οικοδόμηση των μαγαζιών της Εταιρείας.

Στις 10/8/1906 προσκλήθηκαν οι θεμελιωτές της Εταιρείας σε επίσημη εκδήλωση, όπου θα καταθέτονταν ο θεμέλιος λίθος του κτηρίου της Εταιρείας στο οικοπέδο αυτής παρά στη Βασιλική Πύλη.⁴³⁹ Μία μέρα αργότερα γνωστοποίησαν στον Ασωνίτη την σύσταση ειδικής επιτροπής, η οποία θα επέβλεπε την πρόοδο της οικοδόμησης των μαγαζιών της Εταιρείας.

Οι εργασίες προχωρούσαν αλλά οι καιρικές συνθήκες ανάγκασαν την Δ.Ε να δώσει εντολή στον εργολάβο να σταματήσει τις εργασίες λόγω βροχής μέχρι νεωτέρας διαταγής.⁴⁴⁰ Οι προσωπικές ενέργειες του Προέδρου και οι καίριες παρεμβάσεις του στο Δημοτικό Συμβούλιο είχαν ως αποτέλεσμα την κατασκευή του πεζοδρομίου μπροστά από τα υπό κατασκευή μαγαζιά με δαπάνη του Δήμου.⁴⁴¹ Η σύναψη της δανειακής σύμβασης με τον Στρέιτζ ολοκληρώθηκε και, κατά δήλωση του προέδρου, είχε κιόλας πληρώσει σε αυτόν την διαφορά του τόκου.⁴⁴²

Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε πως τον Μάιο του 1907 οι εργασίες ήταν ιδιαίτερα προχωρημένες και για αυτό τον λόγο η Επιτροπή αποφάσισε τις τιμές των μηνιαίων ενοικίων των καταστημάτων, τα οποία ήταν επτά και κυμαίνονταν από 100 δρχ. το γωνιακό μέχρι 50 δρχ. κάποια λιγότερο προνομιούχα. Ο συνέταιρος Σπύρος Γιατράς ήταν αυτός που θα επιμελούνταν την διαδικασία της ενοικίασης των μαγαζιών λόγω του μεγάλου ζήλου που επιδείκνυε για τα συμφέροντα της Εταιρείας.⁴⁴³ Λίγους μήνες αργότερα, τον Ιούλιο του 1907, ο Πρόεδρος υπέβαλε στην Επιτροπή τον λογαριασμό του εργολάβου Ασωνίτη και αποφασίστηκε να του σταλεί υπόμνημα με το άρθρο 2, κεφ. 1 του συμβολαίου 3393 από 20/7/1906 συμβολαιογράφου Γεωργίου Τρύφωνα, αφού δεν είχε παραδώσει την οικοδομή κατά την ταχθείσα ημερομηνία.⁴⁴⁴

⁴³⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 28/9/1906

⁴³⁸ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 13/10/1906

⁴³⁹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/8/1906

⁴⁴⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4662, Ημ/νία εγγράφου: 12/9/06

⁴⁴¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 3/2/1907

⁴⁴² ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 19/3/1907

⁴⁴³ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 11/5/1907

⁴⁴⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 5/7/1907 και ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4680, Ημ/νία εγγράφου: 8/7/07

Εν τέλει, αποφασίστηκε να πληρωθεί ο εργολάβος το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό για την εργασία του στην κατασκευή των μαγαζιών και να απαλλαχθεί της αποζημιώσεως λόγω υπερημερίας για τη μη έγκαιρη αποπεράτωση των εργασιών, αφού οι λόγοι που πρόβαλε με την από 20/7/1907 αίτηση του προς την Επιτροπή κρίθηκαν επαρκείς.⁴⁴⁵

Κλείνοντας αυτή την ενότητα θα λέγαμε πως ξεκαθαρίζεται ότι η πρώτη υποπερίοδος ήταν δύσκολη, και σε αυτήν χρειάστηκε να εφαρμοστούν πρακτικές σκληρές. Ο στόχος όμως ήταν ξεκάθαρος, τα συμφέροντα της Εταιρείας και η επιβίωση της ήταν η απόλυτη προτεραιότητα, και η ευθύνη της εκάστοτε Διοίκησης τεράστια έναντι της ιστορίας της Εταιρείας. Η δεύτερη περίοδος ήταν σαφώς πιο βατή σε οικονομικό επίπεδο. Η βελτίωση των οικονομικών άλλαξε τα δεδομένα με κορύφωση την μεταστέγηση της Εταιρείας, αν και κάτι τέτοιο, όπως διαπιστώθηκε, οφειλόταν εν πολλοίς στις θυσίες του σώματος και στην γενικότερη αισιοδοξία που επέφερε η αλλαγή του αιώνα στο σύνολο του πληθυσμού.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις συνδυαστικά με τις μεγαλύτερες δυνατότητες εκμετάλλευσης της περιουσίας της Εταιρείας έδωσαν την δυνατότητα, ώστε να περιέλθει η Φιλαρμονική σε μια περίοδο ανάπτυξης, όπου οι ταλαιπωρημένες σχολές εγχόρδων να επαναλειτουργήσουν. Αυτό ήταν το πιο σπουδαίο επίτευγμα της Εταιρείας εκείνη την χρονική περίοδο. Ο Πρόεδρος στον απολογισμό του έτους 1906 ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «Η τελευταία αυτή περίοδος της Διοικήσεως μας υπήρξε πράγματι, ομαλότατη και ευχάριστη, και προς τα επιτευχθέντα δια τα οικονομικά της Εταιρείας και δια τας τεθείσας βάσεις της εν τω μέλλοντι ευημερίας και προόδου αυτής».⁴⁴⁶

Τέλος, ξεκίνησε διαδικασία ανανέωσης τόσο του υλικού της όσο και του εμπλουτισμού του ρεπερτορίου της. Αυτό κράτησε μέχρι την επόμενη περίοδο που ο ελληνισμός μπήκε σε περιπέτειες και σε περιόδους αστάθειας και όλο αυτό σαν μια αλυσίδα επηρέασε και την λειτουργία της Φιλαρμονικής.

7) Τα κοινωνικά δίκτυα της Φιλαρμονικής

Στην παρούσα ενότητα θα αναφερθούμε στην επικοινωνία που είχε η Εταιρεία κυρίως με πρόσωπα για θέματα που δεν σχετίζονταν με την καθημερινότητα, έπαιξαν όμως σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια της Εταιρείας για ανάπτυξη των κοινωνικών δικτύων της. Η απαραίτητη αλληλογραφία καταδεικνύει την κοινωνική αποδοχή του ιδρύματος και την αναγνώριση της πολυδιάστατης προσφοράς του σε όλα τα επίπεδα του κοινωνικού φάσματος.

⁴⁴⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 28/9/1907

⁴⁴⁶ ΦΕΚ/ ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 27/1/1907

Η αυτοκράτειρα Ελισάβετ το 1890 έχτισε στην Κέρκυρα την έπαυλη Αχίλλειο. Κατά την επίσκεψη της στην Κέρκυρα τον Μάρτιο του 1896 εντοπίστηκε επιστολή της Διοίκησης της Εταιρείας προς τον ναυτιλιακό πράκτορα του αυστριακού Λloydστην Κέρκυρα Leon Schultze, με την οποία του ζητούσαν να παραχωρηθεί πλοιάριο, ώστε να μεταφέρουν την μπάντα της φιλαρμονικής στο Αχίλλειο προς τιμήν της Αυτοκράτειρας επί τη ευκαιρία παράδοσης εκ μέρους της δώρου στην εκκλησία του χωριού.⁴⁴⁷ Η είδηση του ερχομού της Ελισάβετ πέρασε και στον Αθηναϊκό τύπο ως ημέρα άφιξης της την 10^η Μαρτίου 1896, όπου και θα μετέβαινε απ' ευθείας στο Αχίλλειο.⁴⁴⁸ Η αμέσως επόμενη επιστολή από την Δ.Ε ήταν το ευχαριστήριο προς το ναυτιλιακό πράκτορα για την παραχώρηση του πλοιαρίου.⁴⁴⁹

Μετά το τραγικό γεγονός της δολοφονίας της η έπαυλη άλλαξε ιδιοκτήτη. Νέος ιδιοκτήτης ήταν πλέον ο Αυτοκράτορας της Γερμανίας Γουλιέλμος ο Β'. Η επιστολή της Δ.Ε προς αυτόν εξέφραζε την ευχαρίστηση της « Για την τιμή που απονεμήθηκε στην Κέρκυρα με την αγορά του Αχίλλειου.»⁴⁵⁰ Το Νοέμβριο του ιδίου έτους ο προεδρεύων Αντιπρόεδρος διάβασε στο Σώμα έγγραφο του προξένου της Γερμανίας στην Κέρκυρα, με το οποίο εκφράζονταν οι ευχαριστίες του Αυτοκράτορα προς την Εταιρεία για το ψήφισμα επί τη ευκαιρία της αγοράς του Αχίλλειου.⁴⁵¹

Ο Χαρίλαος Τρικούπης, ένας εκ των κορυφαίων πολιτικών του 19^{ου} αιώνα, αφού απέτυχε να εκλεγεί βουλευτής το 1895 μετά την συντριβή της παράταξης του, αποσύρθηκε στις Κάννες της Γαλλίας όπου και άφησε την τελευταία του πνοή⁴⁵² απογοητευμένος και εξουθενωμένος⁴⁵³. Το νέο διαδόθηκε τάχιστα και η Φιλαρμονική αισθάνθηκε την υποχρέωση να στείλει συλλυπητήριο τηλεγράφημα στην αδελφή του εκλιπόντος Σοφία Τρικούπη ως ελάχιστο φόρο τιμής στον σπουδαίο Έλληνα.⁴⁵⁴ Εκτός όμως του τηλεγραφήματος η Διοικητική Επιτροπή οργάνωσε μνημόσυνο υπέρ του, όπου ζήτησε την συμβολή της Αστυνομίας για την διασφάλιση της τάξης.⁴⁵⁵ Η Φιλαρμονική δήλωσε παρούσα και στο πένθος του πρωθυπουργού Γεωργίου Θεοτόκη στέλνοντας τα συλλυπητήρια της για τον θάνατο της μητέρας του, ενώ του ανακοίνωσε την αναβολή της προγραμματισμένης για

⁴⁴⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2779 Ημ/νία εγγράφου: Καλοκαίρι 1895

⁴⁴⁸ *Νέα εφημερίς*, 71, (11/3/1896), σ. 5

⁴⁴⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2780 Ημ/νία εγγράφου: Καλοκαίρι 1895

⁴⁵⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 21/8/1907

⁴⁵¹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8, από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 14/11/1907

⁴⁵² Ο τύπος της εποχής κάνει λόγο για αρθρίτιδα η οποία προσέβαλε τη καρδιά του, ενδεικτικά: *Καιροί*, 2614, (25/3/1896). σ. 1

⁴⁵³ Οι πολιτικές εξελίξεις από το 1881 ως το 1895-Οι εκλογές του 1895. Ήττα του Τρικούπη και αποχώρηση του από την πολιτική, βλ. Οι πολιτικές εξελίξεις από το 1881 ως το 1895-Οι εκλογές του 1895. Ήττα του Τρικούπη και αποχώρηση του από την πολιτική, «*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*», (Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1977), σ. 38

⁴⁵⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2853 Ημ/νία εγγράφου: 31/3/1896

⁴⁵⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2854
Ημ/νία εγγράφου: 14/4/1896

εκείνη την ημέρα συναυλίας, και την παρουσία της μπάντας της Εταιρείας στην κηδεία.⁴⁵⁶

Η ΦΕΚ είχε από την ίδρυση της ως άυλο κεφάλαιο την υποστήριξη του συνόλου της κερκυραϊκής κοινωνίας, αλλά και ανθρώπων των οποίων η μουσική κατάρτιση ήταν σε εξαιρετικά υψηλό επίπεδο. Ο Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος συνδέθηκε με την Φιλαρμονική από την ίδρυση της ως ο πρώτος διδάσκαλος ανώτερων θεωρητικών, θέση που υπηρέτησε αμισθί με συνέπεια και σθένος μέχρι το τέλος της ζωής του. Το πρόγραμμα σπουδών της Εταιρείας, η αρχική επιλογή διδακτικού προσωπικού συχνά από άτομα του μαθητικού του περιβάλλοντος και ο εσωτερικός κανονισμός⁴⁵⁷ ήταν η παντοτινή προσφορά του στην ιστορία της Εταιρείας και η οποία πάντα θα προβάλλει την ιδιαίτερη σχέση της με τον Κερκυραίο ευπατρίδη. Έτσι, όταν η Δ.Ε δια του Προέδρου της ενημερώθηκε για την μη ύπαρξη της εικόνας του Μάντζαρου ανάμεσα στις άλλες των σπουδαίων αντρών του τόπου στο Δημοτικό κατάστημα, αποφάσισε να δωρίσει τη μία εκ των δύο που βρίσκονταν στο κατάστημα της Εταιρείας «ώστε να αναρτηθεί μεταξύ των λοιπών μεγάλων τέκνων που τίμησαν την ιδιαίτερα πατρίδα.»⁴⁵⁸

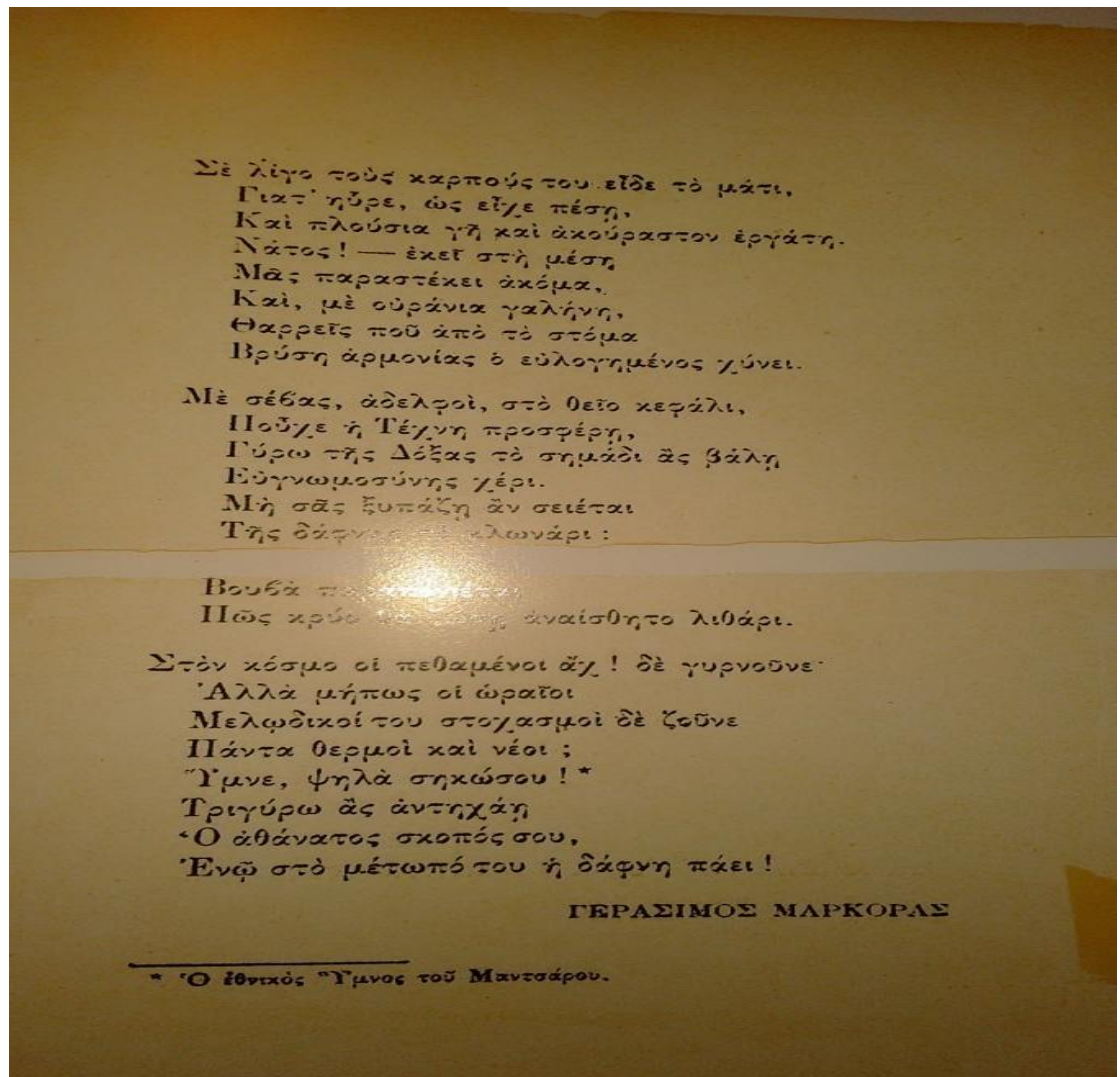
Επίσης, ο ποιητής Γεράσιμος Μαρκοράς, θεμελιωτής της Εταιρείας, ήταν αυτός που αφιέρωσε στιχουργήματα στην τελετή της αποκομιδής των λειψάνων του αείμνηστου Μάντζαρου. Αυτό το έργο το δώρισε στην Φιλαρμονική και έλαβε ευχαριστήρια επιστολή.⁴⁵⁹

⁴⁵⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4078 Ημ/νία εγγράφου: Άνευ.

⁴⁵⁷ Κώστας Καρδάμης, *Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος «Ενότητα μέσα στην Πολλαπλότητα*, (Κέρκυρα: Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών, Κερκυραίοι Δημιουργοί, 2008), σ. 121

⁴⁵⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4312, Ημ/νία εγγράφου:1/11 /1900

⁴⁵⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3025 Ημ/νία εγγράφου: 21/4/1898

Εικόνα 3 Το ποίημα του Γερασίμου Μαρκορά, που απαγγέλθηκε στην τελετή αποκομιδής των λειψάνων του Νικόλαου Χαλικιόπουλου Μάντζαρου

Ταυτόχρονα, η Σκαραμαγκά Πολύμνια, θεμελιωτής της Εταιρείας και με έντονη κοινωνική και φιланθρωπική δράση,⁴⁶⁰ δέχτηκε ευχαριστήρια επιστολή για την ευγενή καλοσύνη της να παραχωρήσει για την συναυλία της 25^{ης} Μαρτίου του 1900 εικόνα των βασιλέων με επιγραφή.⁴⁶¹ Σε αυτό το κλίμα προσπαθώντας να ενισχύσουν το κοινωνικό τους προφίλ αποδέχτηκαν την αποστολή της «μουσικής»(sic) της Εταιρείας στα εγκαίνια του εργοστασίου του επιφανούς μέλους και πρώην Προέδρου της Φιλαρμονικής Γερασίμου Ασπιώτη, για να παίξει διάφορα

⁴⁶⁰ Η φιλανθρωπική της δράση, της Πολύμνιας Σκαραμαγκά, εκτός της Φιλαρμονικής, εστιάζεται στην επί πολλά χρόνια Προεδρία της ΙΚΕΧ, γνωστό ως «Ιατρείο» και εδρεύει στην ομώνυμη πλατεία. Η Σκαραμαγκά εκτός χρόνου, και χρήματος επιστράτευσε και τις διεθνείς γνωριμίες της ώστε το Ιατρείο να μην αντιμετωπίζει λειτουργικά προβλήματα επί της προεδρίας της αλλά και να αγαπηθεί από το σύνολο των Κερκυραίων(βλ. Γιώργος Ζούμπος, «Το Ιατρείο της Κέρκυρας», <https://www.corfuhistory.eu/?p=1511>, ημερ. προσπέλασης: 23/3/2018

⁴⁶¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4184 Ημ/νία εγγράφου: 28/3/00

μουσικά τεμάχια.⁴⁶² Η σχέση της Φιλαρμονικής με το αρχαιότερο πολιτιστικό σωματείο, την Αναγνωστική Εταιρεία, φαινόταν να είναι σχέση σεβασμού για το έργο της και αμοιβαίας διαχρονικής εκτίμησης. Ως εκ τούτου, ο Πρόεδρος ανακοίνωσε στο σώμα την αποστολή ευχετήριας επιστολής προς τον Πρόεδρο της.⁴⁶³

7.1) Η Βασιλική οικογένεια στην Κέρκυρα και οι δράσεις της Φιλαρμονικής.

Η βαριά σκιά της ήττας στον πόλεμο του 1897 με τις επακόλουθες συνέπειες της προκάλεσε τις έντονες αντιδράσεις της κοινωνίας και την δυσφορία του στρατεύματος. Για αυτόν τον λόγο δεν αποτέλεσε έκπληξη η απόπειρα δολοφονίας του Βασιλιά Γεωργίου Α΄ στις 14/2/1898⁴⁶⁴. Η αντίδραση της Εταιρείας στο γεγονός αυτό υπήρξε άμεση και μία μέρα μετά στάλθηκε επιστολή στον Βασιλιά Γεώργιο, μέσω της οποίας εκφραζόταν η έκπληξη και η αποστροφή για την γενομένη απόπειρα δολοφονίας προς το πρόσωπο του.⁴⁶⁵

Λίγες μέρες αργότερα στην συνεδρίαση του Σώματος των Θεμελιωτών ο Αντιπρόεδρος Σπύρος Χαντζάρης ανακοίνωσε ότι, μόλις έγινε γνωστή η είδηση της απόπειρας, έσπευσε να τηλεγραφήσει εξ ονόματος της Εταιρείας, αλλά λόγω πίεσης χρόνου δεν μπορούσε ούτε να ενημερώσει ούτε να προσκαλέσει το σώμα σε έκτακτη συνεδρίαση. Στο τηλεγράφημα εκφράζονταν αφ΄ ενός η βαθιά λύπη της Εταιρείας για το γεγονός, αφ΄ ετέρου τα συγχαρητήρια της για την διάσωση του Άνακτος. Επιπλέον, διέταξε την μπάντα να παρευρεθεί στην δοξολογία που θα γινόταν με αφορμή εκείνο το γεγονός. Το Σώμα ενέκρινε την πρωτοβουλία του Αντιπροέδρου και αποφάσισε να αποσταλεί ψήφισμα εξ΄ ονόματος όλων.⁴⁶⁶ Το φθινόπωρο του ίδιου έτους το Παλάτι πένθησε τον θάνατο της Βασιλομήτορος και Βασίλισσας της Δανίας. Η Εταιρεία έλαβε ευχαριστήρια επιστολή από τον υπασπιστή του Άνακτος, με την οποία ο Βασιλιάς ευχαριστούσε την Διοίκηση και το Σώμα της για την αποστολή συλλυπητηρίου τηλεγραφήματος.⁴⁶⁷

Η έλευση του Βασιλιά στην Κέρκυρα ήταν πάντα θέμα ύψιστης σημασίας για το νησί και τους τοπικούς φορείς. Η παρουσία του στο νησί άμεσα κινητοποιούσε την ΦΕΚ, η οποία με συνεχείς επιστολές προς τον Μέγα Αυλάρχη τον ενημέρωνε πως το μουσικό σώμα της Φιλαρμονικής θέτονταν στην διάθεση του Άνακτος.⁴⁶⁸ Στην

⁴⁶² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4202, Ημ/νία εγγράφου: 28/4/1900

⁴⁶³ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8, από 9/1/1900 έως 15/7/1910

⁴⁶⁴ Γενικά χαρακτηρίζεται ως ένα αμφιλεγόμενο γεγονός, αφού άμεσα κυκλοφόρησαν φήμες πως η απόπειρά ήταν σκηνοθετημένη για να κερδίσει ο Γεώργιος την συμπάθεια του λαού(βλ. Η Ελλάδα μετά τον πόλεμο του 1897, «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους»,Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών,τόμος ΙΔ΄, σ. 161-162)

⁴⁶⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2964, Ημ/νία εγγράφου:15/2/1898

⁴⁶⁶ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 έως 30/12/1899, Συνεδρίαση 19/2/1898

⁴⁶⁷ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 έως 30/12/1899, Συνεδρίαση 15/10/1898

⁴⁶⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4197, Ημ/νία εγγράφου: 14/4/1900,

επίσκεψη μάλιστα της Βασιλικής οικογένειας το 1900, εκτός της ευγνωμοσύνης της η Εταιρεία, θεώρησε καθήκον της λόγω του ευχάριστου γεγονότος των γάμων της Πριγκίπισσας Μαρίας με τον υψηλότατο Μέγα Δούκα της Ρωσίας Δούκα Γεώργιο στην Κέρκυρα στις 30/4/1900,⁴⁶⁹ να διοργανώσει νυκτωδία στην θάλασσα και να αποστείλει κατάλληλο ενθύμιο(δώρο)⁴⁷⁰ με ανθοδέσμη εξ ονόματος της Φιλαρμονικής στα ανάκτορα. Επίσης, κατά την ονομαστική γιορτή του Βασιλέα, ο οποίος βρισκόταν εκείνες τις ημέρες στην Κέρκυρα, εστάλη ανθοδέσμη και αποφασίστηκε να λάβει μέρος το μουσικό σώμα στην λαμπαδηφορία επί του γεγονότος αυτού, όπως και να συμμετάσχει σε εκδηλώσεις προς τιμήν του Βασιλιά για όσο θα διαρκούσε η παραμονή της Βασιλικής Οικογένειας στο νησί.⁴⁷¹

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η επιστολή προς τον Νίκο Θων, επιμελητή των Ανακτόρων. Στον ίδιο αποστάλθηκε ο «αιτηθής κατάλογος μουσικών τεμαχίων προς εκλογήν.»⁴⁷² Σαφώς, εκτός του ύψιστου σεβασμού προς τον ανώτατο πολιτειακό άρχοντα, που ενδεχομένως οριζόταν από το πρωτόκολλο, υπήρχε και η έμπρακτη ευγνωμοσύνη προς το πρόσωπο του Βασιλιά εξαιτίας της ετήσιας επιχορήγησης που έστελνε προς την Φιλαρμονική. Αυτή δεν είχε διακοπεί ποτέ, όπως διαπιστώθηκε σε άλλη ενότητα της παρούσης εργασίας,⁴⁷³ σε αντίθεση τόσο με δημοτικές επιχορηγήσεις όσο και κρατικές.

7.2) Ο Γεώργιος Θεοτόκης και η προσφορά του στην Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας.

Ο προγραμματισμός και η οργάνωση συναυλιών, η συμμετοχή της σε ευεργετικές εσπερίδες ή εκδηλώσεις φιλανθρωπικού χαρακτήρα ήταν βασικό κομμάτι των δράσεων της Φιλαρμονικής. Στις συναυλίες ευεργετικού χαρακτήρα το ζητούμενο ήταν η συγκέντρωση ποσού, το οποίο συνήθως μοιραζόταν στους μουσικούς. Σε μια τέτοια περίπτωση εντοπίστηκε επιστολή προς τον Πρωθυπουργό, μέσω της οποίας του ζητούνταν η απαλλαγή από τον φόρο εισιτηρίου στην συναυλία που θα πραγματοποιούνταν στις 11/5/1900⁴⁷⁴. Προκαλεί εντύπωση η άμεση θετική απάντηση του Θεοτόκη, όπως δείχνει η αμέσως επόμενη επιστολή⁴⁷⁵. Ίσως η διαδικασία να υπήρξε συχνά επαναλαμβανόμενη και ως ένα σημείο να ήταν και τυπική. Λίγο αργότερα, το καλοκαίρι του ίδιου έτους, παρελήφθησαν από το

Βιβλίο επιστολών Νο 8 αρ. πρωτ. 4630 τις 28/3/05 και αρ. πρωτ. 4630 στις 28/3/05 και αρ. πρωτ. 4652 στις 23/3/1906,

ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8, από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/5/1900.

⁴⁶⁹ Ο γάμος πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα, στον Ναό του Αγίου Γεωργίου, εντός του Παλαιού Φρουρίου σε εορταστικό κλίμα με συμμετοχή πλήθους κόσμου (βλ. *Εφημερίς*, 118, (30/4/1900), σ. 2

⁴⁷⁰ Το δώρο, έργο του Γιαλλινά, ήταν μια εικόνα που στο κέντρο της θα έχει ζωγραφισμένο το σήμα της Εταιρείας και στις τέσσερις γωνίες τοπία της Κέρκυρας. (βλ. *Εφημερίς*, 117, (29/4/1900), σ.3

⁴⁷¹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8, από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 25/5/1900

⁴⁷² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4631, Ημ/νία εγγράφου: 28/3/1905

⁴⁷³ Βλ. ενότητα «Οικονομικά ΦΕΚ» σ. 83

⁴⁷⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4205 Ημ/νία εγγράφου:9/5/1900

⁴⁷⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ.πρωτ.4206,Ημ/νία εγγράφου: Άνευ

εξωτερικό πέντε μουσικά όργανα, εκ των οποίων τα τρία ήταν μεταχειρισμένα, και ζητήθηκε για ακόμα μία φορά η παρέμβαση του Θεοτόκη, ώστε να απαλλασσόταν η Φιλαρμονική από τους δασμούς εισαγωγής.⁴⁷⁶

Εκτός του Πρωθυπουργού Γεωργίου Θεοτόκη, και η σύζυγός του Αμαλία είχε το βλέμμα της και την προσοχή της στραμμένη στις ανάγκες της Εταιρείας. Τον Δεκέμβριο του 1900 ο Πρόεδρος της Εταιρείας ανακοίνωσε σε συνεδρίαση της Δ.Ε την παραλαβή τηλεγραφήματος από την Αμαλία Θεοτόκη, όπου τον ενημέρωνε ότι μετά από πολλά διαβήματα που είχε κάνει η ίδια προς την κυβέρνηση, ώστε να λαμβάνει η Εταιρεία το ποσό των δύο χιλιάδων ετησίως από το κληροδότημα Φίλη για την ανασύσταση των κατηργημένων Σχολών των Εγχόρδων, οι προσπάθειες της είχαν αίσιο τέλος και αυτό είχε γίνει δεκτό από την κυβέρνηση.⁴⁷⁷ Στην ευχαριστήρια επιστολή που της στάλθηκε εκφράστηκε η ευγνωμοσύνη και η εκτίμηση της Εταιρείας προς το πρόσωπο της για την συνεχή και αδιάλειπτη μέριμνα, που έδειχνε για την προαγωγή των υλικών και ηθικών συμφερόντων της Εταιρείας. Θεωρούσαν πως στο πρόσωπο της είχαν ένα σημαντικό σύμμαχο που φρόντιζε για την συνεχή πρόοδο της Φιλαρμονικής και του μουσικού αισθήματος, για την ενθάρρυνση του εγχώριου στοιχείου και για την ανάπτυξη των εθνικών φρονημάτων.⁴⁷⁸

Λίγα χρόνια αργότερα ο Πρωθυπουργός Γ. Θεοτόκης παρακλήθηκε με επιστολή της Δ.Ε να μεριμνήσει για την αναγραφή στον κρατικό προϋπολογισμό του 1906 επιχορήγησης ύψους 500 δρχ. υπέρ της Φιλαρμονικής. Η επιχορήγηση αυτή ξεχωριστή από την βασιλική, χορηγούνταν ανέκαθεν στο κερκυραϊκό σωματείο μέχρι τον αποκλεισμό της από την κυβέρνηση Δηλιγιάννη.⁴⁷⁹ Η σταθεροποίηση της οικονομίας μετά τα πολύ δύσκολα χρόνια ίσως να επέτρεπε αυτού του είδους τις αξιώσεις εκ μέρους της Εταιρείας.

7.3)Γενικές πληροφορίες

Η ευγνωμοσύνη της Εταιρείας για τη θετική έκβαση του κληροδοτήματος Φίλη δεν περιορίστηκε μόνο στην Αμαλία Θεοτόκη, αλλά επεκτάθηκε προς τον σύζυγο της Γεώργιο και προς τον Υπουργό Παιδείας Στάνη, των οποίων οι ενέργειες ήταν καθοριστικές, ώστε να λάμβανε η Φιλαρμονική την άνωθεν ετήσια επιχορήγηση.⁴⁸⁰ Η ΦΕΚ εκτός των επισήμων τιμούσε την προσφορά και το έργο όλων των ανθρώπων που υπηρέτησαν το ιστορικό σωματείο από κάθε πόστο. Η επόμενη επιστολή που διαβάστηκε από τον Σπυρίδωνα Σανσών, Πρόεδρο της Εταιρείας, στην Δ.Ε. είχε συντάκτη τον Γεράσιμο Ασπιώτη, πρώην Πρόεδρο της Εταιρείας, ο οποίος

⁴⁷⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4247, Ημ/νία εγγράφου:11/7/1900

⁴⁷⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 14/12/1900

⁴⁷⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4394, Ημ/νία εγγράφου:11/2/1901

⁴⁷⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4648 Ημ/νία εγγράφου: 25/1/1906

⁴⁸⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 18/12/1900

διαισθανόμενος ότι πλησίαζε το βιολογικό του τέλος όντας σε προχωρημένη ηλικία παρακαλούσε να μην αναρτηθεί η εικόνα του στο Κατάστημα της Εταιρείας, όπως γίνονταν με όλους τους προέδρους μέχρι τότε⁴⁸¹. Να σημειωθεί πως αυτή η πρακτική διασώζεται μέχρι σήμερα. Σε έκτακτη συνεδρίαση μερικές μέρες αργότερα αποφασίστηκε να καταθέσουν στεφάνι στον Γεράσιμο Ασπιώτη.⁴⁸² Προκαλεί εντύπωση πάντως η απουσία απόφασης της Δ.Ε, όπως συνέβαινε σε ανάλογες περιστάσεις, όπως η κήρυξη ολιγοήμερου πένθους. Ενδεχομένως η μη τήρηση του πρωτοκόλλου είχε να κάνει με την επιθυμία του ιστορικού στελέχους της Εταιρείας σε συνέχεια των παραπάνω.

Ο Διονύσιος Σολωμός, ο μέγιστος των ποιητών της νεότερης Ελλάδας, που ποικιλοτρόπως είχε συνδέσει το έργο του με την ΦΕΚ, ήταν το θέμα της επόμενης επιστολής της Δ.Ε. Ενημερώθηκε η Επιτροπή Εκατονταετηρίδας Σολωμού πως η Φιλαρμονική επιθυμούσε να προσφέρει ελάχιστο δείγμα μέγιστης εκτίμησης προς τον Σολωμό, και για αυτόν τον λόγο αποφάσισε να καταθέσει στεφάνι στον τάφο του σπουδαίου άντρα στην Ζάκυνθο δια του προέδρου της, ο οποίος θα την αντιπροσώπευε κατά την εορτή των αποκαλυπτηρίων.⁴⁸³

Ο Γραμματέας της Εταιρείας ενημέρωσε την Δ.Ε πως ο Διευθυντής της Αστυνομίας του είχε ζητήσει να καθαρισθεί και να ισοπεδωθεί το οικόπεδο που βρισκόταν κοντά στην Βασιλική Πύλη. Το κόστος αυτής της διαδικασίας θα ήταν περίπου είκοσι ευρώ. Αποφασίστηκε να δοθούν αυτά τα χρήματα από το ταμείο της Εταιρείας προκειμένου να έρχονταν στον χώρο αυτό οι Βασιλείς και ο Αυτοκράτορας της Γερμανίας.⁴⁸⁴

Παρατηρούμε σε αυτό το κεφάλαιο την συνεχή προσπάθεια της Φιλαρμονικής μέσω της κοινωνικής αποδοχής να κρατήσει με αποφασιστικότητα τις επαφές της σε υψηλό επίπεδο. Οι τακτικές επαφές τόσο με εκπροσώπους του Βασιλιά όσο και με τον ίδιο τον Πρωθυπουργό δεν αφήνουν περιθώρια αμφισβήτησης της σοβαρής προσπάθειας. Η καταξιωμένη κερκυραϊκή Εταιρεία είχε κερδίσει τον σεβασμό των συνομιλητών της, αφού όλοι ήταν πεπεισμένοι για την σπουδαιότητα του έργου της καθώς και για την χρησιμότητα του σωματείου τόσο για τις καθημερινές δράσεις όσο και για τις επίσημες εκδηλώσεις, οι οποίες λάμπρυναν με την παρουσία τμημάτων της Φιλαρμονικής. Επίσης, σε αυτό το πλαίσιο όλοι αναγνώριζαν και τον σπουδαίο εκπαιδευτικό χαρακτήρα της Εταιρείας.

⁴⁸¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4395, Ημ/νία εγγράφου: 12/2/1901

⁴⁸² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4395, Ημ/νία εγγράφου: 27/2/1901

⁴⁸³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4479, Ημ/νία εγγράφου: 27/5/1902

⁴⁸⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/3/1904

8)Σχέση της ΦΕΚ με άλλους φορείς.

Στο κοινωνικό προφίλ αναπτύχθηκε η αλληλογραφία και οι σχέσεις της Εταιρείας με την άρχουσα κοινωνική τάξη και τους θεσμικούς φορείς στα υψηλότερα αξιώματα. Σε αυτήν την ενότητα θα ερευνηθούν οι επαφές με σωματεία με ομοειδή ενδιαφέροντα και με φορείς, οι οποίοι διευκόλυναν την καθημερινότητα της Φιλαρμονικής.

8.1)Η αλληλογραφία της ΦΕΚ για τους μουσικούς της που υπηρετούσαν.

Η αναζήτηση ξεκίνησε λίγο νωρίτερα από την υπό διερεύνηση περίοδο, όταν το 1895 με επιστολή προς το Φρουραρχείο Κέρκυρας η Φιλαρμονική αιτήθηκε, ώστε ο στρατιώτης Σπυρίδων Μεταλληνός, μουσικός της ΦΕΚ(1^ο ευφώνιο) και της ορχήστρας του θεάτρου, να διευκολυνόταν ως προς την παρουσία του στις πρόβες του Θεάτρου, καθότι η ΦΕΚ δεσμευόταν με συμβόλαιο για την εργολαβία του. Επίσης, στην ίδια επιστολή υπήρχε και ένα δεύτερο αίτημα για την συμμετοχή του σε τυχόν υπηρεσίες της Φιλαρμονικής «εν πολιτική αμφίεση.»⁴⁸⁵ Σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα εντοπίστηκε μία ακόμα επιστολή πάλι προς το Φρουραρχείο Κέρκυρας⁴⁸⁶, ξανά για θέμα του Στρατιώτη-μουσικού Μεταλληνού, η οποία, αν και είχε αριθμό πρωτοκόλλου, τελικά δεν εστάλη, χωρίς όμως να αναφέρεται ο ακριβής λόγος που συνέβη αυτό.

Στην επιστολή αυτή η Επιτροπή ευχαριστούσε για την χορηγηθείσα άδεια με διανυκτέρευση που είχε δοθεί στον οπλίτη Μεταλληνό. Ωστόσο, η διαταγή της 11/11/1895 από το Φρουραρχείο, που του στερούσε την διανυκτέρευση, δημιούργησε έναν προβληματισμό δεδομένου πως οι υποχρεώσεις του Θεάτρου τελείωναν αργά και μέχρι να βάλει την στρατιωτική στολή υπήρχε σχετική χρονοτριβή. Ως εκ τούτου, ζητήθηκε εν νέου άδεια διανυκτέρευσης με υποχρέωση του Μεταλληνού να βρισκόταν στο πρωινό προσκλητήριο.⁴⁸⁷ Μια πιθανή αιτία που, εν τέλει, δεν στάλθηκε η επιστολή ήταν ότι το θέμα διευθετήθηκε άμεσα χωρίς να χρειαστεί η παρέμβαση της Εταιρείας, είτε από την Επιτροπή Θεάτρου είτε από άλλο θεσμικό φορέα.

Όμως, εκτός του Φρούραρχου και ο Λιμενάρχης Κέρκυρας κλήθηκε να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της Εταιρείας. Στην δραστηριότητα αυτή δεν περίσσευε κανείς και η Φιλαρμονική αιτήθηκε χορήγηση άδειας για τον μουσικό Αθανασίου Σπυρίδωνα από τον Λιμενάρχη Κέρκυρας⁴⁸⁸ χωρίς όμως να προσδιορίζεται για ποιο λόγο ή για πόσο διάστημα αιτούνταν για αυτήν.

⁴⁸⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2757, Ημ/νία εγγράφου: 17/10/1895

⁴⁸⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2802 Ημ/νία εγγράφου: 11/11/1895

⁴⁸⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2802 Ημ/νία εγγράφου: 11/11/1895

⁴⁸⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4497, Ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη 1903

8.2) Προτάσεις συνεργασίας και συμμετοχές σε συναυλίες με άλλα πολιτιστικά σωματεία της Κέρκυρας

Το έτος 1897 ήταν μια δύσκολη περίοδος για τον Ελληνισμό τόσο σε πολιτικό επίπεδο όσο και σε οικονομικό. Οι πληγές της πτώχευσης του 1893 ήταν ακόμα ανοικτές, ενώ οι συνέπειες του ατυχούς ελληνοτουρκικού πολέμου αντανakλούνταν μέσα από τις οικονομικές δυσκολίες της Εταιρείας. Η επιστολή προς τον Πρόεδρο της Καλλιτεχνικής Σχολής τον Νοέμβριο του 1897 επιβεβαίωνε τα παραπάνω, αφού τον ενημέρωσαν για την εκκένωση των δωματίων που μίσθωνε η Φιλαρμονική για την διδασκαλία των εγχόρδων οργάνων, συνέπεια της επ' αόριστο αναστολής της λειτουργίας των εν λόγω Σχολών.⁴⁸⁹

Η συνεργασία με τον Δραματικό Σύλλογο⁴⁹⁰ υπήρξε διαρκής και σε τακτική βάση. Έτσι, με απόφαση της Δ.Ε στα διαλείμματα των παραστάσεων του θα «παινίζουν» μαθητές της Φιλαρμονικής.⁴⁹¹ Ο Σύλλογος Κέρκυρας γιόρταζε την επέτειο ίδρυσης του (13/7/1875) και η Φιλαρμονική με επιστολή προς τον Πρόεδρο του Συλλόγου του γνωστοποιούσε πως συμφωνούσαν να μεταβεί το μουσικό σώμα και να παινίσει διάφορα τεμάχια με την ευκαιρία της πανηγυρικής παράστασης για τους εορτασμούς της ιδρύσεως του συλλόγου, εκφράζοντας επί τη ευκαιρία περί ευημερίας και προόδου αυτού.⁴⁹² Η συχνή συνεργασία μεταξύ των δύο σωματείων διαφαίνεται και σε επόμενη επιστολή⁴⁹³, και μάλιστα με επίσημο χαρακτήρα, όπως προέκυψε από την αποδοχή της πρότασης περί συνεργασίας από την Εταιρεία,⁴⁹⁴ χωρίς όμως να υπάρχει κάποια περαιτέρω αναφορά γιατί είδους συνεργασία επρόκειτο.

Ο Δραματικός Σύλλογος είχε ως έδρα του τον ανακαινισμένο Φοίνικα. Αν ληφθεί υπόψη η ημερομηνία της επόμενης (ευχαριστήριας) επιστολής τον Μάιο του 1902, δεδομένου ότι το νέο Δημοτικό Θέατρο δεν είχε παραδοθεί ακόμα προς χρήση, η πραγματοποίηση συναυλιών ήταν διαδικασία με μεγάλο βαθμό δυσκολίας. Πιθανόν σε αυτό να αναφερόταν η ευχαριστήρια επιστολή που απέστειλε η Δ.Ε προς τον Πρόεδρο του Συλλόγου για την παραχώρηση της αίθουσας του στην Φιλαρμονική.⁴⁹⁵ Αλλά και σε επόμενη περίπτωση ο Δραματικός σύλλογος έδωσε

⁴⁸⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2951, Ημ/νία εγγράφου: 6/11/1897

⁴⁹⁰ Ο Δραματικός Σύλλογος Κέρκυρας προέκυψε από την συνένωση της Φιλοδραματικής Εταιρείας «Καποδίστριας» και του συλλόγου «Φοίνιξ». Λόγω της σύνδεσης της θεατρικής παράδοσης του νησιού με το Ιταλικό μελόδραμα η ίδρυση του ήταν μια προσπάθεια για την προαγωγή του εθνικού θεάτρου. (βλ. Σπύρος Κατσαρός, «Ιστορία της νήσου Κέρκυρας-εξ ερανισμάτων συνταχθείσα», (Κέρκυρα,τ.2, Βιβλιοεμπορική), σ. 115

⁴⁹¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.2989, Ημ/νία εγγράφου: 31/3/1898

⁴⁹² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4248, Ημ/νία εγγράφου: 12/7/1900

⁴⁹³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4286, Ημ/νία εγγράφου:29/9/1900

⁴⁹⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4286, Ημ/νία εγγράφου:29/9/1900

⁴⁹⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4480, Ημ/νία εγγράφου:28/5/1902

λύση σε πρακτικό θέμα με την παραχώρηση καρεκλών ύστερα από αίτημα της Φιλαρμονικής για τον εορτασμό της 25^{ης} Μαρτίου.⁴⁹⁶

Παράλληλα, και ο Ωδικός Σύλλογος⁴⁹⁷ είχε ζητήσει την συμμετοχή της Ορχήστρας της Εταιρείας σε συναυλία φιλανθρωπικού χαρακτήρα.⁴⁹⁸ Η Δ.Ε ενημέρωσε αυτούς πως πλέον δεν υπήρχε Ορχήστρα και πρότειναν την πραγματοποίηση της συναυλίας με την συμμετοχή της μπάντας της Εταιρείας, αφού θα λάμβαναν ενημέρωση για τον χρόνο και τον αριθμό των μουσικών τεμαχίων που θα ήθελαν να εκτελέσει το μουσικό σώμα.⁴⁹⁹ Τον Φεβρουάριο του 1901 αναγνώσθηκε έγγραφο στην Δ.Ε του Ωδικού Συλλόγου, με το οποίο ζητούνταν η σύσταση τριμελούς επιτροπής από την ΦΕΚ, ώστε να συσχεφτεί με την επιτροπή του Ωδικού συλλόγου τα περί της ένωσης των δύο σωματείων.⁵⁰⁰ Πράγματι, η ΦΕΚ ενημέρωσε τον Πρόεδρο του Ωδικού Συλλόγου Κωνσταντίνο Παλατιανό για την σύσταση επιτροπής υπό τους Σπύρο Χαντζάρη, Αντώνη Κασταμονίτη και Ιωάννη Πάλλιο, ώστε να έρχονταν σε τελικές συνεννοήσεις για θέματα, τα οποία είχαν συζητηθεί σε προφορικό επίπεδο.⁵⁰¹ Οι συσκέψεις δεν κατέληξαν σε κάποιο αποτέλεσμα, κι έτσι κάποια χρόνια αργότερα επιτροπή αποτελούμενη από μέλη της Φιλαρμονικής κλήθηκε ξανά να συνεργασθεί με την ανάλογη επιτροπή του Ωδικού Συλλόγου πάνω στην πρόταση του για συγχώνευση με την Φιλαρμονική Εταιρεία.⁵⁰²

Η επόμενη επιστολή προκαλεί το ενδιαφέρον και αυτό γιατί, ενώ αποστολέας της ήταν ο Δήμαρχος Κερκυραίων, ενημέρωνε την Δ.Ε πως είχε δεχθεί επιστολή από τον Δήμαρχο Ζακύνθου, ο οποίος αναζητούσε μουσικοδιδάσκαλο, για να εργαστεί σαν μαέστρος εκεί με αμοιβή 300 δρχ. μηνιαίως. Η απάντηση της ΦΕΚ ήταν θετική.⁵⁰³ Τελικά, Αρχιμουσικός διορίστηκε ο Ιταλός Francesco Nicolini, παλαιός γνώριμος της Ζακύνθου με αμοιβή 250 δρχ. τον μήνα.⁵⁰⁴

Οι εμφανίσεις της μπάντας της Φιλαρμονικής είχαν χαρακτήρα εκπαιδευτικό αλλά και κοσμικό ταυτόχρονα. Εξ' αυτού προκύπτει και η επιστολή προς τον Δήμαρχο Κερκυραίων, μέσω της οποίας του γνωστοποιήθηκε η παρουσία της 'μουσικής' (sic) στο θερινό θέατρο στις 9/7/00 για «να παιανίσει κατάλληλα τεμάχια

⁴⁹⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4494, Ημ/νία εγγράφου: Άνοιξη 1903

⁴⁹⁷ Ο Ωδικός Σύλλογος Κέρκυρας ιδρύθηκε το 1894 με σκοπό την εκμάθηση και διάδοση της φωνητικής μουσικής η οποία εκείνη την περίοδο θεωρήθηκε από τα ιδρυτικά στελέχη του πως δεν καλύπτονταν αρκετά από τα υπάρχοντα σωματεία. Μετονομάστηκε σε Ωδείο Κέρκυρας τον Φεβρουάριο του 1899(Βλ. Σπύρος Μοτσενίγος, *Νεοελληνική Μουσική-Συμβολή εις την Ιστορίαν της*, (Αθήνα: 1958) σ. 171-172

⁴⁹⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3081, Ημ/νία εγγράφου: 21/11/1898

⁴⁹⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3081, Ημ/νία εγγράφου: 21/11/1898

⁵⁰⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 23/2/1901

⁵⁰¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4407, Ημ/νία εγγράφου: 9/3/01

⁵⁰² ΦΕΚ/ ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 9/4/1907

⁵⁰³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4203 Ημ/νία εγγράφου: 6/5/1900

⁵⁰⁴ Στέλιος Ν. Τζεμπίνος, *Φιλαρμονικά Ζακύνθου (1816-1960)*, Προλογ. Αφιέρωμα Νικία Λούντζη, Ζάκυνθος:Φιλόμουση Κίνηση Ζακύνθου,1996), σ. 81-82

κατά τα διαλλείματα της παρελάσεως της δοθησομένης χάριν των μαθητών και μαθητριών των δημοτικών Σχολείων.»⁵⁰⁵Το 1904 σε συνεδρίαση της Δ.Ε. υποβλήθηκε έγγραφο από τον Δήμαρχο Κερκυραίων, με το οποίο πάλι ζητήθηκε η συμμετοχή του μουσικού σώματος στο θερινό θέατρο σε παρέλαση των μαθητών των δημοτικών σχολείων.⁵⁰⁶ Πρόταση που έγινε ομόφωνα δεκτή. Η αναγνώριση της εθελοντικής προσφοράς της Φιλαρμονικής αναγνωρίστηκε από την Δημοτική Αρχή, όταν σε επόμενη συνεδρίαση διαβάστηκε ευχαριστήρια επιστολή από τον Δήμαρχο για την αποστολή της μπάντας του μουσικού σώματος στη γιορτή του Δραματικού Συλλόγου για τους μαθητές των δημοτικών σχολείων.⁵⁰⁷Ενδεχομένως η διοργάνωση αυτής της γιορτής από τον Δραματικό Σύλλογο να είχε καθιερωθεί σε ετήσια βάση.

8.3)Διοργάνωση συναυλιών και φορείς: προβλήματα και οι λύσεις αυτών.

Η προσφορά της ΦΕΚ προς την κοινωνία και το σύνολο των δράσεων της ήταν εξ ορισμού αδιαπραγμάτευτη. Εξ' αυτού είχε το ηθικό πλεονέκτημα να μπορεί να αιτείται σε οικονομικούς φορείς την απαλλαγή από φόρους που έπρεπε να πληρωθούν. Ο Ταμίας Κέρκυρας έλαβε επιστολή, μέσω της οποίας του ζητήθηκε να μην προβούν οι εισπράκτορες της υπηρεσίας του στην είσπραξη του φόρου επί των δημοσίων θεαμάτων, αφού η επικείμενη συναυλία στις 17/9/1899 είχε χαρακτήρα ευεργετικό υπέρ των μουσικών.⁵⁰⁸Για τον ίδιο λόγο ανάλογη επιστολή έλαβε και ο Άγγελος Τριβυζάς, διευθυντής της Εταιρείας Αεριόφωτος, με την οποία του ζητήθηκε να μην υπάρξει επιβάρυνση και πρόσθετη δαπάνη το βράδυ της συναυλίας.⁵⁰⁹

Στην διοργάνωση μιας συναυλίας η συνεργασία με την Επιτροπή του Θεάτρου ήταν σημαντική για την υλοποίηση της και ακόμα περισσότερο όταν η συναυλία είχε ειδικό σκοπό. Η ευχαριστήρια επιστολή της Εταιρείας προς την Επιτροπή του Δημοτικού Θεάτρου για την παραχώρηση του για συναυλία που πραγματοποιήθηκε στις 11/5/1900, υποδεικνύει την αγαστή συνεργασία της Εταιρείας με την Επιτροπή. Αυτό επιβαλλόταν ούτως ή άλλως από την σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ των δύο φορέων πολιτισμού. Ανάλογη επιστολή στάλθηκε τον Νοέμβριο του ίδιου έτους⁵¹⁰προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής του Δημοτικού Θεάτρου Σπυρίδωνα Χαντζάρη, ο οποίος ήταν και θεμελιωτής της Εταιρείας. Του ζητήθηκε η παραχώρηση του Θεάτρου για την πραγματοποίηση ευεργετικής συναυλίας υπέρ των μουσικών στις 5/11/1900.Επίσης, όπως και παραπάνω, στάλθηκε ευχαριστήρια επιστολή προς τον Άγγελο Τριβυζά, Διευθυντή της Εταιρείας αεριόφωτος, για την

⁵⁰⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4245, Ημ/νία εγγράφου: 8/7/1900

⁵⁰⁶ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 5/7/1904

⁵⁰⁷ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 14/7/1904

⁵⁰⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4076, Ημ/νία εγγράφου: 17/9/1899

⁵⁰⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4077, Ημ/νία εγγράφου: 17/9/1899

⁵¹⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4311, Ημ/νία εγγράφου: 1/11/1900

δωρεάν χορήγηση του φωταερίου στην προαναφερθείσα συναυλία⁵¹¹, κάτι που έδειχνε για ακόμα μια φορά τις άριστες σχέσεις της Εταιρείας με τους φορείς της Κέρκυρας

Σε κάποιες περιπτώσεις η παραχώρηση του Θεάτρου γινόταν απ' ευθείας από τον ίδιο τον Δήμαρχο και όχι από την αρμόδια επιτροπή.⁵¹² Αυτό πιθανόν να συνέβαινε όταν η επιτροπή του Θεάτρου δεν υφίστατο, κι έτσι σε αυτές τις περιπτώσεις την λύση έδινε απ' ευθείας ο Δήμαρχος Κερκυραίων. Στον ίδιο απευθυνόταν η Εταιρεία και για την παραχώρηση της εξέδρας της πάνω πλατείας για τις εβδομαδιαίες συναυλίες, με την υποχρέωση του Δήμου για τον καλό φωτισμό του χώρου.⁵¹³

Η πλατεία της Κέρκυρας ανήκε στο Υπουργείο Πολέμου. Συνεπώς, η άδεια για να στήνονταν εξέδρα στην πλατεία την ημέρα της ονομαστικής εορτής του Βασιλέα και να επιτρεπόταν να τοποθετηθούν σωλήνες φωταερίου, ώστε να μπορούσε αυτή να φωτιστεί επαρκώς για να συμμετάσχει η ΦΕΚ στις εορταστικές εκδηλώσεις, ήταν θέμα που διαχειρίζονταν η στρατιωτική διοίκηση του νησιού.⁵¹⁴ Η συχνή παρουσία του Βασιλιά στην Κέρκυρα είχε λαμπρύνει αυτές τις εκδηλώσεις. Με επιστολή της η Δ.Ε προς την Επιτροπή του Δημοτικού Θεάτρου ζήτησε την παραχώρηση του Θεάτρου, ώστε να πραγματοποιούνταν ευεργετική συναυλία υπέρ της Εταιρείας στις 11/5/1900, στην οποία θα παρευρισκόταν και ο Βασιλιάς.⁵¹⁵ Σε επόμενη επιστολή δίνονταν έγγραφες ευχαριστίες για την παραχώρηση του θεάτρου.⁵¹⁶

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως, ενώ μέχρι τότε για θέματα που απασχολούσαν θέματα της Φιλαρμονικής προς τους φορείς η αλληλογραφία γίνονταν εξ ονόματος της Εταιρείας, η αίτηση που είχε φύγει για το Υπουργείο Οικονομικών στην Αθήνα είχε αποστολέα τον πρόεδρο της Εταιρείας Γεράσιμο Ασπιώτη. Ο λόγος της αίτησης ήταν η απαλλαγή δασμών για την εισαγωγή πνευστών οργάνων, τα οποία θα εισάγονταν από το εργοστάσιο Cervený της Βοημίας⁵¹⁷. Επίσης, στην επιστολή αναφερόταν πως η διαδικασία αυτή θα γινόταν «για την βελτίωση των σχολών των πνευστών οργάνων», ώστε να τονιζόταν η προσφορά της Φιλαρμονικής προς τους νέους σπουδαστές της.⁵¹⁸

⁵¹¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4316, Ημ/νία εγγράφου: 7/11/1900

⁵¹² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4508, Ημ/νία εγγράφου: Άνευ

⁵¹³ ΦΕΚ/ΔΑ, Αρχείο, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4599 Ημ/νία εγγράφου: 15/6/1904

⁵¹⁴ Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας/ Διοικητικό Αρχείο, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4199, Ημ/νία εγγράφου: 17/4/1900

⁵¹⁵ Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας/ Διοικητικό Αρχείο, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4204, Ημ/νία εγγράφου: 8/5/1900

⁵¹⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4229, Ημ/νία εγγράφου: 17/5/1900

⁵¹⁷ Το εργοστάσιο V.F. Cervený ιδρύθηκε το 1842 στο HradecCralove στην σημερινή Τσεχία. Πρώτοι αυτοί εφάρμοσαν το σύστημα με τις βαλβίδες στα πνευστά όργανα το 1846. Ακόμα και σήμερα φημίζεται για την ποιότητα των πνευστών οργάνων που παράγει. (βλ. <http://www.vfcervený.cz/en> , ημερομηνία προσπέλασης: 13/5/18)

⁵¹⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ: 4094 Β', Ημ/νία εγγράφου: 1/12/1899

Αλλά και πριν την έναρξη της μελοδραματικής περιόδου του 1905 η Φιλαρμονική με επιστολή της προς τον Δήμαρχο ζήτησε να της παραχωρηθεί για τέσσερις ημέρες το Δημοτικό Θέατρο,⁵¹⁹ ώστε να δινόταν συναυλία επί πληρωμή υπέρ της Εταιρείας.⁵²⁰ Ενδεχομένως το απρόβλεπτο του φθινοπωρινού καιρού να τους ανάγκαζε να την πραγματοποιήσουν σε κλειστή αίθουσα. Στην ίδια συνεδρίαση αποφασίστηκε ακόμη μετά από πρόταση του Ιωάννη Στρέιτζ να δοθεί συναυλία εντός του καταστήματος υπέρ των συνεταίρων.⁵²¹

Η καλλιτεχνική δραστηριότητα συνεχίστηκε και η επιτυχία της συναυλίας που δόθηκε υπέρ των φτωχών επιβεβαίωσε την εκτίμηση του Δημάρχου προς το κοινωνικό έργο της Φιλαρμονικής αλλά και την ευαρέσκεια του προς των Διευθυντή της Ερνέστο Σμιτ.⁵²² Τότε μία μικρή έκπληξη περίμενε την Φιλαρμονική, αφού ο ίδιος ο Δήμαρχος τους δώρισε το *spartito* της *Carmen*.⁵²³ Η προμήθεια μουσικού υλικού, όπως διαπιστώθηκε και σε άλλες ενότητες, ήταν μια διαδικασία χρονοβόρα και με μεγάλο κόστος. Επομένως, η προσφορά του δημάρχου ενδεχομένως να θεωρήθηκε μια πολύ ξεχωριστή όσο και σπουδαία χειρονομία εκ μέρους του.

Σε επόμενη επιστολή προς την Φιλαρμονική Εταιρεία Πατρών⁵²⁴ η Φιλαρμονική της Κέρκυρας πιθανόν σε μια κίνηση αβροφροσύνης και εξωστρέφειας χαιρέτισε την νέα σύνθεση του Δ.Σ της Φιλαρμονικής Εταιρείας Πατρών στέλνοντας και τα «συναδελφικά ημών συγχαρητήρια.»⁵²⁵

8.4)Ο εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου στην Φιλαρμονική σε συνεργασία με καλλιτέχνες και φορείς.

Ο εορτασμός της Εθνικής Επετείου της 25^{ης} Μαρτίου εκτός από Εθνική Επέτειο ήταν και μία από τα τρεις προκαθορισμένες καλλιτεχνικές βραδιές της Εταιρείας, όπως όριζε το Καταστατικό της.⁵²⁶ Οι άλλες δύο θεσμοθετημένες καλλιτεχνικές εσπερίδες ήταν η ημερομηνία ίδρυσης της Εταιρείας και τα γενέθλια του Βασιλιά. Οι επόμενες επιστολές σχετίζονταν άμεσα με τον εορτασμό και η πρώτη⁵²⁷ αφορούσε την θετική απάντηση της Εταιρείας στην συνοδεία της Σχολής Εφέδρων Αξιωματικών⁵²⁸ στην εκκλησία για την δοξολογία της 25^{ης} Μαρτίου. Η δεύτερη επιστολή αφορούσε την λαμπαδηφορία που θα ξεκινούσε αργά το βράδυ την παραμονή της Εθνικής

⁵¹⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4638, Ημ/νία εγγράφου: 17/9/05

⁵²⁰ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/9/1905

⁵²¹ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 1/9/1905

⁵²² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4496, Ημ/νία εγγράφου: Άνευ

⁵²³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4503, Ημ/νία εγγράφου: Άνευ

⁵²⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4395, Ημ/νία εγγράφου: 12/2/1901

⁵²⁵ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4395, Ημ/νία εγγράφου: 12/2/1901

⁵²⁶ Καταστατικόν της εν Κερκύρα Φιλαρμονικής Εταιρείας, εν Κερκύρα, τυπ. Α. Λάντζα, 1888, σ. 28

⁵²⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4175, Ημ/νία εγγράφου: 23/3/00

⁵²⁸ Η σχολή Εφέδρων Αξιωματικών λειτουργούσε από τα τέλη της δεκαετίας του 1880, είχε έδρα την Κέρκυρα και στόχευε στην παραγωγή αξιωματικών ειδικά καταρτισμένων και με ακαδημαϊκή μόρφωση(Σκρίπτ., 4,(6/11/1895)

Επετείου, στις 23.00 και θα προπορεύονταν οι μουσικοί της Φιλαρμονικής. Η Δ.Ε της Εταιρείας καλούσε τον Φρούραρχο της Κέρκυρας ώστε τόσο ο Στρατός όσο και Σχολή των Εφέδρων Αξιωματικών να βρίσκονται εγκαίρως έξω από το κτήριο της Φιλαρμονικής.⁵²⁹ Οι επετειακές εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν με το καλλιτεχνικό μέρος που πραγματοποιήθηκε στην κεντρική αίθουσα της Εταιρείας με συμμετοχή και άλλων καλλιτεχνών και όχι μόνο τμημάτων της Εταιρείας. Έτσι, παραχωρήθηκε η αίθουσα στην Ortensia Poideberd, για να συμμετάσχει στην συναυλία στις 25/3/00.⁵³⁰ Η διακόσμηση της αίθουσας με λουλούδια ήταν προσφορά του Κων/νου Βασιλάκη.⁵³¹ Η δημόσια αυτή εκδήλωση έχρηζε επιτήρησης, και για αυτόν τον λόγο ζητήθηκε από τον Διευθυντή της Αστυνομίας να στείλει αστυφύλακες για την τήρηση της τάξης.⁵³² Μέτρο αναγκαίο, αφού μερικά χρόνια αργότερα παρατηρήθηκε επεισόδιο εντός του καταστήματος μεταξύ του αξιωματικού του πυροβολικού Κουτσομήτσουλα⁵³³ και του συνεταίρου Βασίλειου Ελευθερίου.⁵³⁴

Σε ανάλογο ύφος αποφασίστηκε λίγα χρόνια αργότερα, το 1905, να συνεορταστεί η εθνική παλιγγενεσία με την Εταιρεία «ο ελληνισμός» με την συνήθη συναυλία και τη φωταψία του κτηρίου.⁵³⁵ Για ακόμα μια φορά ο Διευθυντής της Εταιρείας Αερίοφωτος έλαβε μέσω επιστολής ευχαριστίες για την χορήγηση των μέσων για να φωτιστεί κατάλληλα η αίθουσα του καταστήματος για την μουσική βραδιά.⁵³⁶

8.5) Υπόθεση του μουσικού Αλιφιεράκη

Οι σχέσεις με τους φορείς και τα υπόλοιπα πολιτιστικά σωματεία κατά την υπό διερεύνηση εποχή γενικώς ήταν αρμονικές και υπήρχε πνεύμα συνεργασίας. Ήταν σχέσεις αμοιβαίας εκτίμησης και όλοι προσπαθούσαν να προχωρήσουν ένα βήμα πιο μπροστά χωρίς να δημιουργούν προσχώματα ο ένας στον άλλο. Υπήρξε όμως μια περίπτωση σε αυτό το διάστημα που οι σχέσεις με την Φιλαρμονική Μάντζαρο διαταράχθηκαν εξαιτίας της μετακίνησης του Μουσικού Αλιφιεράκη από την Φιλαρμονική της Μαντζάρου στην ΦΕΚ.

Με επιστολή της ΦΕΚ⁵³⁷ προς την Φιλαρμονική Εταιρεία Μάντζαρος σε απάντηση της από 29/2/1900 αρ. 55 επιστολή της Μαντζάρου ανέφεραν πως είχαν την πληροφορία στην ΦΕΚ για την προφορική συνεννόηση μεταξύ των

⁵²⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4177, Ημ/νία εγγράφου: 24/3/00

⁵³⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4188, Ημ/νία εγγράφου: 25/3/1900

⁵³¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4185, Ημ/νία εγγράφου: 28/3/1900

⁵³² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4176 Ημ/νία εγγράφου: 23/3/1900

⁵³³ Το επεισόδιο αποφασίστηκε να καταγγεληθεί από την Δ.Ε στον Φρούραρχο Κέρκυρας και τηλεγραφικώς να κοινοποιηθεί στον Πρωθυπουργό, στον Υπουργό Στρατιωτικών και Γενικό Διοικητή του Στρατού.

⁵³⁴ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916.Συνεδρίαση 30/1/1904

⁵³⁵ ΦΕΚ/ΠΔΕ, από 24/9/ 1900 μέχρι 26/2/1916. Συνεδρίαση 7/3/1905

⁵³⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4186, Ημ/νία εγγράφου: 28/3/1900

⁵³⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4153, Ημ/νία εγγράφου: 8/3/1900

προηγούμενων διοικήσεων των δύο φιλαρμονικών, ώστε μουσικός της μίας Φιλαρμονικής να μην γίνονταν δεκτός στην άλλη. Όμως, τους ενημέρωναν πως ο Αλιφιεράκης δεν προσελήφθη στην ΦΕΚ ως μουσικός αλλά ενεγράφη ως μαθητής. Ενημέρωσαν, επίσης, τους ομολόγους τους πως ήταν διατεθειμένοι να επεκτείνουν εκείνη την προφορική συνεννόηση, ώστε «πας μουσικός της άλλης Φιλαρμονικής να μην γίνεται δεκτός ούτε ως μουσικός ούτε ως μαθητής και να εφαρμόσουμε το σύστημα τούτο από την ημέρα που θα μας γνωρίσετε πως αποδέχεσθε την επέκταση αυτής της συνεννόησης.»⁵³⁸

Σε επόμενη επιστολή,⁵³⁹ και πάντα με θέμα την επέκταση της συνεννόησης των δύο Εταιρειών για τους μουσικούς, η ΦΕΚ τόνισε πως η ίδια είχε διατυπώσει σαφή πρόταση και ότι επιθυμούσε να γνωρίζει αν αυτή έχει γίνει αποδεκτή, και αν ναι, από πότε θα ίσχυε η έναρξη της εφαρμογής της. Επεσήμαναν ότι η απάντηση που στάλθηκε ήταν διαφορετική από την πρόταση που είχε διατυπωθεί από την πλευρά της ΦΕΚ. Μέσω της επιστολής έκαναν ξεκάθαρο ότι επιθυμούσαν την επέκταση της συνεννόησης-, αλλά αυτό θα γινόταν με βάση την ήδη διατυπωθείσα πρόταση της ΦΕΚ, ώστε να γνώριζαν ποια μέτρα επί των διαφόρων εγγράφων θα λάμβαναν.⁵⁴⁰ Στην τελευταία επιστολή⁵⁴¹ ανάμεσα στα δύο σωματεία για αυτό το θέμα, σε αυστηρό ύφος η ΦΕΚ απάντησε στην Φιλαρμονική Μάντζαρος πως δεν αποδεχόταν την εφαρμογή της πρότασης παρά μόνο αυτή που είχε ήδη διατυπωθεί από εκείνην και θεωρούσε ότι κάθε προσπάθεια συνεννόησης έχει διακοπεί.⁵⁴²

8.6) Αίτημα απαλλαγής της ΦΕΚ από την υποχρέωση καταβολής εισφοράς για κατασκευή υπονόμων στην επέκταση της πόλεως.

Η αλληλογραφία ενημέρωνε και για θέματα που δεν είχαν καμία σχέση με τη καλλιτεχνική δραστηριότητα αλλά με το κοινωνικό σύνολο. Η επόμενη επιστολή είχε άμεση σχέση με την ανάπτυξη της πόλης έξω από τα μεσαιωνικά τείχη αυτής. Ο Δήμαρχος Κερκυραίων ζήτησε από την Φιλαρμονική να καταβάλει την εισφορά που της αναλογούσε για την κατασκευή υπονόμου στην επέκταση της πόλης ενδεχομένως σε σημείο που υπήρχε ιδιοκτησία της Φιλαρμονικής. Η απάντηση της Εταιρείας στο δημοτικό αίτημα ήταν αρνητική επικαλούμενη τα στενότατα οικονομικά πλαίσια της Φιλαρμονικής λόγω της παύσης των δημοτικών και κυβερνητικών επιχορηγήσεων, τα οποία ήταν και τα σπουδαιότερα έσοδα της. Πλέον, ανέφεραν ότι ο προϋπολογισμός και τα έσοδα ίσα που έφταναν, για να καλύψουν τις βασικές ανάγκες της Εταιρείας.

Επιχείρησαν δε να αντιστρέψουν το κλίμα με την επισήμανση του αφιλοκερδούς χαρακτήρα του ιδρύματος σε συνδυασμό με την πολυετή προσφορά στην πόλη της

⁵³⁸ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4153, Ημ/νία εγγράφου: 8/3/1900

⁵³⁹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4237, Ημ/νία εγγράφου: 28/5/1901

⁵⁴⁰ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4237, Ημ/νία εγγράφου: 28/5/1901

⁵⁴¹ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4243, Ημ/νία εγγράφου: 27/6/1900

⁵⁴² ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 8, αρ. πρωτ.4243, Ημ/νία εγγράφου: 27/6/1900

Κέρκυρας και ολοκλήρωσαν με το αίτημα της απαλλαγής του αναλογούντος ποσού των 350,15 δρχ.⁵⁴³ Η Διοικητική Επιτροπή της Εταιρείας επανήλθε με νέα επιστολή σχεδόν ένα μήνα αργότερα, στις 21/6/1898, με την οποία, αφού χρησιμοποίησε ξανά τα ίδια επιχειρήματα, ολοκλήρωσε με το αίτημα η συνδρομή της ΦΕΚ στα έργα επέκτασης να «είναι ανάλογη με το βάρος που υπέστη.»⁵⁴⁴ Ενδεχομένως το αίτημα της Εταιρείας να έγινε δεκτό, εφόσον δεν προκύπτει από την έρευνα περαιτέρω αλληλογραφία με την Δημοτική αρχή για αυτό το ζήτημα.

Η ενότητα αυτή καταδεικνύει την εξωστρέφεια της Εταιρείας τόσο με τους θεσμικούς φορείς της Κέρκυρας, όπως ο Δήμαρχος, το Δημοτικό Συμβούλιο, οι Στρατιωτικές Αρχές του τόπου, καθώς και τα άλλα πολιτιστικά σωματεία. Όλοι μαζί έδειχναν μια ξεκάθαρη διάθεση συνεργασίας για την προαγωγή του πολιτισμού. Ενδεικτικά, οι ευεργετικές συναυλίες της Φιλαρμονικής ως ειδική περίπτωση αντιμετωπίζονταν από τους φορείς με ιδιαίτερη κατανόηση και με την μέριμνα όλων των φορέων που καλούνταν να συνεισφέρουν για την πραγματοποίηση μιας τέτοιας συναυλίας και για την πραγματοποίηση των σκοπών της Εταιρείας γενικά. Μοναδικό μελανό σημείο στο υπό έρευνα διάστημα ήταν η ένταση των σχέσεων με την Φιλαρμονική «Μάντζαρος».

9)Επίτιμα πρόσωπα

Ως δείγμα ευγνωμοσύνης η ΦΕΚ προέβαινε κατά καιρούς στην κατάταξη ατόμων στην ειδική κατηγορία των προσαίρετων μελών της. Αυτό ήταν μία τιμητική κατάταξη στις τάξεις της Φιλαρμονικής για τα άτομα που με οποιονδήποτε τρόπο είχαν προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες ή που με την γενναιοδωρία τους είχαν δώσει ελπίδα στο όραμα της πολιτιστικής δημιουργίας της Εταιρείας. Ενδιαφέρον προκαλεί η ανθρωπογεωγραφία των τιμouμένων προσώπων και η προσφορά του καθενός από αυτούς.

Η Θηρεσία Ροδίτη τιμήθηκε από την ΦΕΚ ως επίτιμο μέλος για λόγους καλλιτεχνικούς και για την προσφορά της στην μουσική τέχνη, η οποία την κατέτασσε «μεταξύ των πρώτων εκ των Κερκυραίων ερασιτεχνών.»⁵⁴⁵ Ακόμα ένας εξίσου σημαντικός λόγος, ώστε να λάμβανε κάποιος την ιδιότητα του προσαίρετου, ήταν η-εξαιρετικά σημαντική για την εποχή- αφιλοκερδής παροχή υπηρεσιών προς τα μέλη της Φιλαρμονικής. Ο Ευγένιος Πανδής, ιατρός στο επάγγελμα, τιμήθηκε από το Σώμα για την αμισθί ιατρική φροντίδα που παρείχε στους μουσικούς του⁵⁴⁶.

⁵⁴³ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.3045, Ημ/νία εγγράφου: 30/5/1898

⁵⁴⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, αρ. πρωτ.4067, Ημ/νία εγγράφου: 21/6/1899

⁵⁴⁵ ΦΕΚ/ΔΑ Βιβλίο Επιστολών, Νο 7, από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900 αρ. πρωτ. 2808, Ημ/νία εγγράφου: 30/11/1895

⁵⁴⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7, από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900 αρ. πρωτ. 2809, Ημ/νία εγγράφου: 30/11/1895

Οι μουσικοί της Φιλαρμονικής αποτελούνταν παραδοσιακά από άτομα της μεσαίας τάξης ή ακόμα και των αδυνάτων του κοινωνικού συνόλου. Η δωρεάν ιατρική περίθαλψη ενδεχομένως να ήταν ένα προνόμιο για αυτούς σε μια δύσκολη περίοδο της ελληνικής ιστορίας. Η επιστολή προς τον Δήμαρχο Κερκυραίων, όπου του επισημαίνεται πως στις τάξεις της Φιλαρμονικής υπήρχαν χειροτέχνες και άποροι,⁵⁴⁷ έκανε ακόμα πιο σημαντική την χειρονομία του Πανδή αλλά και της Διοικητικής Επιτροπής, η οποία σε πλείστες περιπτώσεις έδειξε το έμπρακτο ενδιαφέρον της στα άτομα που απάρτιζαν το σύνολο της Φιλαρμονικής.

Σε συνεδρίαση του σώματος το 1899⁵⁴⁸ ο Αντιπρόεδρος της Εταιρείας ανακοίνωσε με αφορμή την αναρρίχηση του Γεωργίου Θεοτόκη στο πρωθυπουργικό αξίωμα την πρόταση της Δ.Ε να τον αναγορεύσουν επίτιμο Πρόεδρο της Εταιρείας. Κάτι τέτοιο δεν προβλεπόταν από το καταστατικό, ωστόσο, κατά την γνώμη του Αντιπρόεδρου δεν θα έπρεπε αυτό να θεωρηθεί εμπόδιο σε μια τέτοια απόφαση. Η Εταιρεία όφειλε να μην περιοριστεί στα στενά όρια των κανονισμών και να συναινέσει το σώμα στην αναγόρευση του σε επίτιμο Πρόεδρο της Εταιρείας. Η πρόταση έγινε ομόφωνα δεκτή και ψηφίστηκε δια ανατάσεως.⁵⁴⁹ Δύο χρόνια αργότερα και η σύζυγος του Αμαλία ανακηρύχθηκε επίτιμο μέλος της Εταιρείας⁵⁵⁰ λόγω της συνεισφοράς της στο κληροδότημα Φίλη⁵⁵¹

Μία ακόμα περίπτωση επισημοποίησης ήταν αυτή του γενικού Πρόξενου του Ελληνικού Βασιλείου στην Τεργέστη Σπύρου Βιτούρη, ο οποίος με απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής στις 18/2/1901 τιμήθηκε από την Εταιρεία⁵⁵². Ο λόγος για τον οποίο προτάθηκε αυτή η τιμητική διάκριση είχε να κάνει με την προσπάθεια που καταβλήθηκε από τον ίδιο, ώστε στην λαχειοφόρο αγορά υπέρ την μετεγκατάστασης της Φιλαρμονικής στο νέο της κτήριο στα τέλη του 1900⁵⁵³ να είναι εκείνος, με τις ενέργειες του οποίου οργανώθηκε και στάλθηκε συλλογή πολλών και αξιόλογων αντικειμένων από την κοινότητα των ομογενών στην πόλη, όπου ζούσε και ασκούσε το λειτούργημα του.

Ο Luca Mimbelli, ο εκ Λιβόρνου βαρόνος, επίσης έγινε επίτιμο μέλος για την προσφορά του,⁵⁵⁴ χωρίς ωστόσο να αναφέρονται περισσότερες λεπτομέρειες.

⁵⁴⁷ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.2826, Ημ/νία εγγράφου: 4/2/1896

⁵⁴⁸ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 31/12/1899, Συνεδρίαση 5/4/1899

⁵⁴⁹ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 7 από 27/5/1888 έως 31/12/1899, Συνεδρίαση 5/4/1899

⁵⁵⁰ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 8/3/1901

⁵⁵¹ Βλέπε Κοινωνικό Προφίλ

⁵⁵² ΦΕΚ/ΔΑ Βιβλίο Επιστολών, Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.4398, Ημ/νία εγγράφου: 22/2/1901

⁵⁵³ Ακρόπολη, 7/1/1901

⁵⁵⁴ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.4406, Ημ/νία εγγράφου: 15/3/1901

Ο Ευγένιος Ευγενίδης, ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες της παροικίας της Κωνσταντινούπολης, ήταν ακόμα ένα τιμώμενο πρόσωπο. Στην συνεδρίαση του σώματος στις 8/3/1901 αποφασίστηκε να ανακηρυχθεί επίτιμο μέλος της Εταιρείας.⁵⁵⁵ Με επιστολή που του στάλθηκε στις 8/4/01 η ΦΕΚ του έδειξε την ευγνωμοσύνη της προς το πρόσωπο του για την γενναία δωρεά που είχε προσφέρει. Στην ίδια επιστολή του ανακοίνωναν πως, σε αντίθεση με όλους τους προηγούμενους, θα του δινόταν και τιμητικό δίπλωμα, ενώ χαρακτηριστικά τον παρακαλούσαν να μην ξεχνά την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, η οποία έδωσε τα φώτα στην πρώτη κοιτίδα του πολιτισμού, την Ελλάδα.⁵⁵⁶

10)Επίλογος

Συνοψίζοντας, γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι την υπό διερεύνηση περίοδο οι έντονες καλλιτεχνικές δράσεις της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας ήταν μια πραγματικότητα συνυφασμένη με τις ιδιαιτερότητες του κερκυραϊκού τοπίου. Δράσεις οι οποίες ανάγονταν στην συμμετοχή της μπάντας της Εταιρείας σε θρησκευτικές εκδηλώσεις αλλά και σε συναυλίες αυτής είτε σε κλειστούς είτε σε δημόσιους χώρους. Η συχνές συναυλίες της μπάντας της Εταιρείας σε ανοικτούς-δημόσιους χώρους είχαν έντονο εκπαιδευτικό χαρακτήρα, αφού έφερναν σε επαφή τον κόσμο με ένα ρεπερτόριο που ήταν δύσκολο έως αδύνατο να παρακολουθήσει με άλλο τρόπο. Για αυτό τον λόγο η μπάντα της εταιρείας είχε καθιερωθεί στον κοινό νου ως ένα λαοφιλές μουσικό σύνολο που συνόδευε τις μεγάλες χαρές ή τις τραγικές στιγμές του Ελληνισμού.

Η Ορχήστρα Εγχόρδων της Εταιρείας από την πλευρά της, αν και για κάποιο διάστημα δεν υφίστατο λόγω οικονομικών προβλημάτων, είχε και αυτή συνεισφορά στο πολιτιστικό γίνεσθαι του τόπου. Οι δράσεις της αφορούσαν συχνά τις προγραμματισμένες συναυλίες εντός του κτηρίου της Φιλαρμονικής διατηρώντας έναν ελιτίστικο χαρακτήρα, όμως οι συναυλίες της στο Δημοτικό Θέατρο έδιναν τη δυνατότητα σε μεγάλο μέρος της κοινωνίας να έρθει σε επαφή με τη λόγια μουσική και σε κάποιες περιπτώσεις και με τα νέα μουσικά ρεύματα. Σημαντικό κομμάτι της συνεισφοράς της Ορχήστρας της ΦΕΚ στην τοπική κοινωνία ήταν η προσφορά εκτός του έμψυχου δυναμικού, για συμπλήρωση της ορχήστρας του Θεάτρου, η παροχή προς το Θέατρο και τον εκάστοτε ατζέντη μουσικού εξοπλισμού, όπως μουσικά όργανα, αναλώσιμα αλλά και μουσικά βιβλία.

Επίσης ο κοινωνικός ρόλος της Εταιρείας αναδεικνύεται μέσα από σειρά δράσεων για πλείστες περιπτώσεις ευεργετικού χαρακτήρα. Η συμμετοχή κάποιου από τα υφιστάμενα μουσικά σύνολα της Εταιρείας σε εσπερίδες(όχι αποκλειστικά

⁵⁵⁵ ΦΕΚ/ΠΓΣ, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910, συνεδρίαση 8/3/1901

⁵⁵⁶ ΦΕΚ/ΔΑ, Βιβλίο Επιστολών Νο 7 από 7/19-4-1893 έως 12-6-1900, αρ. πρωτ.4416, Ημ/νία εγγράφου:1/5/1901

συναυλίες) υπέρ των φτωχών της πόλης, ή στα πλαίσια ενίσχυσης κάποιου άλλου πολιτιστικού φορέα της πόλης λάμπρυνε αυτές της εκδηλώσεις και ανακούφιζε τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Στους οικονομικά ασθενέστερους πολύ συχνά ανήκαν και κάποιοι από τους μουσικούς της Εταιρείας, όπου σε αρκετές περιπτώσεις εντοπίστηκε η μέριμνα της Εταιρείας για αυτούς αλλά και η διοργάνωση συναυλιών με ειδικό σκοπό την οικονομική ενίσχυση των μουσικών της.

Τα παραπάνω δεν περνούσαν απαρατήρητα από το σύνολο της κερκυραϊκής κοινωνίας. Η οικονομική βοήθεια των θεσμικών φορέων έδειχνε την έμπρακτη εκτίμηση στην κοινωνική προσφορά της Εταιρείας, όταν αυτό ήταν εφικτό δεδομένου των δύσκολων συνθηκών που επικρατούσαν σε όλη την Ελλάδα. Η επιχορηγήσεις αυτές, τακτικού χαρακτήρα ή έκτακτες, έδωσαν πνοή στη Φιλαρμονική οι οποίες ξαναπόκτησαν τακτική βάση στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Οι οικονομικές συνθήκες τα προηγούμενα χρόνια, ευτυχώς, είχαν προσωρινό χαρακτήρα όπως προσωρινό χαρακτήρα είχε και η αναστολή λειτουργίας των Σχολών των Εγγόρδων Οργάνων οι οποίες επαναλειτούργησαν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Οι αρχές του 20^{ου} αιώνα συνέπεσαν με την μετεγκατάσταση της Εταιρείας σε νέο και περισσότερο λειτουργικό κτήριο. Από την ίδρυση σχεδόν της Φιλαρμονικής στο μυαλό όλων των εμπλεκόμενων υπήρχε η σκέψη της απόκτησης ιδιόκτητης στέγης της Εταιρείας για πρακτικούς αλλά και για οικονομικούς λόγους. Αν και κάτι τέτοιο δεν κατάφερε να γίνει εφικτό την υπό διερεύνηση περίοδο, οι οικονομικές συνθήκες επέτρεψαν την αξιοποίηση των οικοπέδων της Εταιρείας σε ιδιοκτησία της κοντά στην Βασιλική Πύλη. Αυτή ήταν η πρώτη πράξη προς την οριστική λύση του στεγαστικού της αφού με αυτές τις κινήσεις τέθηκαν οι οικονομικές βάσεις για την υλοποίηση του στόχου ώστε μετά να μπορούν απρόσκοπτα να συνεχίσουν και να παράγουν κοινωνικές δράσεις.

Πέραν αυτών η παρούσα εργασία δεν επιτρέπει την εξαγωγή περαιτέρω συμπερασμάτων. Καταλήγοντας, παρατηρείται η έντονη παρουσία των συνόλων της Εταιρείας σχεδόν σε κάθε πτυχή της κερκυραϊκής πολιτιστικής ζωής. Η παρούσα εργασία, σε καμία περίπτωση δεν ολοκληρώνει την έρευνα επί αυτού του θέματος, αποτελεί όμως την ελάχιστη βάση ώστε να αποκτήσει ο αναγνώστης της μια καλύτερη εικόνα για την περίοδο και το θέμα της έρευνας. Σε κάθε περίπτωση τα παραπάνω ζητήματα που θίχτηκαν, ενδεχομένως να δημιουργούν νέα ερωτήματα και να ανοίγουν έναν νέο κύκλο έρευνας και περαιτέρω αναζήτησης σε επίπεδο προσώπων, καταστάσεων αλλά και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

11) Παραρτήματα

-Μητρώο Συνεταίρων από το 1896 έως το 1903⁵⁵⁷

1896

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Προσαλέντης Στυλιανός,	
2	Γαβαλάς Ιάκωβος, κτηματίας	απεβίωσε τις 10/9/1896
3	Βεντούρας Φραγκισκος, κτηματίας	
4	Πάλιος Ιωάν. Κ, έμπορος	μέχρι και Απρίλη 1896, απεβίωσε 9/5/1896
5	Κοράγγιος Ανδρέας, έμπορος	
6	Κυριάκης Δημήτριος, υπάλληλος	
7	Αγάθος Ιωάννης Ε, έμπορος	
8	Καποδίστριας Αντώνιος, κτηματίας	Διεγράφη
9	Βασιλάκης Κων	κόκκινη μελάνι από Ιούλιο έως Δεκέμβρη και ένδειξη: 15/1/97
10	Αναστασίου Ιωάννης, κτηματίας	
11	Λαμπελέτ Ερρίκος	κόκκινη μελάνι από Νοέμβριο-Δεκέμβριο με ένδειξη: 31/1/97
12	Καλλωνάς Κων/νος, έμπορος	
13	Θεοτόκης Γεώργιος, δικηγόρος	απών, πρακτικά επιτροπής 17/11/1899(?)
14	Κουλίνης Ιωάννης	
15	Μεσσηνέζος Νικ	
16	Δημομίτης Γεωρ, έμπορος	μέχρι και Φεβρουάριο 1896, απεβίωσε 8/3/1896
17	Λάμπρος Στεφ, έμπορος	
18	Κατσαΐτης Νικ	
19	Βλάχος Λεων	Διευθυντής Εκπαίδευσης
20	Κογεβίνας Αριστ, Δικηγόρος	
21	Παραμυθιώτης Αθ, Δικηγόρος	
22	Σερεμέτης Λεων, έμπορος	
23	Βασιλάκης Νικ, Βουλευτής	
24	Γιοτόπουλος Αθαν, κτηματίας	
25	Κασταμονίτης Αντρ	
26	Μαυρογιάννης Αλεξ,	διεγραφη, Πρακτικά επιτροπής 25/2/1900
27	Θεοτόκης Μιχ, Κτηματίας	
28	Μαυρογιάννης Μιχ	διεγράφη, Πρακτικά επιτροπής 25/2/1900 απεβίωσε τη -8-97
29	Λαβράνος Ηλ, Χρυσοδένης	
30	Αβράμης Ευστ.	
31	Ματζούκης Αλεξ, ξενοδόχος	

⁵⁵⁷ Η ορθογραφία στα ονόματα των συνεταίρων, διατηρούνται αυτούσια

32	Λογαράς Ευστ	κόκκινη μελάνη από Σεπτέμβρη έως Δεκέμβρη: 15/3/97
33	Αλεβράς Φρειδ	κόκκινη μελάνη από Νοέμβριο και Δεκέμβριο, 15/1/97
34	Σορδινάς Θεμ, Κτηματίας	κενό όλο το έτος, καμιά ένδειξη
35	Κάσκαρις Ευστ, Γραφευς	
36	Νικολάκης Ιωάν, Καπνοπώλης	
37	Κερκύρας Μιχ, Ράπτης	κόκκινη μελάνη Νοέμβριο και Δεκέμβριο, 15/1/97
38	Κωσκυνάς Αγγελής, Κτηματίας	
39	Κυρίτζης Χαρ	Διεγράφη
40	Δημουλίτζας Δον	
41	Γκίνης Μιχ	κόκκινη γραμμή σε όλο το έτος με την ένδειξη στο τέλος: Διεγράφη
42	Ανεμογιάννης Αθ	
43	Νικοκάβουρας Γεωρ	κόκκινη μελάνη από Ιούλιο έως Δεκέμβρη και ένδειξη: 31/10/98
44	Κόλλας Δημ	
45	Καπότσαρις Μιλτιάδης, κτηματίας	
46	Καλοσγούρος Νικ	
47	Κόλλας Αντ	
48	Καμιλιέρης Ιωαν	
49	Πέη ς Μιχ	κόκκινη μελάνη από Σεπτέμβρη έως Δεκέμβρη: 31/1 97
50	Αθανασίου Αικ ⁵⁵⁸	
51	Τοπάλης Ιωαν	
52	Παππαγεωργίου Σπ	κόκκινη μελάνη από Νοέμβριο και Δεκέμβριο: 28/2/97
53	Λευθεριώτης Μαρ	κόκκινη μελάνη από Νοέμβριο και Δεκέμβριο: 15/2/97
54	Βαλδρέσκας Σπ	κόκκινη μελάνη Νοέμβριο και Δεκέμβριο: 15/1/97
55	Μαργαρίτης Μιλ	
56	Καπουάνος Μιχ	ένδειξη με κόκκινη μελάνη: Παρετήθην, πρακτ. Επιτρ. 16/6/96
57	Γουλελιός Ονουφ	κόκκινη μελάνη από Σεπτέμβρη έως Δεκέμβρη: 30/4/97
58	Μεταλλινός Κων	
59	Μεταλλινός Ιωαν	
60	Καποδίστριας Αντ. Γ	
61	Ρόκκος Αλεξ	κόκκινη μελάνη σε όλο το έτος
62	Λοπρέστης Νικ	
63	Γούστης Σπ	κόκκινη μελάνη από Σεπτέμβρη μέχρι Δεκέμβρη : 31/1/97
64	Κρητικός Σπ	κόκκινη μελάνη από Σεπτέμβρη έως Ιανουάριο : 15/3/97
65	Τεμπονέρας Θωμ	
66	Ρουμελιώτης Ιερεύς Γ ⁵⁵⁹	κόκκινη μελάνη από Ιούλιο έως Οκτώβρη : 15/1/97
67	Μαγγιόλος Κωνστ	κόκκινη μελάνη Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
68	Χειμαριός Κωνστ	
69	Μάρκορας Γερ	
70	Καλέκας Ιωσήφ	κόκκινη μελάνη Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
71	Δραζίνος Αλέξ	κόκκινη μελάνη Ιούλιο έως Δεκέμβριο: 15/1/97
72	Πατρίκιος Παυλ	κόκκινη μελάνη Νοέβριο -Δεκέμβριο: 15/2/97

⁵⁵⁸ Οι Κυρίες Συνέταιροι σημειώνονται με κόκκινη μελάνη.

⁵⁵⁹ Οι Ιερείς Συνέταιροι σημειώνονται με κόκκινη μελάνη(νόνο η ιδιότητα τους)

73	Ζανκαρόλος Αντ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη έως Δεκέμβρη : 31/1/97
74	Άννινος Νικ	κόκκινη μελάνι από Μάη έως Δεκέμβρη : 15/1/97
75	Βούλγαρης Ιερεύς Κ	κόκκινη μελάνι από Σεπτέμβριος έως Δέκεμβριος : 30/4/97
76	Δόσιος Ευστ	
77	Στράτης Ευστρ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο -Δεκέμβριο: 31/1/97
78	Τεμπονέρας Πετρ	
79	Αγάθος Νικ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/2/97
80	Κουτσουβέλης Θεοδ	
81	Κόλλας Ιωάν. Α	
82	Τυπάλη Μαρία	
83	Βασιλάς Αλέξ	
84	Φλαμπουριάρης Αναστ.	
85	Κωσκυνάς Αναστ	
86	Σκάρπας Λεων	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη- Δεκέμβρη: 31/1/97
87	Μέξας Αρθούρος	κόκκινη μελάνι Δεκέμβρη: 15/1/97
88	Καλογεράς Αλ	
89	Χαντζάρης Σπυρ	
90	Κούλας Ελευθ. Ε	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 15/4/97
91	Στρέιτζ Ιωάνν	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη- Δεκέμβρη: 15/3/97
92	Ζερβόπουλος Π	Παρετήθη, πρακτ. Επιτροπής 14/5/97
93	Ζαβιτσιάνος Σπ	Απεβίωσε την 8ην Δεκεμβρίου 1896
94	Μικρουλάκης Στεφ	
95	Αγιοβλασίτης Γ. Ε	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
96	Ζαβιτζιάνος Νικοδ	
97	Σκάρπας Γουλ.	
98	Πολίτης Αλεξ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο Δεκέμβριο: 28/2/97
99	Δαμασκηνός Ιωαν	
100	Ποφάντης Αντ .Γ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη μέχρι Δεκέμβρη: 15/6/97
101	Καζαντζής Βασ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/5/97
102	Ελευθερίου Στεφ	Διεγράφη
103	Βογιάκης Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη- Δεκέμβρη: 31/7/97
104	Ζερβός Αλκιν	κόκκινη μελάνη Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/1/97
105	Πιέρρης Ευγ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρης -Δεκέμβρης: 28/2/97
106	Σκαλτσούνης Γερ	
107	Σκάρπας Ιωαν, Ιατρός	
108	Κυρίτσης Κυρ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρης-Δεκέμβρης: 15/2/97
109	Τόμπρος Σπ. Κ	
110	Γαζής Ιωαν	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/1/97
111	Μανιάκης Δημ	ένδειξη: πρακ. Επιτρ. 17/ 9/ 1899
112	Πογιάγος Ευγ	
113	Ποφάντης Θεμ	
114	Αβράμης Αναστ	
115	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	
116	Σοκόλης Δημ, έμπορος	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
117	Παππαγεωργίος Γεωργ	Κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: Απεβίωσε την 8/7/96

118	Κιτούτσας Δημ	
119	Μαρκέτης Νικ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
120	Μηλονόπουλος Αναστ	κόκκινη μελάνι Ιούλιος -Δεκέμβριος: 30/4/97
121	Μέξας Ιωαν	κόκκινη μελάνι Δεκέμβρη: 15/1/97
122	Μουρίκης Μιχ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 15/2/97
123	Δαλιέτος Γεώρ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
124	Καζαντζής Γεωρ.	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/4/97
125	Πολυλάς Μαρκ	
126	Τεμπονέρας Αθ	Διεγράφη πρ. επιτρ. 24/5/99
127	Μουρίκης Ευστ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβριο- Δεκέμβριο: 15/3/97
128	Σαούλης Κωνστ	
129	Αττάρτ Μαρκ	Διεγράφη, Πρ. επιτρ. 24/12/99
130	Κιαπίνης Φρειδ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβριο -Δεκέμβριο: 15/3/97
131	Ανδρικόπουλος Π	κόκκινη μελάνι Οκτώβρη-Δεκέμβρη: 15/2/97
132	Σεμιτέκολος Αλεξ	Διεγράφη, 16/6/96
133	Κουτσουβέλης Γερ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
134	Κρεμύδης Χρ	
135	Καλαβρέντζος Κωνστ	
136	Σακελλαρόπουλος Μ	
137	Σεμιτέκολος Σ	διεγράφη 16/6/96
138	Καλούδης Ελ	κόκκινη μελάνι Ιούλιος-Δεκέμβριος: 15/3/97
139	Τριβόλης Νικ. Σ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
140	Φούλιας Σπ.Α	διεγράφη 19/9/97
141	Πολίτης Γεωρ. Η	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
142	Βίδας Ευγ.	
143	Φάβρης Ερρ	
144	Παπαδόπουλος Ιερεύς Λ	διεγράφη 24/5/99
145	Λούπης Ιωσήφ	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: απεβίωσε 24/8/96
146	Βλατάς Νικ	
147	Λούβρος Βασ	διεγράφη 19/9/97
148	Ρίκης Ιωάνν. Γ	
149	Ριγανάς Γεωρ	
150	Ζαμπέλης Ναπ	κόκκινη γραμμή από Μάη με την ένδειξη: Απεβίωσε 1/5/96
151	Βλαχόπουλος Χρ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/1/97
152	Περέτης Ιωάν	Παρητήθην 16/8/96
153	Ασπιώτης Γερ	
154	Σπεράντζας Γεωρ	
155	Κασταμονίτης Ευαγγ , έμπορος	
156	Μαρίνος Σπ	
157	Αρβανιτάκης Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 15/2/97
158	Πολίτης Παν	
159	Καρβούνης Γεωργ	κόκκινη μελάνι Μάης- Οκτώβρης: 15/2/97
160	Γιαννούσης Νικ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριος-Δεκέμβριος: 31/1/97
161	Λάσκαρις Θεοδ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/3/97
162	Τεμπονέρας Σπ. Ν	διεγράφη 8/12/97

163	Τεμπονέρας Ιωάν	κόκκινη μελάνι Ιούλιος-Δεκέμβριος: 31/1/97
164	Τσαλάππας Π	
165	Καλλιβοκάς Ιωαν	
166	Αγιοβλασίτης Γ. Α	παρετήθην 18/2/96
167	Μπουκαούρης Μ	
168	Τυρρίνης Γεωρ	
169	Δημομίτζης Σπ	
170	Ζανκαρόλου Όλγα	
171	Πιζάνης Στέφανος	κόκκινη μελάνι όλο το έτος: 15/7/97
172	Γκογγάκης Αντ. Δ	κόκκινη μελάνι όλο το έτος: 15/1/97
173	Πάλιος Ιωάν. Σ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 28/2/97
174	Βασιλάς Αναστ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκεμβρη: 15/2/97
175	Ροδόσταμος Δημ	κόκκινη μελάνιΜάη-Δεκέμβρη: 15/1/97
176	Βόντας Ανδρ	κόκκινη μελάνι όλο το έτος: 31/1/97
177	Μηλονόπουλος Βασ	
178	Καϊτάς Γεωρ	
179	Στανέλος Βασ	
180	Μυρίλλας Νικ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/2/97
181	Μαυρογένης Μαρ	
182	Κότσος Ιωάν	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/1/97
183	Νικολάκης Σωτ	
184	Πάουερ Θωμ⁵⁶⁰	
185	Σανσόν Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 28/2/97
186	Βιώτης Ευαγγ. Κ	παρετήθην 17/11/97
187	Νανούσης Γεωρ	κόκκινη μελάνι Αύγουστο- Δεκέμβρη: 15/3/97
188	Παππαγιανόπουλος Δ	
189	Κοκοτός Αριστ	Διεγράφη 24/11/97
190	Μπάκας Νικολ	Κόκκινη μελάνι από Σεπτέμβρη με την ένδειξη: Απεβίωσε στις 9/10/96
191	Γαβαλάς Κων/νος	
192	Βασιλάς Αδάμ	
193	Κόλλας Αναστ	
194	Δούσμανης Διον	
195	Μαυρογιάννης Δ.Θ	Διεγράφη 16/6/96
196	Τριβόλης Αναστ.	Διεγράφη Πρακτ.Επιτρ.24/12/99
197	Καββαδίας Νικ	
198	Πετριτζόπουλος Γεωρ	κόκκινη μελάνι όλο το έτος: 31/1/97
199	Ανδρουτζέλης Παυλ.	
200	Δεσύλλας Κων	Διεγράφη
201	Πραναβέλης Αλεξ	Παρετήθην Πρ. Επιτρ. 9/6/96
202	Γουλής Σπυρ.	κόκκινη μελάνι Σεπτέμρη-Δεκέμβρη: 15/3/97
203	Τάντης Γερ.	κόκκινη μελάνι Μάης -Δεκέμβρης: 15/1/97
204	Kubau Hermann	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη-Δεκέμβρη: 15/1/97

⁵⁶⁰ Οι φέροντες ξενικό όνομα ή οι αλλοδαποί σημειώνονται με κοκκινο μελάνι.

205	Πέσσης Ιωανν	κόκκινη μελάνι Μάης-Δεκέμβρης: 28/2/97
206	Καμιλιέρης Μαριαν	
207	Μοντάλδος Φραγκ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 15/11/97
208	Φαρούγγιας Αγγ.	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/1/97
209	Κυριάκης Αναστ.	διεγράφη Πρ.Επιτρ. 16/6/96
210	Ρομποτής Αλεξ. Σ	
211	Βασιλάς Χρ. Σ	
212	Παρέντης Ιω. Βαπ.	διεγράφη Πρ. Επιτρ. 24/11/97
213	Λυκούδης Σπ	
214	Αγάθος Φαρζάς Αθ	
215	Αργυρόπουλος Σταμ	Παρετήθην 9/6/96
216	Μπόφας Σπυρ.	
217	Βρυάκος Σπ. Ι	
218	Ελευθερίου Κωνστ	παρετήθην Πρ. Επιτρ. 17/11/97
219	Μάστορας Γεωρ.	
220	Καρούσος Γεωρ	
221	Θεοτόκης Αρ. Δ	κόκκινη μελάνι όλο το έτος: 15/12/97
222	Κωσκυνάς Δημ	Διεγράφη Πρ.Επιτρ. 16/6/96
223	Αγάθος Σπ.Α	
224	Κουτσοβέλης Οδυσσέας	, έμπορος
225	Παπανικόλας Δημ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 15/1/97
226	Βιώτης Νικ. Κ	διεγράφη(χωρίς πρακτικό ή κάτι ανάλογο)
227	Τεμπονέρας Αριστ	
228	Κουρούκλης Αθ. Θ	
229	Πετσάλης Σπ. Γ	
230	Τζωρτζής Παυλ	
231	Σαβανής Αντ	διεγράφη Πρ.Επιτρ. 16/6/96
232	Αγγελάτος Στυλ	
233	Λέκας Σπ	
234	Δεσύλλας Αλεξ	κόκκινη μελάνι Ιούλης-Δεκέμβρης: 15/4/97
235	Ριζικάρης Στυλ	
236	Θεριογιάννης Φραγκ	απεβίωσε 10/11/96
237	Κωστής Γεωρ.Χ	
238	Σταυρίδης Αναστ. Δ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
239	Σκαρμαγκά Πολυμνία	
240	Θεοτόκη Αμαλία Γ	
241	Αντωνιάνης Καρ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/1/97
242	Γιαλινάς Άγγελος Ν	
243	Φωκάς Μάριος	Διεγράφη
244	Βιώτης Ιερεύς Αντ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη-Δεκέμβρη: 15/1/97
245	Μπογδάνος Δ.Ν	
246	Παπάκης Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 15/2/97
247	Παππαμάρκος Αθ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη-Δεκέμβρη: 15/2/97
248	Δεσύλλας Γρηγ. Ι	
249	Μπογδάνος Γερ	

250	Νικολάκης Βασ. Χ	
251	Μαυρογιάννης Π	
252	Κοκοτός Σπ. Φ	Διεγράφη
253	Δενδρινός Ιωάννης	κόκκινη μελάνι όλο το έτος : 15/1/97
254	Παρής Σπ	κόκκινη μελάνι από Ιούλιο-Δεκέμβριο: 15/11/97
255	Κούλας Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 15/3/97
256	Πιέρρης Γεργ. Ν	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβριο-Δεκέμβριο: 15/3/97
257	Μαρκέτης Γεωρ	
258	Γουόρολεϋς Καρ	
259	Γκαραμόνες Σπ	
260	Γουλελιός Αλεξ	κόκκινη μελάνι Ιούλιο-Δεκέμβρη: 15/11/97
261	Καμβύσας Νικ	Παρετήθην Πρ. Επιτρ. 12/11/96
262	Γουλελιός Στεφ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος: 28/2/97
263	Κεφαλλονίτης Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 28/2/97
264	Παραμυθιώτης Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
265	Καμβύσας Κων. Ε	Απών πρακτ. Επιτρ.: 23/5/98
266	Γιοχάλας Γεωργ	Διεγράφη
267	Κακολίρη ς Δ	κόκκινη μελάνι Οκτώβρη-Δεκέμβρη: 31/1/97
268	Βερονίκης Σπ. Δ	κόκκινη μελάνι Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 30/4/97
269	Τσαγκαράκης Θεοδ.Ν	διεγράφη πρακτ. Επιτρ. 16/6/96
270	Μαρόλας Ονουφ	διεφράφη πρακτ. Επιτρ. 24/4/97
271	Σαμαρτζής Γεωρ. Σ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/4/97
272	Ζερβόπουλος Νικ.Σ	κοκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/2/97
273	Βλάχος Φιλ	παρετήθην Πρακτ.Επιτρ. 23/10/97
274	Κωτσονάνος Κωνστ	
275	Βασιλάς Δημ	Διεγράφη, 24/11/97
276	Δαμύρης Γεώργ	
277	Βερονίκης Ανδρ	
278	Μπολέτζης Αλεξ. Κ	διεγράφη(χωρίς αρ. πρακτικού)
279	Κατσιμής Σπ	
280	Γούλιος Ιωαν. Φ	απεβίωσε 21/12/96
281	Πλατσαίος Ιωανν	
282	Λαϊτούδ Σπ	
283	Δεσύλλας Σπ	κόκκινη μελάνιόλο το έτος με την ένδειξη: Απών 17/11/97
284	Μοναστηριώτης Ιωάνν	
285	Τζήλιος Γεωργ	παρετήθην 23/10/97
286	Μαρκέτης Νικ. Σ	Παρετήθην 23/10/97
287	Πουλής Μιχ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
288	Πακτίτης Κωνστ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
289	Μπαίχλε Ιωανν	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
290	Ροδίτης Νικ.Α	παρετήθην 23/10/97
291	Κόνδης Κων	κόκκινη γραμμή από Ιούλιο με την ένδειξη: Διεγράφη
292	Αλεξάνδερ Οθων	
293	Μαρτώνης Δημοσθ	
294	Βογιάκης Αντ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97

295	Σγούρος Παν	Διεγράφη 17/11/97
296	Μάστορας Σπ. Ι	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
297	Ζαφειρόπουλος Βασ	κόκκινη μελάνι Ιούλιο-Δεκέμβρη: 15/3/97
298	Μακρής Σπ	Κόκκινη γραμμή από Ιούλιο με ένδειξη: διεγράφη
299	Δεσύλλας Σπ.Μ	
300	Βραχλιώτης Κωνστ.	Παρετήθην 23/10/97
301	Δουκάκης Φιλ	
302	Σκένας Διον	
303	Τρίαντος Σταυρ	
304	Δαμιανός Κωνστ.	κόκκινη ένδειξη από Μάρτιο: Απών πρακτ. Επιτρ. 23/10/97
305	Φούλιας Αντ	
306	Βόνδας Σπ	Διεγράφη 23/10/97
307	Τριαντάφυλλος Χριστ	κόκκινη μελάνη Νοέμβρη-Δεκέμβρη: 31/3/97
308	Σφαέλος Ανδ. Π	
309	Τζαβέλλας Δημ	κόκκινη γραμμή με την ένδειξη: Διεγράφη, 8/12/97
310	Τζόρας Επαμ	κόκκινη γραμμή με την ένδειξη: Διεγράφη, 17/11/97
311	Δεμπόνης Σπ	
312	Πατσός Κων. Δ	
313	Καταπόδης Δημ.	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
314	Αρταβάνης Αυγ.	παρετήθην 14/5/97
315	Λοπρέστης Βικ	παρετήθην Πρακτ.Επιτρ. 19/9/97
316	Φερεντίνος Πετρ	Διεγράφη
317	Μαρτζούκος Αθ.Σ	Διεγράφη
318	Παγκράτης Ιωα.Ν	Διεγράφη, 16/6/96
319	Κοσκινάς Όθων	Διεγράφη, 24/11/97
320	Κουτσουκόπουλος Ν	
321	Παππός Νικ.Αθ	
322	Αναστασίου Παλ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
323	Σοκόλης Θεοδ	
324	Τρίαντος Νικ.Δ	
325	Μπίτσης Χριστ	
326	Σκόρτσας Σταμ	κόκκινη μελάνι όλο το έτος με ην ένδειξη: Διεγράφη, 16/6/96
327	Ζαππας Αποστ. Αθ	κόκκινη μελάνι όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη, 19/9/97
328	Κορκοτσάκης Ιω.Δ	
329	Μελισσινός Γερ. Ι	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη, 24/11/97
330	Παλατιανός Νικ.	
331	Κούρκουλος Σπ. Δ	κόκκινη γραμμή από Ιούλιο με την ένδειξη: Απεβίωσε την -/ 7/97
332	Καραβίας Μαρκ. Χ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
333	Δραζίνος Ιωαν	
334	Καλλίνικος Παν	κόκκινη μελάνι Οκτώβριος-Δεκέμβριος: 15/2/97
335	Περγολέζης Κυρ	κόκκινη γραμμή από Σεπτέμβριο με την ένδειξη: Διεγράφη
336	Τσιριγγάκης Ιακ	
337	Βεντούρας Στυλ. Θ	
338	Σκελίνης Αδόλφος	κόκκινη γραμμή από Σεπτέμβριο με την ένδειξη: Διεγράφη
339	Τριαντάφυλλος Νικ. Σ	κόκκινη γραμμή από Απρίλιο με την ένδειξη: Παρετήθην, 12/11/96

340	Μαρτινέλλης Χρ, Γραφεις	
341	Μπίτζης Κωνστ. Ε	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
342	Πλατσαίος Σ. Χ	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη, 16/6/96
343	Καλούδης Αλεξ. Ι	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο: 31/1/97, Δεκέμβριο: 15/3/97
344	Αλεξάκης Βικ	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη, 19/9/97
345	Αραβαντινός Πετρ.Δ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
346	Κατωμέρης Σπ.Α	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
347	Ρίκης Ματθ. Α	
348	Δημουλίτζας Ανδ. Α	
349	Σταματόπουλος Πετρ. Σ	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη, 19/9/97
350	Δημητριάδης Νικ	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη, 17/11/97
351	Βοβολίνης Γεωργ	
352	Λαβράνος Πλάτων	
353	Αλαμάνος Σπ.Π	
354	Αλαμάνος Αντ. Π	
355	Πολυλάς Ροβέρτος	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 28/2/97
356	Δεληγιάννης Γεωρ. Ν	Παρετήθην, 16/6/96
357	Σπάθας Ιωαν	κόκκινη γραμμή από Μάρτιο με την ένδειξη: Διεγράφη
358	Παπαμάρκος Φιλ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
359	Πανδής Ευγ	κόκκινη μελάνι Νόεμβριο-Δεκέμβριο: 15/2/97
360	Σεμιτέκολος Γεωργ	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με την ένδειξη: Παρετήθην 16/6/96
361	Βασιλάς Άγγελος	κόκκινη μελάνι 31/1/97
362	Ραφομανίκης Φιλ	
363	Κοσκυνάς Στυλ	παρετήθην, 23/10/97
364	Κογεβίνας Αχ. Α	
365	Μαρτίνης Σπ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
366	Ροδίτης Χριστ.	
367	Σανσών Γεωρ. Α	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 21/1/97
368	Κονιδάρης Αποστ.	κόκκινη γραμμή όλο το έτος με ένδειξη: Διεγράφη, 17/11/97
369	Χανκωκ Καρ	κόκκινη γραμμή από Ιούλιο με την ένδειξη: παρετήθην, 14/5/97
370	Κογεβίνας Νικ	κόκκινη γραμμή από Μάιο με την ένδειξη: παρετήθην, 12/11/96
371	Ευαγγελίδης Δημ	κόκκινη γραμμή από Μάιο με την ένδειξη: παρετήθην, 16/6/96
372	Λοπρέστης Πετρ.	
373	Οκτωράτος Παν.	
374	Ραδοβάνης Πασχ	
375	Βάπτισμας Σπυρ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
376	Στίνης Σπυρ	κόκκινη μελάνι Ιούλιος -Δεκέμβριος: 30/3/97
377	Αντύπας Ιωαν. Βαπ	κόκκινη γραμμή Μάρτιος-Δεκέμβριος : διεγράφη, 16/6/96
378	Δημακόπουλος Δ.Π	κόκκινη γραμμή όλο το έτος: διεγράφη, 16/6/96
379	Παπαγεωργίου Πρ	κόκκινη γραμμή όλο το έτος: διεγράφη, 16/6/96
380	Μαβέλης Λαυρ	
381	Παπαδάκης Περ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 28/2/97
382	Ιωάννου Ιωαν. Ι	κόκκινη γραμμή όλο το έτος: παρετήθην , 23/10/97
383	Ζώτος Πετρ. Δ	
384	Ανδρώνης Γεωργ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97

385	Ζερβός Σπ. Φ	
386	Φλαμπουριάρης Σπ.	
387	Μεταλινός Μιχ	
388	Κασταμονίτης Σπ.Ν	κόκκινη γραμμή όλο το έτος: παρετήθην , 16/6/96
389	Βραχλιώτης Σπ	Διεγράφη
390	Παναγιωτακόπουλος Χρ	
391	Λούτζε Λουδ	
392	Λάνδος Δ.Β	
393	Αρβανιτάκης Χαρ	κόκκινη γραμμή Μάρτιος-Δεκέμβριος : διεγράφη, 16/6/96
394	Τυπάλης Α. Σ	κόκκινη μελάνι από Μάη έως Δεκέμβρη : 15/5/97
395	Μπραβίνος Ιων	
396	Σοφιανόπουλος Ανδρ	κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/2/97
397	Ινφάντες Βίτος	Διεγράφη
398	Κουρκουμέλης Περ	παρετήθην 14/5/97
399	Ρίφιος Νικ	κόκκινη μελάνι Σεπτέμβρη-Δεκέμβρη: 15/1/97
400	Κάγιας Γερ	παρετήθην , 23/10/97
401	Πρισιμιτζάκης Χρ	κόκκινη γραμμή από Μάρτιο με την ένδειξη: Διεγράφη, 19/9/97
402	Βουσετής Σπ	κόκκινη γραμμή Μάιο-Δεκέμβρη: 15/1/97
403	Ζαβιτσιάνος Γεωρ. Α	Διεγράφη, 8/12/97
404	Ρούφος Ιωανν	Διεγράφη
405	Τυλμίδης Κωνστ	εψηφίσθη εν τη συνεδρίαση τη 23/12/95
406	Κογεβίνας Αγγελ	εψηφίσθη τις 23/12/95
407	Μπούσης Σπ	
408	Ιωαννίδης Θεωδ	εψηφίσθη τις 23/12/95, Παρετήθην: 9/6/96
409	Δαμύρης Σπ. Δ	
410	Παπαλεξόπουλος Αντ	διεγράφη, 19/9/97
411	Παπαδόπουλος Αναστ	διεγράφη, 23/10/97
412	Θεοδόσης Γεωργ	εψηφίσθη τις 23/12/95,
413	Ρόγκος Κων/νος	Διεγράφη, 23/10/97
414	Φλαμπουριάρης Σπ.	παρετήθην, 17/11/97
415	Στεργίου Μίνως	εψηφίσθη τις 23/12/95
416	Κάος Ιωαν. Α	εψηφίσθη τις 23/12/95, κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
417	Ρίγγας Ιωαν	εψηφίσθη τις 23/12/95
418	Βελιανίτης Γεωργ	εψηφίσθη τις 23/12/95, κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 28/2/97
419	Θεοτόκης Ευστ	εψηφίσθη τις 2/3/96,
420	Βιώτης Ιωσήφ	εψηφίσθη τις 2/3/96
421	Βεντούρας Πέτρος	εψηφίσθη τις 2/3/96, κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
422	Χειμαριός Γερ	παρετήθην , 14/5/97
423	Τεμπονέρας Βαγγ.Γεω,	
424	Μπαλτάς Κων	Παρετήθην 17/11/97
425	Βήτας Σταμ	εψηφίσθη τις 2/3/96, κόκκινη μελάνι Σεπτέμβριο-Δεκέμβριο: 15/1/97
426	Γλυκιώτης Χαρ. Σ	εψηφίσθη τις 2/3/96, κόκκινη μελάνι Δεκέμβρη: 31/1/97

427	Νικολάου Χρ	εψηφίσθη τις 2/3/96, κόκκινη μελάνι Δεκέμβρη: 28/2/97
428	Ασπιώτη Αμαλία Γερ	
429	Πασχάλης Σπ	εψηφίσθη στις 20/4/96
430	Πουλής Δημ. Μ	εψηφίσθη στις 20/4/96, κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο: 31/1/97
431	Αγγελίδης Ιωάν	εψηφίσθη στις 20/4/96, κόκκινη μελάνι Νοέμβριο-Δεκέμβριο:15/2/97
432	Πολυλάς Σπ	τακτοποιημένος ΟΛΟ ΤΟ ΕΤΟΣ, με ένδειξη: Πρακτ. Επιτρ. 19/6/96
433	Καμβύσας εώργ	κόκκινη γραμμή ΟΛΟ ΤΟ ΕΤΟΣ, με την ένδειξη: Διεγράφη, 17/11/97
434	Πάλιο Γεώργ	εψηφίσθη στις 16/6/96, κόκκινη μελάνι Οκτώβρη-Δεκέμβρη: 15/1/97
435	Παραμυθιώτης Ανασ	εψηφίσθη στις 12/11/96

1897

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Γαβαλάς Ιακ	απεβίωσε τις 16/12/97
2	Βεντούρας Φραγκ	
3	Κυράγγιος ανδρ	
4	Κυριάκης Δημ	
5	Αγάθος Ιωαν. Ε	
6	Καποδίστριας Αντ. Σ	κοκκ. Γρ: Διεγράφη
7	Βασιλάκης Κων	κοκκ. μελ. Όλο το έτος: 6/12/99
8	Αναστασίου Ιωαν	
9	Λαμπελέτ Ερρ	κοκκ. μελ. Νοεμβ. Δεκεμ: 31/1/98
10	Καλλωνάς Κων	
11	Θεοτόκης Γεωργ	"Εγένετο επίτιμος πρόεδρος, Πρακτ. Επιτρ. 17/11/99
12	Κουλίνης Ιωάνν. Ν	
13	Μεσσηνέζος Νικολ	
14	Λάμπρος Στεφ	κοκκ. μελ. Νοεμβ. Δεκεμ: 15/1/98
15	Κατσαϊτης Νικ	
16	Βλάχος Λεων	
17	Κογεβίνας Αριστ	
18	Παραμυθιώτης Αθ	Απών όλο το έτος, Πρακ. Επιτρ: 28/2/1900
19	Σερεμέτης Λεων	
20	Βασιλάκης Νικ	κόκκ. μελ. Ιουλ-Δεκμβ: 31/1/98
21	Γιοτόπουλος Αθ	κόκκ. μελ. ολο το έτος: 15/1/98
22	Κασταμονίτης Αντρ	
23	Μαυρογιάννης Αντρ	κόκκ. Γραμ με την ένδειξη: Διεγράφη 28/2/1900
24	Θεοτόκης Μιχ	Απών όλο το έτος, Πρακ. Επιτρ: 28/2/1900
25	Μαυρογιάννης Μιχ	Απεβίωσε τις -/8/97
26	Λαβράνος Ηλίας	
27	Αβράμης Ευστ	κόκκ. Μελ Ιανουα- Αύγουσ: 15/3/98, Σεπτμβ-Δεκεμβ: 15/3/99
28	Ματσούκης Αλεξ	
29	Λογαράς Ευστ	κόκκ.μελ Νοεμβ-Δεκμβ: 31/1/98

30	Αλευράς Φρειδ	
31	Σορδίνας Θεμ	κενό, χωρίς απολύτως καμία ένδειξη όλο το έτος
32	Κάσκαρις Ευστ	
33	Νικολάκης Ιωαν	
34	Κερκύρας Μιχαλς	
35	Κωσκυνάς Αγγ	κόκκ μελ Σεπτμβ-Οκτωμβ: 15/2/98, Νοεμβ-Δεκμβ: 15/5/98
36	Κυρίτζης Χαρ	κοκκ γραμ όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη
37	Δημουλίτζας Δον	
38	Γκίνης Μιχ	κοκκ γραμ όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη
39	Ανεμογιάννης Αθ	
40	Νικοκάβουρας Γεωρ	κόκκ γραμ όλο το έτος Ιαν-Ιουν: 28/2/99, Ιουλ-Δεκεμβρ:31/5/99
41	Κόλλας Δημητρ	
42	Καποτσάρις Μιλτ	
43	Καλοσγούρος Νικ	
44	Κόλλας Αντ	
45	Καμηλιέρης Ιωαν	
46	Πέης Μιχ	κόκ μελ Νοεμβ-Δεκμβ: 28/2/98
47	Αθανασίου Αικατερ	όλο το έτος η ένδειξη "Απούσα" , πρακ. Επιτρ. 8/3/98
48	Τοπάλης Ιωαν	
49	Παππαγεωργίου Σπ	ένδειξη "Απών" από Μάιο, πρακτ. Επιτρ 25/11/98
50	Λευθεριώτης Μαρ	κοκκ μελ Νοεμβρ-Δεκμβ: 15/1/98
51	Βαλδρέσκας Σπ	
52	Μαργαρίτης Μιλτ	
53	Γουλελιός Ονούφ	
54	Μεταλληνός Κωνστ.	
55	Μεταλληνός Ιωαν	
56	Καποδίστριας Αντ. Γ	
57	Ρόκκος Αλεξ	κόκκ μελ όλο το έτος: 31/1/98
58	Λοπρέστης Νικ	
59	Γούστης Σπ	
60	Κρητικός Σπ	κόκκ μελ Μάιος- Αύγουσ: 15/2/98, Σεπτεμβ-Δεκεμβ: 30/6/98
61	Τεμπονέρας Θωμ	κόκκ μελ Μάιος-Ιουν: 15/2/98, Ιουλ-Δεκεμβ: 15/4/98
62	Ρουμελιώτης Ιερεύς Γ	κόκκ μελ Νοεμβ-Δεκμβ: 15/1/98
63	Μαγγιόλος Κωνστ	
64	Χειμαριός Κωνστ	
65	Μαρκοράς Γερ.	κόκκ μελ Δεκμβρ: 15/1/98
66	Καλέκας Ιωσ	
67	Δραζίνος Αλεξ	κόκκ μελ Ιούλ- Δεκεμβ: 30/4/98
68	Πατρίκιος Παυλ	
69	Ζανκαρόλος Αντ	κόκκ μελ Σεπτμβρ-Οκτωβ: 15/3/98, Νοεμβρ-Δεκεμβρ: 15/5/98
70	Άννινος Νικ	
71	Βούλγαρης Ιερεύς Κ	κόκκ μελ Νοεμβ-Δεκμβ: 15/1/98
72	Δόσιος Εύστρ	Διεγράφη
73	Στράτης(?) Ευστρ	ένδειξη "Απών"
74	Τεμπονέρας Πετρ	

75	Αγάθος Νικ	
76	Κουτσουβέλης Θεοδ	
77	Κόλλας Ιωαν. Α	
78	Τοπάλη Μαρία	
79	Βασιλάς Αλεξ	
80	Φλαμπουριάρης Αναστ	Παρετήθην, πρακ. Επιτρ. (9/1/98)
81	Κωσκυνάς Αναστ	
82	Σκάρπας Λεων	κόκκ μελ Νοεμβ-Δεκμβ: 28/2/98
83	Μέξας Αρθούρος	κόκκ μελ Δεκμβρ: 31/1/98
84	Καλογεράς Αχιλ	
85	Χαντζάρης Σπ	
86	Ζούλας Ελευθ. Ε	κόκκ μελ Νοεμβρ-Δεκεμρ: 15/1/98
87	Στρέιτζ (?) Ιωαν	κοκκ μελ Νοεμβρ-Δεκμβ: 15/3/98
88	Ζερβόπουλος Π	κοκκ γραμ όλο το έτος με την ένδειξη: Παρετήθην, Πρακτ. Επιτρ 14/5/97
89	Μικρουλάκης Στεφ	
90	Αγιοβλασίτης Γ. Ε	
91	Ζαβιτσιάνος Νικοδ	κόκκ μελ Ιανουαρ- Αύγουστ: 31/1/98
92	Σκάρπας Γουλ	κόκκ μελ Σεπτεμβρ- Δεκεμβρ: 31/1/98
93	Πολίτης Αλεξ.	κόκκ μελ Νοεμβρ-Δεκεμρ: 15/3/98
94	Δαμασκινός Ιωανν.	
95	Ποφάντης Αντ. Γ	κόκκ μελ Σεπτρβ-Δεκεμβ: 15/2/98
96	Καζαντζής Βασ	κόκκ γραμ από Ιουλ με την ένδειξη: Διεγράφη 24/12/99
97	Ελευθερίου Στεφ	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Διεγράφη
98	Βογιάκης Σπ	Διεγράφη, 24/12/99
99	Ζερβός Αλκιν	
100	Πιέρρης Ευγ	κόκκ μελ Σεπτεμβρ-Οκτωβρ: 15/1/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/7/98
101	Σκαλτσούνης Γερ	
102	Σκάρπας Ιωανν	
103	Κυρίτσης Κυρ.	κόκ μελ Νοεμνβ-Δεκμβ: 31/3/98
104	Τόμπρος Σπ. Κ	κόκκ μελ Ιανουαρ-Απρ: 15/7/99, Μάιο-Δεκεμβρ: 20/4/99
105	Γαζής Ιωανν	"Απών" Μάρτ-Απριλ, 4/5/97, κοκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/1/98
106	Μανιάκης Δημ	ένδειξη "Σ" όλο το έτος, Πρακτ. Επιτρ. 17/9/99
107	Πογιάγος Ευγ	
108	Ποφάντης Θεμ	
109	Αβράμης Αναστ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 15/3/99
110	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	απεβίωσε 7/8/97
111	Σοκόλης Δημ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/2/98
112	Κιτούτσης Δομ	κόκκ μελ Μάιο-Ιούν: 28/2/98, Ιουλ-Αύγουστ: 15/5/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/
113	Μαρκέτης Νικ	
114	Μηλονόπουλος Αναστ	
115	Μέξας Ιωανν	κόκκ γραμ Δεκεμβρ, Απεβίωσε 12/12/97
116	Μουρίκης Μιχ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/1/98
117	Δαλιέτος Γεωρ	
118	Καζαντζής Γεωργ	κόκκ γραμ Νοέμβρ-Δεκεμβρ:Διεγράφη, 24/1/99
119	Πολυλάς Μαρκ	

120	Τεμπονέρας Αθαν	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/5/99
121	Μουρίκης Ευστ	
122	Σαούλης Κωνστ	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην, 23/10/97
123	Αττάρτ Μαρκ	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
124	Κιαπίνης Φρειδ	
125	Ανδρικόπουλος Π	
126	Κουτσουβέλης Γερ	
127	Κρεμύδης Χρ	κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 24/12/99
128	Καλαβρέντζος Κωνστ	
129	Σακελλαρόπουλος Μ	
130	Καλούδης Ελ	
131	Τριβόλης Νικ. Ε	κόκκ μελ Νοέμβρ- Δεκεμβρ: 15/1/98
132	Φούλιας Σπ. Α	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 19/9/99
133	Πολίτης Γεωργ. Η	
134	Βίδας Ευγ	
135	Φάβρης Ερρ	
136	Παπαδόπουλος Ιερεύς Λ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/5/99
137	Βλατάς Νικολ.	
138	Λούβρος Βασ	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Διεγράφη, 19/9/97
139	Ρίκης Ιωανν Γ	"Απών"
140	Ριγανάς Γεώργ	
141	Βλαχόπουλος Χρ	
142	Ασπιώτης Γερ	
143	Σπεράντζας Γεωρ.	
144	Κασταμονίτης Ευαγγ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 30/1/98
145	Μαρίνος Σπυρ.	κόκκ μελ Νόέμβρ-Δεκέμβρ: 30/1/98
146	Αρβανιτάκης Σπ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκεμβρ: 15/5/98
147	Πολίτης Παν	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Απεβίωσε τις 24/8/1897
148	Καρβούνης Γεώργ	
149	Γιαννούσης Νικ	
150	Λάσκαρις Θεοδ.	"Απών" Νοέμβρ-Δεκεμβρ: πρακτ. Επιτρ 3/3/99
151	Τεμπονέρας Σπ. Ν	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 8/12/97
152	Τεμπονέρας Ιωάν.	
153	Τζαλάπας Πετρ.	
154	Καλλιβοκάς Ιωαν	
155	Μπουκαούρης Μ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 19/9/97
156	Τυρρίνης (?) Γεωρ.	
157	Δημομίτζης Σπ	
158	Ζανκαρόλου Ολγα	
159	Πιζάνης Στεφ	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκεμβρ: 10/11/1900
160	Γκογγάκης Αντ. Δ.	
161	Πάλιος Ιωαν. Σ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/1/98
162	Βασιλάς Αναστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/1/98
163	Ροδόσταμος Δημ	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκεμβρ:
164	Βόντας Αντ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 28/2/98

165	Μηλονόπουλος Βασ	
166	Κάϊτας Γεωρ.	
167	Στανέλος Βασ	
168	Μυρίλλας Νικ	"Απών" από Μάρτιο-Απρίλιο: 23/10/97
169	Μαυρογένης Μάρ.	
170	Κότσος Ιωαν	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/1/98
171	Νικολάκης Σωτ.	
172	Πάουερ Θωμ.	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 31/1/98
173	Σανσών Σπυρ.	
174	Βιώτης Ευγ. Κ	κόκκ γραμ όλο το έτος : Παρετήθην, 17/11/97
175	Νανούσης Γεώργ	κόκκ γραμμ από Μάρτιο: Διεγράφη, 24/5/99
176	Παππαγιανόπουλος Δ	κόκκ μελ όλο το έτος: 15/1/98
177	Κοκοτός Αριστειδ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/11/97
178	Γαβαλάς Κωνστ.	"Απών" Ιούλ-Σεπτεμβρ: 23/10/97
179	Βασιλάς Αδάμ	
180	Κόλλας Αναστ.	
181	Δούσμανης Διον.	κόκκ μελ όλο το έτος: 15/1/98
182	Τριβόλης Αναστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
183	Καβαβιάς Νικ	
184	Πετριτζόπουλος Γεωρ.	Διεγράφη, 24/12/99
185	Ανδρουτζέλης Παυλ	
186	Δεσύλλας Κωνστ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 8/12/97
187	Γουλής Σπυρ.	
188	Τάντης Γερ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 28/2/98
189	Kubau Hermann	
190	Πέσσης Ιωανν	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
191	Καμηλιέρης Μαριαν	κόκκ μελ Σεπτέμβ-Οκτωβρ: 31/5/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/7/98
192	Μοντάλδος Φραγ.	κόκκ γραμ από Ιούλιο : Διεγράφη, 10/7/1900
193	Φαρούγγιας Αγγ.	κοκκ γραμ από Αύγουστ: Παρετήθην 19/9/97
194	Ρομποτής Αλεξ. Σ	κόκκ μελ Σεπτβρ-Οκτωβρ: 15/1/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/3/98
195	Βασιλάς Χρ. Σ	
196	Παρέντης Ιω. Β	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 24/11/97
197	Λυκούδης Σπ	
198	Αγάθος Φαργάς Αθ	
199	Μπόφας Σπ.	κόκκ μελ όλο το έτος: Παρετήθην 23/10/97
200	Βρυάκος Σπ. Ι	κόκκ μελ με την ένδειξη: Διεγράφη
201	Ελευθερίου Κωνστ.	κόκκ γραμμ όλο το έτος Παρετήθην 17/11/97
202	Μάστορας Γεώρ.	
203	Καρούσος Γεώρ.	κόκκ γραμ από Φεβρουάριο με ένδειξη: Παρετήθην, 19/9/97
204	Θεοτόκης Αρ. Δ	κόκκ μελάν όλο το έτος: 15/1/98
205	Αγάθος Σπ. Α	
206	Κουτσουβέλης Αδ.	
207	Παπανικόλας Δημ.	κόκκ μελά από Ιούλ: 28/2/98
208	Βιώτης Νικ. Κ	κόκκ γραμ με την ένδειξη: Διεγράφη
209	Τεμπονέρας Αριστειδ	

210	Κουρουκλής Αθ. Θ	
211	Πετσάλης Σπ. Γ	
212	Τζωρτζής Παυλ.	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
213	Σαβανής Αντ.	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Διεγράφη, 19/9/97
214	Αγγελάτος Στυλ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/1/98
215	Λέκας Σπ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 28/2/98
216	Δεσύλλας Αλεξ	
217	Ριζικάρης Στυλ.	κόκκ μελ Ιούλ- Δεκεμβ: 15/4/98
218	Κωστής Γεωρ. Χ	κόκκ γραμ από Μάρτιο με την ένδειξη: Απεβίωσε τις 22/2/97
219	Σταυρίδης Αναστ. Δ	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην, 19/9/97
220	Σκαρμαγκά Πολύμνια	
221	Θεοτόκη Αμαλία Γ	
222	Αντωνιάνης Καρ.	
223	Γιαλινάς Αγγ. Ν	
224	Φωκάς Μάριος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 17/11/97
225	Βιώτης Ιερεύς Αντώνιος	
226	Μπογδάνος Δ. Ν.	
227	Παπάκης Σπ.	
228	Παππαμάρκος Αθ.	Απών Νοέμβρ-Δεκέμβρ: Πρακτ. Επιτρ. 18/9/1898
229	Δεσύλλας Γρηγ. Ι	κόκκ γραμμ Νοέμβρ-Δεκεμβρ:Παρετήθην 24/11/97
230	Μπογδάνος Γερ.	
231	Νικολάκης Βασ. Χ	
232	Μαυρογιάννης Π	
233	Κοκοτός Σπ. Φ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη(χωρίς πρακτ. Επιτρ)
234	Δενδρινός Ιωαν	
235	Παρής Σπυρ.	Ιανουαρ-Ιούν: 31/1/98, Ιούλ-Δεκεμβρ: 15/2/98
236	Ζούλας Σπυρ.	
237	Πιέρρης Γεωρ. Ι	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 31/1/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/3/98
238	Μαρκέτης Γεωρ.	όλο το έτος η ένδειξη Σ(?) κεφαλαίο: Πρακτ. Επιτρ. 19/12/98
239	Γουόρολεϋ Καρ	
240	Γκαραμόνες Σπ	Διεγράφη, 28/2/1900
241	Γουλελιός Αλεξ	
242	Γουλελιός Στεφ.	κόκκ μελ Μάιο-Δεκεμβρ: 15/3/98
243	Κεφαλλονίτης Σπ	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Παρετήθην, 8/12/97
244	Παραμυθιώτης Σπ	
245	Καμβύσσας Κωνστ. Ε.	Απών όλο το έτος, Πρακ. Επιτρ: 23/5/98
246	Γιοχάλας Γεωρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος με την ένδειξη: Διεγράφη
247	Κακολίρης Δ.	
248	Βερονίκης Σπ. Δ.	
249	Μαρόλας Ονουφ.	Διεγράφη,24/11/97
250	Σαμαρτζής Γεωρ. Σ.	από Μάιο η ένδειξη "Σ": Πρακτ. Επιτρ. 3/12/99 η απόδειξή του 4/12/99
251	Ζερβόπουλος Νικ. Σ	κόκκ μελ από Ιούλ- Αυγουστ: 15/1/98, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 31/5/98
252	Βλάχος Φιλип.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 23/10/97
253	Κοτσονάνος Κωνστ	
254	Βασιλάς Δημ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/11/97

255	Δαμύρης Γεωρ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/1/98
256	Βερονίκης Ανδρ.	
257	Μπολέτζης Αλεξ. Κ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη
258	Κατσιμής Σπ.	
259	Πλατσάκος Ιωαν.	Κόκκ μελ Ιαν-Ιούν: 31/1/98, Ιούλ-Δεκεμβρ. 31/5/98
260	Λαϊτούδ Σπ.	
261	Δεσύλλας Σπ.	Απών Ιανουαρ- Οκτωβρ: Πρακτ. Επιτρ. 17/11/97
262	Μοναστηριώτης Ιωάνν	
263	Ψήλιος Γεωρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος, Παρετήθην 23/10/97
264	Μαρκέτης Νικ. Σ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 23/10/97
265	Πουλής Μιχ	κόκκ γραμ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: Απεβίωσε, 9/1/98
266	Πακτίτης Κωνστ.	
267	Μπαίχλε Ιωαν.	κόκκ γραμ Νοέμβ-Δεκεμβρ: Παρετήθην 17/11/97
268	Ροδίτης Νικ. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
269	Κόνδης Κωνστ. Δ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη
270	Αλεξάντερ Όθων	Απών από Μάιο-Δεκέμβριο: 28/2/1900
271	Μαρτώνης Δημ	Απών από Ιαν-Οκτώβρ. Μετά κόκκ γραμ: Πρακτ. Επιτρ. 17/11/97, Διεγράφη
272	Βογιάκης Αντ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/1/98
273	Σγούρος Παν	Διεγράφη, 17/11/97
274	Μάστορας Σπ. Ι.	
275	Ζαφειρόπουλος Βασ.	
276	Μακρής Σπ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
277	Δεσύλλας Σπ. Μ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 14/5/97
278	Βραχλιώτης Κωνστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 14/5/97
279	Δουκάκης Φιλ.	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκεμβρ: 15/1/98
280	Σκένας Διον	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/2/98
281	Τρίαντος Σταυρ.	κόκκ μελ Μάρτ-Απρλ: 15/1/98, Μάιο-Ιούν: 31/1/98, Ιούλ-Δεκέμβρ: 15/11/98
282	Δαμιανός Κωνστ	Απών από Ιανουάριο μέχρι Σεπτέμβριο, παρών τον Οκτώβριο, Απών Νοέμβρ
283	Φούλιας Αντ	
284	Βόνδας Σπ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη 23/10/97
285	Τριαντάφυλλος Χρ	κόκκ μελ Ιούλ-Αύγουστ: 31/98, Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 15/2/98, Νοέμβρ-Δεκέμβρ
286	Σφαέλος Ανδ. Π	
287	Τζαβέλλας Δημ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 8/12/97
288	Τζόρας Επαμ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 17/11/97
289	Δεμπόνος Σπ.	
290	Πατσός Κων. Δ	
291	Καταπόδης Δημ.	
292	Αρταβάνης Αυγ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 14/5/97
293	Λοπρέστης Βικ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 19/9/97
294	Φερεντίνος Πετρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
295	Μαρτζούκος Αθ. Σ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
296	Κοσκυνάς Όθων	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/11/97
297	Κουτσουκόπουλος Ν	
298	Παππάς Νικ. Αθ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 14/5/97
299	Αναστασίου Παυ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/98

300	Σοκόλης Θεοδ.	
301	Τρίαντος Νικ. Δ	
302	Μπίτσης Χριστ.	
303	Ζάππας Αποστ. Αθ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 19/9/97
304	Κορκοτσάκης Ιω. Δ	
305	Μελισσινός Γερ. Ι	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/11/97
306	Παλατιανός Νικ.	
307	Κούρκουλος Σπ. Δ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε τις -/7/97
308	Καραβίας Μαρ. Χ	
309	Δραζίνος Ιωαν.	κόκκ μελ Μάρτ-Ιούν: 15/3/98, Ιούλ-Αύγουστ: 31/5/98, Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 31/8/98
310	Καλλίνικος Παν.	
311	Περγολέζης Κυρ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
312	Τσιριγγάκης Ιακ.	Απών Ιανουαρ- Μάιο: 17/11/97, κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/3/98
313	Βεντούρας Στυλ. Θ.	
314	Σκελίνης Αδόλφος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
315	Μαρτινέλλης Χρ	
316	Μπίτσης Κων. Ε	κόκκ μελ Μάιο-Οκτώβρ: 31/1/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/3/98
317	Καλούδης Αλεξ. Ι	Διεγράφη
318	Αλεξάκης Βικ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 19/9/97
319	Αραβαντινός Πέτρ. Δ	
320	Κατωμέρης Σπ. Α	Απών Μάρτ-Μάιο: 23/10/97, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 21/1/98
321	Ρίκης Ματθ. Α.	κόκκ μελ Ιαν-Ιούν: 15/1/98, Ιούλ-Δεκεμβρ: 15/4/98
322	Δημουλίτζας Ανδ. Α	
323	Σταματόπουλος Πέτρ. Σ	Διεγράφη, 19/9/97
324	Δημητριάδης Νικ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 17/11/97
325	Βοβολίνης Γεωρ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 15/4/99
326	Λαβράνος Πλάτων	
327	Αλαμάνος Σπ. Π	Απών Μάρτ-Αύγουστ: 24/11/97, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/98
328	Αλαμάνος Αντ. Π	Απών Μάρτ- Αύγουστ: 24/11/97, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/98
329	Πολυλάς Ροβερ.	
330	Σπάδας Ιωαν	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
331	Παπαμάρκος Φιλ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/2/98
332	Πανδής Ευγ.	κόκκ μελ Νόέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/98
333	Βασιλάς Αγγελ.	
334	Ραψομανίκης Φιλ.	Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
335	Κοσκυνάς Στυλ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
336	Κογεβίνας Αχ. Α	
337	Μαρτίνης Σπ.	κόκκ μελ Μάιο-Ιούλ: 15/1/98, Αυγ-Σεπτέμβρ: 31/3/98, Οκτωβρ-Νοέμβρ: 15/11/98
338	Ροδίτης Χριστ	
339	Σανσών Γεωργ. Α	
340	Κονιδάρης Αποστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 17/11/97
341	Χανκωκ Καρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 14/5/97
342	Λοπρέστης Πέτρ.	
343	Οκτωράτος Παν.	κόκκ γραμ από Μάρτη: Διεγράφη, 8/12/97
344	Ραδοβάνης Πασ	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ:31/1/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/2/98

345	Βάπτισμας Σπυρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 15/1/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/3/98
346	Στίνης Σπυρ.	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Διεγράφη, 24/12/99
347	Μαβίλης Λαυρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/1/98
348	Παπαδάκης Περ.	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Παρετήθην, 23/10/97
349	Ιωάννου Ιωαν. Ι.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
350	Ζώτος Περ. Δ.	
351	Ανδρώνης Γεωργ.	
352	Ζερβός Σπ. Φ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησε, 17/11/99
353	Φλαμπουριάρης Σπ	
354	Μεταλινός Μιχ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
355	Βραχλιώτης Ιωάν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
356	Παναγιωτακόπουλος Χρ	
357	Σούλτζε Λουδ	
358	Λάνδος Δ. Β.	κόκκ γραμ από Μάρτ: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
359	Τοπάλης Α. Σπ.	
360	Μπραβίνος Ιωαν.	
361	Σοφιανόπουλος Ανδ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ- Δεκέμβρ: 31/1/98
362	Ινφάντες Βίτος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
363	Κουρκουμέλης Περ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 14/5/97
364	Ρίφιος Νικολ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
365	Κάγκας Γερ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
366	Πρισιμιτζάκης Χρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 19/9/97
367	Βουσετής Σπ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 23/10/97
368	Ζαβιτσιάνος Γεωρ. Α	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 8/12/ 97
369	Ρούφος Ιωαν. Γ. Μ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
370	Τολμίδης Κωνστ.	Απών από Ιανουαρ μέχρι Σεπτέμβρ: 17/11/97, κόκκ μελ 15/4/98
371	Κογεβίνας Αγγ. Α	
372	Μπούσης Σπυρ.	
373	Δαμύρης Σπ. Δ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Φεβρουαρ: 28/2/98, Μάρτ-Ιούν: 15/4/98, Ιούλ-Δεκέμβρ:
374	Παπαλεξόπουλος Αντρ	Διεγράφη, 19/9/97
375	Παπαδόπουλος Αναστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 23/10/97
376	Θεοδόσης Γεωρ.	Απών από Μάρτιο μέχρι Σεπτέμβριο, κόκκ μελ Δεκεμβρ: 15/1/98
377	Ρόγκος Κωνστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 23/10/97
378	Μπαλτάς Δημ. Σ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 17/11/97
379	Στεργίου Μίνως	κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 8/12/97
380	Κάος Ιωαν. Α.	Απών από Ιούλιο μέχρι Δεκέμβριο, 25/11/98
381	Ρίγγας Ιωάν.	κόκκ με Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/1/98
382	Βελιανίτης Γεωρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/5/98
383	Θεοτόκης Ευστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 31/3/98
384	Βιώτης Ιωσήφ	Απών από Μάρτιο μέχρι Οκτώβριο: 24/11/97
385	Βεντούρας Περ.	
386	Χειμαριός Γερ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 14/5/97
387	Τεμπονέρας Βόγγολις Γεωρ	κόκκ γραμ από Ιούλ: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
388	Μπαλτάς Κωνστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος, Παρετήθην 17/11/97

389	Βήτας Σταμ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Απριλ: 15/6/98, Μάιος-Δεκέμβρ: 15/12/98
390	Γλυκιώτης Χαρ. Σ	κόκκ μελ Ιουλ: 15/5/98, μετά κόκκ γραμ με την ένδειξη Διεγράφη χωρίς άλλη
391	Νικολάου Χρησ.	κόκκ γραμ από Φεβρουάριο: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
392	Πασχάλης Σπ	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην, 19/9/97
393	Πουλής Δημ. Μ	Κόκκ γραμ από Απριλ: Παρετήθην, 14/5/97
394	Αγγελίδης Ιωαν.	κόκκ γραμ από Φεβρ: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
395	Πολυλάς Σπυρ.	κοκκ μελ από Μάιο-Σεπτέμβρ: 28/2/98, μετά Απών: 25/11/98
396	Καμβύσας Γεωρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 17/11/97
397	Πάλιος Γεωρ. Κ	κόκκ γραμ από Ιούλ: Απεβίωσε
398	Παραμυθιώτης Ανα. Ι	
399	Πολίτης Περ	Εψηφίσθη 12/11/96
400	Βλαστός Καλοδ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ: 15/5/99, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 30/11/9, εψηφίσθη 12/11/9
401	Κογεβίνας Νικολ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε τις 3/2/97, εψηφίσθη 9/1/97(!!!!!!)
402	Παπαδάτος Νικολ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην 14/5/97, εψηφίσθη 9/1/97
403	Τρεβιζάν Άγγελος	εψηφίσθη 19/1/97
404	Δούσμανης Περ. Ι	Απών Απριλ-Ιούλ: 23/10/97, Αυγουστος κενό, εψηφίσθη 19/1/97
405	Μπολέτσης Περ. Σ	Διεγράφη, είχε ψηφιστεί στις 19/1/97
406	Ευαγγελινός Μιχ.	εψηφίσθη 19/1/97
407	Παραμυθιώτης Νικ. Ι	εψηφίσθη 19/1/97
408	Μακρόπουλος Δημ	κόκκ μελ Δεκεμβρ: 15/2/98, εψηφίσθη 19/1/97
409	Παλατιανός Κωνστ.	κόκκ μελ Δεκεμβρ: 15/1/98, εψηφίσθη 19/1/97
410	Γιαννέλης Ιωάν.	εψηφίσθη 19/1/97, Παρετήθην 23/10/97
411	Γιαννάς Φιλ. Α	εψηφίσθη 19/1/97
412	Σουριανός Θεοδ.	κόκκ γραμ από Ιούν: Διεγράφη 24/12/99, εψηφίσθη 19/1/97
413	Μπολέτσης Ιωάν.	κόκκ γραμ από Απριλ: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη, εψηφίσθη 19/9/97
414	Κόλλας Γεωρ.	κόκκ μελ Δεκεμβρ: 15/1/98, εψηφίσθη 19/1/97
415	Στασινόπουλος Νικ.	κόκκ μελ Σεπτεμβρ-Οκτωβρ:15/4/98, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 30/6/98, εψηφίσθη
416	Προβατάς Γεωρ. Θ.	κόκκ μελ Δεκεμβρ: 28/2/98, εψηφίσθη 19/9/97
417	Σκαρβέλης Σπυρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 15/1/98, Νοέμβρ-Δεκεμβρ: 15/4/98, εψηφίσθη
418	Πιέρρης Αριστείδ. Α	κόκκ μελ Οκτωβρ-Δεκεμβρ: 15/2/98, εψηφίσθη 19/9/97
419	Σπάδας Χρηστ.	Απών από Μάιο-Δεκέμβριο: 28/12/1898, εψηφίσθη 19/9/97
420	Ιωαννίδης Νικολ.	Απών από Απρίλιο-Δεκέμβριο: 23/10/97, εψηφίσθη 19/9/97
421	Λάσκαρης Γεωρ.	Απών από Ιούν-Σεπτέμβρ: 19/9/97, κόκκ μελ Οκτώβρ-Δεκεμβρ: 15/3/98, εψη
422	Μανιαρίζης Στυλ.	εψηφίσθη 19/1/97
423	Πετρινέλλης Σωτ.Ι	εψηφίσθη 19/1/97
424	Ρούσσης Γεωρ. Ι	εψηφίσθη 19/1/97
425	Χρυσοβιτσιάνος Ηλ.	εψηφίσθη 19/1/97
426	Σπέγγελιν Κάρολος	εψηφίσθη 19/1/97
427	Κυρίτζης Νικολ.	κόκκ γραμ όλο το έτος, εψηφίσθη 19/1/97, διεγράφη 23/10/97
428	Καλούδης Σπυρ.	εψηφίσθη 19/9/97
429	Ιατρίδης Φιλip.	Κόκκ γραμ από Απριλ: Παρετήθην, 8/12/97, εψηφίσθη 19/1/97
430	Παϊπέτης Ανδρ.	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/98, εψηφίσθη 19/9/97
431	Πάγκαλος Σπυρ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην , 14/5/97, εψηφίσθη 19/9/97
432	Δουρούτης Μιχ. Α	κόκκ γραμ από Αύγουστ: Διεγράφη 8/12/97, εψηφίσθη 19/9/97
433	Μαυρογιάννης Δημ. Θ	εψηφίσθη 21/3/97

434	Φίλων Ηλίας	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/98, εψηφίσθη 23/10/97
435	Μπάκας Ιωάν.	εψηφίσθη 8/12/97
436	Μαγγιόλος Ιωσήφ	εψηφίσθη 8/12/97

1898

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Βεντούρας Φραγκ.	
2	Κυράγγιος Ανδρ.	
3	Κυριάκης Δημ.	
4	Αγάθος Ιωαν. Ε	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
5	Καποδίστριας Αντ. Σ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
6	Βασιλάκης Κωνστ	κόκκμελ όλο το έτος: 6/12/99
7	Αναστασίου Ιωάν.	
8	Λαμπελέτ Ερρ.	κόκκ γραμ από Μάρτ: Διεγράφη 10/7/1900
9	Καλλωνάς Κωνστ.	
10	Θεοτόκης Γεωργ.	κόκκ γραμ όλο το έτος, με ένδειξη: Πρακτ. Επιτρ. 17/11/99
11	Κουλίνης Ιωάν. Ν	
12	Μεσσηνέζος Νικολ.	
13	Λάμπρος Στεφ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
14	Κατσαϊτης Νικολ.	
15	Βλάχος Λεων.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 24/12/99
16	Κογεβίνας Αριστειδ.	
17	Παραμυθιώτης Αθ.	μονογραφή καθ' όλο το έτος με πρακτ. Επιτρ. 28/2/1900
18	Σερεμέτης Λεων.	
19	Βασιλάκης Νικ.	κόκκ μελ όλο το έτος Ιανουάρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
20	Γιοτόπουλος Αθ.	
21	Κασταμονίτης Αντ.	
22	Μαυρογιάννης Αλεξ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
23	Θεοτόκης Μιχ	μονογραφή καθ' όλο το έτος με πρακτ. Επιτρ. 28/2/1900
24	Λαβράνος Ηλίας	κόκκ γραμ από Νοέμβριο: Διεγράφη, 26/1/1900
25	Αβράμης Ευστ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 10/1/1900
26	Ματσούκης Αλεξ.	
27	Λογαράς Ευστ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 31/1/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/4/99
28	Αλεβράς Φρειδ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
29	Σορδίνας Θεμ.	καμία ένδειξη καθ' όλο το έτος, κενό
30	Κάσκαρης Ευστ.	
31	Νικολάκης Ιωαν.	
32	Κερκύρας Μιχ.	
33	Κωσκυνάς Άγγελ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε 5/11/99
34	Κυρίτζης Χαρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
35	Δημουλίτζας Δον.	
36	Γκίνης Μιχ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
37	Ανεμογιάννης Αθ.	
38	Νικοκάβουρας Γεωρ	κόκκ μελ Ιανουάρ-Ιούν: 15/8/99, Ιούλ-Δεκέμβρ: 15/12/99

39	Κόλλας Δημ.	
40	Καποτσάρης Μιχ.	ένδειξη "Σ" όλο το έτος: 17/11/99 ή 24/12/99
41	Καλοσγούρος Νικ.	κόκκ γραμ από Μάρτ: Διεγράφη 24/12/99
42	Κόλλας Αντ.	
43	Καμηλιέρης Ιωάν.	
44	Πέης Μιχ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 31/3/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/5/99
45	Αθανασίου Αικατέρ.	
46	Τοπάλης Ιωάν.	
47	Παππαγεωργίου Σπυρ.	Απών όλ το έτος: 25/11/98
48	Λευθεριώτης Μαρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
49	Βαλδρέσκας Σπ.	
50	Μαργαρίτης Μιλτ.	
51	Γουλελιός Ονουφ.	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Παρετήθην, 18/11/98
52	Μεταλλινός Κωνστ.	
53	Μεταλλινός Ιωαν.	
54	Καποδίστριας Αντ. Γ	
55	Ρόκκος Αλεξ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 15/1/99
56	Λοπρέστης Νικολ	
57	Γούστης Σπ.	
58	Κρητικός Σπυρ.	κόκκ μελ Μάιο-Αύγουστ: 31/3/99, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/10/99
59	Τεμπονέρας Θωμάς	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 30/4/99
60	Ρουμελιώτης Ιερεύς Γ	
61	Μαγγιόλος Κωνστ.	κόκκ γραμ από Ιούλιο: Απεβίωσε την 1/7/98
62	Χειμαριός Κωνστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/4/99
63	Μαρκοράς Γερ.	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/99
64	Καλέκας Ιωσ.	
65	Δραζίνος Αλεξ.	από Ιούλιο η ένδειξη "Σ": 28/2/1900
66	Πατρίκιος Παυλ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθην, 8/3/98
67	Ζανκαρόλος Αντ.	Διεγράφη, 28/2/1900
68	Άννινος Νικολ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
69	Βούλγαρης Ιερεύς Κ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/11/99
70	Δόσιος Ευστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
71	Στράτης Ευστρ.	κόκκ γραμ Δεκέμβρ: Απεβίωσε τις 9/12/98
72	Τεμπονέρας Πετρ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 31/3/99
73	Αγάθος Νικ.	
74	Κουτσουβέλης Θεοδ.	
75	Κόλλας Ιωαν. Α.	κόκκ γραμ από Ιούλιο: Διεγράφη, 26/1/1900
76	Τοπάλη Μαρία	
77	Βασιλάς Αλέξ.	
78	Κωσκυνάς Αναστ.	
79	Σκάρπας Λεων.	κόκκ μελ Σεπτμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
80	Μέξας Αρθουρ.	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/99
81	Καλογεράς Αχιλ.	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/99
82	Χαντζάρης Σπυρ.	
83	Ζούλας Ελευθ. Ε	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98

84	Στρέιτζ Ιωαν.	
85	Μικρουλάκης Στεφ.	
86	Αγιοβλασίτης Γ. Ε	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
87	Ζαβιτζιάνος Νικοδ.	κόκκ μελ Αύγουστ-Δεκέμβρ: 15/3/99
88	Σκάρπας Γουλ.	
89	Πολίτης Αλεξ.	Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 31/1/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/3/99
90	Δαμασκινός Ιωάνν.	
91	Ποφάντης Αντ. Γ	
92	Καζαντζής Βασ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
93	Ελευθερίου Στεφ.	κόκκ γραμ όλο το έτος:Διεγράφη, 25/11/98
94	Βογιακής Σπ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
95	Ζερβός Αλκιν.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
96	Πιέρρης Ευγ.	
97	Σκαλτσούνης Γερ.	
98	Σκάρπας Ιωαν.	
99	Κυρίτσης Κυρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβ-Δεκέμβρ: 30/4/99
100	Τόμπρος Σπ. Κ.	
101	Γαζής Ιωάν.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 15/1/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/3/99
102	Μανιάκης Δημ.	
103	Πογιάγος Ευγ.	
104	Ποφάντης Θεμ.	
105	Αβράμης Αναστ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 10/1/1900
106	Σοκόλης Δημ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
107	Κιτούτσης Δομ.	Διεγράφη, 28/2/1900
108	Μαρκέτης Νικ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
109	Μηλονόπουλος Ανασ.	
110	Μουρίκης Μιχ.	κόκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
111	Δαλιέτος Γεωρ	
112	Καζαντζής Γεωρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
113	Πολυλάς Μάρκος	
114	Τεμπονέρας Αθ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/5/99
115	Μουρίκης Ευστ.	
116	Ατάρτ Μαρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
117	Κιαπίνης Φρειδ.	
118	Ανδρικόπουλος Π.	
119	Κουτσουβέλης Γερ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
120	Κρεμύδης Χρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
121	Καλαβρέντζος Κωνστ.	
122	Σακελλαρόπουλος Μιχ	
123	Καλούδης Ελ.	κόκκ γραμ από Ιούλ: Απεβίωσε τις 23/7/98
124	Τριβόλης Νικ. Σ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
125	Φούλιας Σπ. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/5/99
126	Πολίτης Γεωρ. Η	
127	Βίδας Ευγ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
128	Φάβρης Ερρ.	

129	Παπαδόπουλος Ιερεύς Λ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη , 24/5/99
130	Βλατάς Νικολ.	
131	Ρίκης Ιωαν. Γ	κόκκ μελ Μάιος-Δεκέμβρ: 15/12/99
132	Ριγανάς Γεωρ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 30/6/99
133	Βλαχόπουλος Χρ.	
134	Ασπιώτης Γερ.	
135	Σπεράντζας Γεωρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
136	Κασταμονίτης Ευάγ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/4/99
137	Μαρίνος Σπυρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
138	Αρβανιτάκης Σπυρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/6/99
139	Καρβούνης Γεώρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 30/10/99
140	Γιαννούσης Νικ.	κόκκ γραμ από Ιούλιο: Διεγράφη, 28/2/1900
141	Λάσκαρις Θεοδ.	Απών Ιάνουάρ-Φεβρουαρ: 3/3/99, κόκκ μελ Μάτ-Δεκεμβρ: 15/2/99
142	Τεμπονέρας Ιωαν.	
143	Τζαλάπας Πετρ.	
144	Καλλιβοκάς Ιωαν.	
145	Τορρίνης Γεωρ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησεν, 17/11/99
146	Δημομίτζης Σπ.	
147	Ζανκαρόλου Ολγα	κόκκ γραμ όλ το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
148	Πιζάνης Στεφ	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 10/11/1900
149	Γκογγάκη ς Αντ. Δ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
150	Πάλιος Ιωαν. Σ	
151	Βασιλάς Αναστ.	κόκκ μελ Νοεμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
152	Ροδόσταμος Δημ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
153	Βόντας Αντ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησεν, 17/11/99
154	Μηλονόπουλος Βασ.	
155	Κάϊτας Γεωρ	
156	Στανέλος Βασ.	
157	Μυρίλλας Νικ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
158	Μαυρογένης Μαρ.	Διεγράφη, 14/9/1900
159	Κότσορ Ιωαν.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
160	Νικολάκης Σωτ.	
161	Πάουερ Θωμάς	
162	Σανσών Σπυρ.	
163	Νανούσης Γεωρ.	κοκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/5/99
164	Παππαγιανόπουλος Δ	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 15/3/99
165	Γαβαλάς Κωνστ.	
166	Βασιλάς Αδαμ	
167	Κόλλας Αναστ.	
168	Δούσμανης Διον.	κόκκ μελ Ιανουάρ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
169	Τριβόλης Αναστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
170	Καββαδίας Νικ.	
171	Πετριτζόπουλος Γεωρ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
172	Ανδρουτζέλης Παύλ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
173	Γουλής Σπυρ.	

174	Φάντης Γερ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
175	Kubau Hermann	
176	Καμυλιέρης Μαριαν.	
177	Μουντάλδος Φραγκ.	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
178	Ρομποτής Αλεξ. Σ	κόκκ μελ Ιουλ-Οκτωβρ: 15/1/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/4/99
179	Βασιλάς Χριστ. Σ	
180	Λυκούδης Σπ.	
181	Αγάθος Φαργάς Αθ.	
182	Βρυάκος Σπ. Ι	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
183	Μάστορας Γεωρ.	κόκκ γραμ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 31/1/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 30/4/99
184	Θεοτόκης Αρ. Δ.	
185	Αγάθος Σπ. Α.	μονογραφή καθ' όλο το έτος με πρακτ. Επιτρ. 28/2/1900
186	Κουτσουβέλης Αδ	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην, 6/5/98
187	Παπανικόλας Δημ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/6/99
188	Βιώτης Νικ. Κ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
189	Τεμπονέρας Αριστ.	
190	Κουρούκλης Αθ. Θ	
191	Πετσάλης Σπ. Γ.	
192	Αγγελάτος Στυλ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
193	Λέκας Σπυρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
194	Δεσύλλας Αλεξ.	
195	Ριζικάρης Στυλ.	
196	Σκαρμαγκά Πολύμνια	
197	Θεοτόκη Αμαλία. Γ	κόκκ μελ Σεπτέμβρ- Δεκέμβρ: 15/1/99
198	Αντωνιάνης Καρ.	κόκκ γραμμ από Μάρτ: Παρετήθην, 8/3/98
199	Γιαλλινάς Αγγ. Ν	
200	Βιώτης Ιερεύς Αντ.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 31/1/99
201	Μπογδάνος Δ. Ν.	
202	Παπάκης Σπ.	κόκκ μελ Μάρτ-Απριλ: 15/9/99, Μάιος-Δεκέμβριος: 10/8/1900
203	Παππαμάρκος Αθ.	"Απών " από Ιανουάριο μέχρι Οκτώβριο: 18/9/1898
204	Μπογδάνος Γερ.	
205	Νικολάκης Βασ. Χ	
206	Μαυρογιάννης Π	
207	Κοκοτός Σπ. Φ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη(χωρίς άλλη ένδειξη)
208	Δενδρινός Ιωαν.	
209	Παρής Σπυρ.	κόκκ μελ Οκτωβρ-Δεκέμβρ: 15/8/99
210	Ζούλας Σπυρ	
211	Πιέρρης Γεωρ. Ι	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 31/1/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/3/99
212	Μαρκέτης Γεωρ.	κόκκ γραμ από Ιούλ: Διεγράφη, 24/12/99
213	Γουόρολεϋ Καρ.	
214	Γκαραμόνες Σπ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
215	Γουλελιός Αλεξ.	
216	Γουλελιός Στεφ.	
217	Παραμυθιώτης Σπ.	κόκκ μελ Νόεμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
218	Καμβύσας Κωνστ. Ε.	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Διεγράφη, 26/1/1900

219	Γιοχάλας Γεωρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
220	Κακολίρης Δ.	
221	Βερονίκης Σπ. Δ.	
222	Σαμαρτζής Γεωρ. Σ.	ένδειξη "Σ" όλο το έτος: 3/12/99, η απόδειξις του 4/12/99
223	Ζερβόπουλος Νικ. Σ.	κόκκ γραμ από Μάρτ: Παρετήθην, 17/10/98
224	Κωτουνάνος Κωνστ.	
225	Δαμύρης Γεωρ.	
226	Βερονίκης Ανδρ.	
227	Μπολέτζης Αλεξ. Κ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
228	Κατσιμής Σπ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Ιουν: 15/1/99, Ιούλ- Δεκέμβρ: 15/4/99
229	Πλατσάκος Ιωαν.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ- Δεκέμβρ: 15/4/99
230	Λαΐτουδ Σπ.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 15/1/99
231	Δεσύλλας Σπ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
232	Μοναστηριώτης Σπ.	
233	Πουλής Μιχ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε τις 9/1/98
234	Πακίτης Κωνστ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
235	Κόνδης Κώστα Δ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/11/98
236	Αλεξάνδερ Αθ.	μονογραφή καθ' όλο το έτος με πρακτ. Επιτρ. 28/2/1900
237	Μαρτώνης Δημ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
238	Βογιάκης Αντ.	
239	Μάστορας Σπ. Ι.	
240	Ζαφειρόπουλος Βασ	
241	Μακρής Σπ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
242	Δουκάκης Φιλίπ.	κόκκ μελ Μάιο- Αύγουστ: 15/1/99, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ:15/3/99
243	Σκένας Διον.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 15/1/99
244	Τρίαντος Σταυρ.	
245	Δαμιανός Κωνστ.	"Απών " όλο το έτος: 25/11/98
246	Φούλιας Αντ.	
247	Τριαντάφυλλος Χρ	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 15/3/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/5/99
248	Σφαέλος Ανδ. Π.	
249	Δεμπόνος Σπ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
250	Πατσός Κωνστ. Δ	
251	Καταπόδης Δημ.	
252	Φερεντίνος Πετρ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
253	Μαρτζούκος Αθ. Σ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
254	Κουτσουκόπουλος Ν	
255	Αναστασίου Π.	
256	Σοκόλης Θεοδ	
257	Τριάντος Νικ. Δ.	
258	Μπίτσης Χριστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
259	Κυρκυτσάκης Ιωαν. Δ.	
260	Παλατιανός Νικ.	
261	Καραβίας Μαρ. Χ.	
262	Δραζίνος Ιωαν.	
263	Καλλίνικος Παν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη

264	Περγολέζης Κυρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
265	Τσιριγγάκης Ιακ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
266	Βεντούρας Στυλ. Θ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
267	Σκελίνης Αδολφ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/11/98
268	Μαρτινέλλης Χρ.	
269	Μπίτσης Κων. Ε.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/3/99
270	Καλούδης Αλεξ. Ι	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
271	Αραβαντινός Πητρ. Δ	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
272	Κατωμέρης Σπ. Α.	Απών Σεπτέμβρη-Οκτώβρη: 19/12/98
273	Ρίκης Ματθ. Α	κόκκ μελ Ιανουαρ-Ιούν: 15/2/99, Ιούλ-Δεκέμβρ: 20/4/1900
274	Δημουλίτζας Ανδ. Α.	
275	Βοβολίνης Γεωρ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 15/7/99
276	Λαβράνος Πλατ.	
277	Αλαμάνος Σπ. Π.	"Απών" Ιούν-Ιούλ, χωρίς ένδειξη
278	Αλαμάνος Αντ. Π	"Απών" Ιούν-Ιούλ: 3/3/99, μετά κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Διεγράφη, 24/12/99
279	Πολυλάς Ροβερ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 28/2/99
280	Σπάδας Ιωαν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
281	Παπαμάρκος Φιλ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 15/1/99, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 28/2/99
282	Πανδής Ευγ.	
283	Βασιλάς Αγγ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
284	Ραψομανίκης Φιλ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
285	Κογεβίνας Αχ. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
286	Μαρτίνης Σπ.	
287	Ροδίτης Χρ.	κόκκ μελ Ιαν-Ιουν: 30/11/99, Ιουλ- Δεκέμβρ: 10/4/1900
288	Σανσών Γεωρ. Α.	
289	Λοπρέστης Πητρ.	
290	Ραδοβάνης Παν	
291	Βάπτισμας Σπυρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 28/2/99
292	Στίνης Σπυρ.	κόκκ γραμμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
293	Μαβίλης Λαυρ.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 31/1/99
294	Ζώτος Πητρ. Δ	κόκκ μελ Ιούλ-Αύγουστ: 15/3/99, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 15/9/99
295	Ανδρώνης Γεωρ.	Διεγράφη, 28/2/1900
296	Ζερβός Σπ. Φ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησεν, 17/9/99
297	Φλαμπουριάρης Σπ	κοκκ γραμ από Μάρτιο: Παρετήθην, 11/3/98
298	Μεταλινός Μιχ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
299	Βραχλιώτης Ιωάν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
300	Παναγιωτακόπουλος Χρ	
301	Σούλτζε Λουδ.	
302	Λάνδος Δ. Β.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
303	Τυπάλης Α. Σ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/3/99
304	Μπραβίνος Ιωαν.	
305	Σοφιανόπουλος Ανδ.	κόκκ μελ Ιούλ-Οκτώβρ: 15/3/9, μετά κόκκ γραμ: Διεγράφη, 25/5/99
306	Ινφάντες Βίτος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
307	Ρούφος Ιωαν. Γ. Μ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
308	Τολμίδης Κων.	κόκκ γραμ από Φεβρ: Απεβίωσε εν Αθήναις

309	Κογεβίνας Αγγ. Α.	
310	Μπούσης Σπ	
311	Δαμύρης Σπ. Δ.	Διεγράφη, 28/2/1900
312	Θεοδόσης Γεωρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
313	Κάος Ιωαν. Α.	"Απών" όλο το έτος: 25/11/98
314	Ρίγγας Ιωαν.	
315	Βελιανίτης Γεωρ.	
316	Θεοτόκης Ευστ	
317	Βιώτ η Ιωσ.	"Απών" από Μάιο-Δεκέμβρ: 23/8/99
318	Βεντούρας Πετρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/99
319	Τεμπονέρας Βόγγολις Γεω.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
320	Βήτας Σταμ.	
321	Γλυκιώτης Χαρ. Σ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
322	Νικολάου Χρησ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
323	Αγγελίδης Ιωαν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
324	Πολυπάς Σπ.	"Απών" όλο το έτος: 25/11/98
325	Πάλιος Γεωρ. Κ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε, χωρίς άλλη ένδειξη
326	Παραμυθιώτης Αν. Ι.	
327	Πολίτης Περ.	
328	Βλαστός Καλ.	
329	Τρεβιζάν Άγγελος	
330	Δούσμανης Περ. Ι.	
331	Μπολέτσης Περ. Σ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
332	Ευαγγελινός Μιχ.	
333	Παραμυθιώτης Νικ. Ι	κόκκ γραμ από Ιούλιο: Ανεχώρησε, 17/9/1899
334	Μακρόπουλος Δημ.	
335	Παλατιανός Κωνστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
336	Γιαννάς Φιλ. Α.	
337	Σουριανός Θεοδ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
338	Μπολέτσης Ιωαν. Σ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
339	Κόλλας Γεωρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
340	Στασινόπουλος Νικ. Δ.	Κόκκ μελ Ιανουάρ-Απρίλ: 15/1/99, μετά κόκκ γραμ: Απεβίωσε τις 9/10/1899
341	Προβατάς Γεωρ. Θ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/3/99
342	Σκαρβέλης Σπ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/11/98
343	Πιέρρης Αριστειδ. Α	κόκκ μελ Μάιο-Αύγουστ: 31/4/99, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 30/11/99
344	Σπάδας Χρησ.	"Απών" Ιανουαρ-Οκτώβρ: 19/12/98
345	Ιωαννίδης Νικ.	
346	Λάσκαρης Γεωρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/2/99
347	Μανιαρίζης Στυλ.	
348	Πετρινέλλης Σπ. Ι.	
349	Ρούσσης Γεωρ. Ι.	
350	Χρυσοβιτσιάνος Ηλ.	
351	Σπέγγελιν Καρ.	
352	Καλούδης Σπ.	

353	Παϊπέτης Ανδ.	
354	Μαυρογιάννης Δ. Θ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/8/1900
355	Φίλων Ηλίας	
356	Μπάκας Ιωαν.	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην, 25/5/99
357	Μαγγιώλος Ιωσ.	
358	Βασιλειάδης Αλεξ. Β.	εψηφίσθη: 9/1/98, κόκκ γραμ από Μάρτ: Διεγράφη, 13/3/1900
359	Δενδρινός Μιχ.	εψηφίσθη: 9/1/98, κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 15/4/99
360	Σδριν Ηλίας	εψηφίσθη: 19/1/98, κόκκ γραμ Δεκέμβρ: Παρετήθην, 26/3/9
361	Τσαλίκης Δημοσθ. Κ.	εψηφίσθη: 19/1/18, κόκκ γραμ από Αύγουστ: Παρετήθην, 19/7/98
362	Κατωμέρης Πέτρ	εψηφίσθη: 19/1/18, κόκκ γραμ από Αύγουστ: Παρετήθην, 19/7/98
363	Μπάτσης Χρηστ.	εψηφίσθη: 19/1/98, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/99
364	Γερομεριάτης Γεωρ.Σ	Διεγράφη, 28/2/1900
365	Αντωνόπουλος Δημ.	εψηφίσθη:19/1/98, κόκκ γραμ από Απρίλ: Διεγράφη, 25/11/98
366	Κυπριώτης Σπυρ.	εψηφίσθη: 8/3/98
367	Οκτωράτος Παν.	εψηφίσθη: 8/3/98, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/99
368	Πουλής Δημ. Μ.	εψηφίσθη: 8/3/98, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/2/99
369	Πιέρρης Ναπ.	εψηφίσθη: 8/3/98,
370	Καμβύσας Νικ.	εψηφίσθη: 8/3/98, κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 30/4/99
371	Κριναίος Αντ.	εψηφίσθη: 26/2/98, κόκκ μελ Νοέμβρ: 15/1/99, Δεκέμβρ: 15/2/99
372	Αλαμάνος Κωνστ. Π.	εψηφίσθη: 28/2/98, κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 15/1/99
373	Καλλάλης Γεωρ. Α.	εψηφίσθη: 28/2/98
374	Κεφαλονίτης Σπ.	εψηφίσθη: 11/3/98
375	Νεράντζης Φραγκ.	Διεγράφη, 10/7/1900
376	Πουλιάσης Αλεξ.	εψηφίσθη: 26/2/98,
377	Γεννατάς Νικολ.	εψηφίσθη: 13/3/98
378	Κοσκυνάς Σπυρ.	εψηφίσθη: 13/3/98, κόκκ μελ 15/1/99
379	Κωτζονάνος Δημ. Ν.	εψηφίσθη: 13/3/98
380	Κοσκυνάς Μαρκ.	εψηφίσθη: 13/3/98
381	Θάνος Ιωαν.	εψηφίσθη: 13/3/98
382	Δεσύλλας Σπυρ. Θ.	εψηφίσθη: 13/3/98
383	Δαρμάρος Ερρίκος	εψηφίσθη: 13/3/98,κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Ανεχώρησε, 17/11/99
384	Αργυρός Βασ.	εψηφίσθη: 13/3/98
385	Σούλης Νικ. Ι.	εψηφίσθη: 13/3/98
386	Πεταλάς Επαμ.	εψηφίσθη: 13/3/98, κόκκ γραμ από Νοέμβρ: Διεγράφη, χωρίς άλλη ένδειξη
387	Βαλδρέσκας Αντων.	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκκ γραμ από Αύγουστ: Ανεχώρησε, 17/11/99
388	Βεργωτής Κωνστ.	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκκ γραμ από Αύγουστ: Ανεχώρησε, 17/11/99
389	Γερομεριάτης Στεφ.	
390	Λάσκαρης Αλέξ.	εψηφίσθη: 28/3/98
391	Λούμπος Οδυσ.	εψηφίσθη: 28/3/98
392	Λάμπρος Δημη	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/99
393	Μπολέτσης Σωτ.	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 31/1/99
394	Μολυβάδας Κωνστ.	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκκ μελ Οκτωβρ-Νοέμβρ: 15/2/99, Δεκέμβρ: 30/9/99
395	Μερκάτης Δημ.	εψηφίσθη: 28/3/98
396	Μαυρογιάννης Γεωρ.	Κ
397	Μανιάκης Σπυρ.	εψηφίσθη: 28/3/98

398	Μάτιος Βασ. Α	εψηφίσθη: 28/3/98
399	Ούγγαρος Νικ. Γ.	εψηφίσθη: 28/3/98
400	Παπαδόπουλος Ηλίας	εψηφίσθη: 28/3/98
401	Σταματόπουλος Ανδ.	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκκ γραμ από Ιούν: Διεγράφη, 25/11/98
402	Σαούλης Μιχ.	εψηφίσθη: 28/3/98
403	Σκούρτης Χαραλ.	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 15/1/99
404	Φωκάς Σπυρ.	εψηφίσθη: 28/3/98, κόκ μελ Οκτώβρ-Νοέμβρ: 15/6/99
405	Φούρναρης Ανδρ.	εψηφίσθη: 28/3/98,
406	Τηλιγάδης Σπυρ.	εψηφίσθη: 28/3/98
407	Τζωρτζής Παύλος	
408	Τζώρας Αντων	εψηφίσθη: 11/5/98
409	Κοκοτός Γεωρ	εψηφίσθη: 11/5/98, κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Διεγράφη, 24/12/99
410	Κοκοτός Σπυρ. Σ.	εψηφίσθη: 11/5/98, κόκκ γραμ από Αύγουστ: Διεγράφη, 25//11//98
411	Κατωμέρης Αλεξ.	εψηφίσθη: 11/5/98, κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 11/12/99
412	Τουκαρίνας Σπ. Θ.	εψηφίσθη: 19/7/98
413	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	εψηφίσθη: 19/7/98
414	Καποδίστριας Γεώργιος	εψηφίσθη: 19/7/98
415	Δεσύλλας Π. Γεράσιμος	εψηφίσθη: 19/7/98
416	Σκοπύφος Αλέξανδρος	εψηφίσθη: 19/7/98, κόκκ γραμ από Οκτώβρ: απεβίωσε
417	Σαμικός Όθων	εψηφίσθη: 19/7/98
418	Βραδής Μηχαήλ. Γερ.	εψηφίσθη: 19/7/98
419	Rheingantz Henrique	εψηφίσθη: 20/9/98
420	Λευθεριώτης Αναστ.	εψηφίσθη: 20/9/98
421	Κυριάκης Θεοδωρ	εψηφίσθη: 20/9/98
422	Μπουρνιάς Γεωργ.	εψηφίσθη: 22/10/98
423	Θεοτόκης Στεφ. Δ.	εψηφίσθη: 22/10/98
424	Φίλιππας Σπυρ.	εψηφίσθη: 22/10/98
425	Ασπιώτη Αμαλία	εψηφίσθη: 20/9/98
426	Μεταξά Αγγελική	εψηφίσθη: 20/9/98
427	Γεννατά Αμαλία	εψηφίσθη: 20/9/98
428	Δρόσου Φαουστίνα	εψηφίσθη: 20/9/98
429	Καποδίστρια Ελένη	εψηφίσθη: 20/9/98

1899

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Βεντούρας Φραγκ.	
2	Κοράγγιος Ανδρ	
3	Κυριάκης Δημ.	
4	Αγάθος Ιωάν. Ε	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
5	Βασιλάκης Κωνστ.	
6	Αναστασίου Ιωάν.	
7	Λαμπελέτ Ερρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη. 10/7/1900
8	Καλλωνάς Κωνστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσεστις 28/11/1899
9	Θεοτόκης Γεώργ.	Μεταφέρθη εις το μητρώο των επίτιμων προέδρων, 17/9/1899

10	Κουλλίνης Ιωάν	
11	Μεσηνέζος Νικόλ.	
12	Λάμπρος Στεφ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
13	Κατζαΐτης Νικόλ.	
14	Βλάχος Λεων.	
15	Κογεβίνας Αριστ.	
16	Παραμυθιώτης Αθαν.	ένδειξη "Ακυρώθη" σε όλο το έτος, 28.2.1900
17	Σερεμέτης Λεων.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 25/1/1900
18	Βασιλάκης Νικολ.	
19	Γιοτόπουλος Αθαν.	
20	Κασταμονίτης Αντών.	
21	Μαυρογιάννης Αλεξ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2//1900
22	Θεοτόκης Μιχαήλ.	ένδειξη "Ακυρώθη" σε όλο το έτος, 28.2.1900
23	Λαβράνος Ηλίας	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/2//1900
24	Αβράμης Ευστάθ	
25	Ματζούκης Αλεξ.	Απεβίωσε τις 27/7/99
26	Λογαράς Ευστάθ.	
27	Αλεβράς Φρειδ.	
28	Σορδίνας Θεμ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1901
29	Κάσκαρης Ευστ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Απεβίωσε τις 10/7/1899
30	Νικολάκης Ιωάν.	
31	Κερκύρας Μιχ.	
32	Κωσκυνάς Αγγελ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε τις 6/11/1899
33	Δημουλίτζας Δον.	
34	Ανεμογιάννης Αθαν.	
35	Νικοκάβουρας Γεώργ	κόκκ μελ όλο το έτος: 10/3/1900
36	Κόλλας Δημ	
37	Καπότзарις Μιλτ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 10/3/1900
38	Καλοσγούρος Νικολ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
39	Κόλλας Αντών.	
40	Καμιλιέρης Ιωάν.	
41	Πέης Μιχαήλ	κόκκ μελ Ιουλ- Οκτβρ: 10/3/1900, Νοέμβρ-Δεκμβρ: 20/5/1900
42	Αθανασίου Αικατ.	
43	Τοπάλης Ιωάνν.	κόκκ μελ Ιουλ- Δεκέμβρ: 20/2/1900
44	Παπαγεωργίου Σπυρ.	"Απών" από Ιανουαρ-Μάρτιο: 26/3/99
45	Λευθεριώτης Μαριν.	
46	Βαλδρέσκας Σπυρ.	κόκκ γραμ από Ιουλ: Διεγράφη, 10/7/1900
47	Μαργαρίτης Μιλτ.	
48	Μεταλληνός Κωνστ.	
49	Μεταλληνός Ιωάνν.	
50	Καποδίστριας Αντ. Γ	
51	Ρόκκος Αλεξ.	
52	Λοπρέστης Νικολ.	
53	Γούστης Σπ.	
54	Κρητικός Σπυρ.	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 31/1/1900

55	Τεμπονέρας Θωμ.	κόκκ μελ Μάιο-Δεκέμβρ: 18/1/1900
56	Ρουμελιώτης Ιερεύς Γ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
57	Χειμαριός Κωνστ	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
58	Μαρκοράς Γεράσ.	
59	Καλέκας Ιωσ.	
60	Δραζίνος Αλεξ.	ένδειξη "Σ" όλο το έτος: 28/2/1900
61	Ζανκαρόλος Αντ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
62	Άννινος Νικολ.	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Παρετήθην, 4/5/1899
63	Βούλγαρης Ιερέυς Κ	
64	Τεμπονέρας Πέτρος	κόκκ μελ όλο το έτος: 10/1/1900
65	Αγάθος Νικολ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτβρ: 18/1/1900, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 29/2/1900
66	Κουτζουβέλης Θεοδ.	
67	Κόλλας Ιωάν. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
68	Τοπάλη Μαρία	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 20/2/1900
69	Βασιλάς Αλέξ.	
70	Κωσκυνάς Αναστ.	κόκκ γραμ Σεπτέμβρ: Απεβίωσε τις 6/9/99
71	Σκάρπας Λεων.	
72	Μέξας Αρθούρος	
73	Καλογεράς Αχιλ.	
74	Χαντζάρης Σπυρ.	
75	Στρέιτ Ιωαν.	
76	Μικρουλάκης Στεφ.	
77	Αγιοβλασίτης Γ. Ε.	
78	Ζαβιτζιάνος Νικόδ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/7/1900
79	Σκάρπας Γουλιέλ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/4/1900
80	Πολίτης Αλέξ.	
81	Δαμασκηνός Ιωάν	
82	Ποφάντης Αντων. Γ	
83	Καζαντζής Βασιλ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
84	Βογιάκης Σπυρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
85	Ζερβός Αλκιν.	
86	Πιέρρης Ευγέν.	κόκκ μελ Μάρτ-Απρίλ: 10/1/1900, Μάιος-Ιούν: 30/4/1900, Ιούλ-Δεκέμβρ: 2
87	Σκαλτζούνης Γερ.	
88	Σκάρπας Ιωαν.	
89	Κυρίτζης Κυριακ.	κόκκ μελ Μάιο-Δεκέμβρ: 31/5/1900
90	Τόμπρος Σπυρ. Κ	κόκκ μελ Ιανουάρ-Ιούν: 20/2/1900, Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/4/1904
91	Γαζής Ιωάν.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 20/3/1900
92	Μανιάκης Δημ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
93	Πογιάγος Ευγέν.	
94	Ποφάντης Θεμ.	
95	Αβράμης Αναστ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 20/1/1901
96	Σοκόλης Δημ.	
97	Κιτούτζης Δομ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
98	Μαρκέτης Νικολ.	
99	Μυλωνόπουλος Αναστ	

100	Μουρίκης Μιχ	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 18/1/1900, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/3/1900
101	Δαλιέτος Γεώργ.	
102	Καζατζής Γεωργ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
103	Πολυλάς Μάρκος	
104	Τεμπονέρας Αθαν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/5/99
105	Μουρίκης Ευσταθ.	
106	Αττάρτ Μαρκος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
107	Κιαπίνης Φρειδερ.	
108	Ανδρικόπουλος Παντ	
109	Κουτζουβέλης Γερασ.	
110	Κρεμύδης Χριστος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
111	Καλαβρέντζος Κωνστ	
112	Σακελαρόπουλος Μιχ	
113	Τριβόλης Νικολ.	
114	Φούλιας Σπυρ. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99
115	Πολίτης Γεώργ. Η	
116	Βίδας Ευγέν.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
117	Φάβρης Ερρ.	
118	Παπαδόπουλος Ιερεύς Λ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99
119	Βλατάς Νικολ.	
120	Ρίκκης Ιωαν. Γ.	
121	Ριγανάς Γεώργ.	
122	Βλαχόπουλος Χριστ.	
123	Ασπιώτης Γερ.	
124	Σπεράντζας Γεώργ	
125	Κασταμονίτης Ευγεν.	κοκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1900
126	Μαρίνος Σπυρ.	
127	Αρβανιτάκης Σπυρ.	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
128	Καρβούνης Γεώργ.	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 20/8/1900
129	Γιαννούσης Νικολ	κόκκ μελ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
130	Λάσκαρης Θεόδ.	
131	Τεμπονέρας Ιωάν	
132	Τζαλάπας Πέτρος	
133	Καλλιβοκάς Ιωάν.	
134	Τορρίνης Γεώργ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απήλθεν της νήσου, 17/11/99
135	Δημομίτζης Σπυρ.	
136	Ζανκαρόλου Όλγα	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/2/1900
137	Πιζάνης Στεφ.	κόκκ μελ Ιαν-Φεβρ: 10/11/1900, μετά κόκκ γραμ: Διεγράφη, 29/7/1902
138	Γκογκάκης Αντων.	κόκκ μελ Ιουλ-Αύγουστ: 10/1/1900
139	Πάλιος Ιωάν. Σ.	
140	Βασιλάς Αναστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/3/1900
141	Ροδόσταμος Δημ.	
142	Βόνδας Αντων.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απήλθεν της νήσου, 17/11/99
143	Μυλωνόπουλος Βασιλ.	
144	Κάιτας Γεωργ.	

145	Στανέλος Βασιλ.	
146	Μυρίλλας Νικολ.	
147	Μαυρογένης Μάρκ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 14/9/1900
148	Κότζος Ιωάν.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
149	Νικολάκης Σωτηρ.	
150	Πάουερ Θωμάς	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1900
151	Σανσών Σπυρ.	
152	Νανούσης Γεώργ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/5/99
153	Παπαγιανόπουλος Διον.	κόκκ μελ Ιαν-Δεκέμβρ: 25/1/1900
154	Γαβαλάς Κωνστ.	
155	Βασιλάς Αδάμ	
156	Κόλλας Αναστ.	
157	Δούσμανης Διον.	κόκκ μελ Ιαν-Ιούν: 10/9/1900, Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/2/1901
158	Τριβόλης Αναστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
159	Καββαδίας Νικόλ.	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Ανεχώρησεν, 26/1/1900
160	Πετριτζόπουλος Γεώργ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
161	Ανδρουτζέλης Παύλος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
162	Γουλής Σπυρίδων	
163	Τάντης Γερασ.	κόκκ μελ Μάιος-Αύγουστ: 20/2/1900, μετά κόκκ γραμ: Διεγράφη, 23/5/1900
164	Kubau Hermann	
165	Καμηλιέρης Μαριάν.	κόκκ μελ Ιούλ-Οκτωβρ: 30/6/1900, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/10/1900
166	Μοντάλδος Φραγκ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
167	Ρομποτής Αλεξ. Σ.	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
168	Βασιλάς Χριστ. Σ.	
169	Λυκούδης Σπυρ.	
170	Αγάθος Φαρζάς Αθ.	
171	Μάστορας Γεώργ.	
172	Θεοτόκης Αρ. Δ.	
173	Αγάθος Σπυρ. Α.	"Ακυρώθην", 28/2/1900
174	Παπανικόλας Δημ	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
175	Τεμπονέρας Αριστ.	
176	Κουρούκλης Βλ(?) Θ	
177	Πετζάλης Σπ. Γ	
178	Αγγελάτος Στυλ	
179	Λέκας Σπυριδ.	
180	Δεσύλλας Αλέξ.	
181	Ριζικάρης Στυλ.	
182	Σκαρμαγκά Πολύμνια	
183	Θεοτόκη Αμαλία Γ.	"Απών" από Ιανουαριο μέχρι και Οκτώβριο: 17/11/99
184	Βιώτης Ιερεύς Αντών.	
185	Μπογδάνος Ν. Χ.	
186	Παπάκης Σπυρ.	κόκκ μελ Ιανουαρ- Ιούν: 10/12/1900, Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/2/1901
187	Παππαμάρκος Αθαν.	"Απών" από Μάρτιο μέχρι τέλος του έτους: 24/12/99
188	Μπογδάνος Γεράσ.	
189	Νικολάκης Βασ. Χ.	

190	Μαυρογιάννης Π	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 31/5/1900
191	Κοκοτός Σπυρ. Φ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/4/99
192	Δενδρινός Ιωάν	Διεγράφη, 28/8/1901
193	Παρής Σπυρ.	
194	Ζούλας Σπυρ.	
195	Πιέρης Γεωρ. Ι	
196	Μαρκέτης Γεώργ.	κόκκ μελ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
197	Γουόρολεϋ Καρολ.	
198	Γκαραμόνες Σπυρ.	κόκκ μελ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/2/1900
199	Γουλελιός Αλέξ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 31/3/1900
200	Γουλελιός Στεφ.	
201	Παραμυθιώτης Σπυρ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ:18/1/1900
202	Καμβύσας Κωνστ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/7/1900
203	Κακολίρης Δ.	
204	Βερονίκης Σπ. Δ.	
205	Σαμαρτζής Γεωργ. Σ.	Ενδειξη "Σ" όλο το έτος, 3/12/99 και αποδέχθη τις 4/12/99
206	Κοτζονάνος Κωνστ.	
207	Δαμύρης Γεώργ.	"Απών" από Μάρτιο μέχρι τέλος του έτους: 24/12/99
208	Κατζίμης Σπυρ.	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 20/4/1900
209	Βερονίκης Ανδρ.	
210	Πλατζαίος Ιωαν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθη, 24/12/99
211	Λαϊτούδ Σπυρ.	
212	Μοναστηριώτης Ιωάνν	
213	Πακτίτης Κωνστ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 29/2/1900
214	Αλεξάνδερ Όθων	ένδειξη "Ακυρώθ" σε όλο το έτος, 25/2/1900
215	Μαρτώνης Δημ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/1899
216	Βογιακής Αντων.	κόκκ γραμ από Νοέμβρ: Διεγράφη, 26/1/1900
217	Μάστορας Σπυρ. Γ.	
218	Ζαφειρόπουλος Βασιλ.	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
219	Δουκάκης Φιλ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: 24/12/99
220	Σκένας Διονυσ.	
221	Τρίαντος Σταυρ.	
222	Δαμιανός Κωνστ	κόκκ γραμ όλο το έτος : Απήλθε της Νήσου: 17/11/99
223	Φούλιας Αντων.	
224	Τριαντάφυλλος Χρ.	κόκκ μελ Μάιος- Αυγουστ: 20/3/1900, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 20/4/1900
225	Σφαέλος Ανδ. Π.	
226	Δεμπόνος Σπυρ.	
227	Πατζός Κωνστ. Δ.	
228	Καταπόδης Δημ.	κόκκ μελ Ιουλ-Οκτώβρ: 18/1/1900, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/4/1900
229	Φερεντίνος Πέτρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99
230	Κουτζουκόπουλος Νικ.	
231	Αναστασίου Π.	
232	Σοκόλης Θεοδ.	
233	Τρίαντος Νικολ. Δ.	
234	Μπίτζης(?) Χρίστος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1900

235	Κορκοτζάκης Ιω. Δ.	
236	Παλατιανός Νικολ	
237	Καραβίας Μαρ. Χ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Απήλθε της Νήσου, 17/11/1899
238	Δραζίνος Ιωάνν.	
239	Καλίνικος Παναγ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99(Παρητήθη)
240	Τζιριγκάκης Ιάκ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
241	Βεντούρας Στυλ. Ο.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1900
242	Μαρτινέλλης Χρι.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 10/5/1900
243	Μπίτζης Κωνστ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 10/7/1900
244	Αραβαντινός Πέτρος	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
245	Κατωμέρης Σπ. Α	
246	Ρίκκης Ματθ. Α.	
247	Δημουλίτζας Ανδρ.	
248	Βοβολίνης Γεωργ.	κόκκ μελ Αύγουστ-Οκτωβρ: 20/6/1900, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/8/1900
249	Λαβράνος Πλάτων	
250	Αλαμάνος Σπυρ. Π.	
251	Αλαμάνος Αθαν. Π.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
252	Πολυλάς Ροβερτ.	Κόκκ γραμ από Ιούλ: Διεγράφη, 26/1/1900
253	Παππαμάρκος Φίλιπ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 29/2/1900
254	Πανδής Ευγέν.	
255	Βασιλάς Άγγελ.	
256	Ραφομανίκης Φιλ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99
257	Μαρτίνης Σπυρ.	
258	Ροδίτης Χριστοφ.	κόκκ μελ όλο το έτος: 10/4/1900
259	Σανσών Γεωργ. Α.	
260	Λοπρέστης Πέτρ.	
261	Ραδοβάνης Πασχ.	κόκκ μελ Μάρτ-Ιούν: 18/1/1900, Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/5/1900
262	Βάπτισμας Σπυρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 25/1/190-, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1900
263	Στίνης Σπυρ.	κόκκ μελ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
264	Μαβίλης Λαυρ.	
265	Ζώτος Πέτρος	κόκκ γραμ από Μάρτ: Διεγράφη, 10/7/1900
266	Ανδρώνης Γεώργ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
267	Ζερβός Σπυρ. Φ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απήλθεν της νήσου, 17/11/99
268	Παναγιωτακόπουλος Χρ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99(Παρητήθη)
269	Σούλτζε Λουδ.	
270	Τοπάλης Α. Σ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/5/1900
271	Σοφιανόπουλος Ανδρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99(Παρητήθη)
272	Τολμίδης Κωνστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε εν Αθήναις
273	Κογεβίνας Άγγ. Α.	
274	Μπούσης Σπυρ.	
275	Δαμύρης Σπυρ. Δ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
276	Θεοδόσης Γεώργ.	
277	Κάος Ιωάν. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Αναχώρησε, 17/11/99
278	Ρίγγας Ιωαν.	"Απών" από Μάιο έως Δεκέμβρ: 24/12/99
279	Βελιανίτης Γεώργ.	

280	Θεοτόκης Ευστάθ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/4/1900
281	Μπραβίνος Ιωάνν.	
282	Βιώτης Ιωσήφ.	Απών από Ιανουάρ μέχρι Μάιο: 23//8/99, κόκκ μελ: 18/1/1900
283	Βεντούρας Πέτρος	
284	Βήτας Σταμ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 13/3/1900
285	Πολυλάς Σπύρ.	"Απών" όλο το έτος: 24/12/99
286	Παραμυθιώτης Αναστ	
287	Πολίτης Περικλ.	
288	Βλαστός Καλοδ.	
289	Τρεβιζάν Άγγελ.	
290	Δούσμανης Περ.	κόκκ μελ Σεπτέμβ-Οκτώβρ: 10/1/1900, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/3/1900
291	Ευαγγελινός Μιχ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησε, 17/11/1899
292	Παραμυθιώτης Νικ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησε, 17/11/1899
293	Μακρόπουλος Δημ.	
294	Παλατιανός Κωνστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
295	Γιαννάς Φίλ. Α.	
296	Σουριανός Θεοδ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 24/12/99
297	Κόλλας Γεώργ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην, 9/9/99
298	Στασινόπουλος Νικ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε τις 9/10/1899
299	Προβατάς Γεώργ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/1900
300	Πιέρρης Αριστείδ.	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 31/1/1900
301	Σπάδας Χρηστ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1900
302	Ιωαννίδης Νικολ.	
303	Λάσκαρης Γεώργ	
304	Μανιαρίζης Στυλ.	
305	Πετρινέλλης Σπυρ.	
306	Ρούσης Γεώργ.	
307	Χρισοβιτζιάνος Ηλ	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 31/10/1900
308	Σπέγγελιν Καρ.	
309	Καλούδης Σπυρ.	
310	Παϊπέτης Ανδρ.	
311	Μαυρογιάννης Δ. Θ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/9/1900
312	Φίλων Ηλίας	
313	Μπάκας Ιωαν	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25//5/1899(Παργτήθην)
314	Μαγγιώλος Ιωσ.	
315	Βασιλειάδης Αλεξ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 13/3/1900
316	Δενδρινός Μιχ.	κόκκ μελ Ιαν-Απριλ: 10/6/1900, μετά κόκκ γραμ: Διεγράφη, 28/8/1901
317	Σδρίν Ηλίας	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρητήθη, 26/3/99
318	Κατωμέρης Πέτρ.	
319	Μπάτσης Χριστ.	
320	Γερομεριάτης Γεώργ.	κόκκ γραμ από Μάρτη: Διεγράφη, 28/2/1900
321	Κυπριώτης Σπυρ.	
322	Οκτωράτος Παν.	
323	Πουλής Δημ. Μ.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 20/2/1900
324	Πιέρρης Ναπ.	κόκκ μελ Μάιος-Αύγουστ: 29/2/1900, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 10/6/1900

325	Καμβύσας Νικόλ.	κόκκ μελ Ιαν-Απρίλ: 31/1/1900, Ιούν-Δεκέμβρ: 20/4/1900
326	Κριναίος Αντων.	κόκκ γραμ από Μάρτ: Διεγράφη, 25/5/99(Παρητήθη)
327	Αλαμάνος Κωνστ.Π.	κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 10/7/1900
328	Καλλάλης Γεωρ. Α.	κόκκ γραμ από Σεπτέμβ: Διεγράφη, 10/7/1900
329	Κεφαλονίτης Σπυρ.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 18/2/1900
330	Νεράντζης Φραγκ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
331	Πουλιάσης Αλεξ.	"Απών" από Μάρτιο έως Ιούνιο: 14//8/99
332	Γεννατάς Νικόλ.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
333	Κωσκυνάς Σπυρ.	κόκκ μελ Σεπτεμβ-Οκτώβρ: 10/2/1900, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/3/1900
334	Κοτζονάνος Δημ.	
335	Κοσκυνάς Μάρκ.	
336	Θάνος Ιωάν.	
337	Δεσύλλας Σπυρ. Θ.	
338	Δαρμάρος Ερρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησε, 17/11/1899
339	Αργυρός Βασίλ.	
340	Σούλης Νικολ. Ι	
341	Πεταλάς Επαμ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/5/99(Παρητήθη)
342	Βαλδρέσκας Αντων.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησε, 17/11/1899
343	Βεργωτής Κωνστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρητήθη, 17/1/99
344	Γερομεριάτης Στεφ.	Διεγράφη, 28/8/1901
345	Λάσκαρης Αλέξ.	
346	Λούμπος Οδυσ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 25/1/1900
347	Λάμπρος Δημ.	
348	Μπολέτσης Σωτήρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 25/1/1900
349	Μολυβάδας Κωνστ.	κόκκ μελ
350	Μερκάτης Δημ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτωβρ: 10/8/1900
351	Μαυρογιάννης Γεωργ.	
352	Μανιάκης Σπυρ.	"Απών" Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 24/12/1899
353	Μάττιος Βασίλ.	
354	Ούγγαρος Νικολ.	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 18/1/1900
355	Παπαδάτος Ηλίας	
356	Σαούλης Μιχ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 25/1/1900
357	Σκούρτης Χαραλ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρητήθη, 17/7/99
358	Φωκάς Σπυριδ.	Κόκκ μελ Απρίλ-Μάιο: 10/2/1900, μετά κόκκ γραμ: Διεγράφη, 10/7/1900
359	Φούρναρης Ανδρ.	
360	Τηλιγάδης Σπυρ.	
361	Τζωρτζής Παύλος	κόκκ μελ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/10/1900
362	Τζώρας Αντων.	
363	Κοκοτός Γεωργ.	κόκκ μελ όλο το έτος, Διεγράφη, 24/12/99
364	Κατωμέρης Αλεξ.	
365	Τζουκαρίνας Σπυρ. Θ.	
366	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	
367	Καποδίστριας Γεώργ.	
368	Δεσύλλας Π. Γεράσιμ.	κόκκ γραμ από Σεπτέμβ: Διεγράφη, 10/7/1900
369	Σκούφος Αλέξανδρ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε τις 24/2/1899

370	Σαμικός Όθων	"Απών" Ιανουαρ-Σεπτέμβρ: 17/11/99, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 18/1/1900
371	Βραδής Μιχ. Γερ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 18/1/1900
372	Rheinganz Henrique	
373	Λευθεριώτης Αναστ.	
374	Κυριάκης Θεοδωρ.	
375	Μπουρνιάς Γεώργ.	κόκκ γραμ από Μάιο: Ανεχώρησε, 24/12/99
376	Θεοτόκης Στεφ. Δ.	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/2/1900
377	Φίλιππας Σπυρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ_Δεκέμβρ: 31/10/1900
378	Ασπιώτη Αμαλία	
379	Μεταξά Αγγελική	
380	Δρόσου Φαουστίνα	
381	Καποδίστρια Ελένη	
382	Μοναστηριώτης Πάνος	εψηφίσθη: 10/1/99, κόκκ γραμ από Απρίλ: Διεγράφη, 25/5/99, Παρητήθη
383	Σαμόλης Βασιλ.	εψηφίσθη: 10/1/99,
384	Αλεξάκης Σπυρ.	εψηφίσθη: 10/1/99,
385	Μπάκας Ιωαν	εψηφίσθη: 10/1/99, κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 25/1/1900
386	Κόλλας Φρειδερ.	εψηφίσθη: 10/1/99, "Απών" Μάιος-Αύγουστ: 17/11/99
387	Παναγιώτου Κωνστ.	εψηφίσθη: 10/1/99, κόκκ γραμ από Μάρτιο: Ανεχώρησε, 17/11/99
388	Βλαΐκος Γεώργ.	εψηφίσθη: 10/1/99, κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 20/4/1900
389	Γιαλλινάς Άγγελος	
390	Δεσσύλας Νικόλ. Π.	
391	Βεντούρας Γεώργ.	εψηφίσθη: 31/3/99,
392	Βάρθης Ιωάν.	εψηφίσθη: 31/3/99,
393	Βλαστός Αναστ.	εψηφίσθη: 31/3/99
394	Παπάς Βασιλ.	εψηφίσθη: 31/3/99
395	Μαντηνειός Γεώργ	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ γραμ από Ιούν: Ανεχώρησε, 24/12/99
396	Κωστελέτος Γεώργ.	εψηφίσθη: 31/3/99,
397	Κοκοτός Δημητρ.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ μελ Οκτ-Δεκέμβρ: 10/2/1900
398	Δεσύλλας Σπυρ. Μ.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ μελ Αύγουστ-Δεκέμβρ: 10/3/1900
399	Γουλής Νικολ.	εψηφίσθη: 31/3/99
400	Γερανός Ιάκωβ	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 10/7/1900
401	Καββαδίας Αντών.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/4/1900
402	Λάσκαρης Κωνστ.	εψηφίσθη: 31/3/99
403	Βραχλιώτης Κωνστ.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ γραμ από Ιούλ: Απεβίωσε
404	Γιαλλινάς Μιλτ.	εψηφίσθη: 31/3/99
405	Νικάκης Κωνστ.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ μελ Οκτωβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1900
406	Niculi Limberi	εψηφίσθη: 31/3/99
407	Δημουλίτζας Διον.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ γραμ από Ιούλ: Παρητήθη, 14/7/99
408	Πλατζαίος Σπυρ.	
409	Παυλογιάννης Παύλ.	ψηφίσθη: 31/3/99,
410	Μαυρογένης Πέτρος	εψηφίσθη: 31/3/99
411	Σάββας Ιερέυς Σπυρ	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ μελ Αύγουστ-Δεκέμβρ: 10/3/1900
412	Γκαλούφος Ανέστης	εψηφίσθη: 31/3/99
413	Γκαλούφος Ιωάν.	εψηφίσθη: 31/3/99
414	Γερανός Γεώργ.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 10/7/1900

415	Αγάθος Αντών.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ γραμ από Αύγουστ-Δεκέμβρ: Διεγράφη, 28/8/1900
416	Κοσκινάς Περ.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ γραμ από Ιούλ: Διεγράφη, 26/1/1900
417	Κύτικας Αργυρ.	εψηφίσθη: 31/3/99
418	Μεταξάς Λουκάς	εψηφίσθη: 31/3/99
419	Μαρτάκος Λεων.	εψηφίσθη: 31/3/99
420	Μπότης Αντων. Β	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ μελ Οκτωβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1900
421	Δαμασκηνός Γεώργ.	εψηφίσθη: 31/3/99, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 18/1/1900
422	Κωτζάκης Νικολ.	εψηφίσθη: 31/3/99
423	Μπαλτάς Κωνστ. Σ	εψηφίσθη: 14/11/99
424	Καλογερ. Πράτης Κωνστ	εψηφίσθη: 14/11/99
425	Δελφός Κωνστ.	εψηφίσθη: 14/11/99, κόκ μελ Δεκέμβρ: 10/1/1900
426	Παπαναστασάτος Κωνστ	εψηφίσθη: 14/11/99
427	Περατικός Ανδρ.	εψηφίσθη: 14/11/99
428	Σπάδας Σπυρ.	εψηφίσθη: 14/11/99
429	Νικολάκης Μούχας Κωνστ	εψηφίσθη: 14/11/99
430	Βασιλάς Σπυριδ. Χ.	εψηφίσθη: 14/11/99
431	Βάσσος Κωνστ.	εψηφίσθη: 14/11/99
432	Χειμαριός Λεωνίδας	εψηφίσθη: 14/11/99
433	Διβάνης Κωσταντής	εψηφίσθη: 14/11/99
434	Αρχιεπίσκοπος Σεβαστιανός	
435	Χατζής Ιωάννης	εψηφίσθη: 14/11/99
436	Μαρτίνης Βίκτωρ	
437	Γκιούζης Αλέξανδρος	εψηφίσθη: 28/11/99
438	Δελφός Ιωάννης	εψηφίσθη: 28/11/99
439	Βλεκσεϋ Κάρολος	εψηφίσθη: 28/11/99
440	Καΐρης Πέτρος	εψηφίσθη: 28/11/99
441	Στεφανόπουλος Αλεξ.	εψηφίσθη: 28/11/99
442	Μειδανόπουλος Αλεξ.	εψηφίσθη: 28/11/99
443	Κοσκυνάς Γεροδ. Μιχ	εψηφίσθη: 28/11/99
444	Στριφτόπουλος Παναγ.	εψηφίσθη: 28/11/99
445	Κυρίτζης Αλέξ.	εψηφίσθη: 28/11/99

1900

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Βεντούρας Φραγκίσκος	
2	Κοράγγιος Ανδρέας	
3	Κυριάκης Δημήτριος	
4	Αγάθος Ιωάννης	κόκκ μελ Σεπτμβρ-Οκτωβρ: 10/1/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
5	Βασιλάκης Κων/νος	
6	Αναστασίου Ιωάννης	
7	Λαμπελέτ Ερρίκος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
8	Κουλλίνης Ιωάννης	
9	Μεσινέζος Ιωάννης	

10	Λάμπρος Στέφανος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 9/3/1901
11	Κατζαΐτης Νικόλαος	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 30/3/1901
12	Βλάχος Λεωνίδας	κόκκ μελ Ιανουάρ-Δεκέμβρ: 9/3/1901
13	Κογεβίνας Αριστείδης	
14	Παραμυθιώτης Αθανά.	ένδειξη "Ακυρώθην" Ιανουαρ-Φεβρουαρ
15	Σερεμέτης Λεωνίδας	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
16	Βασιλάκης Νικόλαος	
17	Γιοτόπουλος Αθανάσιος	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 31/1/1901
18	Κασταμονίτης Αντώνιος	
19	Μαυρογιάννης Αλεξ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2//1900
20	Θεοτόκης Μιχαήλ	Ακυρώθην, 25/2/1900
21	Λαβράνος Ηλίας	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 16/1/1900
22	Αβράμης Ευστάθιος	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 12/6/1901
23	Λογαράς Ευστάθιος	
24	Αλευράς Φρειδερίκος	απεβίωσε 10/11/1900
25	Σορδίνης Θεμιστικλής	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/8/1901
26	Νικολάκης Ιωάννης	
27	Κερκύρας Μιχαήλ	
28	Δημουλίτζας Δοννάτος	
29	Ανεμογιάννης Αθανάσιος	
30	Νικοκάβουρας Γεώργιος	κόκκ μελ
31	Κόλλας Δημήτριος	
32	Καποτζάρης Μιλτιάδης	κόκκ μελ Μάιος-Δεκέμβρ: 10/8/1901
33	Κόλλας Αντώνιος	
34	Καμηλιέρης Ιωάννης	
35	Πέης Μιχαήλ	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ(χωρίς κάποια ένδειξη)
36	Αθανασίου Αικατερίνη	
37	Τοπάλης Ιωάννης	
38	Παπαγεωργίου Σπυρίδων	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Παρετήθη, 9/9/1900
39	Λευθεριώτης Μαρίνος	
40	Βαλδρέσκας Σπυρίδων	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
41	Μαργαρίτης Μιλτιάδης	
42	Μεταλληνός Κων/νος	
43	Μεταλληνός Ιωάννης	
44	Καποδίστριας Αντώνιος Γ	
45	Ρόκκος Αλέξανδρος	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 20/1/1901
46	Λοπρέστης Νικόλαος	κόκκ γραμ από Μάρτη: ΑΚΑΤΑΝΟΗΤΟ, 7/2/1900
47	Γούστης Σπυρίδων	
48	Κρητικός Σπυρίδων	
49	Τεμπονέρας Θωμάς	κόκκ μελ Ιαν-Δεκέμβρ: 10/1/1901
50	Ρουμελιώτης Ιερεύς Γ	
51	Χειμαριός Κων/νος	
52	Μαρκοράς Γεράσιμος	
53	Καλέκας Ιωσήφ	
54	Δραζίνος Αλέξανδρος	κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 30/10/1900

55	Ζανκαρόλος Αντώνιος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/2/1900
56	Βούλγαρης Ιερεύς Κων/νος	
57	Τεμπονέρας Πέτρος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθη, 26/2/1900
58	Αγάθος Νικόλαος	
59	Κουτζουβέλης Θεόδωρος	
60	Κόλλας Ιωάν. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
61	Τοπάλη Μαρία	
62	Βασιλάς Αλέξανδρος	
63	Σκάρπας Λεωνίδας	
64	Μέξας Αρθούρος	
65	Καλογεράς Αχιλεύς	
66	Χαντζάρης Σπυρίδων	
67	Στρέϊτζ Ιωάννης	
68	Μικρουλάκης Στέφανος	
69	Αγιοβλασίτης Γ. Ε.	
70	Ζαβιτζιάνος Νικόδημος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη: 26/2/1900
71	Σκάρπας Γουλιέλμος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1901
72	Πολίτης Αλέξανδρος	
73	Δαμασκηνός Ιωάννης	
74	Ποφάντης Αντώνιος	
75	Ζερβός Αλκίνοος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/1901
76	Πιέρρης Εύγεν.	
77	Σκαλτζούνης Γεράσιμος	
78	Σκάρπας Ιωάννης	
79	Κυρίτης Κυριάκος	
80	Τόμπρος Σπυρίδων Κ.	
81	Γαζής Ιωάννης	
82	Μανιάκης Δημήτριος	
83	Πογιάγος Ευγένιος	
84	Ποφάντης Θεμιστοκλής	
85	Αβράμης Αναστάσιος	κόκκ μελ όλο το έτος: 20/7/1901
86	Σοκόλης Δημήτριος	
87	Κιτούτζης Δομένικος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 25/2/1900
88	Μαρκέτης Νικόλαος	
89	Μιλονόπουλος(?) Αναστάσιος	
90	Μουρίκης Μιχαήλ	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Απεβίωσε, χωρίς άλλη ένδειξη
91	Δαλιέτος Γεώργιος	
92	Πολυάς Μάρκος	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Απεβίωσε στις 14/8/1900
93	Μουρίκης Ευστάθιος	
94	Κιαπίνης Φρειδερίκος	
95	Ανδρικόπουλος Παντελής	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Διεγράφη, 23/5/1901
96	Κουτζουβέλης Γεράσιμος	
97	Καλαβρέντζος Κων/νος	
98	Σακελαρόπουλος Μιχαήλ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
99	Τριβόλης Νικόλαος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901

100	Πολίτης Γεώργιος Η.	
101	Βίδας Ευγένιος	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ:31/1/1901
102	Φάβρης Ερρίκος	
103	Βλατάς Νικόλαος	
104	Ρίγκης Ιωάννης	κόκκ γραμ όλο το έτος:Εξώσθη,7/2/1900
105	Ριγανάς Γεώργιος	
106	Βλαχόπουλος Χρ.	
107	Ασπιώτης Γεράσιμος	
108	Σπεράντζας Γεώργιος	
109	Κασταμονίτης Ευάγγελος	
110	Μαρίνος Σπυρίδων	
111	Αρβανιτάκης Σπυρίδων	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
112	Καρβούνης Γεώργιος	κόκκ μελ Ιούλ- Δεκέμβρ: 30/7/1901
113	Γιαννούσης Νικόλαος	κόκκ μεκ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
114	Λάσκαρης Θεόδωρος	
115	Τεμπονέρας Ιωάννης	
116	Τζαλάπας Πέτρος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
117	Καλλιβοκάς Ιωάννης	
118	Δημομίτζης Σπυρίδων	
119	Ζανκαρόλου Όλγα	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
120	Πιζάνης Στέφανος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 29/7/1902
121	Γκογκάκης Αντώνιος	
122	Πάλιος Ιωάννης Σ.	
123	Βασιλάς Αναστάσιος	
124	Ροδόσταμος Δημήτριος	
125	Μυλωνόπουλος Βασίλειος	
126	Κάϊτας Γιώργος	κόκκ μελ Ιούλ-Οκτωβρ: 31/1/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 9/3/1901
127	Στανέλος Βασίλειος	
128	Μυρίλλας Νικόλαος	κόκκ γραμ από Μάρτη: Διεγράφη, 14/9/1900
129	Μαυρογένης Μάρκος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 14/9/1900
130	Κούζας Ιωάννης	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/3/1904
131	Νικολάκης Σωτήριος	
132	Πάουερ Θωμάς	κόκκ μελ από Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 11/5/1901
133	Σανσών Σπυρίδων	
134	Παπαγιαννόπουλος Διονυσ.	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 31/1/1901
135	Γαβαλάς Κων/νος	
136	Βασιλάς Αδάμ	
137	Κόλλας Αναστάσιος	
138	Δούσμανης Διονύσιος	κόκκ μελ Ιαν-Ιούν: 10/8/1901, Ιούλ-Δεκέμβρ: 30/12/1901
139	Καββαδίας Νικόλαος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
140	Ανδρουτζέλης Παύλος	
141	Γουλής Σπυρίδων	
142	Φάντης Γεράσιμος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 23/5/1901
143	Kuban Hermann	
144	Καμιλιέρης Μαριάνος	

145	Μοντάλδος Φραγκίσκος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
146	Ρομποτής Αλέξ. Σ.	κόκκ μελ Ιούλ-Σεπτέμβρ: 10/1/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/4/1901
147	Βασιλάς Χριστόδουλ. Σ	
148	Λυκούδης Σπυρίδων	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
149	Αγάθος Φάρζας Αθ.	
150	Μάστορας Γεώργιος	
151	Θεοτόκης Αριστ. Δ.	κόκκ γραμ από Μάιο: ορα, αρ 127, 1901
152	Αγάθος Σπυρ. Αχ.	Διεγράφη, 28/2/1900 (και άλλη ένδειξη(?) με ημερομ: 29/8/1901)
153	Παπανικόλας Δημήτρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 10/4/1901
154	Τεμπονέρας Αριστείδης	Εξώσθη(?), Συνεδρ. Σώματος 7/2/1900(?????)
155	Κουρούκλης Όθων	
156	Πετζάλης Σ. Γ.	
157	Αγγελάτος Στυλιανός	
158	Λέκκας Σπυρίδων	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 27/2/1901
159	Δεσύλλας Αλέξανδρος	
160	Ριζικάρης Στυλιανός	
161	Σκαρμαγκά Πολύμνια	
162	Αμαλία Θεοτόκη	κόκκ γραμ όλο το έτος: "Απούσα" 23/5/1901
163	Βιώτης Ιερεύς Αντώνιος	
164	Μπογδάνος Δ. Ν.	
165	Παπάκης Σ.	κόκκ μελ Ιανουάρ-Ιούν: 9/3/1901, Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/12/1901
166	Παπαμάρκος Αθ.	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Απουσίαζε εκτός(????) Κέρκυρας, 23/5/1901
167	Μπογδάνος Γεράσιμος	
168	Νικολάκης Βασίλ. Χρ.	
169	Μαυρογιάννης Π.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1901
170	Δενδρινός Ιωάννης	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/8/1901
171	Παρής Σπυρίδων	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
172	Ζούλας Σπυρίδων	
173	Πιέρρης Γεωργ. Ι	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/1/1901
174	Γουόρολεϋ Κάρολος	
175	Γκαραμόνες Σπυρίδων	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/190-
176	Γουλελιός Αλέξανδρος	
177	Γουλελιός Στέφανος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
178	Παραμυθιώτης Σπύρ.	
179	Καμβύσας Κων/νος	
180	Κακολύρης Σ. Δ.	
181	Βερονίκης Σ. Δ.	
182	Σαμαρτζής Γεώργιος	κόκκ μελ Ιανουάρ-Δεκέμβρ: 11/5/1901
183	Κωτζονάνος Κων/νος	
184	Δαμύρης Γεώργιος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
185	Κατζίμης Σπυρίδων	
186	Βερονίκης Ανδρέας	
187	Λαΐτουδ Σπυρίδων	
188	Μοναστηριώτης Ιωάν	
189	Πακτίτης Κων/νος	

190	Αλεξάντερ Όθων	
191	Βογιάκης Αντώνιος	κόκκ μελ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
192	Μάστορας Σπυρ. Γ.	
193	Ζαφειρόπουλος Βασ.	
194	Σκένας Διονύσιος	
195	Τρίαντος Σταύρος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απηλλάγη της πληρωμής του 1900, 9/3/1901
196	Φούλιας Αντώνιος	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
197	Τριαντάφυλλος Χρ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 27/2/1901
198	Σφαέλος Ανδρέας	
199	Δεμπόνος Σπυρ.	κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 10/2/1901
200	Πατζός Κων/νος	
201	Καταπόδης Δημήτριος	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
202	Κουτζουκόπουλος Νικόλαος	
203	Αναστασίου Π.	
204	Σοκόλης Θεόδωρος	
205	Τρίαντος Νικόλ. Δ.	
206	Μπίτζης Χρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ:10/1/1901
207	Κορκοτζάκης Ιωάν.	
208	Παλατιανός Νικόλ.	
209	Δραζίνος Ιωάννης	
210	Τζιριγκάκης Ιάκωβος	κόκκ μελ Ιουλ-Αύγουστ: 10/1/1901, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 1/9/1901
211	Βεντούρας Στυλιανός	
212	Μαρτινέλλης Χρηστ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 29/8/1901
213	Μπίτζης Κων/νος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
214	Αραβαντινός Πέτρος	
215	Κατωμέρης Σπυρ.	κόκκ γραμ από Νοέμβρ: Απουσίαζε στο εξωτερικό, 23/5/1901
216	Ρίκκης Ματθαίος Α.	
217	Δημουλίτζας Ανδρέας	
218	Βοβολίνης Γεώργιος	
219	Λαβράνος Πλάτων	
220	Αλαμάνος Σπυρ. Π.	
221	Πολυλάς Ροβέρτ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
222	Παππαμάρκος Φιλ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 20/1/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/3/1901
223	Πανδής Ευγέν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: ΑΚΑΤΑΝΟΗΤΟ
224	Βασιλάς Άγγελος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/2/1901
225	Μαρτίνης Σπυρίδων	
226	Ροδίτης Χριστοφ.	
227	Sanson Γεώργιος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/4/1901
228	Λοπρέστης Πέτρος	
229	Ραδοβάνης Πάσχος	
230	Βάπτισμας Σπυρίδων	
231	Μαβίλης Λαυρ.	
232	Ζώτος Πέτρος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
233	Ανδριώτης Γεώργιος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/2/1900
234	Σούλτζε Λουδοβίκος	

235	Τοπάλης Α. Ε.	κόκκ μελ Μάιος-Δεκέμβρ: 20/3/1901
236	Κογεβίνας Άγγελος	
237	Μπούσης Σπυρ.	
238	Δαμύρης Σπυρ. Δ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεύγραφη, 28/2/1900
239	Θεοδόσης Γεώργιος	
240	Ρίγγας Ιωάννης	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησε, 26/1/1900
241	Βελιανίτης Γεώργιος	
242	Θεοτόκης Ευστάθιος	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Διευγράφη, 23/5/1901
243	Μπραβίνος Ιωάννης	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Διευγράφησαν 29/8/1901
244	Βιώτης Ιωσήφ	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Διευγραφήσαν 29/8/1901
245	Βεντούρας Πέτρος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρετήθη, 26/1/1900
246	Βήτας Σταμάτιος	κοκκ γραμ όλο το έτος: Διευγράφη, 13/3/1900
247	Πολυλάς Σπυρίδων	κόκκ γραμ όλο το έτος: Ανεχώρησε, 26/1/1900
248	Παραμυθιώτης Ανάστ.	
249	Πολίτης Περικλής	
250	Βλαστός Καλοδίκης	
251	Τρεβιζάν Άγγελος	
252	Δούσμανης Περικλής	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 20/2/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 11/5/1901
253	Μακρόπουλος Δημήτρ.	ένδειξη "Απων" από Ιούλιο
254	Παλατιανός Κων/νος	
255	Γκαννάς Φιλ.Α	
256	Προβατάς Γεώργιος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ:10/1/1901
257	Πιέρρης Αριστείδης	
258	Σπάδας Χρηστ	
259	Ιωαννίδης Νικολ.	κόκκ γραμ από Φεβρ: Παρετήθην, 26/1/1900
260	Λάσκαρης Γεώργιος	κόκκ μελ όλο το έτος: Παρετήθην, 26/1/1900
261	Μανιαρίζης Στυλ.	
262	Πετρινέλλης Σπυρ.	
263	Ρούσης Γεώργιος	
264	Χρισοβιτζιάνος Ηλίας	
265	Σπέγγελιν Κάρολος	
266	Καλούδης Σπυρίδων	
267	Παϊπέτης Ανδρέας	
268	Μαυρογιάννης Δ. Θ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διευγράφη, 9/10/1900
269	Φίλων Ηλίας	
270	Μαγγιόλος Ιωσήφ	κόκκ μελ από Μάρτη: Διευγράφη, 14/3/1900
271	Βασιλειάδης Αλέξανδρος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διευγράφη, 13/3/1900
272	Δενδρινός Μιχαήλ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διευγράφη, 28/8/1901
273	Κατωμέρης Πέτρος	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 31/1/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 9/3/1901
274	Μπάτσης Χρ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 11/5/1901
275	Γερομεριάτης Γεώργιος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διευγράφη, 28/2/1900
276	Κυπριώτης Σπυρίδων	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
277	Οκτωράτος Παναγ.	
278	Πουλής Δημ. Μ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
279	Πιέρρης Ναπολέων	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 10/2/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 30/3/1901

280	Καμβύσας Νικόλαος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/1/1901
281	Αλαμάνος Κων/νος Π.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
282	Κιαλλάλης Γεωργ. Α.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
283	Κεφαλονίτης Σπυρίδων	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/1/1901
284	Νεράντζης Φραγκίσκος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
285	Πουλιάσης Αλέξανδρ.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 25/1/1901
286	Γεννατάς Νικόλαος	
287	Κοσκινάς Σπυρ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 10/1/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 27/2/1901
288	Κωτζονάνος Δημήτριος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/10/1900
289	Κοσκινάς Μάρκος	
290	Θάνος Ιωάννης	κόκκ και μπλε γραμ όλο το έτος: Εξώσθη, 7/2/1900
291	Δεσύλλας Σ. Θ.	
292	Αργυρός Βασίλειος	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
293	Σούλης Νικόλ. Ι.	
294	Γερομεριάτης Στεφ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/8/1901
295	Λάσκαρης Άλεξ.	
296	Λούμπος Αδ(?)	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Οκτώβρ: 20/3/1901, Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/6/1901
297	Λάμπρος Δημήτριος	
298	Μπολέτσης Σωτήρ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/1/1901
299	Μολυβάδας Κών/νος	κόκκ γραμ από Μάιο: Παρετήθην, 28/8/1901
300	Μερκάτης Δημήτριος	κόκκ γραμ από Ιούλ: ορα, αρ. 251 του 1901
301	Μαυρογιάννης Γεώργιος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 30/10/1900
302	Μανιάκης Σπυρίδων	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 23/10/1900
303	Μάττιος(?) Βασίλης	
304	Ούγγαρος Νικόλαος	
305	Παπαδάτος Ηλίας	
306	Σαούλης Μιχαήλ	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 9/3/1901
307	Φωκάς Σπυρίδων	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
308	Φούρναρης Ανδρέας	κόκκ γραμ από Νοέμβριο: Διεγράφη, 28/8/1901
309	Τηλιγάδης Σπυρίδων	
310	Τζωρτζής Παύλος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/10/1900
311	Τζώρας Αντών.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
312	Κατωμέρης Άλεξ.	Διεγράφη, 10/8/1901
313	Τζουκαρίνας Σπυρ.	
314	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	
315	Καποδίστριας Γεώργιος	
316	Σαμικός Όθων	κόκκ μελ Δεκέμβρ: 10/1/1901
317	Βραδής Μιχαήλ Ιερ.	
318	Rheingante Henrique	
319	Λευθεριώτης Αναστάσιος	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Απεβίωσε τις 4/8/1900
320	Κυριάκης Θεόδ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: παρετήθην, 20/1/1900
321	Θεοτόκης Στέφ. Δ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 11/5/1901
322	Φίλιππος Σπυρ.	
323	Ασπιώτη Αμαλία	
324	Μεταξά Αγγελική	

325	Δρόσου Φαουστίνα	
326	Καποδίστρια Ελένη	
327	Σαμόλης Βασίλειος	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Διεγράφη, 14/9/1900
328	Αλεξάκης Σπυρίδων	
329	Μπάκας Ιωάννης	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/1/1901
330	Κόλλας Φρειδερίκος	
331	Βλάϊκος Γεώργιος	
332	Γιαλλινάς Άγγελος	
333	Δεσύλλας Νικολαος Π.	παρετήθην 28/8/1901
334	Βεντούρας Γεώργιος	κόκκ γραμ από Απρίλ: Παρετήθην, 15/4/1900
335	Βάρθης Ιωάννης	κόκκ γραμ από Μάιο: παρετήθην, 23/5/1901
336	Βλαστός Αναστάσιος	Διεγράφη, 28/8/1901
337	Παπάς Βασίλειος	
338	Κωστελέτος Γεώργιος	
339	Κοκοτός Δημήτριος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/10/1900
340	Δεσύλλας Σπυρ. Μ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 23/5/1901
341	Γουλής Νικόλαος	
342	Γερανός Ιάκωβος	κόκκ μελ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
343	Καββαδίας Αντ.	
344	Λάσκαρης Κων/νος	
345	Βραχλιώτης Κων/νος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε
346	Γιαλλινάς Μιλτιάδης	
347	Νικάκης Κων/νος	
348	Niculi Chimberi	
349	Πλατσαίος Σπύρ.	κόκκ μελ Ιαν-Απρίλ: 20/11/1901,
350	Παυλογιάννης Παύλος	
351	Μαυρογένης Πέτρος	κόκκ γραμ από Σεπτέμβρ: Διεγράφη, 23/5/1901
352	Σάββας Ιερεύς Σ	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
353	Γκαλούφας Ανέστης	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
354	Γκαλούφας Ιωάνν.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 20/10/1900
355	Γερανός Γεώργιος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 10/7/1900
356	Αγάθος Αντ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 28/9/1901
357	Κοσκινάς Περικλής	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/1/1900
358	Κυτίκας Αργυρ.	
359	Μεταξάς Λουκάς	
360	Μαρτάκος Λεων.	κόκκ γραμ από Ιούν: Διεγράφη, 14/9/1900
361	Μπότης Αντών. Βραχλ.	κόκκ μελ Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
362	Δαμασκηνός Γεώργ.	
363	Κωτζάκης Νικόλ.	
364	Μπαλτάς Κων/νος. Σ.	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Διεγράφη, 28/8/1901
365	Στράτης Καλογ. Κων/νος	
366	Δελφός Κων/νος	
367	Παπαναστασάτος Κων/νος	
368	Περατικός Ανδρέας	
369	Σπάδας Σπυρίδων	κόκκ μελ Ιού-Δεκέμβρ: 10/2/1901

370	Νικολάκης Μούχας Κων/νος	
371	Βασιλάς Σπυρ. Χ.	
372	Βάσσος Κων/νος	
373	Χειμαριός Λεωνίδας	
374	Διβάνης Κων/νος	
375	Αρχιεπίσκοπος Σεβαστια.	
376	Χατζής Ιωάννης	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/10/1900
377	Μαρτίνης Βίκτωρ	
378	Γκούζης Αλέξανδρος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 14/9/1900
379	Δελφός Ιωάννης	κόκκ γραμ από Ιούλ: Διεγράφη, 30/10/1900
380	Βλέκνει Κάρολος	
381	Καΐρης Πέτρος	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Διεγράφη, 14/9/1900
382	Στεφανόπουλος Αλεξ	
383	Μεϊδανόπουλος Ιωάν.	κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 20/1/1901
384	Κοσκινάς Ιερ Μιχ.	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 4/5/1900
385	Στριφτόμπολας Παναγ.	κόκκ γραμ από Μάρτιο: Διεγράφη, 14/9/1900
386	Κυρίτζης Αλέξ.	
387	Δεσύλλας Π. Γεράσιμος	κόκκ γραμ όλο το έτος: 10/7/1900
388	Γρίφος Γεώργιος	εψηφίσθη 9/1/1900, κόκκ γραμ από Απρίλ: Διεγράφη, 9/10/1900
389	Βουλπιώτης Γεώργιος	εψηφίσθη 9/1/1900,
390	Παππός Σπυρίδων	εψηφίσθη 9/1/1900
391	Μπόϊκος Αλέξανδρος	εψηφίσθη 9/1/1900
392	Βασιλάς Σπυρίδ. Ν.	εψηφίσθη 9/1/1901,
393	Σπυράκης Βασιλ.	Εξώσθη, Συνεδρ. Σώματος 7/2/1900
394	Δαγκλής Αθαν.	εψηφίσθη 9/1/1900
395	Μουρίκης Γεώργιος	εψηφίσθη 9/1/1900
396	Παπακώστας Γεώρ.	εψηφίσθη 9/1/1900, Παρετήθη, 16/8/1900
397	Τσηριγκάκης Σπυρ	Διεγράφη, 2/2/1902
398	Μελάς Ευστάθιος	εψηφίσθη 9/1/1900
399	Καψοκαβάδης Ζαχ.	εψηφίσθη 9/1/1900, Διεγράφη, 28/8/1901
400	Βριάκος Κων/νος	
401	Κουτζουβέλης Αθανάσιος	εψηφίσθη 9/1/1900, Διεγράφη(χωρίς άλλη ένδειξη)
402	Γιαλλινάς Άγγελος Χ. Α.	εψηφίσθη 15/3/1900
403	Ηλιάδης Τιμολ.	εψηφίσθη 15/3/1900
404	Μοσχόπουλος Κων/νος	εψηφίσθη 15/3/1900
405	Παπαδημητρίου Χρ.	εψηφίσθη 15/3/1900
406	Κυριάκης Γεώρ.	εψηφίσθη 15/3/1900, κόκκ μελ Δεκέμβρ: 10/1/1901
407	Ζερβός Αντ. Φ.	εψηφίσθη 15/3/1900
408	Καλλιγιάς Διον.	εψηφίσθη 15/3/1900
409	Κούρκολος(?) Νικολ.	εψηφίσθη 15/3/1900
410	Κόλλας Σπ.	εψηφίσθη 15/3/1900
411	Ιατρός Στυλ.	Εψηφίσθη 15/3/1900
412	Γμέενερ Ερμ.	εψηφίσθη 15/3/1900, κόκκ γραμ από Μάιο: απεβίωσεστις 29/5/1901
413	Κουαρτάνος Σπ.	εψηφίσθη 15/3/1900, κόκκ μελ Νοέμβρ-Δεκέμβρ: 31/1/1901
414	Davis John	εψηφίσθη 15/3/1900

415	Ματσούκη Ροζίνα	εψηφίσθη 15/3/1900
416	Ροροκίνη Αγγελική	εψηφίσθη 15/3/1900
417	Γαρτζούνης Δ.	εψηφίσθη 15/3/1900, κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 14/9/1900
418	ΣορδίνΑ Α. Αγγελική	εψηφίσθη 15/3/1900
419	Λάσκαρης Ιω. Χ	εψηφίσθη 9/1/1900, κόκκ γραμ από Απρίλ: Διεγράφη
420	Μανιαρίζης Αριστείδης	εψηφίσθη 25/5/1900
421	Δικαίος Θεόδωρος	εψηφίσθη 25/5/1900
422	Μανούσος Αριστείδης	εψηφίσθη 25/5/1900, κόκκ γραμ από Μάιο: Διεγράφη, 9/10/1900
423	Αντωνίου Αντώνιος	εψηφίσθη 25/5/1900
424	Παδοβά Αϊδα	εψηφίσθη 25/5/1900, κόκκ μελ Νοέμβ-Δεκέμβρ: 10/1/1901
425	Μπόφας Σπυρίδων	εψηφίσθη 10/8/1900, κόκκ μελ Οκτώβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
426	Μπόρης Βαρθολομαίος	εψηφίσθη 10/8/1900, κόκκ μελ Οκτώβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
427	Γερακάρης Κων/νος	εψηφίσθη 10/8/1900, κόκκ μελ Οκτώβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
428	Ζερβός Ιωάννης	εψηφίσθη 10/8/1900, κόκκ μελ Οκτώβρ-Δεκέμβρ: 20/2/1901
429	Γρέκ Αλέξανδρος	εψηφίσθη 10/8/1900,
430	Deliquori W Mary	εψηφίσθη 18/9/1900
431	Βριάκος Δημ. Χρ.	εψηφίσθη 18/9/1900
432	Νανούσης Σπυρίδων	εψηφίσθη 18/9/1900
433	Λογοθέτης Αναστ.	εψηφίσθη 18/9/1900
434	Τζιτζάς Σωτήρης	εψηφίσθη 18/9/1900
435	Καλλωνάς Σπυρ. Κ.	εψηφίσθη 18/9/1900
436	Πιέρρη Ίδα Μ.	εψηφίσθη 18/9/1900
437	Παπαδάτος Νικόλαος	εψηφίσθη 18/9/1900
438	Μπουτίνος Νικόλαος	εψηφίσθη 18/9/1900
439	Αγοπβλασίτης Θεμιστοκλ.	εψηφίσθη 18/9/1900
440	Σταύρος Στέφαν.	εψηφίσθη 18/9/1900
441	Γζουλάκης Αρσέν.	εψηφίσθη 18/9/1900
442	Βελιανίτης Αλκίνος	εψηφίσθη 18/9/1900
443	Ασωνίτης Αλέξανδρος	εψηφίσθη 30/11/1900
444	Σαρακωμένος Διομήδης	εψηφίσθη 30/11/1900
445	Παπαγεωργίου Βησαρίων	εψηφίσθη 30/11/1900
446	Νανιόνης Γερ. Ροβέρτος	εψηφίσθη 30/11/1900
447	Γκίκας Γεώργιος	εψηφίσθη 30/11/1900
448	Γούδλεϋ Μαρία	εψηφίσθη 30/11/1900, κόκκ γραμ: Δεν εδέχθη
449	Λάσκαρης Νικόλαος	εψηφίσθη 30/11/1900, κόκκ γραμ: Δεν εδέχθη
450	Θεοχάρης Κων/νος	εψηφίσθη 30/11/1900
451	Χάιντερ Ι.	εψηφίσθη 30/11/1900
452	Αρλιότης Ι. Νικόλαος	εψηφίσθη 30/11/1900
453	Δεγουβερνάτης Ερρίκος	εψηφίσθη 30/11/1900
454	Κορκοτσάκης Αναστάσιος	εψηφίσθη 30/11/1900
455	Πατσαίος Σπυρίδων	εψηφίσθη 30/11/1900
456	Πιέρρης Διονύσιος	εψηφίσθη 30/11/1900
457	Δεβιάζης Αλέξανδρος	εψηφίσθη 30/11/1900
458	Λάντζας Αντώνιος	εψηφίσθη 30/11/1900
459	Χρυσοβιτζιάνος Θεόδωρος	εψηφίσθη 30/11/1900

460	Τσίμας Γεώργιος	εψηφίσθη 30/11/1900
461	Δαρμανίν Ιερ. Δομήνικος	εψηφίσθη 30/11/1900
462	Ανεμογιάννης Ιωάννης	εψηφίσθη 30/11/1900
463	Τζανότης Κάρολος	εψηφίσθη 30/11/1900
464	Ατάρτ Ιερ. Σπυρίδων	εψηφίσθη 30/11/1900
465	Φωστήρα Καλλιόπη	εψηφίσθη 30/11/1900, Δεν εδέχθη
466	Falliot de Grenerilla Henri	εψηφίσθη 30/11/1900
467	Βλάϊκος Σπυρίδων	εψηφίσθη 30/11/1900
468	Ζαβιτσιάνου Ουρανία	εψηφίσθη 30/11/1900
469	Κωνσταντινίδης Ανδρέας	εψηφίσθη 30/11/1900
470	Αγγελίδης Αχιλλεύς	εψηφίσθη 30/11/1900
471	Βαφειάδης Χαράλαμπος	εψηφίσθη 30/11/1900
472	Αγαπητός Θεόδωρος	εψηφίσθη 30/11/1900
473	Σδρίν Μαρία	εψηφίσθη 30/11/1900
474	Αγάθος Στυλιανός	εψηφίσθη 30/11/1900
475	Μεταλληνός Σπυρίδων	εψηφίσθη 30/11/1900
476	Μπάκολης Χριστόδουλος	εψηφίσθη 30/11/1900
477	Βόγγολης Τεμπονέρας Σπυρ.	εψηφίσθη 30/11/1900
478	Βεντούρας Θεόδωρος	εψηφίσθη 30/11/1900
379	Σβορώνος Δημήτριος	εψηφίσθη 30/11/1900
480	Σουμήτζας Πέτρος	εψηφίσθη 30/11/1900
481	Θεοτόκης Δημήτριος	εψηφίσθη 30/11/1900
482	Λαμπρόπουλος Κων/νος	εψηφίσθη 30/11/1900
483	Βλάχον Σ. Σπυρίδωνα	εψηφίσθη 10/12/1900
484	Σταύρον Βίκτωρα	εψηφίσθη, 10/12/1900
485	Τσουλάτην(?) Σπυρίδωνα	εψηφίσθη, 10/12/1900
486	Δεσύλλαν Ξενοφώντα	εψηφίσθη, 10/12/1900
487	Μαρκέτην Διονύσιον	εψηφίσθη, 10/12/1900
488	Γιατράν Σπυρίδωνα	εψηφίσθη, 10/12/1900
489	Φερεντίνου Ν. Ερμηνίαν	εψηφίσθη, 10/12/1900
490	Βαλεριανός Διονύσιος	εψηφίσθη 30/11/1900

1901

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Βεντούρας Φραγγίσκος	
2	Κοράγγιος Ανδρέας	
3	Κυριάκης Δημήτριος	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 31/7/1901
4	Αγάθος Ιωάννης	
5	Βασιλάκης Κωνσταντίνος	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 10/12/1901
6	Αναστασίου Ιωάννης	
7	Κουλίνης Ιωάννης	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 31/7/1901
8	Μεσινέζος Νικόλαος	κόκκ μελ Ιουλ-Δεκέμβρ: 30/12/1901
9	Λάμπρος Στέφανος	
10	Κατζαΐτης Νικόλαος	

11	Βλάχος Λεωνίδας	κόκκ μελ Ιαν-Ιούν: 10/11/1901, Ιούλ-Δεκέμβρ: 20/5/1902
12	Κογεβίνας Αριστείδης	κόκκ γραμ όλο το έτος: Παρητήθη(χωρίς χρονική ένδειξη)
13	Παραμυθιώτης Αθανάσιος	
14	Σερεμέτης Λεωνίδας	
15	Βασιλακης Νικόλαος	κόκκ μελ Ιαν-Ιούν: 1/5/1901, Ιούλ-Δεκέμβρ: 31/7/1901
16	Γιοτόπουλος Αθανάσιος	κόκκ μελ Ιανουαρ-Δεκέμβρ: 30/12/1901
17	Κασταμονίτης Αντώνιος	
18	Θεοτόκης Μιχαήλ	ένδειξη Απών όλο το έτος
19	Αβράμης Ευστάθιος	κόκκ μελ Ιαν-Δεκέμβρ: 30/12/1901
20	Λογαράς Ευστάθιος	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 9/3/1904
21	Νικολάκης Ιωάννης	
22	Κερκύρας Μιχαήλ	
23	Δημουλίτζας Δονάτος	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 31/7/1901
24	Ανεμογιάννης Αθανάσιος	
25	Νικοκάβουρας Γεώργιος	
26	Κόττας Δημήτριος	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/9/1901
27	Καποτζάρης Μιλτιάδης	κόκκ γραμ όλο το έτος: Απεβίωσε στις 24/2/1902
28	Κόττας Αντώνιος	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/9/1901
29	Καμιλιέρης Ιωάννης	
30	Πέης Μιχαήλ	κόκκ γραμ όλο το έτος: Διεγράφη, 26/6/1902
31	Αθανασίου Αικατερίνη	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/9/1901
32	Τοπάλης Ιωάννης	
33	Λευθεριώτης Μαρίνος	
34	Μαργαρίτης Μιλτιάδης	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 31/7/1901
35	Μεταλλινός Ιωάννης	
36	Μεταλλινός Κωνσταντίνος	
37	Καποδίστριας Αντώνιος Γ.	
38	Ρόικιος Αλέξανδρος	κόκκ μελ Ιανουάρ-Δεκέμβρ: 10/2/1902
39	Γούστης Σπυρίδων	
40	Κρητικός Σπυρίδων	
41	Τεμπονέρας Θωμάς	κόκκ μελ Ιαν-Δεκέμβρ: 30/12/1901
42	Ρουμελιώτης Ιερεύς Γεώργιος	
43	Χειμαριός Κωνσταντίνος	κόκκ μελ Ιανουαρ-Ιούν: 1/6/1901, Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/11/1901
44	Μαρκοράς Γεράσιμος	
45	Καλέκας Ιωσήφ	
46	Βούλγαρης Ιερεύς Κωνσταντίνος	
47	Αγάθος Νικόλαος	
48	Κουτζουβέλης Θεόδωρος	
49	Τοπάλη Μαρία	κόκκ μελ Μάιο-Αύγουστ: 10/8/1901, Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ: 30/11/1901
50	Βασιλάς Αλέξανδρος	
51	Σκάρπας Λεωνίδας	κόκκ μελ Ιούλ-Δεκέμβρ: 10/8/1901
52	Μέξας Αρθούρος	
53	Καλογεράς Αχιλεύς	

54	Χαντζάρης Σπυρίδων	
55	Στρέιτζ Ιωάννης	
56	Μικρουλάκης Στέφανος	
57	Αγιοβλασίτης Γ. Ε.	
58	Σκάρπας Γουλιέλμος	
59	Πολίτης Αλέξανδρος	
60	Δαμασκηνός Ιωάννης	
61	Ποφάντης Αντώνιος	
62	Ζερβός Αλκίνοος	
63	Πιέρρης Ευγένιος	
64	Σκαλτζούνης Γεράς	
65	Σκάρπας Ιωάννης	
66	Κυρίτζης Κυριάκος	
67	Τόμπρος Σπυρίδων Κ.	Διεγράφη, 26/8/1902
68	Γαζής Ιωάννης	
69	Μανιάκης Δημήτριος	
70	Πογιάγος Ευγένιος	
71	Ποφάντης Θεμιστοκλής	
72	Αβράμης Αναστάσιος	
73	Σοκόλης Δημήτριος	
74	Μαρκέτος Δημήτριος	
75	Μιλονόπουλος Αναστάσιος	
76	Μουρίκης Μιχαήλ	
77	Δαλιέτος Γεώργιος	
78	Μουρίκης Ευστάθιος	
79	Κιαπίνης Φρειδερίκος	
80	Ανδρικόπουλος Παντελής	
81	Κουτζουβέλης Γεράσιμος	
82	Καλαβρέντζος Κωνσταντίνος	
83	Σακελαρόπουλος Μιχαήλ	
84	Τριβόλης Νικόλαος	
85	Πολίτης Γεώργιος Η.	
86	Βίδας Ευγένιος	Διεγράφη, 3/7/1903
87	Φάβρης Ερρίκος	
88	Βλατάς Νικόλαος	
89	Ριγανάς Γεώργιος	
90	Βλαχόπουλος Χρίστος	Διεγράφη, 3/7/1903
91	Ασπιώτης Γεράσιμος	Απεβίωσε τις 28/2 1901
92	Σπεράντζας Γεώργιος	Παρετήθη 2/3/1901
93	Κασταμονίτης Ευάγγελος	
94	Μαρίνος Σπυρίδων	
95	Αρβανιτάκης Σπυρίδων	
96	Καρβούνης Γεώργιος	
97	Λάσκαρης Θεόδωρος	
98	Τεμπονέρας Ιωάννης	

99	Καλλιβοκάς Ιωάννης	
100	Δημομίτζης Σπυρίδων	
101	Πιζάνη Στέφανος	Διεγράφη, 26/6/1901
102	Γκογκάκης Αντώνιος	
103	Πάλιος Ιωάννης Σ.	
104	Βασιλάς Αναστάσιος	
105	Ροδόσταμος Δημήτριος	
106	Μιλονόπουλος Βασίλειος	
107	Κάϊτας Γεώργιος	
108	Στανέλος Βασίλειος	
109	Κότζος Ιωάννης	Διεγράφη, 9/3/1904
110	Νικολάκης Σωτήριος	
111	Πόουερς Θωμάς	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
112	Σανσών Σπυρίδων	
113	Παπαγιανόπουλος Διον.	Διεγράφη 2/2/1902
114	Γαβαλάς Κωνσταντίνος	
115	Βασιλάς Αδάμ	
116	Κόϊλας Αναστάσιος	
117	Δούσμανης Διονύσιος	
118	Ανδρουτζέλης Παύλος	
119	Γουλής Σπυρίδων	
120	Φάντης Γεράσιμος	Διεγράφη, 25/5/1901
121	Κουπάου Έρμαν	
122	Καμηλιέρης Μαριάνος	Διεγράφη, Ανεχώρησε(Χωρίς χρονική ένδειξη)
123	Ρομποτής Αλέξανδρος	
124	Βασιλάς Χρίστος Σ.	
125	Αγάθος Φαρζάς Αθαν.	
126	Μάστορας Γεώργιος	
127	Θεοτόκης Αριστ. Δ.	Διεγράφη, 29/8/1901
128	Αγάθος Σπ. Αχιλεύς	Διεγράφη, 29/7/1902
129	Παπανικόλας Δημ.	
130	Κουρούκλης Όθων	
131	Πετσάλης Σ. Γ.	
132	Αγγελάτος Στυλιανός	
133	Λέκκας Σπυρίδων	
134	Δεσύλλας Αλέξανδρος	
135	Ριζικάρης Στυλιανός	
136	Σκαρμαγκά Πολύμνια	
137	Θεοτόκη Αμαλία	Απούσα, Επίτιμη, 25/5/1901
138	Βιώτης Ιερ. Αντώνιος	
139	Μπογδάνος Δ. Ν.	
140	Παπάκης Σπυρίδων	
141	Παπαμάρκος Αθαν.	Διεγράφη, 3/7/1903
142	Μπογδάνος Γεράσιμος	
143	Νικολάκης Βασ. Χρ.	

144	Μαυρογένης Π.	Απεβίωσαντος τις 22 Απριλίου
145	Δενδρινός Ιωάννης	Διεγράφη, 29/8/1901
146	Παρής Σπυρίδων	
147	Ζούλας Σπυρίδων	
148	Πιέρρης Γεώργιος Ι.	
149	Γουόρολεϋ Κάρολος	
150	Γουλελιός Αλέξανδρος	Διεγράφη 29/6/1901
151	Γουλελιός Στέφανος	
152	Παραμιθιώτης Σπ.	
153	Κακολύρης Σ. Δ.	
154	Βερονίκης Σ. Δ.	Διεγράφη, 23/5/1901
155	Σαμαρτζής Γεώργιος	
156	Κωτζονάνος Κωνστ/νος	
157	Κατζίκης Σπυρίδων	
158	Βερονίκης Ανδρέας	
159	Λαϊτούδ Σπυρίδων	
160	Μοναστηριώτης Ιω.	
161	Πακτίτης Κωνσταντίνος	
162	Αλεξάνδερ Όθων	
163	Μάστορας Σπ. Γ.	
164	Ζαφειρόπουλος Βασιλ.	
165	Σκένας Διονύσιος	
166	Τρίαντος Σταύρος	
167	Φούλιας Αντώνιος	
168	Τριαντάφυλλος Χρ.	
169	Σφαέλλος Ανδρέας	
170	Δεμπόνος Σπυρίδων	
171	Πατζός Κωνσταντίνος	
172	Κατοπόδης Δημήτρης	
173	Κουτζουκόπουλος Νικολ.	
174	Αναστασίου Π.	
175	Σοκόλης Θεόδωρος	
176	Τρίαντος Νικόλαος Δ.	Διεγράφη, 29/7/1902
177	Μπίτζης Χρ.	
178	Κορκοτζάκης Ιωάν.	
179	Παλατιανός Νικόλαος	
180	Δραζίνος Ιωάννης	
181	Τζιριγκάκης Ιάκωβος	Διεγράφη, 3/7/1903
182	Βεντούρας Στυλιανός	Απεβίωσε τις 22/10/ 1901
183	Μαρτινέλλης Χρ.	Διεγράφη, 29/8/1901
184	Αραβαντινός Πέτρος	
185	Κατωμέρης Σπυρ.	
186	Ρίγκης Ματθαίος Α.	Διεγράφη, 27/9/1902
187	Δημουλίτζας Ανδρέας	
188	Βοβολίνης Γεώργιος	

189	Λαβράνος Πλάτων	
190	Αλαμάνος Σπ. Π.	
191	Παπαμάρκος Φιξ(?)	
192	Πανδής Ευγένιος	Προσαιρετός
193	Βασιλάς Άγγελος	
194	Μαρτίνης Σπυρίδων	
195	Ροδίτης Χρίστος	
196	Σανσών Γεώργιος	
197	Λοπρέστης Πέτρος	
198	Ραδοβάνης Πασχάλης	
199	Βάπτισμας Σπυρίδων	
200	Μαβίλης Λαυρέντιος	
201	Σούλτζε Λουδοβίκος	
202	Τοπάλης Α. Ε.	Διεγράφη, 29/6/1902
203	Κογεβίνας Άγγελος	
204	Μπούσης Σπυρίδων	
205	Θεοδόσης Γεώργιος	
206	Βελιανίτης Γεώργιος	
207	Θεοτόκης Ευστάθιος	Διεγράφη, 25/5/1901
208	Μπραβίνος Ιωάννης	Διεγράφη, 29/6/1902
209	Βιώττης Ιωσήφ	Διεγράφη, 29/7/1901
210	Παραμιθιώτης Αναστ.	
211	Πολίτης Περικλής	
212	Βλαστός Καλοδίκης	
213	Τρεβιζάν Άγγελος	
214	Δούσμανης Περικλής	
215	Μακρόπουλος Δημ.	
216	Παλατιανός Κωνστ.	
217	Γιαννάς Φιλ. Α.	
218	Προβατάς Γεώργιος	
219	Πιέρρης Αριστείδης	
220	Σπάθας Χριστόδουλος	
221	Μανιαρίζης Στυλιανός	
222	Πετσινέλλης Σπυρίδων	
223	Ρούσης Γεώργιος	
224	Χρυσοβιτζιάνος Ηλίας	
225	Σπέγγελιν Κάρολος	
226	Καλούδης Σπυρίδων	
227	Παϊπέτης Ανδρέας	
228	Φίλων Ηλίας	
229	Δενδρινός Μιχαήλ	Διεγράφη, 29/8/1901
230	Κατωμέρης Πέτρος	
231	Μπάτσης Χρίστος	
232	Κιπριώτης Σπυρ.	
233	Οκτωράτος Παναγ.	Ένδειξη "Απών" όλο το έτος, Ανεχώρησε, 1/11/1901

234	Πουλής Δημ. Μ.	
235	Πιέρρης Ναπολέων	
236	Καμβίσας Νικόλαος	
237	Κεφαλονίτης Σπυρ.	Διεγράφη, 29/8/1901
238	Πουλιάσης Αλέξανδρος	Ενδειξη "Αποδήμει εις Λευκάδαν", Ανεχώρησεν
239	Γεννατάς Νικόλαος	
240	Κοσκυνάς Σπυρίδων	
241	Κοσκυνάς Μάρκος	
242	Δεσύλλας Σπυρίδων Δ.	
243	Αργυρός Βασίλειος	
244	Σούλης Νικόλαος Ι.	
245	Γερομεριάτης Στέφανος	Διεγράφη, 29/9/1901
246	Λάσκαρης Αλέξανδρος	
247	Λούμπος Οδυσσεύς	
248	Λάμπρος Δημήτριος	
249	Μπολέτζης Σωτηρ.	
250	Μολυβάδας Κωνστ	Παρετήθην, 29/8/1901
251	Μερκάτης Δημήτριος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
252	Μάλλιος Βασίλειος	
253	Ούγγαρος Νικόλαος	
254	Παπαδάτος Ηλίας	
255	Σαούλης Μιχαήλ	
256	Φούρναρης Ανδρέας	Διεγράφη, 29/8/1901
257	Τηλιγάδης Σπυρίδων	
258	Τσόρας Αντώνιος	
259	Κατωμέρης Αλέξανδρος	Διεγράφη, 10/8/1904
260	Τσουκαρίνος Σπυρίδων	
261	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	Ανεχώρ. Κ. Δελένδα εψηφ. ο Κ. Πολίτη εν τη Συνεδρ. 16/12/1901
262	Καποδίστριας Γεώργιος	
263	Σαμικός Όθων	Διεγράφη, 29/8/1901
264	Βραδής Ιερ. Μιχαήλ	
265	Rheingante Henrique	
266	Θεοτόκης Στέφανος Δ.	
267	Φίλιππας Σπυρίδων	
268	Ασπιώτης(sic) Αμαλία	
269	Μεταξά Αγγελική	
270	Δρόσος(sic) Φαουστίνα	
271	Καποδίστριας (sic) Ελένη	
272	Αλεξάκης Σπυρίδων	
273	Μπάκας Ιωάννης	
274	Κόλλας Φρειδερίκος	
275	Βλάϊκος Γεώργιος	
276	Γιαλληνάς Άγγελος	
277	Δεσύλλας Νικόλαος	Διεγράφη(χωρίς χρονική ένδειξη)
278	Βάρθης Ιωάννης	Παρετήθην 23/5/1901

279	Βλαστός Αναστάσιος	Διεγράφη, 29/8/1901
280	Παπάς Βασίλειος	
281	Κωστελέτος Γεώργιος	
282	Γιαλλινάς Μιλτιάδης	
283	Δεσύλλας Μ. Σπυρίδων	Παρετήθη, 23/5/1901
284	Καββαδίας Αντώνιος	Διεγράφη, 29/6/1902
285	Λάσκαρης Κωνσταντίνος	Παρετήθη, 29/8/1901
286	Βραχλιώτης Κωνσταντίνος	Απεβίωσε εν Αθήναις(χωρίς χρονική ένδειξη)
287	Γουλής Νικόλαος	
288	Νικάκης Κωνσταντίνος	
289	Νικουλή Λίμπερη	
290	Πλατσαίος Σπυρίδων	Διεγράφη, 26/9/1902
291	Παυλογιάννης Παύλος	Διεγράφη, 23/5/1901
292	Μαυρογένης Πέτρος	Διεγράφη, 23/5/1901
293	Σάββας Ιερ. Σπυρίδων	
294	Γκαλούφας Ανέστης	
295	Αγάθος Αντώνιος	Διεγράφη, 29/8/1901
296	Κύτικας Αργυρίς	Διεγράφη, 25/5/1901
297	Μεταξάς Λουκάς	
298	Μπότης Αντ. Βραχλιώτης	
299	Δαμασκινός Γεώργιος	
300	Κοτζάκης Νικόλαος	
301	Μπαλτάς Κωνστ. Σ	Διεγράφη, 29/8/1901
302	Στράτης Καλογερόπουλος Κω.	
303	Δέλφος Κωνσταντίνος	
304	Παπαναστασίου Κωνστ/ς	Παρετήθη(χωρίς χρονική ένδειξη)
305	Περατικός Ανδρέας	
306	Σπάδας Σπυρίδων	
307	Νικολάκης Μούχας Κων/ς	
308	Βασιλάς Σπ. Χ	
309	Βάσσος Κωνσταντίνος	
310	Χειμαριός Λεωνίδας	
311	Διβάνης Κωνσταντίνος	
312	Αρχιεπ. Σεβαστιανός	
313	Μαρτίνης Βίκτωρ	
314	Βλέκνει Κάρολος	
315	Στεφανόπουλος Αλέξανδρος	Παρετήθη(χωρίς χρονική ένδειξη)
316	Μεϊδανόπουλος Ιωάννης	
317	Κυρίτζης Αλέξανδρος	
318	Βουλπιώτης Γεώργιος	
319	Παππάς Σπυρίδων	
320	Μπόϊκος Αλέξανδρος	
321	Βασιλάς Σπ. Ν	
322	Δαγκλής Αθανάσιος	
323	Μουρίκης Γεώργιος	

324	Τσιριγγάκης Σπυρίδων	Διεγράφη, 29/6/1902
325	Μελάς Ευστάθιος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
326	Καψοκαβάδης Ζαχαρίας	Διεγράφη, 29/8/1901
327	Βριάκος Κων/ος Θ.	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
328	Κουτζουβέλης Αθανάσιος	Διεγράφη, 29/8/1901
329	Γιαλλινάς Άγγελος Χ. Α.	
330	Ηλιάδης Τιμολέων	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
331	Μοσχόπουλος Κωνσταντίνος	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
332	Παπαδημητρίου Χρίστος	Παρετήθην, 29/8/1901
333	Κυριάκης Γεώργιος	
334	Ζερβός Αντώνιος	
335	Καλλιγιάς Διονύσιος	
336	Κούρκουλος Νικόλαος	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
337	Κόλλας Σπυρίδων	
338	Γατρός στυλιανός	
339	Γκέενερ Ερμάνος	Απεβίωσε στις 23/5/1901
340	Κουαρτάνος Σπυρίδων	
341	Dawes Dr John	Ανεχώρησεν, Επίγραψεν και επλήρωσεν
342	Ματζούκη Ροζίνα	
343	Βροκίνη Αγγελική	Απεβίωσεν τις 27/2/1901
344	Σορδίνη Α. Αγγελική	
345	Λάσκαρης Ιωάν. Χρ.	Διεγράφη, 25/5/1901
346	Μανιαρίζης Αρ. Γερ. Σπ	
347	Δικαίος Θεόδωρος	
348	Αντωνίου Αντώνιος	
349	Παδοβά Αϊδα	
350	Μπόφας Σπυρίδων	
351	Μπόρης Βαρθολομαίος	
352	Γερακάρης Κωνσταντίνος	
353	Ζερβός Ιωάννης	
354	Γρέκ Αλέξανδρος	Παρετήθην 29/8/1901
355	Deliquori W. Mary	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
356	Βριάκος Δημ. Χρ.	
357	Νανούσης Σπρίδων	Διεγράφη, 29/7/1902
358	Λογοθέτης Αναστάσιος	Ανεχώρησεν
359	Τζίτζας Σωτήριος	
360	Καλλωνάς Σπυρ. Κ.	Παρετήθην, 29/8/1901
361	Πιέρρης(sic) Μ. Ίδα	
362	Παπαδάτος Νικόλαος	
363	Μπουτσινάς Νικόλαος	
364	Αγιοβλασίτης Θεμιστοκλής	Παρετήθην 29/7/1902
365	Σταύρος Στέφανος	
366	Τσουλάτης Αρσένιος	
367	Βελιανίτης Αλκίνοος	
368	Ασωνίτης Αλέξανδρος	

369	Ζαρακωμένος Διομήδης	
370	Παπαγεωργίου Βησαρίων	
371	Νιανιόνε Ροβέρτος	
372	Γκίκας Γεώργιος	
373	Θεοχάρης Κωνστ.	Απεβίωσεν τις 27/2/1901
374	Χάϊδνερ Ιωάννης	
375	Αρλιότης Ιερ. Νικόλαος	
376	DeGubernatis Enrico	
377	Κορκοτσάκης Αναστάσιος	
378	Πλατσαίος Σπυρίδων	
379	Πιέρρης Διονύσιος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
380	Δεβιάζης Αλέξανδρος	
381	Λάντζας Αντώνιος	
382	Χρυσοβιτζιάνος Θεόδωρος	Ανεχώρησεν Επανήλθεν τον Οκτώβριο
383	Τσίμας Γεώργιος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
384	Δαρμανίν Γερ. Κυριάκος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
385	Ανεμογιάννης Ιωάννης	
386	Τζανόττης Κάρολος	Παρετήθην 29/8/1901
387	Αττάρτ Σπυρίδων	
388	Φωστήρα Καλλιόπη	Δεν εδέχθη
389	Falliot de Grenville Henri	
390	Βλαΐκος Σπυρίδων	
391	Ζαβιτσιάνου Ουρανία	
392	Κωνσταντινίδης Ανδρέας	
393	Αγγελίδης Αχιλλεύς	
394	Βαφειάδης Χαράλ.	
395	Αγαπητός Θεόδωρος	
396	Σδρίν Μαρία	
397	Αγάθος Στυλιανός	
398	Μεταλληνός Σπυρίδων	
399	Μπάκολης Χριστόδ.	Διεγράφη, 3/7/1903
400	Βόγγολης Τεμπονέρας Σπυρ.	
401	Βεντούρας Θεόδωρος	
402	Σβορώνος Δημήτριος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
403	Σουμήλας Πέτρος	
404	Θεοτόκης Δημήτριος	
405	Λιμπερόπουλος Κωνσταντίνος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
406	Βλάχον Σ. Σπυρίδωνα	Διεγράφη, 29/8/1901
407	Σταύρον Βίκτωρα	
408	Τσουκάλην Σπυρίδωνα	Παρετήθην , 29/8/1901
409	Δεσύλλαν Ξενοφώντα	
410	Μαρκέτον Διονύσιον	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
411	Γιατράν Σπυρίδωνα	
412	Φερενδίνου Ν. Ερμινίαν	

413	Βαλεριάνος Διονύσιος	
414	Λογοθέτης Σ. Παναγιώτης	
415	Προκοπίου Αλέξαν.	Εψηφίσθη 23/1/1901, Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
416	Καρανικόπουλος Ν	Εψηφίσθη 23/1/1901, Ανεχώρησεν, 10/12/1901, Επ. 1/11/1901
417	Στασινόπουλος Τηλέμαχος	Εψηφίσθη 23/1/1901
418	Παπαδάκης Περικλής	Εψηφίσθη 23/1/1901
419	Θεοχάρης Γεώργιος	Εψηφίσθη 23/1/1901
420	Βουσολίνος Σ. Μιχαήλ	Εψηφίσθη 23/1/1901
421	Δεμπόνος Λουδοβίκος	Εψηφίσθη 23/1/1901
422	Τραυλαντώνιος Αντώνιος	Εψηφίσθη 23/1/1901
423	Παρίσης Γεώργιος	Εψηφίσθη 23/1/1901
424	U W Delves Broughton	Εψηφίσθη 23/1/1901
425	Ιγγλέσσης Σπυρίδων	Εψηφίσθη 26/2/1901, Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
426	Σπεράντζας Γ. Αχιλλεύς	Εψηφίσθη 26/2/1901,
427	Κόλλας Α. Ιωάννης	Εψηφίσθη 26/2/1901,
428	Δάλλα Σπυρίδων	Εψηφίσθη 26/2/1901
429	Αγάθος Φαρζάς Σπυρίδων	Εψηφίσθη 26/2/1901
430	Μεσημέρης Σταμάτιος	Εψηφίσθη 1/5/1901
431	Σαμοΐλης Ιωάννης	Εψηφίσθη 1/9/1901
432	Περατινός Παναγιώτης	Εψηφίσθη 1/9/1901
433	Ζαβιτζιάνος Κωσταντίνος	Εψηφίσθη 1/9/1901
434	Λυκούρης Διονύσιος	Εψηφίσθη 1/9/1901
435	Περγολέζης Ουλδερίχος	Εψηφίσθη 1/9/1901
436	Καμπέρην Δημήτριος	Εψηφίσθη 1/9/1901
437	Γκίκαν Αθανάσιον	Εψηφίσθη 1/9/1901, "Απών" από Σεπτέμβρ-Δεκέμβρ
438	Μιμπέλης Λουκάς	Εψηφίσθη 26/2/1901
439	Κωνσταντίνος Ασπιώτης	Εψηφίσθη 16/12/1901
440	Μοσχοβίτης Οδ.	Εψηφίσθη 16/12/1901
441	Αντωνόπουλος Παν. Λοχ	Εψηφίσθη 16/12/1901
442	Πέτζας Κωνσταντ. Ανθ	Εψηφίσθη 16/1/2/1901
443	Γεωργιάδης Νικόλ.	Εψηφίσθη 16/12/1901
444	Μιχαλόπουλος Θεοδ.	Εψηφίσθη 16/12/1901
445	Βυλαέτης Χαραλ.	Εψηφίσθη 16/12/1901
446	Λευθεριώτης Ιερ. Αρσεν	Εψηφίσθη 16/12/1901
447	Νομικός Ν. Αντώνιος	Εψηφίσθη 16/12/1901
448	Καρύδης Π. Ανδρέας	Εψηφίσθη 16/12/1901
449	Κυριάκης Μπιτζάρος Α.	Εψηφίσθη 16/12/1901
450	Κολόμβος Αντώνιος	Εψηφίσθη 16/12/1901
451	Αντωνιάκης Κάρολος	Εψηφίσθη 16/12/1901
452	Γερακάρης Νικόλαος	Εψηφίσθη 16/12/1901
453	Μακρής Νικόλ.	Εψηφίσθη 16/12/1901
454	Σκεπετάρης Ευάγγελος	Εψηφίσθη 16/12/1901
455	Καπουάνος Μιχαήλ	Εψηφίσθη 16/12/1901
456	Βεργωτής Κωνσταντ.	Εψηφίσθη 16/12/1901
457	Παππιάς Χρήστος	Εψηφίσθη 16/12/1901

458	Γκαραμόνες Σπυρίδων	Επλήρωσεν από Σεπτ. 1897 μέχρι φεβρ. 1901, ότε διαγ., δρχ 75
-----	---------------------	--

1902

A/ A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Βεντούρας Φραγκίσκος	
2	Κοράγγιος Ανδρέας	
3	Κυριάκης Δημήτριος	
4	Αγάθος Ιωάννης	
5	Βασιλάκης Κωσταντίνος	
6	Αναστασίου Ιωάννης	
7	Κουλίνης Ιωάννης	
8	Μεσινέζος Νικόλαος	
9	Λάμπρος Στέφανος	
10	Κατζαΐτης Νικόλαος	
11	Βλάχος Λεωνίδας	
12	Κογεβίνας Αριστείδης	Παρετήθη 29/7/1902
13	Παραμυθιώτης Αθ.	
14	Σερεμέτης Λεωνίδ.	
15	Βασιλάκης Νικόλαος	
16	Γιοτόπουλος Αθανάσιος	
17	Κασταμονίτης Αντώνιος	
18	Θεοτόκης Μιχαήλ	
19	Αβλάμης Ευστάθιος	
20	Λογαράς Ευστάθιος	Διεγράφη, 9/3/1904
21	Νικολάκης Ιωάννης	
22	Κερκύρας Μιχαήλ	
23	Δημουλίτζας Δονάτος	
24	Ανεμογιάννης Αθανασ.	
25	Νικοκάβουρας Γεώργιος	
26	Κόλλας Δημήτριος	
27	Καποτζάρης Μιλτιάδ.	Απεβίωσε τις 24/2/1902
28	Κόλλας Αντώνιος	
29	Καμιλιέρης Ιωάννης	
30	Αθανασίου Αικατερίνη	
31	Τοπάλης Ιωάννης	
32	Λευθεριώτης Μάρκος	
33	Μαργαρίτης Μιλτιαδ.	
34	Μεταλληνός Ιωάννης	
35	Μεταλληνός Κ/ντίνος	
36	Καποδίστριας Γ. Αντώνιος	
37	Ρόκκος Αλέξανδρος	
38	Γούστης Σπυρίδων	
39	Κρητικός Σπυρίδων	

40	Τεμπονέρας Θωμάς	
41	Πέης Μιχαήλ	Διεγράφη, 29/7/1902
42	Ρουμελιώτης Ιερ. Γεράσιμος	
43	Χειμαριός Κωνσταντίνος	
44	Μαρκοράς Γεράσιμος	
45	Καλέκας Ιωσήφ	
46	Βούλγαρης Ιερ. Κωνσταντίνος	
47	Αγάθος Νικόλαος	
48	Κουτζουβέλης Θεόδωρος	
49	Τοπάλη Μαρία	
50	Βασιλάς Αλέξανδρος	
51	Σκάρπας Λεωνίδας	
52	Μέξας Αρθούρος	
53	Καλογεράς Αχιλλεύς	
54	Λαντζάρης Σπυρίδων	
55	Στρέιτζ Ιωάννης	
56	Μικρουλάκης Στέφ.	
57	Αγιοβλασίτης Ε. Γεώργιος	
58	Σκάρπας Γουλιέλμος	
59	Πολίτης Αλέξανδρος	
60	Δαμασκηνός Ιωάννης	
61	Ποφάντης Αντώνιος	
62	Ζερβός Αλκίνοος	
63	Πιέρρης Ευγένιος	
64	Σκαλτζούνης Γεράσιμος	
65	Σκάρπας Ιωάννης	
66	Κυρίτζης Κυριάκος	Διεγράφη, 25/6/1905
67	Γαζής Ιωάννης	
68	Μανιάκης Δημήτριος	
69	Πογιαγός Ευγένιος	Παρετήθη 29/7/1902
70	Ποφάντης Θεμιστοκλής	
71	Αβράμης Αναστάσιος	
72	Σοκόλης Δημήτριος	
73	Μαρκάτης Νικόλαος	
74	Μυλωνόπουλος Αναστασ.	
75	Μουρίκης Ευστάθ.	
76	Δαλιέτος Γεώργιος	
77	Κιαπίνης Φρειδερίκος	
78	Κουτζουβέλης Γεράσιμος	
79	Καλαβρέντζος Κωνσταντίνος	
80	Σακκελαρόπουλος Μιχαήλ	
81	Τριβόλης Νικόλαος	
82	Πολίτης Ηλ. Γεώργιος	
83	Βίδας Ευγένιος	Διεγράφη, 20/6/1903
84	Φάβρης Ερρίκος	

85	Βλατάς Νικόλαος	
86	Ριγανάς Γεώργιος	
87	Βλαχόπουλος Αριστείδης	Διεγγραφή, 20/6/1903
88	Κασταμονίτης Ευάγγελος	
89	Μαρίνος Σπυρίδων	
90	Αρβανιτάκης Σπυρίδων	
91	Καρβούνης Γεώργιος	
92	Λάσκαρης Θεόδ.	
93	Τεμπονέρας Ιωάννης	
94	Καλλιβωκάς Ιωάννης	
95	Δημομίτζης Σπυρίδων	
96	Πιζάνης Στέφανος	Διεγγραφή, 29/7/1902
97	Γκογκάκης Αντώνιος	
98	Πάλλιος Ιωάννης	
99	Βασιλάς Αναστάσιος	
100	Ροδόσταμος Δημήτρης	
101	Μυλωνόπουλος Βασίλειος	
102	Κάϊτας Γεώργιος	
103	Στανέλος Βασίλειος	
104	Κόιζος Ιωάννης	
105	Νικολάκης Σωτήρ.	
106	Σανσών Σπυρίδων	
107	Γαβαλάς Κ/ντίνος	
108	Βασιλάς Αδάμ	
109	Κόλλας Αναστάσιος	
110	Δούσμανης Διον.	
111	Ανδρουτζέλης Παύλος	
112	Γουλής Σπυρίδων	
113	Kubau Herman	Διεγγραφή, 10/8/1904
114	Καμηλιέρης Μαρ.	Ανεχώρησεν
115	Ρομποτής Αλέξανδρος	
116	Βασιλάς Σ. Χριστόδουλος	
117	Αγάθος φαρζάς Αθ.	
118	Μάστορας Γεώργιος	
119	Θεοτόκης Αλκιβιάδ.	Διεγγραφή (?)
120	Παπανικόλας Δημ.	
121	Κουρούκλης Όθων	
122	Πετζάλης Γ. Σπυρίδων	
123	Αγγελάτος Στυλιανός	
124	Λέκκας Σπυρίδων	
125	Δεσύλλας Αλέξανδρος	
126	Ριζικάρης Στυλιανός	
127	Σκαραμαγκά Πολύμνια	
128	Θεοτόκη Αμαλία	Επίτιμος, 23/5/1901
129	Βιώτης Ιερ. Αντώνιος	

130	Μπογδάνος Ν. Διονύσιος	
131	Παπάκης Σπυρίδων	
132	Παπαμάρκος Αθαν.	Διεγγραφή, 30/7/1902
133	Μπογδάνος Γεράσιμος	
134	Νικολάκης Χρ. Βασιλ.	
135	Παρής Σπυρίδων	
136	Ζούλας Σπυρίδων	
137	Πιέρρης Ι. Γεώργιος	
138	Γουορολέϋ Κάρολος	
139	Γουλελιός Αλέξανδρος	Διεγγραφή, Πρ. επιτροπής(από Προηγούμενο έτος)
140	Γουλελιός Στέφανος	
141	Παραμιθιώτης Σπυρίδων	
142	Κακολύρης Διονύσιος	
143	Σαμαρτζής Γεώργιος	
144	Κωτζονάνος Κ/ντίνος	
145	Κατζίμης Σπυρίδων	
146	Βερονίκης Ανδρέας	
147	Λαϊτούδ Σπυρίδων	
148	Μοναστηριώτης Ιωάννης	
149	Πακτίτης Κωνσταντ.	
150	Αλεξάντερ Όθων	
151	Μάστορας Σπυρίδων	
152	Ζαφειρόπουλος Βασίλειος	
153	Σκένας Διονύσιος	
154	Τρίαντος Σταύρος	
155	Φούλιας Αντώνιος	Διεγγραφή, 10/8/1904
156	Τριαντάφυλλός Χρήστος	
157	Σφαέλος Ανδρέας	
158	Δεμπόνος Σπυρίδων	
159	Πατζός Κωνσταντίνος	
160	Κατοπώδης Δημήτριος	
161	Κουτζουκόπουλος Νικόλαος	
162	Αναστασίου Παναγιώτης	
163	Σοκόλης Θεόδωρος	
164	Τρίαντος Νικόλαος	Διεγγραφή, από προηγούμενο έτος
165	Μπίτζης Χριστόδουλος	
166	Κορκοτζάκης Ιωάννης	
167	Παλατιανός Νικόλαος	
168	Δραζίνος Ιωάννης	
169	Τζιριγγάκης Ιάκωβος	Διεγγραφή, 3/7/1903
170	Αραβαντινός Πέτρος	
171	Κατωμέρης Σπυρίδων	
172	Ρίκκης Ματθαίος	, από έτος 1901
173	Δημουλίτζας Ανδρέας	
174	Βοβολίνης Γεώργιος	

175	Λαβράνος Πλάτων	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
176	Αλλαμάνος(sic) Σπυρίδων	
177	Παπαμάρκος Φίλιππας	
178	Πανδής Ευγένιος	Προσαιρετός
179	Βασιλάς Άγγελος	
180	Μαρτίνης Σπυρίδων	
181	Ροδίτης Χριστόδουλος	Παρετήθην, 29/7/1902
182	Σανσών Γεώργιος	
183	Λοπρέστης Πέτρος	
184	Ραδοβάνης Πασχάλης	
185	Βάπτισμας Σπυρίδων	
186	Μαβίλης Λαυρέντιος	Παρετήθην, 29/7/1902
187	Σούλτζε Λουδοβίκος	
188	Τοπάλης Αριστοτέλης	Διεγράφη, 29/7/1902
189	Κογεβίνας Άγγελος	
190	Μπούσης Σπυρίδων	
191	Θεοδόσης Γεώργιος	
192	Βελιανίτης Γεώργιος	
193	Παραμιθιώτης Αναστ.	(να τσεκάρουμε την ορθογραφία)
194	Πολίτης Περικλής	
195	Βλαστός Καλοδίκης	Διεγράφη, 10/8/1904
196	Τρεβιζάν Άγγελος	Ανεχώτησεν από Μάιο
197	Δούσμανης Περικλής	Διεγράφη, 10/8/1904
198	Μακρόπουλος Δημήτρ.	Διεγράφη, 29/7/1902
199	Παλατιανός Κ/ντίνος	
200	Γιαννάς Φίλιππος	
201	Προβατάς Γεώργιος	
202	Πιέρρης Αριστείδης	
203	Σπάδας Χριστόδουλος	
204	Μανιαρίζης Στυλιανός	
205	Πετρινέλλης Σπυρίδων	
206	Ρούσης Γεώργιος	
207	Χρισοβιτζιάνος Ηλίας	Απεβίωσε τις 20/9/1903
208	Σπέγγελιν Κάρολος	
209	Καλούδης Σπυρίδων	
210	Παϊπέτης Ανδρέας	
211	Φίλων Ηλίας	
212	Κατωμέρης Πέτρος	
213	Μπάτζης Χρήστος	Διαφορετική ορθογραφία από το 1901(?)
214	Κυπριώτης Σπυρίδων	
215	Οκτωράτος Παναγής	Ανεχώρησεν, από προηγούμενο έτος
216	Πουλής Δημήτριος	Διεγράφη, 10/8/1904
217	Πιέρρης Ναπολέων	Διεγράφη, 10/8/1904
218	Καμβίσας Νικόλαος	
219	Πουλιάσης Αλέξανδρος	Απών, μέχρι και Αύγουστο

220	Γεννατάς Νικόλαος	
221	Κοσκινάς Σπυρίδων	
222	Κοσκινάς Μάρκος	
223	Δεσούλλας Σπυρίδων Δ.	Διεγράφη, 29/7/1902
224	Αργυρός Βασίλειος	Διεγράφη, 3/7/1903
225	Σούλης Νικόλαος	
226	Λάσκαρης Αλέξανδρος	
227	Λούμπος Οδυσσεύς	Απεβίωσε, χωρίς χρονική ένδειξη
228	Λάμπρος Δημήτριος	Απεβίωσε, τις 8/11/1902
229	Μπολέτζης Σωτήρ.	
230	Μάλλιος Βασίλειος	
231	Ούγγαρος Νικόλαος	
232	Παπαδάτος Ηλίας	Διεγράφη, 29/7/1902
233	Σαούλης Μιχαήλ	
234	Τηλιγάδης Σπυρίδων	
235	Τζώρας Αντώνιος	
236	Κατωμέρης Αλέξανδρος	Διεγράφη, 10/8/1904
237	Τζουκαρίνος Σπυρίδων	Να τσεκάρουμε το όνομα με 1901
238	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	
239	Καποδίστριας Γεώργιος	
240	Βραδής Ιερ. Μιχαήλ	
241	Reingante(sic) Henrique	να τσεκάρουμε ορθογραφία
242	Θεοτόκης Στέφανος	
243	Φίλιπας Σπυρίδων	
244	Ασωνίτη Αμαλία	
245	Μεταξά Αγγελική	
246	Δρόσου Φαουστίνα	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
247	Καποδίστρια Ελένη	
248	Αλεξάκης Σπυρίδων	
249	Μπάκας Ιωάννης	Διεγράφη, χωρίς χρονική ένδειξη
250	Κόλλας Φρειδερίκος	
251	Βλάϊκος Γεώργιος	
252	Γιαλλινάς Άγγελος	
253	Παππάς Βασίλειος	
254	Κωστελέτος Γεώργιος	
255	Μιλτιάδης Γιαλληνάς	
256	Καββαδίας Αντώνιος	Διεγράφη, 29/7/1902
257	Γουλής Νικόλαος	
258	Νικάκης Κ/τίνος	Ανεχώρησεν
259	Νίκουλη(?) Λίμπερη	Ανεχώρησεν
260	Πλατζαίος Σπυρίδων	Διεγράφη, 29/7/1902
261	Σάββας Ιερ. Σπυρίδων	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
262	Γκαλούφας Ανέστης	Παρετήθην, 27/9/1902
263	Μεταξάς Λουκάς	
264	Μπότης Α. Βραχλιώτης	

265	Δαμασκηνός Γεώργιος	
266	Κωτζάκης(sic) Νικόλαος	
267	Καλογερόπουλος Στράτης	
268	Δελφός Κωνσταντίνος	Διεγράφη, 9/3/1904
269	Καββαδίας Αντώνιος	Παρητήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
270	Περατινός Ανδρέας	
271	Σπάδας Σπυρίδων	
272	Νικολάκης Μούχας Κ	
273	Βασιλάς Σ.Ν	
274	Βάσιος(?) Κωνσταντίνος	Απεβίωσε τις 8/11/1902
275	Νεμάρτης(?) Λεωνίδας	
276	Διβάνης Κωνσταντίνος	
277	Αρχιερεύς Σεβαστιανός	
278	Μαρτίνης Βίκτωρ	
279	Βλέκνεϋ Κάρολος	
280	Μεϊνδανόπουλος Ιωάννης	Ανεχώρησεν
281	Κιρίτζης Αλέξανδρος	
282	Βουλπιώτης Γεώργιος	
283	Παννάς Σπυρίδων	
284	Μπόϊκος Αλέξανδρος	
285	Βασιλάς Σ.Ν	
286	Μουρίκης Γεώργιος	
287	Γιαλλινάς Αγγελος Ν.Α	
288	Μοσχόπουλος Κωνσταντίνος	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
289	Κυριάκης Γεώργιος	
290	Ζερβός Αντώνιος	
291	Καλλυγάς(?) Διονύσιος	Ανεχώρησεν
292	Κούρκουλος Νικόλαος	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
293	Κόλλας Σπυρίδων	
294	Ιατρός Στυλιανός	
295	Καρτάνος(?) Σπυρίδων	Παρετήθην
296	Dawes W John	
297	Παπάζογλου Ροζίνα	
298	Σορδίνια Αγγελική	
299	Μανιαρίζης Αριστείδης	
300	Δικαίος Θεόδωρος	
301	Αντωνίου Αντώνιος	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
302	Παδοβά Αϊδά	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
303	Μπόφας Σπυρίδων	
304	Μπόρης(?) Βαρθολομαίος	
305	Γερακάρης Κ/τινος(?)	
306	Ζερβός Ιωάννης	Απών όλο το έτος, και μετά η ένδειξη: Ανεχώρησεν
307	Βριάκος Δημήτριος	
308	Νανούσης Σπυρίδων	Διεγράφη, χωρίς χρονική ένδειξη
309	Λογοθέτης Αναστάσιος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη

310	Τζίτζας Σωτήριος	
311	Πιέρρη Μ. Ίδα	Παρετήθην 29/7/1902
312	Παπαδάτος Νικόλαος	
313	Μπουτσίνης Νικόλαος	Διεγράφη, 10/8/1904
314	Σταύρος Στέφανος	
315	Τζουλάτης Αρσένιος	
316	Βελιανίτης Αλκίνοος	
317	Ασωνίτης Αλέξανδρος	
318	Σαρακηνός Διομήδης	Διεγράφη, χωρίς χρονική ένδειξη
319	Παπαγεωργίου Βίκτωρας	
320	Νιανιόνε(?) Ροβέρτος	
321	Γκίκας Γεώργιος	
322	Χάϊδνερ Ιωάννης	
323	Αρλόττης Ιερ. Νικόλαος	
324	Dr. Gubernabis Luries	
325	Κορκοτζάκης Αναστάς	
326	Πλατζαίος(?) Σπυρ.Ιωάν	
327	Δεβιάζης Αλέξανδρος	
328	Λάντζας Αντώνιος	
329	Χρισοβιτζιάνος Θεόδωρος	
330	Ανεμογιάννης Ιωάνν	
331	Αττάρτ Σπυρίδων	
332	Falliot De Greneville Heinre	
333	Βλάϊκος Σπυρίδων	
334	Ζαβιτζιάνου Ουρανία	
335	Κωνσταντινίδης (?) Ανδρ	
336	Αγγελίδης Αχιλλεύς	κόκκινη γραμμή από Ιούλιο, χωρίς κάποια ένδειξη
337	Βαφειάδης Χαράλ.	
338	Αγάπητός Θεόδωρ	
339	Σδριν Μαρία	Παρητήθην, Ιούλιο 1902
340	Αγάθος Στυλιανός	Παρετήθην, 29/7/1902
341	Μεταλληνός Σπυρίδων	
342	Μπάκολης Χριστόδ	Διεγράφη, 29/7/1902
343	Βόγγολης Τεμπονέρας Σπ	
344	Βεντούρας Θεόδωρος	
345	Θεοτόκης Δημήτριος	Παρετήθην, 29/7/1902
346	Σταύρος Βίκτωρ	
347	Δεσύλλας Ξενοφών	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
348	Γιατράς Σπυρίδων	
349	Φερεντίνου Ερμηνία	
350	Βαλεριάνος Διονύσιος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
351	Λογοθέτης Παναγιώτης	
352	Καρανικολόπουλος Νικόλ	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
353	Στασινόπουλος Τηλέμ.	Διεγράφημ, χωρίς χρονική ένδειξη
354	Παπαδάκης Περικλής	

355	Θεοχάρης Γεώργιος	
356	Βουσολίνος Μιχαήλ	
357	Δεμπόνος Λουδοβίκος	
358	Τραυλαντώνης Αντώνιος	
359	Παρίσης Γεώργιος	
360	V.W. Delves Broughton	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
361	Σπεράντζας Γ. Αχιλλέως	
362	Κόλλας Ιωάννης	
363	Αγάθος Φαρζάς Σπυρίδων	
364	Μεσημέρης Σταμάτιος	
365	Σαμοΐλης Ιωάννης	
366	Περατινός Παναγιώτης	
367	Ζαβιτζιάνος Κωνσταντίνος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
368	Λυκούρης Διονύσιος	Παρετήθην, χωρίς χρονική ένδειξη
369	Περγολέζης Ουλδερίχος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
370	Καμινέρης(?) Δημήτριος	
371	Γκίκας Αθανάσιος	
372	Μιμπέλης Λουκάς	
373	Ασπιώτης Κωσταντής	
374	Μοσχοβίτης Οδυσσεύς	Παρετήθην, 29/7/1902
375	Αντωνόπουλος Παν. Λοχ	
376	Πείζας(?) Κωνσταντίνος. Ανθ	Παρετήθην 29/7/1902
377	Γεωργιάδης Νικόλαος	
378	Μιχαλόπουλος Θεόδωρος	Ανεχώρησεν, χωρίς χρονική ένδειξη
379	Βιλαέρτης Χαράλαμπος	Ανεχώρησεν, ένδειξη 'Απών' από Ιούλιο
380	Λευθεριώτης Ιερ. Αρσένιος	
381	Νομικός Δ. Αντώνιος	Ανεχώρησεν, από Μάιο
382	Καρύδης Π. Ανδρέας	
383	Κυριάκης Μπιτζάρος Λέαν.	
384	Κολόμβος Αντώνιος	
385	Αντωνάκης Κάρολος	
386	Γερακάρης Νικόλαος	
387	Μακρής Νικόλαος	
388	Σκιωτσάρης Ευάγγελος	
389	Κανονάνος Μιχαήλ	
390	Βεργωτής Κωσταντής	
391	Πανάς Χρήστος	
392	Ευαγγελινός Μιχαήλ	
393	Δραγισένη Ουρανία	εψηφίσθη 27/2/1902
394	Χειμαριός Ιωάννης	εψηφίσθη 27/2/1902
395	Παπαδάτος Ιωάννης	εψηφίσθη 27/2/1902
396	Λάμπας Νικόλαος	εψηφίσθη 27/2/1902
397	Ρέγγης Δανιήλ	εψηφίσθη 27/2/1902, ΔΕΝ ΕΔΕΧΘΗ
398	Αραβαντινός Περικλής	εψηφίσθη 26/9/1902
399	Κοφινάς Γεώργιος	εψηφίσθη 26/9/1902

400	Σταματόπουλος Πέτρος	εψηφίσθη 26/9/1902
401	Δαφνής Ευγένιος	εψηφίσθη 26/9/1902
402	Ζερβός Δ. Σπυρίδων	εψηφίσθη 26/9/1902
403	Παρέντης Ορλάνδος	εψηφίσθη 26/9/1902
404	Τόμπρος Σπυρίδων	διεγράφη 4/3/1908

1903

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
1	Βεντούρας Φραγκίσκος	
2	Κορράγγιος Ανδρέας	
3	Κυριάκης Δημήτριος	
4	Αγάθος Ιωάννης	
5	Βασιλάκης Κων/νος	
6	Αναστασίου Ιωάννης	
7	Κουλίνης Ιωάννης	
8	Μεσηνέζος Νικόλαος	
9	Λάμπρος Στέφανος	
10	Κατζαΐτης Νικόλαος	
11	Βλάχος Λεωνίδας	
12	Παραμυθιώτης Αθανάσιος	απεβίωσε
13	Σερεμέτης Λεωνίδας	
14	Βασιλάκης Νικόλαος	απεβίωσε
15	Γιοτόπουλος Αθανάσιος	
16	Κασταμονίτης Αντώνιος	
17	Θεοτόκης Μιχαήλ	
18	Αβράμης Ευγένιος	
19	Λογαράς Ευστάθιος	Διεγράφη 9/3/1904
20	Νικολάκης Ιωάννης	
21	Κερκύρας Μιχαήλ	
22	Δημουλίτζας Δονάτος	
23	Ανεμογιάννης Αθανάσιος	
24	Νικοκάβουρας Γεώργιος	
25	Κόλλας Δημήτριος	
26	Κόλλας Αντώνιος	
27	Καμηλιέρης Ιωάννης	
28	Αθανασίου Αικατερίνη	
29	Τοπάλης Ιωάννης	
30	Λευθεριώτης Μάρκος	
31	Μαργαρίτης Μιλτιάδης	
32	Μεταλληνός Ιωάννης	
33	Μεταλληνός Κων/νος	
34	Καποδίστριας Γ. Αντώνιος	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
35	Ρόκκος Αλέξανδρος	
36	Γούστης Σπυρίδων	

37	Κρητικός Σπυρίδων	
38	Τεμπονέρας Θωμάς	
39	Ρουμελιώτης Ιερευσ Γεώργιος	
40	Χειμαριός Κων/νος	
41	Μαρκοράς Γεράσιμος	
42	Καλέκας Ιωσήφ	
43	Βούλγαρης Ιερεύς Κων/νος	
44	Αγάθος Νικόλαος	
45	Κουτζουβέλης Θεόδωρος	
46	Τοπάλη Μαρία	
47	Βασιλάς Αλέξανδρος	Απεβίωσε στις 18/4/1904
48	Σκάρπας Λεωνίδας	
49	Μέξας Αρθούρος	
50	Καλογεράς Αχιλλεύς	
51	Χαντζάρης Σπυρίδων	
52	Στρέϊτζ Ιωάννης	
53	Μικρουλάκης Στέφανος	
54	Αγιοβλασίτης Ε. Γεώργιος	
55	Σκάρπας Γουλιέλμος	
56	Πολίτης Αλέξανδρος	
57	Δαμασκηνός Ιωάννης	
58	Ποφάντης Αντώνιος	
59	Ζερβός Αλκίνοος	
60	Πιέρρης Ευγένιος	
61	Σκαλτζούνης Γεράσιμος	
62	Σκάρπας Ιωάννης	
63	Κυρίτζης Κυριάκος	Διεγράφη 25/6/1905
64	Τόμπρος Σπυρίδων	Διεγράφη 4/3/1908
65	Γαζής Ιωάννης	
66	Μανιάκης Δημήτριος	
67	Ποφάντης Θεμιστοκλής	Απεβίωσε στις 6/8/1903
68	Αβράμης Αναστάσιος	
69	Σοκόλης Δημήτριος	
70	Μαρκάτης Νικόλαος	
71	Μυλωνόπουλος Αναστάσιος	
72	Μουρίκης Ευστάθιος	
73	Δαλιέτος Γεώργιος	
74	Κιαπίνης Φρειδερίκος	
75	Κουτζουβέλης Γεράσιμος	
76	Καλαβρέντζος Κων/νος	
77	Σακκελαρόπουλος Μιχαήλ	
78	Τριβόλης Νικόλαος	
79	Πολίτης Η. Γεώργιος	
80	Φάβρης Ερρίκος	Απεβίωσε στις 18/3/1903
81	Βλατάς Νικόλαος	

82	Ριγανάς Γεώργιος	
83	Βλαχόπουλος Χρήστος	Διεγράφη 3/7/1903
84	Κασταμονίτης Ευάγγελος	
85	Μαρίνος Σπυρίδων	
86	Αρβανιτάκης Σπυρίδων	
87	Καρβούνης Γεώργιος	Απεβίωσε χωρίς περαιτέρω ένδειξη
88	Λάσκαρης Θεόδωρος	
89	Τεμπονέρας Ιωάννης	
90	Καλυβωκάς Ιωάννης	
91	Δημομήτσης Σπυρίδων	
92	Γκογγάκης Αντώνιος	
93	Πάλλιος Σ. Ιωάννης	
94	Βασιλάς Αναστάσιος	
95	Ροδόσταμος Δημήτριος	
96	Μυλωνόπουλος Βασίλειος	
97	Κάϊτας Γεώργιος	
98	Στανέλος Βασίλειος	
99	Κόιζος Ιωάννης	Διεγράφη 9/3/1904
100	Νικολάκης Σωτήριος	
101	Σανσών Σπυρίδων	
102	Γαβαλάς Κ/ντίνος	
103	Βασιλάς Αδάμ	
104	Κόλλας Αναστάσιος	
105	Δούσμανης Διονύσιος	
106	Ανδρουτζέλης Παύλος	
107	Γουλής Σπυρίδων	
108	Kubau Herman	Διεγράφη 10/8/1904
109	Ρομποτής Αλέξανδρος	
110	Βασιλάς Σ. Χριστοδ.	απεβίωσε τις 25/8/1903
111	Αγάθος Φαρζάς Αθάνασιος	
112	Μάστορας Γεώργιος	
113	Παπανικόλας Δημήτριος	Διεγράφη 10/8/1904
114	Κουρούκλης Όθων	
115	Πετζάλης Γ. Σπυρίδων	
116	Αγγελάτος Στυλιανός	
117	Λέκκας Σπυρίδων	
118	Δεσύλλας Αλέξανδρος	
119	Ριζικάρης Στυλιανός	
120	Σκαραμαγκά Πολύμνια	
121	Θεοτόκη Αμαλία	επίτημος πρακτ. Επιτρ. 23//5/1901
122	Βιώτης Ιερεύς Αντώνιος	
123	Μπογδάνος Διονύσιος	
124	Παπάκης Σπυρίδων	
125	Παπαμάρκος Αθανάσιος	Διεγράφη 3/7/1903
126	Μπογδάνος Γεράσιμος	

127	Νικολάκης Χρ. Βασίλειος	
128	Παρής Σπυρίδων	
129	Ζούλας Σπυρίδων	
130	Πιέρρης Γεώργιος	
131	Γουόρολέϋ Κάρολος	
132	Γουλλελιός Στέφανος	
133	Παραμυθιώτης Σπυρίδων	
134	Κακολύρης Διονύσιος	
135	Σαμαρτζής Γεώργιος	
136	Κωτζονάνος Κωνσταντίνος	
137	Κατζίμης Σπυρίδων	
138	Βερονίκης Ανδρέας	
139	Λαϊτούδ Σπυρίδων	
140	Μοναστηριώτης Ιωάννης	
141	Πακτίτης Κωνσταντίνος	
142	Αλεξάνδερ Όθων	
143	Μάστορας Σπυρίδων	
144	Ζαφειρόπουλος Βασίλειος	
145	Σκένας Διονύσιος	Απεβίωσε 15/12/1903
146	Τρίαντος Σταύρος	Ανεχώρησε
147	Φούλιας Αντώνιος	Διεγράφη, 10/8/1904
148	Τριαντάφυλλος Χρήστος	
149	Σφαέλος Ανδρέας	Απεβίωσε, χωρίς κάποια περαιτέρω ένδειξη
150	Δεμπόνος Σπυρίδων	Διεγράφη, 25/6/1905
151	Πατζός Κωνσταντίνος	
152	Κατοπόδης Δημήτριος	
153	Κουτζικόπουλος Νικόλαος	
154	Αναστασίου Παναγιώτης	
155	Σοκόλης Θεόδωρος	
156	Τρίαντος Νικόλαος	Διεγράφη, χωρίς κάποια περαιτέρω ένδειξη
157	Μπίτζης Χριστόδουλος	
158	Κορκοτζάκης Ιωάννης	Διεγράφη, χωρίς κάποια περαιτέρω ένδειξη
159	Παλατιανός Νικόλαος	
160	Δραζίνος Ιωάννης	
161	Τζιριγγάκης Ιάκωβος	Διεγράφη λόγω αναχώρησης
162	Αραβαντινός Πέτρος	
163	Κατωμέρης Σπυρίδων	
164	Δημουλίτζας Ανδρέας	
165	Βοβολίνης Γεώργιος	
166	Αλαμάνος Σπυρίδων	
167	Παπαμάρκος Φίλιππος	
168	Πανδής Ευγένιος	Προσαίρετος
169	Βασιλάς Άγγελος	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
170	Μαρτίνης Σπυρίδων	
171	Σανσών Γεώργιος	

172	Λοπρέστης Πέτρος	
173	Ραδοβάνης Πασχάλης	
174	Βάπτισμας Σπυρίδων	
175	Σούλτζε Λουδοβίκος	
176	Κογεβίνας Άγγελος	
177	Μπούσης Σπυρίδων	
178	Θεοδώσης Γεώργιος	
179	Βελιανίτης Γεώργιος	
180	Παραμυθιώτης Αναστάσιος	
181	Πολίτης Περικλής	
182	Βλαστός Καλοδίκης	Διεγράφη, 10/8/1904
183	Δούσμανης Περικλής	Διεγράφη, 10/8/1904
184	Παλατιανός Κωνσταντίνος	
185	Γιαννάς Φίλιππος	
186	Προβατάς Γεώργιος	
187	Πιέρρης Αριστείδης	
188	Σπάδας Χριστόδουλος	Ανεχώρησε
189	Μανιαρίζης Στυλιανός	
190	Πετρινέλλης Σπυρίδων	
191	Ρούσσης Γεώργιος	
192	Χρυσοβιτζιάνος Ηλίας	Απεβίωσε 20/10/1903
193	Σπέγγελιν Κάρολος	
194	Καλούδης Σπυρίδων	
195	Παϊπέτης Ανδρέας	
196	Φίλεν Ηλίας	
197	Καλημέρης Πέτρος	
198	Μπάτζης Χρήστος	
199	Κυρίτζης Σπυρίδων	
200	Πουλής Δημήτριος	Διεγράφη, 10/8/1904
201	Πιέρρης Ναπολέων	Διεγράφη, 10/8/1904
202	Πουλιάσης Αλέξανδρος	
203	Γεννατάς Νικόλαος	
204	Κοσκινάς Σπυρίδων	
205	Κοσκινάς Μάρκος	
206	Σούλης Νικόλαος	
207	Λάσκαρης Αλέξανδρος	
208	Λούμπος Οδυσσεύς	Απεβίωσε
209	Μπολέτζης Σωτήριος	
210	Μάλλιος Βασίλειος	
211	Ούγγαρος Νικόλαος	
212	Σαούλης Μιχαήλ	
213	Τηλιγάδης Σπυρίδων	
214	Τζώρας Αντώνιος	
215	Κατωμέρης Αλέξανδρος	Διεγράφη, 10/8/1904
216	Τζουκαρίνος Σπυρίδων	

217	Αρχιεπίσκοπος Λατίνων	
218	Βραδής Ιερεύς Μιχαήλ	
219	Reingante(sic) Henrique	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
220	Θεοτόκης Στέφανος	
221	Φίλιππος Σπυρίδων	Απεβίωσε
222	Ασπιώτη Γ. Αμαλία	
223	Αλεξάκης Σπυρίδων	
224	Κόλλας Φρειδερίκος	
225	Βλάχικος Γεώργιος	
226	Γιαλλινάς Άγγελος	
227	Παπάς Βασίλειος	
228	Κωστελέτος Γεώργιος	
229	Γιαλλινάς Μιλτιάδης	
230	Καβαδίας Αντώνιος	Διεγράφη, χωρίς κάποια περαιτέρω ένδειξη
231	Γουλής Νικόλαος	
232	Νικάκης Κωνσταντίνος	Ανεχώρησε
233	Σάββας Ιερεύς Σπυρίδων	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
234	Μεταξάς Λουκάς	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
235	Μπότης Βραχλιώτης Αντων.	
236	Δαμασκηνός Γεώργιος	
237	Καλογερόπουλος Ιερεύς Κων/νος	
238	Δέλφος Κωνσταντίνος	Διεγράφη, 9/3/1904
239	Περατινός Ανδρέας	
240	Σπάδας Σπυρίδων	
241	Νικολάκης Μ. Κωνσταντίνος	
242	Βασιλάς Σ. Ν.	
243	Χειμαριός Λεωνίδα	
244	Διβάνης Κωνσταντίνος	
245	Αρχιεπίσκοπος Σεβαστιανός	
246	Μαρτίνης Βίκτωρ	
247	Βλέκνεϋ Κάρολος	
248	Μεϊνδανόπουλος Ιωάννης	Διεγράφη, χωρίς κάποια περαιτέρω ένδειξη
249	Κυρίτζης Αλέξανδρος	
250	Βουλπιώτης Γεώργιος	
251	Παννάς Σπυρίδων	
252	Μπόϊκος Αλέξανδρος	
253	Βασιλάς Σπ. Ν	
254	Μουρίκης Γεώργιος	
255	Γιαλλινάς Άγγελος Ν.Α	
256	Κυριάκης Γεώργιος	
257	Ζερβός Αντώνιος	
258	Κόλλας Σπυρίδων	
259	Ιατρός Στυλιανός	
260	Dawes W John	Ανεχώρησε
261	Σορδίνια Αγγελική	

262	Μανιαρίζης Αριστείδης	
263	Δικαίος Θεόδωρος	
264	Μπούφας Σπυρίδων	
265	Μπούρης Βαρθολομαίος	
266	Γερακάρης Κωνσταντίνος	
267	Βριάκος Δημήτριος	
268	Τζίτζας Σωτήριος	
269	Παπαδάτος Νικόλαος	
270	Μπουτσίνης Νικόλαος	Διεγράφη, 10/8/1904
271	Σταύρος Στέφανος	
272	Τζουλάτης Αρσένιος	
273	Βελιανίτης Αλκίνοος	
274	Ασωνίτης Αλέξανδρος	
275	Παπαγεωργίου Βησαρρίων	
276	Νιανόνε Ροβέρτος	
277	Γκίκας Γεώργιος	Ανεχώρησε
278	Χαΐδνερ Ιωάννης	
279	Αρλόττης Ιερ. Νικόλαος	
280	Dr. Gubernabis Luries	
281	Κορκοτζάκης Αναστάσιος	Διεγράφη, 10/8/1904
282	Πλατζαίος Σωτ. Ιωάννης	
283	Δεβιάζης Αλέξανδρος	
284	Λάντζας Αντώνιος	
285	Χρυσοβιτζιάνος Θεόδωρος	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
286	Ανεμογιάννης Ιωάννης	
287	Αττάρτ Σπυρίδων	
288	Falliot De Greneville Heinre	
289	Βλάϊκος Σπυρίδων	
290	Ζαβιτζιάνου Ουρανία	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
291	Κωνσταντινίδης Ανδρέας	Ανεχώρησε
292	Βαφειάδης Χαράλαμπος	Ανεχώρησε
293	Αγαπητός Θεόδωρος	
294	Μεταλληνός Σπυρίδων	
295	Μπάκολης Χριστόδουλος	Διεγράφη
296	Βόγγολης Τεμπονέρας Σπυρ.	
297	Βεντούρας Θεόδωρος	
298	Σταύρος Βίκτωρ	
299	Γιατράς Σπυρίδων	
300	Φερεντίνου Ερμηνία	
301	Βαλεριάνος Διονύσιος	Ανεχώρησε
302	Λογοθέτης Παναγιώτης	
303	Παπαδάκης Περικλής	
304	Θεοχάρης Γεώργιος	
305	Βουσολίνος Μιχαήλ	
306	Δεμπόνος Λουδοβίκος	

307	Τραυλαντώνης Αντώνιος	Διεγράφη, 10/8/1904
308	Παρίσης Γεώργιος	
309	Σπεράντζας Αχιλλεύς	Ανεχώρησε
310	Κόλλας Ιωάννης	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
311	Αγάθος Φαρζάς Σπυρ	
312	Μεσημέρης Σταμάτιος	Διεγράφη, 26/6/1905
313	Σαμοΐλης Ιωάννης	
314	Περατινός Παναγιώτης	
315	Λυκούρης Διονύσιος	Διεγράφη, χωρίς κάποια περαιτέρω ένδειξη
316	Γκίκας Αθανάσιος	
317	Μιμπέλης Λουκάς	
318	Ασωνίτης Κωνσταντίνος	
319	Αντωνόπουλος Παναγ. Λοχαγός	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
320	Γεωργιάδης Νικόλαος	Ανεχώρησε
321	Μιχαλόπουλος Θεόδωρος	Ανεχώρησε
322	Βιλαέρτης Χαράλαμπος	Ανεχώρησε
323	Λευθεριώτης Ιερεύς Αρσένιος	
324	Καρύδης Ανδρέας	
325	Κυριάκης Μπιτζάρος Λεαν	
326	Κολόμβος Αντώνιος	Απεβίωσε
327	Αντωνάκης Κάρολος	
328	Γερακάρης Νικόλαος	
329	Μακρής Νικόλαος	
330	Σκιωτσάρης Ευάγγελος	Ανεχώρησε
331	Κανονάνος Μιχαήλ	
332	Βεργωτής Κωνσταντίνος	
333	Παννάς Χρήστος	
334	Ευαγγελινός Μιχαήλ	Ανεχώρησε
335	Δρασιγένη Ουρανία	παρετήθηκε(χωρίς περαιτέρω ένδειξη)
336	Χειμαριός Ιωάννης	
337	Παπαδάτος Ιωάννης	
338	Λάμπας Νικόλαος	
339	Αραβαντινός Περικλής	
340	Κοφινάς Γεώργιος	Ανεχώρησε
341	Σταματοπούλος Πέτρος	
342	Δαφνής Ευγένιος	Διεγράφη, 25/6/1905
343	Ζερβός Δ. Σπυρίδων	Διεγράφη, 25/6/1905
344	Παρέντης Ορλάνδος	Ανεχώρησε
345	Πολλυλάς Σπυρίδων	
346	Πιέρρης Διον. Λοχαγός	
347	Καμβίσας Νικόλαος	Διεγράφη, 25/6/1905
348	Δενδρινός Σωτήριος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
349	Καρβούνης Σωκράτης	Εψηφίσθη, 26/2/1903
350	Παναγιώτου Κων/νος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
351	Βουσετίλ Σπυρίδων	Εψηφίσθη, 26/2/1903

352	Πλατίντζας Λεωνίδας	Εψηφίσθη, 26/2/1903
353	Καλαβρέντζος Γεώργιος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
354	Πιέρρης Αντώνιος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
355	Καλούδης Ιωάννης	Εψηφίσθη, 26/2/1903
356	Παγανέλης γεώργιος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
357	Θεοτόκης Γ. Ιωάννης	Εψηφίσθη, 26/2/1903
358	Βαλεντίνης Ιωσήφ	Εψηφίσθη, 26/2/1903
359	Μπαλτάς Δημήτριος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
360	Σκορδίλης Γεράσιμος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
361	Σκελλινής Αδόλφος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
362	Βασιλάς Γεώργιος	Εψηφίσθη, 26/2/1903
363	Πατσαράς Εμμανουήλ	Εψηφίσθη, 26/2/1903
364	Καποδίστριας Σπυρίδων	Εψηφίσθη, 26/2/1903
365	Δαμίζας Γεώργιος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
366	Βλαστός Νικόλαος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
367	Γαρδικιώτης Αλέξανδρος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
368	Βαλδρέσκας Αντώνιος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
369	Παντελέσκος Νικόλαος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
370	Ιωαννίδης Θεόδωρος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
371	Αλβάνας Νικόλαος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
372	Αρβανιτάκης Νικ	Εψηφίσθη, 24/5/1903
373	Μεταλληνός Σπυρίδων	Εψηφίσθη, 24/5/1903
374	Δελαδέψιμας Γεράσιμος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
375	Βελιαντίτης Σπυρίδων	Εψηφίσθη 24/5/1903-Δεν εδέχθη
376	Λάσκαρης Χριστόφορος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
377	Βάρθης Σπυρίδων	Εψηφίσθη, 24/5/1903
378	Γιαννόλας Βλάσιος	Εψηφίσθη, 24/5/1903
379	Μαρτίνης Νικόλαος	Εψηφίσθη, 13/4/1903
380	Σέκερης Γεώργιος	Διεγράφη, 4/10/1904
381	Ζαβιτζάνος Νικόδημος	Διεγράφη, 4/10/1904
382	Δεσύλλας Μ. Σπυρίδων	Διεγράφη, 4/10/1904
383	Τζιριγγάκης Αριστείδης	Διεγράφη, 4/10/1904
384	Βέλλας Φρειδερίκος	Διεγράφη, 4/10/1904
385	Ραφαήλ Ιατρός	Ανεχώρησε
386	Περώτης Γεώργιος	Εψηφίσθη, 25/10/1903
387	Ζαβιτζάνος Σπυρίδων	Εψηφίσθη, 25/10/1903
388	Μπρίκος Νικόλαος	Εψηφίσθη, 25/10/1903
389	Τζιρημώκος Νικόλαος	Εψηφίσθη, 25/10/1903
390	κρητικός Κωνσταντίνος	Εψηφίσθη, 25/10/1903
391	Λέκκας Δημήτριος	Εψηφίσθη, 25/10/1903
392	Γκαρανόνας Σπυρίδων	Εψηφίσθη, 1/12/1903
393	Γκαλόντρας Ιωάννης	Εψηφίσθη, 1/12/1903
394	Μυρίλλας Νικόλαος	Εψηφίσθη, 1/12/1903

12) Πηγές-Βιβλιογραφία

- Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας. Διοικητικό Αρχείο, Βιβλίο Επιστολών αρ. 7 από 19/4/1893 έως 12/6/1900
- Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας. Διοικητικό Αρχείο, Βιβλίο Επιστολών αρ. 8 από 13/6/1900 έως
- Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας. Πρακτικά Διοικητικής Επιτροπής, από 24/9/1900 μέχρι 26/2/1916
- Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας. Πρακτικά Γενικών Συνελεύσεων, Βιβλίο αρ. 7, από 27/5/1888 έως 30/12/1899
- Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας. Πρακτικά Γενικών Συνελεύσεων, Βιβλίο αρ. 8 από 9/1/1900 έως 15/7/1910,
- *Λόγος εκφωνηθείς τη 26 Νοεμβρίου 1900, επί τη εν νέω οικήματι εγκαταστάσει της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας(1840-1900), υπό Σπυρίδωνος Σανσών, Προέδρου της Εταιρείας, (Κέρκυρα: τυπογρ. Λάντζα Α, 1900)*
- Εκλογικός Κατάλογος του Δήμου Κερκυραίων του έτους 1877 (Κέρκυρα1877), 78/2913
- Αναμνηστικό Λεύκωμα Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας,(Κέρκυρα: ΦΕΚ,)
- *«Καταστατικόν της Εν Κερκύρα Φιλαρμονικής Εταιρείας», Εν Κερκύρα, τυπ. Α. Λάντζα, 1888*

Τύπος της Εποχής

- Επιλεγμένα φύλλα της εφημερίδας *Το Άστυ* από την περίοδο 24/3/1895 έως 25/2/1896
- Επιλεγμένα φύλλα της εφημερίδας *Εφημερίς* από την περίοδο 20/2/1896 έως 30/4/1900
- Επιλεγμένα φύλλα της εφημερίδας *Καιροί* από την περίοδο 3/4/1896
- Επιλεγμένα φύλλα της εφημερίδας *Νέα Εφημερίς* από την περίοδο 17/2/1896 έως 30/3/1896
- Επιλεγμένο φύλλο της εφημερίδος *Ακρόπολη* στις 7/1/1901
- Επιλεγμένο φύλλο της εφημερίδας *Αλήθεια* στις 1/7/1906
- Επιλεγμένο φύλλο της εφημερίδας *Σκριπ* στις 6/11/1895

Δευτερογενής βιβλιογραφία/ αρθρογραφία

- Κώστας Καρδάμης, «Με αφορμή μιαν εικόνα- Ο Διονύσιος Ροδοθεάτος και τα Συμφωνικά έργα του», *Μουσικός Ελληνομνήμων* 1 (2008)
- Θάνος Βερέμης- Γιώργος Κολιόπουλος, *Ελλάς, Η σύγχρονη συνέχεια, από το 1821 μέχρι σήμερα*, (Αθήνα: Καστανιώτης, 2006)
- Οι Πολιτικές εξελίξεις από το 1881ως το 1895, «*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*», τόμος ΙΔ' (Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1975)
- Η Ελληνοτουρκική κρίση και ο πόλεμος του 1897, η Κρητική Πολιτεία, ο Μακεδονικός Αγώνας, βελτιώσεις στην Ελλάδα, 1895-1909, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* τόμος ΙΔ' (Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1975)
- Ελένη Βουσολίνου-Ανυφαντή, «*Η Βιομηχανία στην Κέρκυρα, Η βιομηχανία Γραφικών Τεχνών Ασπιώτη-ΕΛΚΑ(τέλη 19^{ου} αιώνα)*», (Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο-Τμήμα Ιστορίας, Διδακτορική Διατριβή, 2014)
- Ξενοφών Βλάχος, «*Κέρκυρα, Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας-από την Ένωση ως σήμερα*», (επιμ: Παππάς Γ. Θεοδ), (Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Δήμος κερκυραίων, 2000)
- Κώστας Καρδάμης, *Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος-Ενότητα μέσα στην πολλαπλότητα*, (Κέρκυρα: Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών, 2008)
- Κώστας Καρδάμης, *Ο προσολωμικός Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος και το έργο του*. (Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο Τ.Μ.Σ, Διδακτορική Διατριβή, 2006)
- Κώστας Καρδάμης, *Έξι μελέτες για την Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας*, στα «*Δημοσιεύματα του Μουσείου Μουσικής 'Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος'*», Κέρκυρα, Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, 2010
- Κώστας Καρδάμης, «Περί της ίδρυσης και περί την ίδρυση της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας: Αστικοί μύθοι και πραγματικότητες», *Μουσικός Ελληνομνήμων*, 21-22 (2015)
- Κώστας Καρδάμης, *Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος «Ενότητα μέσα στην Πολλαπλότητα*, (Κέρκυρα: Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών, Κερκυραίοι Δημιουργοί, 2008)
- Χάρης Ξανθουδάκης, *Ο Ολυμπιακός Ύμνος και η πρεμιέρα του: Μια ελληνική επίδειξη μουσικών δυνάμεων* στα «*Δημοσιεύματα του Μουσείου Μουσικής 'Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος'*», Κέρκυρα, Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, 2011
- Pierre De Coubertin, Timoleon J. Philemon, N.G. Politis and Charalambos Aninos, *The Olympic Games, B.C. 776- A.D. 1896. Second part, The Olympic Games in 1896* (Athens: Charles Beck Publisher, 1897)
- Κώστας Καρδάμης, *Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος*, (Αθήνα: εκδ. Fagotto, 2015)
- Κων/νος Γ. Σαμπάνης, «ΠαραστασιολόγιοΟπερών που αναβιβάσθηκαν στα Θέατρα των Επτανήσων από Ιταλικούς Επαγγελματικούς Θιάσους τον 19^ο αιώνα(1820-1900),*Μουσικός Ελληνομνήμων*, 18-19, (2014)

- Τάκης Καλογερόπουλος, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής-Από τον Ορφέα έως σήμερα*, τ.2, (Αθήνα: εκδ. Γιαλέλη, 1998)
- Γεώργιος Λογαράς, *Καλλιτεχνική Σχολή Κέρκυρας-Καλλιτεχνικός και Βιοτεχνικός Σύλλογος Κέρκυρας, 130 χρόνια παρουσίας και προσφοράς*, (Κέρκυρα: Φοίνιξ, 2011)
- Προγραμματικές σημειώσεις Συναυλίας με έργα του Συνθέτη και Αρχιμουσικού Σπύρου Δουκάκη και των δασκάλων του Δημητρίου Ανδρώνη και Αλέξανδρου Γκρεκ, στον Ι.Ν Αγίου Φραγκίσκου, Μάϊος 2005. Οργάνωση: Φιλαρμονική Συναράδων. Επιμέλεια κειμένου και Διεύθυνση: Δημήτρης Παπικινός.
- Σπύρος Κατσαρός, *«Ιστορία της νήσου Κέρκυρας-εξ ερανισμάτων συνταχθείσα»*, (Κέρκυρα,τ.2, Βιβλιοεμπορική)
- Σπύρος Μοτσενίγος, *Νεοελληνική Μουσική-Συμβολή εις την Ιστορίαν της*, (Αθήνα: 1958)
- Στέλιος Ν. Τζεμπίνος, *Φιλαρμονικά Ζακύνθου (1816-1960)*, Προλογ. Αφιέρωμα Νικία Λούντζη, (Ζάκυνθος: Φιλόμουση Κίνηση Ζακύνθου,1996)
- Άγγελος Αθανασόπουλος, «Συνέδριο Βιέννης: Η «Γιάλτα» του 19^{ου} αιώνα άλλαξε το χάρτη της Ευρώπης», <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=663896>, ημερ. προσπέλασης 4/1/2015.
- Θεόδωρος Σκυλακάκης, «Ο Έιρηνόπολεμος'», <http://www.capital.gr/arthra/2219676/o-eirinopolemos>, ημερ. Προσπέλασης: 4.2.2015
- Κώστας Βεργόπουλος, «Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα» στον ιστότοπο <https://walk2geographies.wordpress.com/2012/06/20> , ημερομηνία προσπέλασης 15/4/2018
- Γεώργιος Σ. Ζούμπος, «Ιστορία της Φιλαρμονικής Εταιρίας Μάντζαρος Κέρκυρας», τ.Α', 1890-1911, στον ιστότοπο <https://www.academia.edu/24441567> ημερομηνία προσπέλασης 22/3/2018
- Ιωάννης Κακουδάκης, Αντιστράτηγος , Δ/ντης της Δ/νσης Ιστορίας Στρατού του ΓΕΣ και Πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής Στρατιωτικής ιστορίας του ΓΕΕΘΑ, «Η συμβολή των Ενόπλων Δυνάμεων της Ελλάδας στους Β΄ Διεθνείς Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήναι 1906» στον ιστότοπο της Στρατιωτικής επιθεώρησης , <http://www.army.gr>, ημερομηνία προσπέλασης 26/12/2017
- Τάσος Κοντογιαννίδης, «Τι έγινε η απόδοση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», στον ιστότοπο www.ithesis.gr/politikh/ti-egine-i-apodosi-logariasmou-twn-olimpiakwn-agvvn-tou-2004/, Ημερομηνία προσπέλασης: 24/5/2018

- Χρήστος Κάβουρας, «Ολυμπιακοί Αγώνες 1896: Η αναβίωση, οι δυσκολίες και ο 'πόλεμος' του διεθνούς Τύπου», στον ιστότοπο Onsport www.onsports.gr/afieromata/story/563336/olympiakoi-agones-1896-h-anaviosi-oi-dyskolies-kai-o-polemos-toy-diethnoys-typoy , ημερομ. Προσπέλασης: 27/12/2017
- Στεφανία Μεράκου, «Μουσική και Μουσικοί στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 1896», στον ιστότοπο <http://www.24grammata.com/?p=22018>, ημερομηνία προσπέλασης: 24/5/2018
- <http://www.tovivlio.gr/index.php?article=211>, Ημερ. προσπέλασης: 13/4/2018
- Μαυρομούστακος Πλάτων, «Το Ιταλικό Μελόδραμα στο Θέατρο Σαν Τζιάκομο της Κέρκυρας(1733-1798) στον ιστότοπο <http://www.grissh.gr> ημερομηνία προσπέλασης: 14/1/2018
- Γιώργος Ζούμπος, «από την εκλογή του δήμαρχου Άγγελου Ψωρούλα» στον ιστότοπο, <https://www.corfuhistory.eu/?p=14272>, ημερομηνία προσπέλασης 3/4/2018
- Γιώργος Ζούμπος, «Το Ιατρείο της Κέρκυρας», <https://www.corfuhistory.eu/?p=1511>, ημερ. προσπέλασης: 23/3/2018
- <http://www.vfcervený.cz/en> , ημερομηνία προσπέλασης: 13/5/18)

